

รายงานผลการศึกษา พื้นที่อ่างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนระหว่าง ประเทศไทยกับประเทศกัมพูชา บริเวณทางทะเลเกาะกูด

โดย
คณะอนุกรรมการกิจการทหารด้านความมั่นคงแบบองค์รวม
พ.ศ. 2568

รายงานผลการศึกษาพื้นที่อ้างอิงสิทธิไหลทวีปทับซ้อน
ระหว่างประเทศไทยและประเทศกัมพูชาบริเวณทางทะเล
เกาะกูด

ของ
คณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ
วุฒิสภา

สำนักกรรมการ 2
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

สำเนา บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๑๗๘-๙

ที่ สว ๐๐๑๐.๑๐/ร ๒)

วันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๘

เรื่อง รายงานการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๔/๒๕๖๘ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันจันทร์ที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๗ ที่ประชุมวุฒิสภาได้มีมติตั้งคณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ ซึ่งเป็นคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาตาม ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๖๗ ข้อ ๗๘ วรรคสอง (๕) มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทู้กิจการ พิจารณาขอหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับกิจการทางการทหารทั้งปวง อุตสาหกรรมป้องกันประเทศและการพัฒนาประเทศ และที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงแบบองค์รวม และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งคณะกรรมการคณะนี้ประกอบด้วย

(๑) พลเอก สวัสดิ์ ทิศนา	ประธานคณะกรรมการ
(๒) นายสมบุรณ์ หนูนวล	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
(๓) ร้อยตำรวจเอก ฉลอง ทองนะ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
(๔) ว่าที่พันตรี กรพด รุ่งธีรวิวัฒน์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
(๕) นายไชยรงค์ มณีรุ่งสกุล	เลขานุการคณะกรรมการ
(๖) นางสาวนวลนิจ หงษ์วิวัฒน์	รองเลขานุการคณะกรรมการ
(๗) นางสาววิธาวีร์ ประทุมสวัสดิ์	โฆษกคณะกรรมการ
(๘) นายนิฟาริต ระเด่นอาหมัด	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ
(๙) นายนิรุตติ สุทธินันท์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
(๑๐) นายวิรัตน์ ธรรมบำรุง	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
(๑๑) นาวาตรี วุฒิพงศ์ พงศ์สุวรรณ	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
(๑๒) พลโท สุกิจ ทั้งทอง	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

บัดนี้ คณะกรรมการได้พิจารณาเรื่อง รายงานผลการศึกษาพื้นที่อ่างสีหิโหลทวิป ทับซ้อนระหว่างประเทศไทยและประเทศกัมพูชาบริเวณทางทะเลเกาะกูด เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอ รายงานผลการพิจารณาเรื่องดังกล่าวต่อวุฒิสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๙๘

จึงกราบเรียนมา...

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และนำเสนอรายงานของคณะกรรมการต่อที่ประชุมวุฒิสภา
เพื่อพิจารณาต่อไป

(ลงชื่อ) พลเอก สวัสดิ์ ทศนา

(สวัสดิ์ ทศนา)

ประธานคณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ
วุฒิสภา

สำเนาถูกต้อง

(นายolonกรณ์ คำด้วง)
ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ
การทหารและความมั่นคงของรัฐ
วุฒิสภา

(นางสาวสิริกร อังกาบ)
ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ
การทหารและความมั่นคงของรัฐ
วุฒิสภา

กลุ่มงานคณะกรรมการการทหาร
สำนักกรรมการ ๒ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๑๗๘

สุชาติ พิมพ์
อดิศร ทาน

คณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา

พลเอก สวัสดิ์ ทัศนาศ
ประธานคณะกรรมการ

นายสมบูรณ์ หนูนวล
รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง

ร้อยตำรวจเอก ฉลอง ทองนะ
รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง

ว่าที่พันตรี กรพด รุ่งหิรัญวัฒน์
รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม

นายไชยรงค์ มณีรุ่งสกุล
เลขานุการคณะกรรมการ

นางสาวนวลนิจ หงษ์วิวัฒน์
รองเลขานุการคณะกรรมการ

นางสาววิภาวีร์ ประทุมสวัสดิ์
โฆษกคณะกรรมการ

นายนิฟาริต ระเด่นอาหมัด
ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ

นายนิรุติ สุทธิพันธ์
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

นายวิรัตน์ ธรรมบำรุง
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

นาวาตรี วุฒิพงษ์ พงศ์สุวรรณ
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

พลโท สุกิจ ทั้งทอง
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

คณะกรรมการกิจการทหารด้านความมั่นคงแบบองค์รวม

นายสมบูรณ์ หนูนวล
ประธานคณะกรรมการ

นายไชยยงค์ มณีรุ่งสกุล
รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง

ร้อยตำรวจเอก ฉลอง ทองนะ
รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง

พลเอก นักรบ บุญบัวทอง
อนุกรรมการ

พลอากาศเอก อนันตชัย แก้วศรีงาม
อนุกรรมการ

พลโท บุญชัย เกษตรตระการ
อนุกรรมการ

พลตรี ปรีชา เสือคง
อนุกรรมการ

พลตรีหญิง ดาวใจ เجمเจตพล
อนุกรรมการ

พันเอก เกียรติศักดิ์ ทรัพย์มี
อนุกรรมการ

นายทรงชัย ชูทิพย์
อนุกรรมการ

พันเอก (พิเศษ) ชาตวิวัฒน์ คงอุทัยสกุล
อนุกรรมการและเลขานุการ

นางสาวทัศนีย์ ชาตกิตติคุณวงศ์
อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

รายงานการพิจารณาศึกษา
เรื่อง พื้นที่อ้างสิทธิ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศกัมพูชาบริเวณทางทะเลเกาะกูด
ของ
คณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๔/๒๕๖๘ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันจันทร์ที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๗ ที่ประชุมวุฒิสภาได้มีมติตั้งคณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ ซึ่งเป็นคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาตาม ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๖๗ ข้อ ๗๘ วรรคสอง (๕) มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทู้กิจการ พิจารณาขอหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับกิจการทางการทหารทั้งปวง อุตุสาหกรรมป้องกันประเทศและการพัฒนาประเทศ และที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงแบบองค์รวม และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

บัดนี้ คณะกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาศึกษา เรื่อง “พื้นที่อ้างสิทธิ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศกัมพูชาบริเวณทางทะเลเกาะกูด” ตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาศึกษาดังกล่าวต่อวุฒิสภามา ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๙๘ ดังนี้

๑. การดำเนินงานของคณะกรรมการ

คณะกรรมการได้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

๑.๑ คณะกรรมการดำเนินการเลือกตำแหน่งต่าง ๆ ดังนี้

๑.๑.๑ พลเอก สวัสดิ์ ทัศนาศ	ประธานคณะกรรมการ
๑.๑.๒ นายสมบุญ หนูนวล	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๑.๑.๓ ร้อยตำรวจเอก ฉลอง ทองนะ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๑.๑.๔ ว่าที่พันตรี กรพด รุ่งหิรัญวัฒน์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๑.๑.๕ นายไชยงค์ มณีรุ่งสกุล	เลขานุการคณะกรรมการ
๑.๑.๖ นางสาวนวลนิจ หงษ์วิวัฒน์	รองเลขานุการคณะกรรมการ
๑.๑.๗ นางสาววิภาวีร์ ประทุมสวัสดิ์	โฆษกคณะกรรมการ
๑.๑.๘ นายนิพัทธ์ ระเด่นอาหมัด	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑.๑.๙ นายนิรุติ สุทธินันท์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑.๑.๑๐ นายวิรัตน์ ธรรมบำรุง	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑.๑.๑๑ นาวาตรี วุฒิพงศ์ พงศ์สุวรรณ	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑.๑.๑๒ พลโท สุกิจ ทังทอง	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

๑.๒ คณะกรรมการ...

๑.๒ คณะกรรมการได้มีมติแต่งตั้งนายอลงกรณ์ คำด้วง วิทยากรเชี่ยวชาญ และนางสิริกักร อังกาบ นิติกรชำนาญการพิเศษ กลุ่มงานคณะกรรมการการทหาร สำนักกรรมการ ๒ สำนักงานเลขาธิการ วุฒิสภา ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๘๗ วรรคสี่

๑.๓ คณะกรรมการได้มอบหมายคณะอนุกรรมการกิจการทหารด้านความมั่นคง แบบองค์รวม ศึกษาเรื่องดังกล่าว ซึ่งคณะอนุกรรมการ ประกอบด้วย

๑.๓.๑ อนุกรรมการ

๑) นายสมบุรณ์ หนูนวล	ประธานคณะอนุกรรมการ
๒) นายไชยยงค์ มณีรุ่งสกุล	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓) ร้อยตำรวจเอก ฉลอง ทองนะ	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง
๔) พลเอก นักรบ บุญบัวทอง	อนุกรรมการ
๕) พลอากาศเอก อนันตชัย แก้วศรีงาม	อนุกรรมการ
๖) พลโท บุญชัย เกษตรตระการ	อนุกรรมการ
๗) พลตรี ปรีชา เสือคง	อนุกรรมการ
๘) พลตรีหญิง ดาวใจ เจริญผล	อนุกรรมการ
๙) พันเอก เกียรติศักดิ์ ทรัพย์มี	อนุกรรมการ
๑๐) นายทรงชัย ชูทิพย์	อนุกรรมการ
๑๑) พันเอก ชาตวิวัฒน์ คงอุทัยสกุล	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๒) นางสาวทัศนีย์ ชาทกิตติคุณวงศ์	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๑.๓.๒ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

๑) นายวิรัตน์ ธรรมบำรุง	ประธานที่ปรึกษา
๒) พลเอก ชินเสน ทองโกลม	
๓) พลเอก สุรพล ตาปานานนท์	
๔) พลโท กานต์นาท นิกรยานนท์	
๕) พลโท วินัย คำชุ่ม	
๖) พลตรี ศุภชาน สิงห์วัฒนะ	
๗) พลเรือตรี พ.ญ.มุสตี หิรัญอัศว	
๘) พลตำรวจตรี อารยะพันธ์ พุกบัวขาว	
๙) พันเอก เชษฐ กิจวัฒนา	
๑๐) พันเอก อนันตพงษ์ อิมโอชา	
๑๑) นาวาอากาศเอก วุฒิวิพัชร์ นันทรัฐปิติกิน	
๑๒) พันตำรวจเอก ไพโรจน์ นาเมืองรักษ์	

๑๓) เรืออากาศโท....

- ๑๓) เรืออากาศโท วุฒิชัย ชูภักดิ์
- ๑๔) พันตำรวจโท เฉลียว สวัสดิ์พันธ์
- ๑๕) รศ.ดร.ปรัชญา ชุ่มนาเสียว
- ๑๖) รองศาสตราจารย์วันชัย ปานจันทร์
- ๑๗) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงศ์พัฒน์ จิตตานุรักษ์
- ๑๘) พลโท กานต์นาท นิกรยานนท์
- ๑๙) พลโท วินัย คำชุ่ม
- ๒๐) พลตรี ศุภชาน สิงห์พัฒน
- ๒๑) พลเรือตรี พ.ญ.ผุสดี หิรัญอัศว
- ๒๒) พลตำรวจตรี อารยะพันธ์ พุกบัวขาว
- ๒๓) พันเอก เขมฐิต กิจวัฒนา
- ๒๔) พันเอก อนันตพงษ์ อิมโอชา
- ๒๕) นาวาอากาศเอก วุฒิวิพัชร์ นันทรัฐปิติกิน
- ๒๖) พันตำรวจเอก ไพโรจน์ นาเมืองรักษ์
- ๒๗) เรืออากาศโท วุฒิชัย ชูภักดิ์
- ๒๘) พันตำรวจโท เฉลียว สวัสดิ์พันธ์
- ๒๙) รศ.ดร.ปรัชญา ชุ่มนาเสียว
- ๓๐) รองศาสตราจารย์วันชัย ปานจันทร์
- ๓๑) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงศ์พัฒน์ จิตตานุรักษ์
- ๓๒) นางสาวกนกนุช ต้นเจริญ
- ๓๓) นายเฉลิมชัย ครุอำโพธิ์
- ๓๔) นายเฉลิมพล เรืองเรืองกุลฤทธิ์
- ๓๕) นายชาญชัย ดีอ่วม
- ๓๖) นายชัยญ์ชาญ กัญญ์วณิช
- ๓๗) นายไชยุดิง ยาลา
- ๓๘) นายตุแหวดانيا มอริ้ง
- ๓๙) นายทวีชัย พลธานี
- ๔๐) ดร.ทัศนีย์ ปิยะเจริญเดช
- ๔๑) นายธนยศ พรหมมาเวศ
- ๔๒) นายธนิต สิ้นศุภสว่าง
- ๔๓) ดร.นภมณฑล สิบหมื่นเปี่ยม
- ๔๔) ดร.ประสพโชค บุญมี
- ๔๕) นายวราพงษ์ วรพันธ์พิทักษ์

๔๖) นายวรวิทย์....

- ๔๖) นายวรวิทย์ มหาชัยนตวงศ์
- ๔๗) นายวสุ คุณวาสี
- ๔๘) นายวสุชาติ มีบุญมี
- ๔๙) นายวันรัฐ แก่นน้อย
- ๕๐) นายศรราม สีบุญเรือง
- ๕๑) นายศิริพงษ์ สมบูรณ์
- ๕๒) นายสถิตเทพ สังข์ทอง
- ๕๓) นายอัคคชา พรหมสูตร
- ๕๔) นางสาวอังศวีร์ อนุวัฒน์รุจิกร
- ๕๕) นายอนันตยศ ลิ้มสกุลไพศาล
- ๕๖) นายอัปเดตฮารีส อดุลยศาสน์
- ๕๗) ดร.อุบลกาญจน์ อมรสิน
- ๕๘) นายอภิเดช ช่างชัย
- ๕๙) พลตรี อำนาจ ศรีเพ็ญ
- ๖๐) พันเอก ปรีฎก ทองวันดี
- ๖๑) พันเอก อภิชา ศรีจิระภาส
- ๖๒) พันเอก อภิชาติ ดวงบุปผา
- ๖๓) พันตรี ชัยวัฒน์ ใจสว่าง
- ๖๔) จ.ส.อ. อมรเทพ ราชมณี
- ๖๕) นายกรวัช ใจซื่อกุล
- ๖๖) นางสาวฉันทน์ภัส เขียวรัมย์
- ๖๗) ดร.ชัญญา ชัยสุวรรณ
- ๖๘) นายชำนาญ ศรีเพ็ญ
- ๖๙) นายณัฐรภาพ ครุฑชา
- ๗๐) นายธนกฤต พิณิตกาญจนพันธุ์
- ๗๑) นายธวัชชัย กิตติรัตน์วิวัฒน์
- ๗๒) นายปริญญา จารวิจิตร
- ๗๓) นายพลาศร คุ้มชัย
- ๗๔) ดร.พลภัฏฐ์ อารีวงศ์ศิลป์
- ๗๕) นางสาวพัชรกร พูลแก้ว
- ๗๖) นายวิเนตร ดอนเส
- ๗๗) นางสาวศิริอัษฎัก ศรินนท์วัชรกุล
- ๗๘) นายอนุทิน อินทรทำนา

๒. วิธีพิจารณาศึกษา

คณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา และคณะอนุกรรมการกิจการทหารด้านความมั่นคงแบบองค์รวม ได้พิจารณาถึงปัญหา วัตถุประสงค์ ขอบเขต รวมทั้งองค์ประกอบสำคัญต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทำการรวบรวมวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เชิญผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมประชุม และลงพื้นที่ศึกษาดูงาน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้รับมาทำการวิเคราะห์และจัดทำเป็นผลการศึกษารวมทั้งข้อเสนอแนะ

๒.๑ จัดให้มีการประชุมเพื่อพิจารณาถึงปัญหา วัตถุประสงค์ ขอบเขต และองค์ประกอบสำคัญต่าง ๆ รวมทั้งระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการจัดทำรายงานการศึกษา จำนวน ๑๒ ครั้ง ดังนี้

- ๒.๑.๑ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๗ วันอังคารที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๗
- ๒.๑.๒ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๗ วันอังคารที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๗
- ๒.๑.๓ ครั้งที่ ๓/๒๕๖๗ วันพุธที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๗
- ๒.๑.๔ ครั้งที่ ๔/๒๕๖๗ วันพุธที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๗
- ๒.๑.๕ ครั้งที่ ๕/๒๕๖๗ วันพุธที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๗
- ๒.๑.๖ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๘ วันพุธที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๘
- ๒.๑.๗ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๘ วันพุธที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๘
- ๒.๑.๘ ครั้งที่ ๓/๒๕๖๘ วันพฤหัสบดีที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๘
- ๒.๑.๙ ครั้งที่ ๔/๒๕๖๘ วันพุธที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๖๘
- ๒.๑.๑๐ ครั้งที่ ๕/๒๕๖๘ วันพุธที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘
- ๒.๑.๑๑ ครั้งที่ ๖/๒๕๖๘ วันพุธที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘
- ๒.๑.๑๒ ครั้งที่ ๗/๒๕๖๘ วันพฤหัสบดีที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๘

๒.๒ เชิญผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมประชุมเมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๘ ณ อาคารรัฐสภา เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร เพื่อให้ข้อมูลและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับเกาะกูด และการประกาศอ้างพื้นที่ไหล่ทวีปในทะเล ของประเทศไทยและประเทศกัมพูชา รวมทั้งสนธิสัญญาและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- ๒.๒.๑ กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ
- ๒.๒.๒ กรมกรมแผนที่ทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย
- ๒.๒.๓ กรมอุทกศาสตร์ กองทัพเรือ
- ๒.๒.๔ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

๒.๓ คณะกรรมการ....

๒.๓ คณะกรรมาธิการการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา ร่วมกับคณะอนุกรรมาธิการกิจการทหารด้านความมั่นคงแบบองค์รวม ได้เดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับความสัมพันธ์และความมั่นคงชายแดนภาคตะวันออก จุดผ่านแดนไทย-กัมพูชา การอ้างสิทธิพื้นที่ทางทะเล และการออกเอกสารสิทธิที่ดินบนเกาะกูดของไทย รวมทั้งรับทราบปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงแบบองค์รวมจากหน่วยงานราชการและประชาชนบนพื้นที่เกาะช้างและเกาะกูด เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ - ๒ มีนาคม ๒๕๖๘ ณ จังหวัดตราด

๓. ผลการพิจารณาศึกษา

คณะอนุกรรมาธิการกิจการทหารด้านความมั่นคงแบบองค์รวมได้เสนอรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง “พื้นที่อ้างสิทธิ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศกัมพูชาบริเวณทางทะเลเกาะกูด” ต่อคณะกรรมาธิการการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา และคณะกรรมาธิการได้มีมติรับรองรายงานดังกล่าว โดยมีมติให้ถือว่าเป็นรายงานซึ่งคณะกรรมาธิการได้พิจารณาศึกษา คณะกรรมาธิการจึงขอเสนอรายงานผลการพิจารณาศึกษาดังกล่าวเพื่อให้ที่ประชุมวุฒิสภาพิจารณาให้ความเห็นชอบกับผลการพิจารณาศึกษา และขอได้โปรดแจ้งไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาและดำเนินการตามแต่เห็นสมควร เพื่อประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชนสืบไป ทั้งนี้ ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๘๘

(นายไชยยงค์ มณีรุ่งสกุล)

เลขาธิการคณะกรรมาธิการการทหารและความมั่นคงของรัฐ
วุฒิสภา

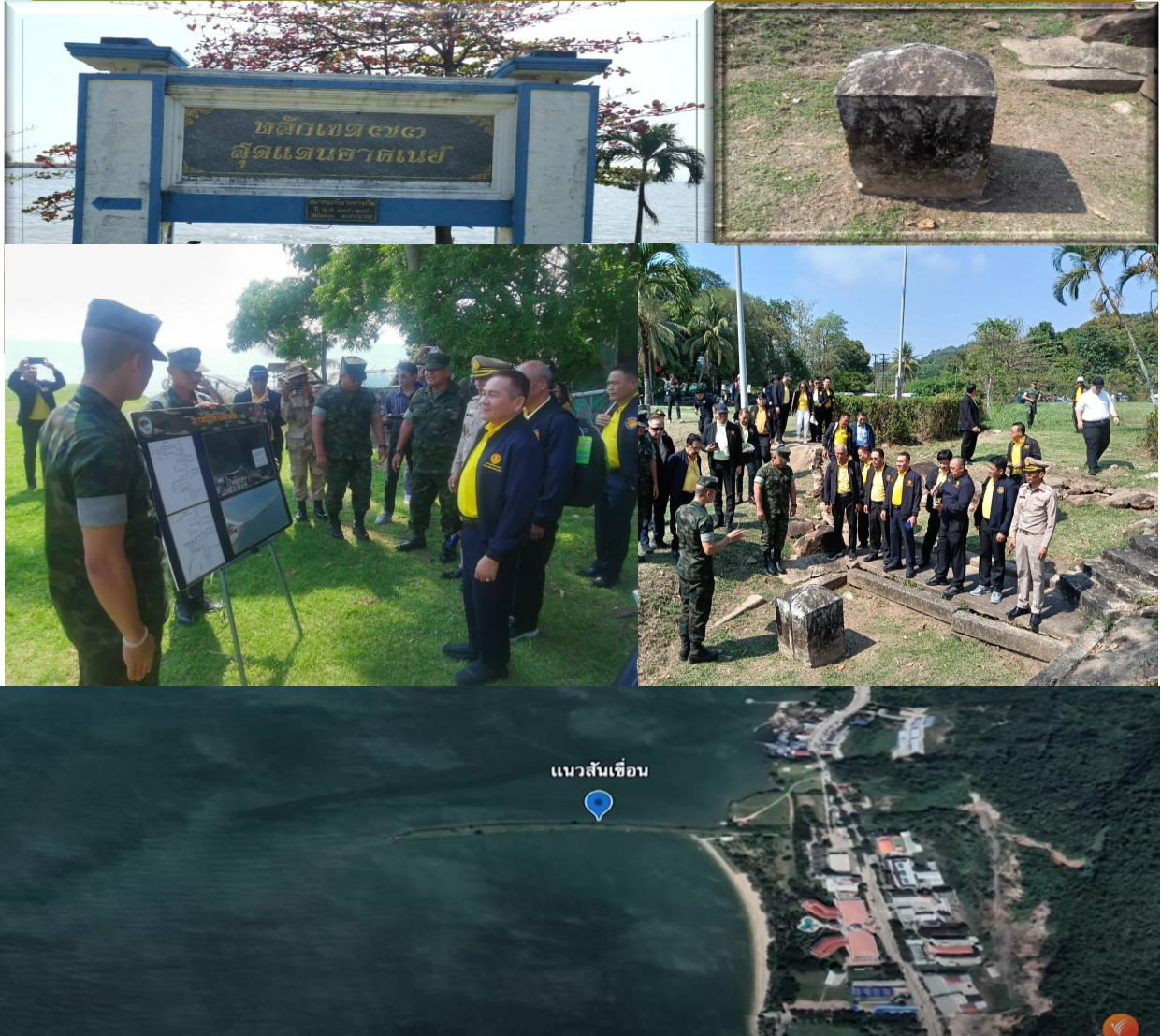
รายงานผลการศึกษา พื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนระหว่าง ประเทศไทยกับประเทศกัมพูชา บริเวณทางทะเลเกาะกูด

โดย
คณะอนุกรรมการกิจการทหารด้านความมั่นคงแบบองค์รวม
พ.ศ. 2568

รายงานผลการศึกษา

พื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนระหว่างประเทศไทยกับประเทศกัมพูชา
บริเวณทางทะเลเกาะกูด

โดย

คณะอนุกรรมการกิจการทหารด้านความมั่นคงแบบองค์รวม

พ.ศ.2568

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

รายงานผลการศึกษาพื้นที่อ่างสิทธิ์ไหลทวิปทับซ้อนระหว่างประเทศไทยกับประเทศกัมพูชาบริเวณทางทะเลเกาะกูด มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ (1) เพื่อศึกษาบริบทและที่มาของพื้นที่อ่างสิทธิ์ไหลทวิปทับซ้อนระหว่างประเทศไทยและกัมพูชาบริเวณพื้นที่ทางทะเลเกาะกูด (2) เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นของพื้นที่อ่างสิทธิ์ไหลทวิปทับซ้อนระหว่างประเทศไทยและกัมพูชาบริเวณพื้นที่ทางทะเลเกาะกูด และ (3) เพื่อเสนอแนวทางในการดำเนินการเกี่ยวกับพื้นที่อ่างสิทธิ์ไหลทวิปทับซ้อนระหว่างประเทศไทยและกัมพูชาบริเวณพื้นที่ทางทะเลเกาะกูด โดยในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Researches) ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมประเด็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง เช่น ข้อกฎหมายต่าง ๆ สนธิสัญญา เป็นต้น รวมถึงการทบทวนวรรณกรรมจากการศึกษาในอดีตของนักวิชาการทั้งในประเทศต่างประเทศประกอบด้วย เพื่อให้ผลการศึกษาที่มีข้อมูลที่ครบถ้วนรอบด้านและมีความหลากหลายประกอบในการพิจารณาเพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเชิงนโยบายให้กับรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อรักษาไว้ซึ่งอธิปไตย สิทธิอธิปไตย และผลประโยชน์ของชาติให้ยังคงเป็นสมบัติของประเทศชาติไว้ได้อย่างมั่นคง

ผลการศึกษตามวัตถุประสงค์ ซึ่งสามารถนำเสนอโดยภาพรวมได้ดังนี้

1. ประเด็นเกี่ยวกับบริบทและที่มาของพื้นที่อ่างสิทธิ์ไหลทวิปทับซ้อนระหว่างประเทศไทยและกัมพูชาบริเวณพื้นที่ทางทะเลเกาะกูด โดยกรรมสิทธิ์และอำนาจอธิปไตยเกาะกูดซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากสัญญาระหว่างกรุงสยามกับกรุงฝรั่งเศสในปี ค.ศ.1907 ทำให้เกาะกูดเป็นของประเทศไทยตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา และด้วยการปกครองในพื้นที่เกาะกูดภายใต้อำนาจอธิปไตยของประเทศไทยมาตั้งแต่ต้น โดยเกาะกูดอยู่ภายใต้กรรมสิทธิ์ของสยามตั้งแต่ปี ค.ศ.1907 ตามสัญญาระหว่างกรุงสยามกับกรุงฝรั่งเศสเกาะกูดจึงอยู่ภายใต้อธิปไตยของประเทศไทยมาเป็นระยะเวลายาวนาน ดังนั้นการแสดงถึงอำนาจอธิปไตยภายใต้การปกครองของประเทศไทย ซึ่งโดยหลักกฎหมายในการตีความสนธิสัญญาเขตแดนนั้น จากการศึกษาคำตัดสินหรือคำพิพากษาเกี่ยวกับคดีพิพาททางดินแดน/เขตแดนของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ หรือกลไกระงับข้อพิพาทแสดงให้เห็นว่า นอกเหนือจากการพิจารณาข้อบทสนธิสัญญาหรือพิธีสารเกี่ยวกับเขตแดนที่มีอยู่ ศาลยังพิจารณาปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ อาทิ หลักฐานการใช้อำนาจทางบริหารและทางการปกครองเพื่อพิสูจน์การครอบครองดินแดนอย่างมีประสิทธิภาพ (effectivities) แผนที่ เอกสารแนบท้ายข้อตกลง รวมทั้งเอกสารหรือหนังสือโต้ตอบทางการ หรือทางการทูตอื่น ๆ ประกอบด้วย

2. ประเด็นเกี่ยวกับการอ่างสิทธิ์ไหลทวิปทับซ้อนซึ่งเกิดจากและแนวทางที่สามารถใช้สำหรับการอ่างสิทธิ์ ซึ่งสามารถนำเสนอผลการศึกษาออกเป็น 2 ส่วนย่อยดังนี้

2.1 การอ่างสิทธิ์ไหลทวิปทับซ้อนทางทะเล โดยการลากเส้นไหลทวิปของประเทศกัมพูชาจากขอบนอกตะวันตกของเกาะกูดในระดับและทิศทางเดียวกันตรงออกไปทางทิศตะวันตก จนเกือบกึ่งกลางอ่าวไทย และกำหนดเส้นเขตไหลทวิปในส่วนที่มีฝั่งทะเลตรงข้ามกับไทยด้วย จึงก่อให้เกิดพื้นที่อ่างสิทธิ์ไหลทวิปทับซ้อนระหว่างประเทศไทยและกัมพูชาบริเวณพื้นที่ทางทะเลเกาะกูดที่กัมพูชาประกาศเขตไหลทวิปดังกล่าว มีผลทำให้เส้นเขตไหลทวิปที่กัมพูชาอ้างสิทธิ์ขยายกว้างออกไปกว่าที่ควรจนเป็น จนทำให้มีขนาดของพื้นที่อ่างสิทธิ์ไหลทวิปทับซ้อนกินพื้นที่ถึง 26,000 ตารางกิโลเมตร ด้วยเหตุที่ประเทศไทยและประเทศกัมพูชาซึ่งเป็นภาคีของอนุสัญญาเจนีวา ว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.1958 จึงมีผลผูกพันที่จะต้องปฏิบัติตามอนุสัญญาฯ ซึ่งบัญญัติว่า “หากไม่มีการตกลงกัน

หรือมีพฤติการณ์พิเศษสำหรับไหล่ทวีปของรัฐชายฝั่งที่มีทะเลประชิดกัน ให้ใช้หลักระยะห่างเท่ากัน (The principle of equidistance) จากจุดที่ใกล้ที่สุดของเส้นฐาน ซึ่งใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขตของแต่ละรัฐ” ดังนั้นประเทศไทยและกัมพูชาควรลากเส้นแนวเขตไหล่ทวีปจากหลักเขตที่ 73 ให้เป็นแนวเดียวกัน คือ อยู่ระหว่างเกาะกูดกับเกาะกง จากนั้นคำนวณระยะให้ได้สัดส่วนกับชายฝั่งของแต่ละฝ่ายเสียก่อนค่อยกำหนดแนวเขตไหล่ทวีปของตน โดยนำข้อสรุปจากประกาศเส้นฐานเมื่อพิจารณาจากสนธิสัญญาสยาม-ฝรั่งเศสและกลุ่มอนุสัญญา ระหว่างประเทศว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1958 สามารถพิจารณาการลากเส้นฐานตรง (Base line) ของไทยกับ กัมพูชาที่บนแผนที่ หลังจากนั้นก็ลากเส้นมีระยะกันตามกฎหมายระหว่างประเทศก็จะทำให้เกิดพื้นที่ทับซ้อนใน ขนาดที่ไม่มากจนเกินไป

2.2 แนวทางที่สามารถใช้สำหรับการอ้างสิทธิ โดยแนวทางที่สามารถนำมาใช้ในการพิจารณาและ ดำเนินการเมื่อมีการอ้างสิทธิในเขตแดน คือ การใช้หลัก Land Dominates the Sea ซึ่งเป็นหลักในการ กำหนดชายฝั่งที่เกี่ยวข้อง (Relevant Coast) และพื้นที่ทางทะเลที่เกี่ยวข้อง (Relevant Area) หลักในการกำหนด จุดฐาน (Base Point) โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นของการพิจารณาเกาะเป็นจุดฐานนั้น มีกรณีของคำพิพากษาใน คดีที่ชี้ให้เห็นถึงความชัดเจนในการพิจารณาเกาะเป็นจุดฐานมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด หลักในการร่างเส้นเขตทาง ทะเลชั่วคราวที่ศาลในคดีนี้ใช้วิธีการระยะห่างเท่ากัน (equidistance method) รวมถึงหลักในการพิจารณา สภาวะการณ์ที่เกี่ยวข้องที่มีความสำคัญ อาทิ การพิจารณาการมีอยู่ของเกาะ ซึ่งจากการศึกษาที่อาจก่อให้เกิด บทสรุปที่สำคัญ คือ การให้สถานะแก่เกาะของศาล ตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ถือเป็นส่วนสำคัญที่สุดที่ศาลใช้ในการ พิเคราะห์ รวมถึงการพิจารณาตามหลัก Non-Cutting off ที่ถือว่าเป็นบทบาทสำคัญในการพิจารณาเพื่อปรับ เส้นเขตทางทะเลชั่วคราวในคดีต่าง ๆ เมื่อเกิดข้อพิพาทเขตแดนทางทะเลขึ้นสู่การพิจารณาของศาล

3. ประเด็นเกี่ยวกับการจัดทำข้อตกลง

ข้อควรพิจารณาในการจัดทำข้อตกลงต่าง ๆ ที่จะมีผลผูกพันนั้น การปฏิบัติภายหลัง (subsequent practice/conduct) จะเป็นหลักฐานที่มีบทบาทสำคัญในการพิจารณาตัดสินข้อพิพาทเกี่ยวกับเขตแดน หลักฐาน ดังกล่าวอาจประกอบด้วยการแสดงแผนที่ โดยหากเป็นแผนที่ที่ผนวกเข้ากับสนธิสัญญาเขตแดนย่อมมีผลผูกพันรัฐ คู่ภาคี แต่หากเป็นแผนที่ซึ่งไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของสนธิสัญญา ก็จะต้องพิจารณาที่มาของแผนที่ดังกล่าว มาตราส่วน และคุณภาพเชิงเทคนิคการทำแผนที่ ทำที่ของรัฐคู่ภาคีต่อแผนที่ดังกล่าว

นอกจากนี้ จะเห็นได้ว่า ในการต่อสู้คดีพิพาทเขตแดนในศาลระหว่างประเทศ รัฐภาคีคู่พิพาทต่างรวบรวม หลักฐานหรือเอกสารที่แสดงถึงกิจกรรมหรือการใช้อำนาจทางอธิปไตยเพื่อยืนยันการครอบครองดินแดนอย่างมี ประสิทธิภาพ (effectivities) อาทิ หลักฐานทางทะเบียนราษฎร การเก็บภาษีอากร การออกกฎระเบียบ การให้บริการ บริการทางสาธารณสุข เป็นต้น ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยที่ศาลจะพิจารณาประกอบกันโดยรวม พร้อมกันนี้ยังมีประเด็นที่ เกี่ยวข้องกับหนังสือแลกเปลี่ยนทางการทูตในสมัยการทำสนธิสัญญาหรือเอกสารทางการของรัฐเปรียบเทียบเป็น งานเตรียมการของสนธิสัญญาหนึ่ง ๆ ก็สามารถมีส่วนในการทำให้เข้าใจบริบทของการทำสนธิสัญญา หรือการใช้ สนธิสัญญาในขณะนั้น และถูกนำมาใช้สนับสนุนท่าทีในการต่อสู้คดีหรือการเจรจาได้ด้วย

ดังนั้นสิ่งสำคัญที่รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำบันทึกข้อตกลงร่วมกัน (MOU) จะต้อง พิจารณาและดำเนินการให้เป็นไปตามหลักกฎหมายสากลและหลักกฎหมายภายในประเทศ เพื่อเป็นการรักษาสันติ และอธิปไตยของประเทศไว้โดยสมบูรณ์ จึงต้องดำเนินการด้วยความระมัดระวังและถูกต้องตามกระบวนการทาง กฎหมายเป็นสำคัญ เมื่อบันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลกัมพูชา (MOU2544) กลายเป็น

สนธิสัญญาที่มีผลผูกพันและยกเลิกได้ยาก จึงจำเป็นต้องพิจารณาถึงข้อดี-ข้อเสีย รวมถึงผลประโยชน์และความคุ้มค่าในการดำเนินการตามข้อตกลงทั้ง 2 ส่วนคือ เรื่องของเขตแดนและการจัดการพัฒนาร่วมที่จะต้องดำเนินการคู่ขนานกันไปทั้ง 2 ส่วน โดยไม่อาจแยกดำเนินการเพียงส่วนใดส่วนหนึ่งได้ ในขณะเดียวกัน ข้อพิจารณาอีกประเด็นเกี่ยวกับเอกสารแนบท้ายบันทึกความเข้าใจหรือ MOU2544 ที่ระบุงองศาผิดพลาดซึ่งอาจจะเป็นสาระสำคัญที่ทำให้เอกสารหลักคือ MOU2544 ไม่สมบูรณ์ไปด้วย จึงควรพิจารณาแนวทางต่าง ๆ ในการดำเนินการตาม MOU2544 ไว้ หรือจะพิจารณายกเลิก MOU2544 และแจ้งให้ประเทศกัมพูชาได้ทราบ เพื่อดำเนินการให้ถูกต้องและเป็นไปตามกรอบของกฎหมายภายในตามรัฐธรรมนูญ และให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ แล้วค่อยกำหนดกรอบการเจรจาใหม่ภายใต้เงื่อนไขในการลากเส้นเขตแดนให้สอดคล้องและเป็นไปตามหลักกฎหมายสากลทางทะเล ถ้าหากกัมพูชายังพร้อมที่จะเจรจาเรื่องเขตแดนทางทะเลกับประเทศไทย แต่ถ้าประเทศกัมพูชาไม่พร้อมในเจรจาตามหลักกฎหมายสากลทางทะเลก็ปล่อยให้ไปดังเดิมที่เป็นอยู่ ซึ่งประเทศไทยสามารถรักษาอธิปไตยไว้ได้ตามกรอบกฎหมายสากลว่าด้วยเรื่องการรักษาอธิปไตยและการรักษาผลประโยชน์ตามอำนาจอธิปไตยและสิทธิอธิปไตยที่กฎหมายสากลบัญญัติไว้ได้ครบถ้วนทุกประการ

นอกจากนี้ในปัจจุบันยังมีพระราชบัญญัติการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ.2562 ซึ่งเหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้การรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งรักษาไว้ซึ่งอำนาจอธิปไตย สิทธิอธิปไตยและสิทธิหน้าที่อื่นใดตามกฎหมายระหว่างประเทศ จึงต้องให้ความสำคัญกับอำนาจอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติเป็นสำคัญในการเจรจาหรือกำหนดข้อตกลงใด ๆ กับต่างประเทศ ดังนั้นกัมพูชาจึงต้องดำเนินการกำหนดเส้นเขตแดนให้ถูกต้องตามหลักกฎหมายสากลทางทะเลแล้วจึงค่อยเริ่มต้นกำหนดกรอบการเจรจาให้มีความชัดเจนในเรื่องของเขตแดนและเรื่องผลประโยชน์ทางทะเลในลำดับถัดไป

ประเด็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการรักษาไว้ซึ่งสิทธิอธิปไตยและผลประโยชน์ของประเทศ คือประโยชน์ที่ประเทศไทยได้รับจากการเข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติ ว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 มีหลายประการด้วยกัน แต่ส่วนที่สำคัญคือ ข้อที่ 1 “ประเทศไทยสามารถใช้สิทธิต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองอธิปไตยและผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเลในทุกมิติ การที่ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2554 ทำให้ประเทศไทยสามารถใช้สิทธิต่าง ๆ และอธิปไตยของชาติ ตามที่อนุสัญญานี้ได้กำหนดไว้อย่างมีศักดิ์ศรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการคุ้มครองผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเลในทุกมิติอย่างสมบูรณ์ ไม่ว่าจะเป็นการใช้สิทธิอธิปไตยในทะเลอาณาเขตและเขตต่อเนื่อง การใช้สิทธิในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ หรือการใช้สิทธิในทะเลหลวง เป็นต้น”

4. ประเด็นเพิ่มเติมจากการลงพื้นที่ศึกษาบริบทและสภาพแวดล้อมรวมถึงสถานการณ์อันเกี่ยวเนื่องจากพื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนบริเวณทะเลบริเวณเกาะกูด คือ การสร้างท่าเรือของกัมพูชาบริเวณหลักหมุด 73 ซึ่งประเทศไทยได้มีการประท้วงจนกัมพูชาได้หยุดการก่อสร้าง และในปัจจุบันกลายเป็นแนวเขื่อนตักสร ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากเขื่อนตักสรคือ พื้นที่บริเวณชายหาดฝั่งกัมพูชามีที่ตักออกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่ฝั่งไทยชายฝั่งถูกน้ำทะเลกัดเซาะชายฝั่งทำให้พื้นที่ฝั่งไทยลดหายไปตรงบริเวณบ้านหาดเล็ก อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด

ข้อพิจารณาที่สำคัญคือ ในการสร้างสันเขื่อนยื่นตั้งฉากลงไปในทะเลอ่าวไทยใกล้หลักเขตที่ 73 ติดกับบ้านหาดเล็ก อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด เนื่องจากกฎหมายทะเลของสหประชาชาติ ปี 1982 (UNCLOS

1982) ข้อ 11 ระบุว่า “สิ่งก่อสร้างถาวรตอนนอกสุดของเขตท่า ซึ่งประกอบเป็นส่วนอันแยกออกมิได้ของระบบการท่า นั้น ให้ถือว่าเป็นส่วนของฝั่งทะเล” นั้นหมายถึง การมีสันเขื่อนยื่นตั้งฉากลงไปในทะเลดังกล่าว จะทำให้องศาของเส้นแบ่งอาณาเขตเปลี่ยนไป ทำให้กัมพูชาสามารถอ้างเขตแดนทางทะเลได้กว้างขึ้นทั้งในส่วนของทะเลอาณาเขต เขตต่อเนื่อง เขตเศรษฐกิจจำเพาะและไหล่ทวีปที่ทำให้ทับซ้อนกับเขตแดนทางทะเลของไทยอย่างมีนัยสำคัญ

5. บทวิเคราะห์และข้อพิจารณา

ประเด็นบทวิเคราะห์และข้อพิจารณาเป็นส่วนหนึ่งที่สะท้อนมุมมองต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาและกำหนดเป็นประเด็นเพื่อกำหนดแนวทางข้อเสนอสำหรับเตรียมความพร้อมและการทำความเข้าใจสถานการณ์โดยภาพรวมซึ่งสามารถสรุปประเด็นสำหรับการวิเคราะห์และข้อพิจารณา ดังนี้

5.1 ประเด็นกรรมสิทธิ์เกาะกูด

5.1.1 จากข้อมูล สนธิสัญญากฎหมาย หลักฐานทางประวัติศาสตร์ และการใช้อำนาจทางการปกครอง ทำให้ทราบโดยแน่ชัดว่าเกาะกูดเป็นกรรมสิทธิ์ของประเทศไทย ทั้งนี้ในปัจจุบันเกิดปัญหาความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนจากการไม่ยอมรับของกัมพูชาอันเนื่องมาจากกัมพูชาได้ประกาศกฤษฎีกากำหนดไหล่ทวีป พ.ศ. 2515 ทำให้เกิดพื้นที่อ้างสิทธิ์ไหล่ทวีปทับซ้อนระหว่างประเทศ และการไม่เข้าร่วมอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 เนื่องจากในอนุสัญญาจะไม่ห้ามรัฐที่จะให้สัตยาบันอนุสัญญานี้ จึงเป็นช่องว่างที่กัมพูชาไม่ผูกพันและไม่ปฏิบัติตามอนุสัญญา

5.1.2 ข้อสนับสนุนที่แสดงถึงกรรมสิทธิ์เกาะกูดเป็นของไทย

5.1.2.1 หนังสือสัญญาระหว่างกรุงสยามกับกรุงฝรั่งเศสที่ได้ลงนามในสัญญาร่วมกันเมื่อวันที่ 23 มีนาคม ร.ศ.125 (ค.ศ.1907) ซึ่งในข้อ 2 ของสัญญาระบุไว้อย่างชัดเจนว่า “รัฐบาลฝรั่งเศสยอมคืนดินแดนเมืองด่านซ้ายและเมืองตราดกับเกาะทั้งหลายซึ่งอยู่ภายใต้แหลมสิงห์ลงไปจนถึงเกาะกูดนั้นให้แก่สยาม.....” โดยที่ฝรั่งเศสมีเงื่อนไขที่สำคัญคือ เป็นการแลกกับดินแดนที่กล่าวไว้ในข้อ 1 ว่า “รัฐบาลสยามยอมยกดินแดนเมืองพระตะบอง เมืองเสียมราฐกับเมืองศรีโสภณให้แก่กรุงฝรั่งเศส....”

5.1.2.2 แผนที่ประกอบกฤษฎีกาที่ประกาศเส้นฐานตรงของประเทศกัมพูชา ปรากฏคำว่า “Siam” ที่พิมพ์ไว้ใต้คำว่า Koh Kut ไว้อย่างชัดเจน ซึ่งถือเป็นการยอมรับในกรรมสิทธิ์เกาะกูดเป็นของประเทศไทยอย่างชัดเจนตั้งแต่ต้นว่าเกาะกูดอยู่ภายใต้อำนาจอธิปไตยของประเทศไทย

5.1.2.3 ประเทศไทยได้ตั้งกระโจมไฟที่เกาะกูดเพื่อแสดงกรรมสิทธิ์ของไทยเหนือเกาะกูดเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ. 2517 โดยประกาศกรมอุทกศาสตร์และปรากฏว่าแผนที่อังกฤษหมายเลข 3967 แสดงที่ติดตั้งกระโจมไฟบนเกาะกูดนี้ด้วย

5.2 ประเด็นบันทึกความเข้าใจ (MOU2544) เป็นข้อตกลงระหว่างไทยและกัมพูชาที่ลงนามในปี พ.ศ. 2544 เพื่อแก้ไขปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิ์ไหล่ทวีปทับซ้อนทางทะเลในอ่าวไทย ซึ่งแสดงเจตนาของทั้งสองฝ่ายในการเจรจาเพื่อแก้ไขปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิ์ดังกล่าว โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ (1) พื้นที่เหนือเส้นละติจูดที่ 11 องศาเหนือขึ้นไป ให้เจรจาแบ่งเขตทางทะเล และ (2) พื้นที่ให้เส้นละติจูดที่ 11 องศาเหนือลงมา ให้เจรจาเพื่อจัดทำความตกลงพัฒนาพื้นที่ ดังกล่าวร่วมกันโดยให้ดำเนินการทั้งสองส่วนไปด้วยกันโดยมีการแบ่งแยกได้ Indivisible Package) และจัดตั้ง คณะกรรมการร่วมด้านเทคนิค (Joint Technical Committee—JCT) ไทย-กัมพูชา เป็นกรอบการเจรจาหลัก ซึ่ง MOU2544 ดังกล่าวนั้นเป็นผลดีทั้งในเรื่องของการแก้ไขปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิ์

ไหล่ทวีปทับซ้อน การพัฒนาพื้นที่ และรักษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จึงสมควรที่จะคง MOU2544 ไว้ เนื่องจากมีสถานะเป็นสนธิสัญญาแล้ว ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นพื้นฐานของกรอบการเจรจารักษามลประโยชน์ของชาติต่อไป

5.3 ประเด็นการพัฒนาพื้นที่ร่วมกัน : พื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อน (Overlapping Claims Area - OCA) ในอ่าวไทยระหว่างไทยกับกัมพูชา ซึ่งมีขนาดประมาณ 26,000 ตารางกิโลเมตร และมีเกาะกูดตั้งอยู่ทางตอนเหนือของพื้นที่นั้น จากการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องทำให้ทราบว่าพื้นที่ดังกล่าว ถือเป็นแหล่งทรัพยากรพลังงานที่สำคัญอย่างยิ่ง โดยคาดว่าจะมีก๊าซธรรมชาติสูงถึง 11 ล้านล้านลูกบาศก์ฟุต และน้ำมันดิบประมาณ 300-500 ล้านบาร์เรล ซึ่งมีมูลค่าทางเศรษฐกิจรวมกันสูงถึง 300,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ อย่างไรก็ตาม พื้นที่นี้ยังไม่ได้ได้รับการสำรวจอย่างเต็มที่เนื่องจากพื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนที่ยังไม่ได้รับการแก้ไข ความสำคัญของทรัพยากรเหล่านี้เพิ่มมากขึ้นเนื่องจากแหล่งก๊าซในอ่าวไทยกำลังลดลง และประเทศไทยต้องพึ่งพาการนำเข้าก๊าซธรรมชาติเหลวที่มีราคาแพง นอกจากนี้ พื้นที่ OCA ยังตั้งอยู่บนแนวเดียวกับแหล่งก๊าซเอราวัณ ซึ่งเป็นแหล่งก๊าซสำคัญของประเทศไทย และก๊าซธรรมชาติยังเป็นเชื้อเพลิงหลักในการผลิตไฟฟ้าของไทย การพัฒนาแหล่งก๊าซในพื้นที่ OCA จึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อลดการพึ่งพาการนำเข้าและเสริมสร้างความมั่นคงทางพลังงานของประเทศ สำหรับกัมพูชา การพัฒนาทรัพยากรในพื้นที่นี้จะช่วยส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากอุตสาหกรรมน้ำมันและก๊าซของกัมพูชายังอยู่ในช่วงเริ่มต้น ซึ่งจากข้อมูลข้างต้นจึงสมควรที่ประเทศไทยควรพิจารณาใช้ประโยชน์จากแหล่งทรัพยากรพลังงานและทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์สูงสุด

5.4 ประเด็นการรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ทางทะเล

5.4.1 กรณีประเทศกัมพูชา ได้เสริมสร้างฐานทัพเรือเรียม (Ream Naval Base) โดยมีสาธารณรัฐประชาชนจีนให้การสนับสนุน ตั้งอยู่ในจังหวัดพระสีหนุ ประเทศกัมพูชา ซึ่งอยู่ห่างจากเกาะกูดประมาณ 100 กิโลเมตร โดยเป็นฐานทัพเรือที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับขีดความสามารถของฐานทัพดังนี้

5.4.1.1 การพัฒนาและขยายฐานทัพ

- (1) มีการบูรณะและขยายฐานทัพ โดยมีบริษัทจากจีนเข้ามามีส่วนร่วมในการก่อสร้าง ซึ่งทำให้เกิดความกังวลเกี่ยวกับบทบาทของจีนในภูมิภาค
- (2) มีการก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกใหม่ ๆ เช่น อุ้งแห่งและท่าเทียบเรือ ซึ่งสามารถรองรับเรือขนาดใหญ่ รวมถึงเรือดำน้ำได้

5.4.1.2 ศักยภาพทางทหาร

- (1) การพัฒนาฐานทัพทำให้กองทัพเรือกัมพูชามีขีดความสามารถในการปฏิบัติการทางทะเลที่เพิ่มขึ้น
- (2) ความกังวลว่าฐานทัพอาจถูกใช้เป็นฐานทัพของกองทัพเรือจีน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในภูมิภาค

5.4.1.3 ความสำคัญทางยุทธศาสตร์

- (1) ฐานทัพเรือเรียมตั้งอยู่ในจุดยุทธศาสตร์สำคัญในอ่าวไทย ทำให้สามารถควบคุมเส้นทางเดินเรือและทรัพยากรทางทะเลในบริเวณใกล้เคียงได้

(2) การเข้าถึงฐานทัพทำให้จีนสามารถขยายอิทธิพลทางทหารในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

5.4.2 กรณีของประเทศไทย หากสถานการณ์บานปลายนำไปสู่ภาวะสงครามและการนำประเด็นขึ้นสู่ศาลโลกในอนาคต หากเกิดสงครามระหว่างไทยกับกัมพูชาหรือมีความขัดแย้งที่อาจนำไปสู่การปะทะ กองทัพไทยควรเตรียมความพร้อมในทุกด้าน โดยพิจารณาจากปัจจัยเชิงยุทธศาสตร์ ยุทธวิธีและกำลังพล และหากสถานการณ์พัฒนาไปสู่การนำข้อพิพาทขึ้นสู่ศาลโลก จะต้องนำบทเรียนจากกรณีข้อพิพาทเขาพระวิหาร ซึ่งศาลโลกตัดสินให้กัมพูชาเป็นฝ่ายชนะในปี 2505 (1962) และคำวินิจฉัยเพิ่มเติมในปี 2556 (2013) ที่ให้ไทยต้องถอนทหารออกจากพื้นที่รอบปราสาทนั้น ถือเป็นบทเรียนสำคัญที่ไทยสามารถนำมาประยุกต์และเทียบเคียงใช้กับกรณีข้อขัดแย้งเกาะกูดและพื้นที่อ้างสิทธิไหลทวีปทับซ้อนทางทะเล และจะต้องเตรียมความพร้อมในการสร้างร่องรอยหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในการใช้สิทธิอธิปไตยต่าง ๆ ในเชิงพื้นที่อย่างชัดเจนและรัดกุมที่สุด

โดยสรุป จากข้อมูลข้างต้นสามารถวิเคราะห์ได้ว่า ในอนาคตกองทัพเรือกัมพูชาในพื้นที่อ่าวไทยจะมีศักยภาพและขีดความสามารถในการปฏิบัติการทางทะเล มีแนวโน้มที่อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางทะเลบริเวณเกาะกูด และพื้นที่โดยรอบ ดังนั้นเพื่อให้ประเทศไทยเกิดความมั่นคงในพื้นที่ดังกล่าว จึงสมควรที่ประเทศไทยยกระดับขีดความสามารถของกองทัพเรือให้สามารถรักษาดินแดนและอธิปไตยของชาติไว้ได้อย่างปลอดภัย

5.5 ประเด็นข้อพิจารณาแนวทางการดำเนินงานเชิงรุก : จากสถานการณ์ในปัจจุบันที่กำลังอยู่ในระหว่างการเจรจาตาม MOU2544 สิ่งสำคัญที่ประเทศไทยสมควรดำเนินการเร่งด่วนทั้งในเรื่องความมั่นคงทางทะเล บริเวณเกาะกูดและพื้นที่โดยรอบ การสื่อสารและการตรวจสอบสาธารณะ การทูตและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความได้เปรียบในการรักษาอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติ

5.6 ประเด็นปัญหาและสภาพข้อเท็จจริงที่คณะกรรมการฯ ตรวจสอบในพื้นที่เพิ่มเติม

5.6.1 ประเด็นปัญหาพื้นที่ทับซ้อนทางบกหลักเขต 73 : เป็นส่วนหนึ่งของข้อพิพาทเขตแดนระหว่างไทยกับกัมพูชาที่มีมายาวนาน โดยการเจรจาเขตแดนระหว่างสองประเทศที่ผ่านมาเน้นเฉพาะเขตแดนทางบกซึ่งอ้างอิงจากสนธิสัญญาฝรั่งเศส-สยาม ปี 1907 ครอบคลุมระยะทาง 805 กิโลเมตรและมีหลักเขตแดน 73 หลัก การเจรจาได้ดำเนินมาเป็นเวลา 18 ปีและสามารถบรรลุข้อตกลงได้ 42 หลัก ส่วนอีก 31 หลักยังอยู่ระหว่างการเจรจา หลักเขต 73 มีความสำคัญเนื่องจากเป็นจุดที่ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (ICJ) ตัดสินให้กัมพูชามีอธิปไตยเหนือปราสาทพระวิหารในปี 2013 ทำให้เกิดข้อพิพาททางทะเลเมื่อกัมพูชาขยายการอ้างสิทธิลงไปทางใต้ผ่านเกาะกูด ปัญหานี้ส่งผลให้เกิดพื้นที่อ้างสิทธิไหลทวีปทับซ้อนในอ่าวไทยขนาด 26,000 ตารางกิโลเมตร จึงสมควรพิจารณาเจรจาปักปันเขตแดนให้บรรลุข้อตกลงในอีก 31 หลักเนื่องจากหลักเขตและพื้นที่ดังกล่าวมีผลต่อการอ้างสิทธิในพื้นที่ไหลทวีปทับซ้อนที่ประเทศกัมพูชาและประเทศไทยได้ประกาศไหลทวีปเมื่อปี พ.ศ. 2515 และ พ.ศ. 2516

5.6.2 ประเด็นการก่อสร้างท่าเรือของกัมพูชา บริเวณหลักเขต 73 บ้านหาดเล็ก อำเภอลคลองใหญ่ (พ.ศ. 2540 - พ.ศ. 2541) : กัมพูชาได้สร้างท่าเรือดังกล่าวโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ซึ่งท่าเรือนี้ก่อสร้างโดยขัดกับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ถือว่าเป็นสิ่งก่อสร้างถาวร เป็นส่วนของฝั่งทะเลทำให้มีผลกระทบต่อเส้นเขตแดนทางทะเล ซึ่งประเทศไทยได้ทำการประท้วงการก่อสร้างท่าเรือดังกล่าว ต่อมากัมพูชาจึงหยุดการก่อสร้างและเปลี่ยนจากท่าเรือเป็นเขื่อนโดยใช้ชื่อว่า “เขื่อนตัสกร” จากสภาพภูมิอากาศและภูมิประเทศในพื้นที่ ก่อให้เกิดผลกระทบทำให้ทางฝั่งกัมพูชามีพื้นที่งอก ส่วนฝั่ง

ประเทศไทยพื้นที่แนวชายฝั่งถูกกัดเซาะ ดังนั้นเพื่อลดความเสียหายในเชิงพื้นที่จึงสมควรพิจารณาเสนอให้ทางฝั่งกัมพูชา รื้อถอนสิ่งก่อสร้างดังกล่าวโดยเร็ว

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ประเด็นกรรมสิทธิ์เกาะกูด

6.1.1 รัฐบาลควรมียืนยันอธิปไตยเหนือเกาะกูดอย่างชัดเจนและต่อเนื่องในเวทีระหว่างประเทศ โดยอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์และกฎหมายระหว่างประเทศ โดยเฉพาะสนธิสัญญาปี 2450 ระหว่างฝรั่งเศสและสยาม ที่ระบุชัดเจนว่าฝรั่งเศสได้คืนตราดและเกาะต่าง ๆ ระหว่างแหลมสิงห์และเกาะกูดให้แก่สยาม และผลักดันให้กัมพูชาเข้าสู่สนธิสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982

6.1.2 รัฐบาลควรมีการสื่อสารกับทุกภาคส่วนอย่างโปร่งใสเกี่ยวกับสถานะของเกาะกูด เพื่อลดความกังวลและความเข้าใจผิด รวมถึงควรเพิ่มการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและเศรษฐกิจในพื้นที่เกาะกูด เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงและการมีอยู่ของประเทศไทยในพื้นที่

6.2 ประเด็นบันทึกความเข้าใจ (MOU2544) : รัฐบาลควรใช้ประโยชน์ MOU2544 ซึ่งถือเป็นสนธิสัญญาระหว่างประเทศเป็นกรอบการเจรจาเกี่ยวกับกัมพูชา เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการปกป้องผลประโยชน์ของไทยในการเจรจาเรื่องเขตแดนทางทะเลและการแบ่งปันทรัพยากร การยกเลิก MOU2544 จะไม่ช่วยขจัดข้อเรียกร้องของกัมพูชา แต่อาจทำให้สถานการณ์ยุ่งยากมากขึ้น ควรมีการสื่อสารให้ประชาชนเข้าใจว่า MOU-44 เป็นเพียงกรอบการเจรจา ไม่ได้ยอมรับข้อเรียกร้องของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง และข้อตกลงใดๆ ที่เกิดขึ้นจากการเจรจาต้องได้รับการอนุมัติจากรัฐสภาก่อนจึงจะมีผลผูกพัน และสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเจรจา ทั้งนี้ คณะกรรมการเทคนิคร่วม (Joint Technical Committee--JTC) ที่จัดตั้งขึ้นเร่งรัดการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ต่อไป

6.3 ประเด็นการพัฒนาพื้นที่ร่วมกัน : รัฐบาลควรผลักดันแนวคิดการพัฒนาพื้นที่ร่วม (Joint Development Area--JDA) ในพื้นที่อ้างสิทธิ์ทับซ้อนไหล่ทวีปในอ่าวไทย ควบคู่กับคณะกรรมการเทคนิคร่วม (JTC) การพัฒนาร่วมกันจะช่วยให้ทั้งสองประเทศได้ประโยชน์จากทรัพยากรพลังงาน และทรัพยากรธรรมชาติ ในพื้นที่บนพื้นฐานผลประโยชน์ของชาติ

6.4 ประเด็นการรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ทางทะเล

6.4.1 รัฐบาลควรเสริมสร้างขีดความสามารถของกองทัพเรือและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ทางทะเลในพื้นที่อ่าวไทย โดยเฉพาะบริเวณรอบเกาะกูด ควรมีการเฝ้าระวังและตรวจการณ์อย่างสม่ำเสมอ แต่ต้องระมัดระวังไม่ให้เกิดความตึงเครียดกับกัมพูชา โดยรัฐบาลควรดำเนินการที่สำคัญดังต่อไปนี้

- รัฐบาลควรมีการประเมินสถานการณ์และการเตรียมยุทธศาสตร์ การข่าวและข่าวกรอง โดยจะต้องเฝ้าระวังการเคลื่อนไหวทางทหารของกัมพูชาและติดตามสถานการณ์จากแหล่งข่าวทั้งในประเทศและต่างประเทศ การวางแผนป้องกันประเทศ: กำหนดแนวทางป้องกันพื้นที่เสี่ยง เช่น ชายแดนไทย-กัมพูชา และอาณาเขตทางทะเลรอบเกาะกูด และหาพันธมิตรระหว่างประเทศ

- รัฐบาลควรมีการเสริมสร้างกำลังพลและขีดความสามารถทางทหาร การเสริมกำลังทหารที่จะต้องเตรียมกำลังพลจากกองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ ประจําการในพื้นที่ยุทธศาสตร์ การฝึกซ้อมรบ: จำลองสถานการณ์สงครามทั้งภาคพื้นดิน ทะเล และอากาศ เช่น การฝึกรบพิเศษของหน่วยรบหลัก

เช่น หน่วยรบพิเศษ SEAL, หน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ, และหน่วยนาวิกโยธิน การจัดหาอาวุธยุทโธปกรณ์: ซ่อมบำรุงและเตรียมความพร้อมของอาวุธ เช่น รถถัง ปืนใหญ่ ระบบป้องกันภัยทางอากาศ เรือรบ และเครื่องบินรบ ที่มีศักยภาพในการต่อสู้เมื่อเกิดความขัดแย้งในพื้นที่

- รัฐบาลควรมีการเตรียมพร้อมด้านโลจิสติกส์และการส่งกำลังบำรุง เสบียงและยุทธปัจจัย โดยการสร้างคลังเสบียง อาวุธ น้ำมัน และกระสุนให้เพียงพอในกรณีเกิดสงครามยืดเยื้อ การกระจายกำลังและยุทธปัจจัย: ใช้เครือข่ายลำเลียงภาคพื้นดิน อากาศ และทางน้ำ เพื่อให้สามารถเคลื่อนย้ายกำลังพลได้อย่างรวดเร็ว การรักษาความมั่นคงของระบบสื่อสารและไซเบอร์: ป้องกันการโจมตีทางไซเบอร์และสร้างระบบสื่อสารที่ปลอดภัย

6.4.2 รัฐบาลควรส่งเสริมความร่วมมือกับกัมพูชาในการรักษาความมั่นคงทางทะเล เช่น การปราบปรามการทำประมงผิดกฎหมาย การค้ามนุษย์ และการลักลอบขนส่งยาเสพติด เพื่อสร้างความไว้วางใจและสร้างความสัมพันธ์อันดี นอกจากนี้ควรพัฒนาระบบเตือนภัยล่วงหน้าและกลไกการจัดการความขัดแย้งเพื่อป้องกันไม่ให้เหตุการณ์เล็กน้อยลุกลามเป็นวิกฤตการณ์

6.4.3 รัฐบาลควรให้หน่วยงานทุกระดับจัดทำแผนเผชิญเหตุที่สอดคล้องกัน มีการซักซ้อมการปฏิบัติเป็นประจำ พร้อมทั้งสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์

6.4.4 รัฐบาลควรดำเนินการป้องกันไม่ให้ไทยเสียดินแดนโดยไม่รู้ตัว บทเรียนจากเขาพระวิหารไทยละเลยการบริหารพื้นที่ทับซ้อน ทำให้กัมพูชาเข้าไปสร้างหมู่บ้านและสถาปนาอำนาจรัฐในพื้นที่การที่ไทยยอมรับ MOU 2543 ว่าจะไม่เปลี่ยนแปลงสถานะพื้นที่ทับซ้อน กลับกลายเป็นข้อเสียเปรียบ เพราะทำให้ไทยไม่มีอำนาจควบคุมพื้นที่รอบปราสาท โดยการประยุกต์ใช้กับเกาะกูด จะต้องไม่ยอมให้กัมพูชาสร้างสิ่งปลูกสร้าง หรือขยายอิทธิพลในพื้นที่อ้างสิทธิ์ไหลทวีปทับซ้อนทางทะเล กำหนดนโยบายชัดเจนว่าไทยจะไม่ยอมรับการยึดพื้นที่ทางทะเลแบบเงียบๆ (Silent Occupation) สนับสนุนให้ประชาชนไทยมีส่วนร่วมในพื้นที่อ้างสิทธิ์ไหลทวีปทับซ้อน เช่น การทำประมง หรือการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อแสดงอำนาจอธิปไตยโดยพลตินัย รวมทั้งดำเนินการซ้อมรบของกองทัพเรือตามปกติเพื่อเป็นการแสดงออกถึงท่าทีต่อการยืนยันอำนาจอธิปไตยของไทยอย่างเข้มแข็ง

6.5 ประเด็นข้อพิจารณาแนวทางการดำเนินงานเชิงรุก

6.5.1 ความมั่นคงทางทะเลบริเวณเกาะกูดและพื้นที่โดยรอบ

6.5.1.1 รัฐบาลควรเสริมสร้างความเข้มแข็งในการรักษาความมั่นคงทางทะเลบริเวณเกาะกูดและพื้นที่โดยรอบ โดยการสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของกองทัพเรือไทยในการปกป้องผลประโยชน์แห่งชาติและอธิปไตยเหนือดินแดน เพิ่มความถี่ในการตรวจเยี่ยมกำลังพลที่ประจำการตามแนวชายแดนทางทะเลด้านตะวันออกของไทย เพื่อเสริมสร้างขวัญกำลังใจและประเมินความพร้อมของอุปกรณ์และการเชื่อมต่อระหว่างฐานทัพกับศูนย์บัญชาการในกรุงเทพฯ

6.5.1.2 รัฐบาลควรปรับปรุงโครงสร้างสนับสนุนพื้นฐาน เช่น ระบบน้ำและไฟฟ้า เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติการ แม้ว่าพื้นที่อ้างสิทธิ์ไหลทวีปทับซ้อน (Overlapping Claims Area - OCA) ระหว่างไทยกับกัมพูชาจะไม่ได้นำไปสู่ข้อพิพาทและพื้นที่ยังคงสงบ การเตรียมความพร้อมและการแสดงออกถึงอธิปไตยอย่างชัดเจนจึงยังคงมีความสำคัญ

6.5.2 การสื่อสารและการตรวจสอบสาธารณสุข

6.5.2.1 รัฐบาลควรปรับกลยุทธ์การสื่อสารสาธารณะที่มีประสิทธิภาพเกี่ยวกับประเด็น เกาะกูดและบันทึกความเข้าใจ MOU2544 กับกัมพูชา การขาดความสนใจจากรัฐบาลไทยในการสื่อสารกับ สาธารณะทำให้กัมพูชาสามารถสร้างความสับสนในหมู่ประชาชนได้

6.5.2.2 รัฐบาลควรเตรียมการล่วงหน้าหลายเดือนก่อนการเจรจาใด ๆ เกี่ยวกับพื้นที่ อ้างสิทธิ์ไหล่ทวีปทับซ้อน โดยให้ข้อมูลแก่สาธารณชนเกี่ยวกับกรอบ MOU2544 และจุดยืนพื้นฐานของไทยในข้อ พิพาทเขตแดนกับกัมพูชา และควรปรากฏตัวในสื่อต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ทั้งทางโทรทัศน์ วิทยุ และสื่อออนไลน์ ต่าง ๆ โดยข้อความต้องสอดคล้องและเข้าใจง่าย และอัปเดตข้อมูลข่าวสารต่อสาธารณชนอย่างต่อเนื่อง

6.5.3 การทูตและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

6.5.3.1 การทูตเชิงรุกและการสร้างพันธมิตรทางกฎหมาย ซึ่งสามารถดำเนินการใน ลักษณะดังต่อไปนี้คือ (1) แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนในแง่ของการอ้างอิงหลักกฎหมายทางทะเล UNCLOS 1982 ซึ่ง ประเทศไทยได้ใช้กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล (UNCLOS) เพื่อยืนยันสิทธิของไทยและ แสดงให้ประชาคมโลกเห็นว่าไทยเคารพกฎหมายสากล (2) ร่วมมือกับนักกฎหมายและนักวิชาการระหว่างประเทศ โดยประเทศไทยควรประสานให้ผู้เชี่ยวชาญทางกฎหมายระหว่างประเทศช่วยสนับสนุนข้ออ้างของไทย โดยเฉพาะ กรณีศึกษาเกี่ยวกับไหล่ทวีปและเขตเศรษฐกิจจำเพาะ (EEZ) และ (3) สร้างแนวร่วมทางการทูตกับประเทศ อาเซียนและมหาอำนาจ โดยการทำให้มหาอำนาจ เช่น สหรัฐฯ จีน หรือ EU เห็นว่าปัญหานี้อาจส่งผลกระทบต่อ เสถียรภาพของภูมิภาค ซึ่งอาจกระทบต่อผลประโยชน์ทางยุทธศาสตร์ของพวกเขา

6.5.3.2 การทูตแบบ “Soft Power” และการพัฒนาเศรษฐกิจร่วมกัน ซึ่งสามารถ ดำเนินการในลักษณะดังต่อไปนี้คือ (1) เสนอแนวทาง “Joint Development” โดยการเปิดโอกาสให้ทั้งสอง ประเทศสามารถพัฒนาเศรษฐกิจร่วมกันในพื้นที่พิพาท เช่น การแบ่งปันผลประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลหรือ การท่องเที่ยวทางทะเลที่สามารถยอมรับได้ของทั้ง 2 ประเทศ (2) เสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประชาชน (People-to-People Diplomacy) โดยการใช้กลยุทธ์ทางวัฒนธรรมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เช่น ความร่วมมือ ด้านการประมง การท่องเที่ยว วัฒนธรรมและการศึกษา เพื่อแสดงอัตลักษณ์ของความเป็นไทย และลดความตึง เครียดบริเวณชายแดนหรือพื้นที่อ้างสิทธิ์ไหล่ทวีปทับซ้อนทางทะเล และ (3) ใช้กลไกอาเซียนและการทูตพหุภาคี โดยการสนับสนุนให้มีการเจรจาภายใต้กรอบของ ASEAN Way เพื่อสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรและลดแรงกดดัน ระหว่างรัฐ

6.5.3.3 การทูตเชิงป้องปราม (Deterrence Diplomacy) และยุทธศาสตร์ความมั่นคง ซึ่งสามารถดำเนินการในลักษณะดังต่อไปนี้คือ (1) เสริมสร้างขีดความสามารถของกองทัพเรือและหน่วยงานด้าน ความมั่นคงทางทะเลให้เห็นอย่างชัดเจน ให้สามารถตรวจตราและปกป้องอธิปไตยของไทยได้โดยไม่ยั่วยุให้เกิด ความขัดแย้ง (2) จัดตั้ง “Maritime Security Dialogue” กับกัมพูชา โดยกำหนดให้มีการสร้างช่องทางสำหรับ กองทัพเรือและเจ้าหน้าที่ความมั่นคงของทั้งสองฝ่ายหารือกันโดยตรง เพื่อลดความเข้าใจผิดและป้องกันเหตุปะทะ และ (3) แสดงความพร้อมในการเจรจาภายใต้แรงกดดันจากมหาอำนาจ หากมีการแทรกแซงจากมหาอำนาจ เช่น จีนหรือสหรัฐฯ ประเทศไทยต้องสามารถรักษาสมดุลและต่อรองเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของตนเองได้อย่างมั่นคง

6.5.3.4 การทูตเชิงสร้างภาพลักษณ์ (Narrative & Public Diplomacy) ซึ่งสามารถ ดำเนินการในลักษณะดังต่อไปนี้คือ (1) สร้างการรับรู้ในเวทีระหว่างประเทศ โดยการใช้ช่องทางสื่อสารต่าง ๆ เพื่อ เผยแพร่ข้อมูลที่สนับสนุนจุดยืนของไทย และป้องกันไม่ให้นักข่าวสร้างกระแสกดดันไทยในเวทีระหว่างประเทศ

และในเวทีโลกที่พยายามทำอยู่ในทุกวันนี้ (2) ใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือทางการทูต สำหรับการเผยแพร่ ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิของไทยในพื้นที่ดังกล่าวเพื่อให้ประชาคมโลกเข้าใจปัญหาอย่างถูกต้องและชัดเจน

6.5.4 กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

6.5.4.1 รัฐบาลควรทบทวนและเสริมสร้างความเข้มแข็งของกรอบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กับความมั่นคงทางทะเลและอธิปไตยเหนือเกาะกูด กฎหมายทางทะเลและการเดินเรือในประเทศไทยได้รับการ ควบคุมหลักโดยพระราชบัญญัติการพาณิชย์นาวีไทยและอนุสัญญาระหว่างประเทศต่าง ๆ ที่ประเทศไทยให้ สัตยาบัน ควรมีการทบทวนและปรับปรุงกฎหมายเหล่านี้ให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนเรือ การขนส่งสินค้าทางทะเล การประกันภัยทางทะเล และ การคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ควรให้ความสำคัญกับการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดในพื้นที่ทางทะเลที่อยู่ภายใต้ อธิปไตยของไทย โดยเฉพาะบริเวณเกาะกูดและพื้นที่โดยรอบ เพื่อแสดงถึงการใช้อำนาจอธิปไตยอย่างต่อเนื่อง

6.5.4.2 รัฐบาลควรมีการศึกษาและเตรียมความพร้อมทางกฎหมายสำหรับการเจรจา กับกัมพูชาในอนาคต โดยคำนึงถึงสนธิสัญญาฝรั่งเศส-สยาม ปี ค.ศ. 1907 และอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วย กฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ที่ยืนยันความเป็นเจ้าของเกาะกูดของไทยและพื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนอย่าง ชัดเจน

6.6 ประเด็นปัญหาและสภาพข้อเท็จจริงที่คณะกรรมการฯ ตรวจสอบในพื้นที่เพิ่มเติม

6.6.1 ประเด็นปัญหาพื้นที่ทับซ้อนทางบกหลักเขต 73

6.6.1.1 รัฐบาลควรเร่งรัดการเจรจาระหว่างไทยและกัมพูชาผ่านกลไกทางการทูต เช่น คณะกรรมการเขตแดนร่วม (Joint Boundary Committee--JBC) เพื่อกำหนดแนวทางแก้ไขข้อพิพาทอย่างสันติ ควบคู่ไปกับการสำรวจและกำหนดหลักเขตแดนโดยอ้างอิงแผนที่และหลักฐานทางกฎหมายที่เป็นที่ยอมรับ

6.6.1.2 รัฐบาลควรมีมาตรการป้องกันการรุกล้ำพื้นที่โดยบุคคลภายนอก ผ่านการ เสริมสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานด้านความมั่นคงของทั้งสองประเทศ และพัฒนาโครงการความร่วมมือใน ระดับท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประชาชนในพื้นที่ชายแดน

6.6.2 ประเด็นการก่อสร้างท่าเรือของกัมพูชา บริเวณหลักเขต 73 บ้านหาดเล็ก อำเภอลอง ใหญ่ (พ.ศ. 2540 - พ.ศ. 2541)

6.6.2.1 รัฐบาลควรผลักดันให้กัมพูชาเรือถอนแนวเขื่อนซึ่งส่งผลกระทบต่อเขตแดนทาง ทะเลและการกีดเซาะชายฝั่ง

6.6.2.2 รัฐบาลควรดำเนินการการสร้างโครงสร้างป้องกันอย่างเช่น กำแพงคอนกรีต หรือโครงสร้างธรรมชาติ เช่น การปลูกป่าชายเลน หรือการสร้างแนวปะการังเทียมในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบอย่าง หนัก สามารถช่วยลดความรุนแรงของการกีดเซาะและบรรเทาผลกระทบต่อพื้นที่ชายฝั่ง

6.6.2.3 รัฐบาลควรสนับสนุนโครงการฟื้นฟูระบบนิเวศชายฝั่ง เช่น การปลูกป่าชายเลน การปลูกหญ้าทะเล และการอนุรักษ์แนวปะการัง การฟื้นฟูพื้นที่เหล่านี้จะช่วยรักษาความสมดุลของธรรมชาติ และ ช่วยให้ธรรมชาติทำหน้าที่ป้องกันการกีดเซาะได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คณะอนุกรรมการกิจการทหารด้านความมั่นคงแบบองค์รวม

พ.ศ.2568

สารบัญ

บทที่	หน้า
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร.....	3
สารบัญ.....	13
บทที่ 1 บทนำ.....	15
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	15
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	18
ขอบเขตการศึกษา.....	18
นิยามศัพท์.....	19
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	20
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎี หลักกฎหมาย และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	21
บริบทพื้นที่เกาะกูดและการอ้างสิทธิโดยรอบเกาะกูด.....	21
กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเขตแดนและกฎหมายทะเล.....	44
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำความตกลงร่วมมือระหว่างประเทศ.....	75
บันทึกความเข้าใจ (MOU2544) และแถลงการณ์ร่วม (JC2544) ระหว่างรัฐบาลไทย กับรัฐบาลกัมพูชา.....	80
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	81
บทที่ 3 ผลการศึกษา.....	95
ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาเชิงเอกสาร.....	95
บริบทและที่มาของพื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนระหว่างประเทศไทยและกัมพูชาบริเวณ ทะเลโดยรอบเกาะกูด.....	95
วิเคราะห์ปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นของพื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนระหว่าง ประเทศไทยและกัมพูชาบริเวณพื้นที่ทางทะเลเกาะกูด.....	100
เสนอแนะแนวทางในการดำเนินการเกี่ยวกับพื้นที่อ้างสิทธิระหว่างประเทศไทยและ กัมพูชาบริเวณพื้นที่ทางทะเลเกาะกูด.....	110
ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาจากการลงพื้นที่.....	111
บทที่ 4 บทสรุป.....	119
สรุปผลการศึกษา.....	119
อ้างอิง.....	129
ภาคผนวก.....	131
ภาคผนวก ก. หนังสือสัญญาระหว่างกรุงสยามกับกรุงฝรั่งเศส ร.ศ.125.....	132
ภาคผนวก ข. ประกาศ เรื่อง ใช้อินทรีย์ญากรุงเจนีวาว่าด้วยกฎหมายทะเล พ.ศ.2512.....	138
ภาคผนวก ค. ประกาศ เรื่อง กำหนดเขตไหล่ทวีปของประเทศไทยด้านอ่าวไทย พ.ศ. 2516.....	140
ภาคผนวก ง. ประกาศเส้นฐานตรงและน่านน้ำภายในของประเทศไทย.....	142

บทที่	หน้า
ภาคผนวก จ. Memorandum of Understanding between the Royal Thai Government and the Royal Government of Cambodia regarding the Area of their Overlapping Maritime Claims to the Continental Shelf....	145
ภาคผนวก ฉ. JOINT COMMUNIQUE.....	149
ภาคผนวก ช. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540, พ.ศ.2550, พ.ศ.2560.....	157
ภาคผนวก ซ. พระราชบัญญัติการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ. 2562.....	163
ภาคผนวก ฅ ภาพประกอบการลงพื้นที่เกี่ยวกับความมั่นคง จ.ตราด.....	182

บทที่ 1 บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เขตแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านโดยภาพรวมมีความยาวประมาณ 5,656 กิโลเมตร แยกเป็นเขตแดนประเทศไทย-กัมพูชาประมาณ 798 กิโลเมตร ประเทศไทย-ลาวประมาณ 1,810 กิโลเมตร ประเทศไทย-เมียนมาประมาณ 2,401 กิโลเมตร และประเทศไทย-มาเลเซียประมาณ 647 กิโลเมตร ซึ่งเขตแดนดังกล่าวเป็นผลจากการตกลงกำหนดเขตแดนในคริสต์ศตวรรษที่ 19 และ 20 ระหว่างประเทศไทยกับประเทศอังกฤษและฝรั่งเศสซึ่งเป็นประเทศมหาอำนาจเจ้าอาณานิคม และไทยต้องเสียอาณาเขตซึ่งเคยเป็นหัวเมืองประเทศราชมาช้านานให้แก่ประเทศทั้งสองเพื่อธำรงไว้ซึ่งเอกราชและเพื่อให้ได้คืนมาซึ่งอิปไตยทางศาล โดยหลักการพื้นฐานแล้ว ประเทศไทยให้ความสำคัญและเคารพพันธกรณีตามสนธิสัญญาที่ได้จัดทำขึ้นในอดีต และยึดถือว่าเส้นเขตแดนระหว่างกันเป็นไปตามที่ได้ปักปันกันไว้แล้ว อย่างไรก็ตาม โดยที่เขตแดนส่วนใหญ่เป็นไปตามสันปันน้ำกับร่องน้ำลึกซึ่งย่อมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และแม้ว่าจะกล่าวได้ว่าการสำรวจและปักปันเขตแดนกันทั้งหมดแล้วในอดีต แต่วิชาการในด้านภูมิศาสตร์ตลอดจนเทคนิคในการสำรวจและการจัดทำแผนที่ในขณะนั้นยังไม่ก้าวหน้าเพียงพอที่จะทำให้ได้เส้นเขตแดนที่แน่ชัดเท่าที่ควร จึงทำให้จำเป็นต้องดำเนินการให้ทราบเขตแดนที่แน่ชัดระหว่างกัน

สำหรับเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชานั้นมีความยาวประมาณ 798 กิโลเมตร แยกเป็นเขตแดนตามสันปันน้ำและแนวเส้นตรง 590 กิโลเมตร กับร่องน้ำลึกและลำน้ำอีก 208 กิโลเมตร เขตแดนบริเวณนี้เป็นผลจากการปักปันเขตแดนตามอนุสัญญาสยาม-ฝรั่งเศส ฉบับลงวันที่ 13 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1904 กับสนธิสัญญาสยาม-ฝรั่งเศส ฉบับลงวันที่ 23 มีนาคม ค.ศ. 1907 และพิธีสารแนบท้าย โดยมีการจัดทำแผนที่แสดงเส้นเขตแดนไว้ 2 ชุดคือแผนที่ 11 ระวังซึ่งจัดทำขึ้นตามอนุสัญญาฉบับปี ค.ศ. 1904 กับแผนที่ 5 ระวังซึ่งจัดทำขึ้นตามสนธิสัญญาฉบับปี ค.ศ. 1907 และมีการปักหลักเขตแดนไว้จำนวน 73 หลัก ช่วงปี ค.ศ. 1909-1910 และปี ค.ศ. 1919-1920 ซึ่งแต่ละหลักมีบันทึกวาจาปักหลักหมายเขต (Procès-verbal d'abornement) ซึ่งจังหวัดชายแดนของประเทศไทยที่มีพื้นที่ติดกับราชอาณาจักรกัมพูชา ได้แก่ จังหวัดตราด จันทบุรี สระแก้ว บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี

ในขณะที่อาณาเขตทางทะเลของประเทศไทยนั้นมื่ออาณาเขตทางทะเล (maritime zone) ตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 กว่า 350,000 ตารางกิโลเมตร ซึ่งมากกว่า 2 ใน 3 ของอาณาเขตทางบก ที่มีอยู่ประมาณ 513,000 ตารางกิโลเมตร โดยมีความยาวของชายฝั่งทะเล ทั้งฝั่งอ่าวไทยและอันดามัน รวมถึงช่องแคบมะละกาตอนเหนือ รวมความยาวชายฝั่งทะเลในประเทศไทยทั้งสิ้นกว่า 3,148.23 กิโลเมตร ครอบคลุม 23 จังหวัด ซึ่งประเทศไทยสามารถใช้ประโยชน์จากทะเลได้ไม่เฉพาะแต่ในเขตทางทะเลของประเทศไทยเองเท่านั้น หากยังสามารถใช้ทะเลไปถึงนอกเขตทางทะเลของประเทศด้วย เพื่อให้การใช้ประโยชน์จากทะเลเป็นมาตรฐานเดียวกัน อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเลจึงได้กำหนดเขตน่านน้ำทางทะเลออกเป็น 6 เขต (กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย, 2548 อ้างใน เผติมศักดิ์ และคณะ, 2550) ได้แก่ 1) น่านน้ำภายใน 2) ทะเล

อาณาเขต 3) เขตต่อเนื่อง 4) เขตเศรษฐกิจจำเพาะ 5) ไหล่ทวีป และ 6) ทะเลหลวง ดังตารางที่แสดงรายละเอียดถึงอาณาเขตทะเลไทย

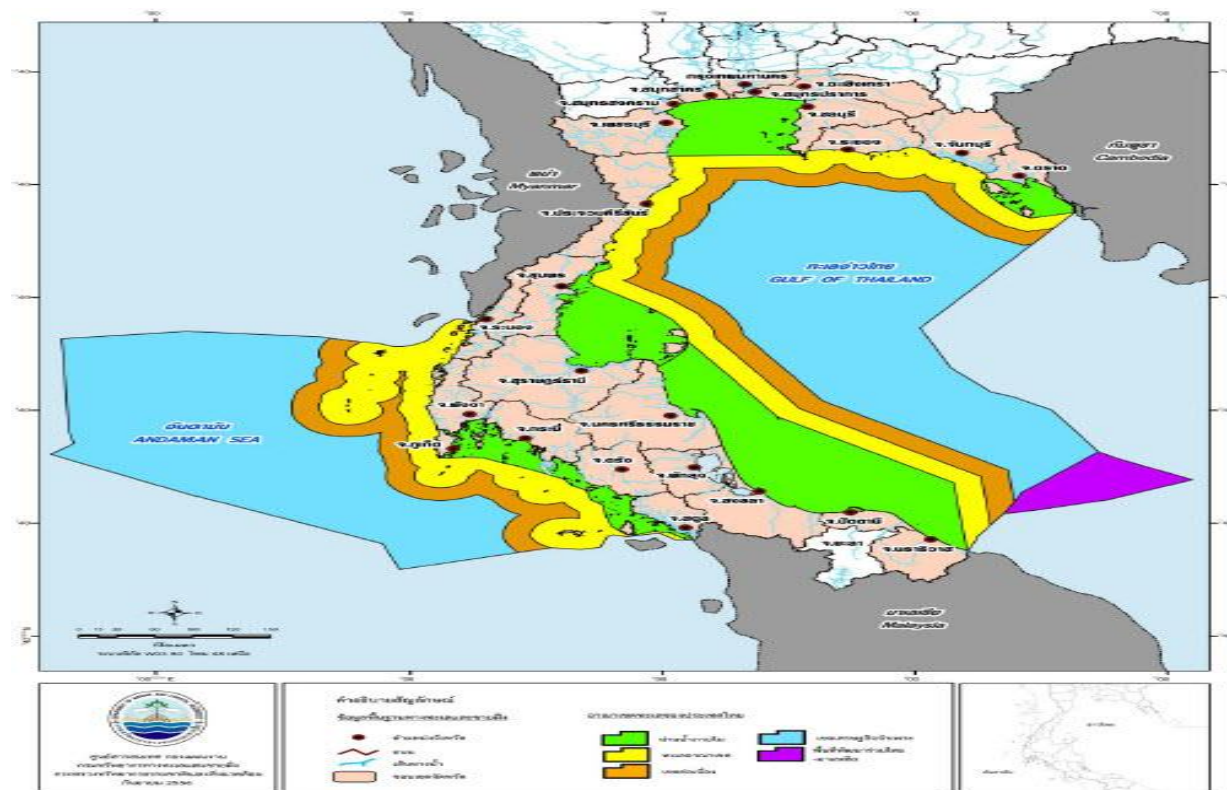
เขตทางทะเล	พื้นที่ (ตารางกิโลเมตร)	พื้นที่ (ไร่)
ประเทศไทย	323,488.32	202,180,218
ฝั่งอ่าวไทย	202,676.20	126,672,638
น่านน้ำภายใน	54,103.47	33,814,675
ทะเลอาณาเขต	29,344.36	18,340,227
เขตต่อเนื่อง	23,909.18	14,943,239
เขตเศรษฐกิจจำเพาะ	88,193.97	55,121,231
พื้นที่พัฒนาร่วม ไทย-มาเลเซีย	7,125.22	4,453,266
ฝั่งทะเลอันดามัน	120,812.12	75,507,580
น่านน้ำภายใน	7,850.57	4,906,609
ทะเลอาณาเขต	23,723.86	14,827,414
เขตต่อเนื่อง	13,604.04	8,502,526
เขตเศรษฐกิจจำเพาะ	75,633.65	47,271,031

คลังความรู้ทรัพยากรทางทะเลชายฝั่ง

ข้อมูล ณ วันที่ 8 กรกฎาคม 2556

ตารางที่ 1 แสดงอาณาเขตทะเลประเทศไทย
ที่มา : กรมอุทกศาสตร์ กองทัพเรือ 2555

จากตารางดังกล่าวข้างต้นที่แสดงถึงอาณาเขตทางทะเลของประเทศไทย สามารถนำเสนอเป็นแผนภาพเพื่อให้เห็นได้ชัดเจนดังนี้

รูปภาพที่ 1 อาณาเขตทางทะเลของประเทศไทย. ปรับปรุงข้อมูล ณ วันที่ 11 ตุลาคม 2566

ที่มา : กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (2566)

ส่วนประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการแบ่งเขตแดนทางทะเลระหว่างประเทศไทยและกัมพูชานั้น โดยประเทศกัมพูชาถือเอาเส้นแสดงจุดเล็งจากยอดสูงสุดของเกาะกูด มายังหลักเขตทางบกที่ 73 เป็นเส้นไหล่ทวีปและเส้นทะเลอาณาเขตของตน และยังขยายเส้นไหล่ทวีปจากยอดสูงสุดของเกาะกูด (จุด S) ผ่านดินแดนบนบกของเกาะกูดเลยไปประมาณกึ่งกลางฝั่งตรงข้ามของอ่าวไทย ถึงจุด P จึงเป็นเหตุหลักที่สำคัญที่ทำให้เกิดข้อพิพาทจากการอ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนทางทะเลที่มีขนาด 26,000 ตารางกิโลเมตรระหว่างไทยและกัมพูชาที่นำไปสู่ข้อขัดแย้งเกี่ยวกับเขตไหล่ทวีปที่ทั้งสองฝ่ายอ้างสิทธิ์ โดยมีข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับข้อพิพาทนี้ ได้แก่

1. การประกาศเขตไหล่ทวีป

- กัมพูชาประกาศเขตไหล่ทวีปในอ่าวไทยเมื่อปี 2515 ก่อนที่ไทยจะประกาศเขตไหล่ทวีปของตนเองในปี 2516

- การประกาศเขตไหล่ทวีปที่ไม่สอดคล้องกันทำให้เกิดพื้นที่ทับซ้อนกันประมาณ 26,000 ตารางกิโลเมตร

2. สิทธิและข้อเรียกร้อง

- ทั้งไทยและกัมพูชาได้อ้างสิทธิ์ในพื้นที่ไหล่ทวีปทับซ้อนกัน

- ฝ่ายไทยต้องการแก้ไขปัญหาเรื่องเขตแดนทางทะเลเป็นหลัก ในขณะที่ฝ่ายกัมพูชาต้องการเน้นการเจรจาเพื่อร่วมกันพัฒนาแหล่งทรัพยากรปิโตรเลียม

3. การเจรจาและแผนการ

- ในปี พ.ศ.2544 ทั้งสองฝ่ายได้ทำบันทึกความเข้าใจว่าด้วยพื้นที่ที่มีการอ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนกัน โดยกำหนดให้พื้นที่ประมาณ 10,000 ตารางกิโลเมตรเหนือเส้นละติจูด 11 องศาเหนือเป็นพื้นที่สำหรับการเจรจาแบ่งเขตทางทะเล และพื้นที่ 16,000 ตารางกิโลเมตรใต้เส้นละติจูด 11 องศาเหนือเป็นพื้นที่สำหรับการจัดทำความตกลงพัฒนาพื้นที่ร่วมกัน โดยมีหลักการที่สำคัญคือ ให้ดำเนินการทั้งสองส่วนไปด้วยกันโดยมีอาจแบ่งแยกได้ (Indivisible Package) และจัดตั้งคณะกรรมการร่วมด้านเทคนิค (Joint Technical Committee – JTC) ไทย-กัมพูชา เป็นกรอบการเจรจาหลัก

- ในปี พ.ศ.2554 รัฐมนตรีต่างประเทศและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงานของไทยได้หารือกับฝ่ายกัมพูชาเพื่อเร่งเจรจาพื้นที่ทับซ้อนทางทะเล โดยมุ่งเน้นไปที่ผลประโยชน์ด้านพลังงานที่ทั้งสองฝ่ายสามารถนำมาพัฒนาร่วมกันได้

4. ข้อกังวลและข้อเสนอแนะ

ข้อกังวลเกี่ยวกับการยอมรับสิทธิของกัมพูชาในพื้นที่ไหล่ทวีปทับซ้อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องเกาะกูด ซึ่งมีข้อสังเกตเกี่ยวกับประกาศเส้นฐานซึ่งใช้ประโยชน์ในการกำหนดเขตทางทะเล โดยเริ่มวัดจากเส้นฐานตรงแทนที่จะวัดจากแนวน้ำลดต่ำของฝั่ง และทำให้น่านน้ำไม่สอดคล้องกับหลักกฎหมายระหว่างประเทศ การลากเชื่อมขีดหินและเกาะเล็กมากเป็นเส้นฐานตรงกัมพูชานั้นแต่ละช่วงยาวและห่างจากฝั่งมากจึงไม่สอดคล้องกับหลักกฎหมายทะเล

รูปภาพที่ 2 หลักเขตแดนทางบกที่ 73

สำหรับประกาศเขตไหล่ทวีปของประเทศไทย เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2516 ได้ยึดถือมูลฐานแห่งสิทธิ ตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศอันเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป และตามอนุสัญญาว่าด้วยไหล่ทวีป ปี 1958 ที่ ประเทศไทยและประเทศกัมพูชาได้ร่วมให้สัตยาบันไว้ตั้งแต่ต้น และจากการประกาศเขตไหล่ทวีปที่ไม่ตรงกันจึง นำมาสู่ข้อขัดแย้งเกี่ยวกับพื้นที่อ้างสิทธิ์ ซึ่งมีสาเหตุหลักที่สำคัญ ได้แก่

1. การตีความกฎหมายที่แตกต่างกัน โดยประเทศต่าง ๆ อาจตีความอนุสัญญาทางทะเลหรือข้อตกลง ระหว่างประเทศอื่น ๆ แตกต่างกันไป นำไปสู่การอ้างสิทธิ์ไหล่ทวีปที่ทับซ้อนกันในพื้นที่ทางทะเล เช่น การกำหนด เขตเศรษฐกิจจำเพาะ (EEZ) หรือไหล่ทวีป

2. ความไม่ชัดเจนของเขตแดน ซึ่งหากเขตแดนระหว่างประเทศไม่ชัดเจนหรือมีข้อพิพาทอยู่ก็อาจนำไปสู่ การอ้างสิทธิ์ไหล่ทวีปทับซ้อนในพื้นที่ใกล้เคียงเขตแดนนั้น

3. การขาดข้อตกลงที่ชัดเจน ซึ่งการขาดข้อตกลงหรือสนธิสัญญาที่ชัดเจนระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องอาจทำ ให้เกิดความไม่แน่นอนและนำไปสู่การอ้างสิทธิ์ไหล่ทวีปทับซ้อน

จากข้อพิพาทในพื้นที่อ้างสิทธิ์ไหล่ทวีปทับซ้อนทางทะเลดังกล่าวข้างต้น การเจรจากำหนดขอบเขตทาง ทะเลระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชาเพื่อแก้ปัญหาเขตแดนทางทะเลในพื้นที่ที่ทั้งสองฝ่ายอ้างสิทธิ์ไหล่ทวีปทับซ้อน กันในอ่าวไทย ให้มีเขตทางทะเลที่ชัดเจนเป็นที่ยอมรับของทั้งสองฝ่าย ซึ่งจะช่วยป้องกันและลดความขัดแย้ง ระหว่างสองประเทศ รวมทั้งยังเป็นประเด็นยุทธศาสตร์ภายใต้นโยบายการต่างประเทศในการส่งเสริมพัฒนา ความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งในเรื่องเขตแดนและในเรื่องการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและ ประเทศกัมพูชา

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาบริบทและที่มาของพื้นที่อ้างสิทธิ์ไหล่ทวีปทับซ้อนระหว่างประเทศไทยและกัมพูชาบริเวณ พื้นที่ทางทะเลเกาะกูด

2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นของพื้นที่อ้างสิทธิ์ไหล่ทวีปทับซ้อนระหว่างประเทศไทยและ กัมพูชาบริเวณพื้นที่ทางทะเลเกาะกูด

3. เพื่อเสนอแนวทางในการดำเนินการเกี่ยวกับพื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนระหว่างประเทศไทยและกัมพูชาบริเวณพื้นที่ทางทะเลเกาะกูด

ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสังเคราะห์จากเอกสาร ข้อกฎหมาย และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. บริบทพื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนทางทะเลเกาะกูด
2. กฎหมายที่เกี่ยวข้องทางทะเล
3. กรอบความร่วมมือระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชา (MOU 2544)
4. ประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

นิยามศัพท์

1. **น่านน้ำภายใน (internal waters)** หมายถึง น่านน้ำที่อยู่ถัดจากเส้นฐานที่ใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขตเข้ามาทางผืนแผ่นดินของรัฐชายฝั่ง ซึ่งรัฐชายฝั่งมีอำนาจอธิปไตยใน (หรือเหนือ) น่านน้ำภายใน

2. **ทะเลอาณาเขต (territorial sea)** มีความกว้างไม่เกิน 12 ไมล์ทะเล โดยวัดจากเส้นฐานออกไป รัฐชายฝั่งมีอำนาจอธิปไตย (sovereignty) เหนือทะเลอาณาเขต

3. **เขตต่อเนื่อง (contiguous zone)** หมายถึง บริเวณที่อยู่ถัดไปจากทะเลอาณาเขต มีความกว้างไม่เกิน 24 ไมล์ทะเล วัดจากเส้นฐานที่ใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขต โดยในเขตต่อเนื่อง รัฐชายฝั่งมีอำนาจในการกำหนดมาตรการที่จำเป็นเพื่อป้องกันหรือลงโทษการละเมิดกฎหมายและระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับศุลกากร การคลัง การเข้าเมือง และการสาธารณสุข

4. **เขตเศรษฐกิจจำเพาะ (Exclusive Economic Zone - EEZ)** หมายถึง บริเวณที่อยู่ถัดออกไปจากทะเลอาณาเขต มีความกว้างไม่เกิน 200 ไมล์ทะเลจากเส้นฐานที่ใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขต **ในเขต EEZ รัฐชายฝั่งมีสิทธิอธิปไตย (sovereign rights)** ซึ่งเป็นสิทธิที่จำกัดกว่าอำนาจอธิปไตย แต่ครอบคลุมเรื่องการสำรวจ การแสวงประโยชน์ การอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตเหนือพื้นดินท้องทะเลและดินใต้ผิวดินของพื้นดินท้องทะเล และในห้วงน้ำเหนือขึ้นไป รวมถึงการสร้างเกาะเทียม สิ่งก่อสร้าง และสิ่งติดตั้งในทะเล เป็นต้น

5. **ไหล่ทวีป (continental shelf)** หมายถึง พื้นดินท้องทะเลและดินใต้ผิวดินของบริเวณใต้ทะเล ซึ่งขยายเลยทะเลอาณาเขตออกไปตามธรรมชาติของดินแดนจนถึงริมนอกของขอบทวีป หรือจนถึงระยะ 200 ไมล์ทะเลจากเส้นฐานซึ่งใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขต และในบางกรณี ไหล่ทวีปสามารถขยายได้จนถึง 350 ไมล์ทะเลจากเส้นฐาน

ในบริเวณไหล่ทวีป รัฐชายฝั่งสามารถใช้สิทธิอธิปไตยในการสำรวจและแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติบน **ไหล่ทวีป**

6. **ทะเลหลวง (high seas)** หมายถึง ทะเลที่ไม่ใช่ น่านน้ำภายใน ทะเลอาณาเขต หรือเขตเศรษฐกิจจำเพาะของรัฐใด ทั้งนี้ ในทะเลหลวง รัฐทั้งปวงมีเสรีภาพในการเดินเรือ การบินผ่าน การวางสายเคเบิล และท่อใต้ทะเล รวมทั้งเสรีภาพในการทำประมง เสรีภาพในการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

7. **เส้นฐาน (baseline)** หมายถึง เส้นที่ใช้เป็นจุดเริ่มต้นในการกำหนดอาณาเขตทางทะเลจากชายฝั่งออกไปในทะเลมี 3 ชนิด คือ เส้นฐานปกติ เส้นฐานตรง และเส้นฐานรัฐหมู่เกาะ (ABLOS, 2020) ซึ่งในครั้งนี้จะกล่าวถึงเพียง 2 ชนิด คือเส้นฐานปกติกับเส้นฐานตรง ซึ่งรายละเอียดดังนี้

7.1 **เส้นฐานปกติ (normal baseline)** หมายถึง เส้นฐานประเภทหนึ่ง ใช้สำหรับชายฝั่งที่มีความราบเรียบ และไม่มีเกาะเรียงรายตามชายฝั่ง การวัดเขตทางทะเลจากเส้นฐานปกติจะวัดจากแนวน้ำลงต่ำ (ABLOS, 2020)

7.2 **เส้นฐานตรง (straight baseline)** คือ เส้นฐานประเภทหนึ่ง ใช้สำหรับชายฝั่งที่มีความคดเคี้ยวไม่ราบเรียบ และมีเกาะหรือหินเรียงรายตามแนวชายฝั่ง การสร้างเส้นฐานตรงโดยการเชื่อมต่อชายฝั่งจากจุดหนึ่งไปยังจุดหนึ่ง ทั้งบนชายฝั่งเดียวกัน เกาะ หรือหิน เพื่อให้จุดเริ่มต้นในการวัดอาณาเขตทางทะเลดังกล่าวมีลักษณะเป็นเส้นตรงมากที่สุด (กรมอุทกศาสตร์, 2555)

7. **พื้นที่ทับซ้อน (overlapping territorial claims area)** หมายถึง พื้นที่ทางบกหรือทางทะเลซึ่งมีประเทศมากกว่า 1 ประเทศ อ้างสิทธิ์เหนือพื้นที่ดังกล่าว เนื่องจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ สงคราม ความเชื่อทางศาสนา ที่ตั้งของชุมชนทางชาติพันธุ์หรือชนกลุ่มน้อย หรือผลประโยชน์แห่งรัฐ เช่น พื้นที่บริเวณปราสาทพระวิหารที่มีปัญหาการอ้างสิทธิ์เหนือพื้นที่ดังกล่าวระหว่างประเทศไทยกับประเทศกัมพูชา หมู่เกาะสแปรตลีที่เป็นพื้นที่ทับซ้อนมีหลายประเทศต่างอ้างสิทธิ์เหนือหมู่เกาะทั้งหมดหรือบางส่วนของหมู่เกาะ ได้แก่ จีน เวียดนาม ฟิลิปปินส์ ไต้หวัน บรูไน และ มาเลเซีย (ราชบัณฑิตยสภา, 2551)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาในครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. ผลจากการศึกษาทำให้ทราบถึงความเป็นมาของบริบทพื้นที่อ้างสิทธิ์ไหล่ทวีปทับซ้อนทางทะเลเกาะกูดระหว่างไทยกับกัมพูชา
2. ผลที่ได้จากการศึกษาทำให้เข้าใจถึงปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นของพื้นที่อ้างสิทธิ์ไหล่ทวีปทับซ้อนระหว่างประเทศไทยและกัมพูชาบริเวณพื้นที่ทางทะเลเกาะกูด
3. สามารถนำผลการศึกษาไปเสนอแนวทางในการดำเนินการเกี่ยวกับพื้นที่อ้างสิทธิ์ไหล่ทวีปทับซ้อนระหว่างประเทศไทยและกัมพูชาบริเวณพื้นที่ทางทะเลเกาะกูดได้อย่างเหมาะสม

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎี หลักกฎหมาย และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

สำหรับเนื้อหาและประเด็นในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วยแนวคิดทฤษฎี หลักกฎหมายเกี่ยวกับทะเลและเขตแดน รวมถึงวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีรายละเอียดแต่ละประเด็นดังนี้

1. บริบทพื้นที่เกาะกูดและการอ้างสิทธิ์โดยรอบเกาะกูด
 - 1.1 ความเป็นมาของเกาะกูด
 - 1.2 การอ้างสิทธิ์ไหล่ทวีปทับซ้อนทางทะเลโดยรอบเกาะกูด
 - 1.3 สิทธิพื้นที่ไหล่ทวีปตามกฎหมายของประเทศกัมพูชา ปี 2515
 - 1.4 สิทธิพื้นที่ไหล่ทวีปตามกฎหมายของประเทศไทย ปี 2516
 - 1.5 พื้นที่อ้างสิทธิ์ไหล่ทวีปทับซ้อน
2. กฎหมายที่เกี่ยวข้องทางทะเลและเขตแดน
 - 2.1 สัญญาระหว่างกรุงสยามกับกรุงฝรั่งเศส ร.ศ.125
 - 2.2 อนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1958
 - 2.3 อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982
 - 2.4 อนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยกฎหมายสนธิสัญญา ค.ศ. 1969
 - 2.5 ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง เส้นฐานตรงและน่านน้ำภายในของประเทศไทย พ.ศ.2513
 - 2.6 กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
 - 2.7 พระราชบัญญัติการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ.2562
3. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำความตกลงร่วมมือระหว่างประเทศ
4. บันทึกความเข้าใจ (MOU) และแถลงการณ์ร่วม (JC) ระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลกัมพูชา
5. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. บริบทพื้นที่เกาะกูดและการอ้างสิทธิ์ไหล่ทวีปโดยรอบเกาะกูด

1.1 บริบทเกาะกูด

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์เกาะกูดปรากฏในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ 1 ปีพุทธศักราช 2325 ซึ่งเป็นปีเดียวกันกับที่ก่อตั้งกรุงเทพมหานคร เมื่อองค์เชียงสี้อ เจ้าเมืองญวน และครอบครัวได้หลบหนีกองทัพขององค์โกะเซินเจ้าเมืองกวยเียนที่ยกมาตีเมืองไซ่ง่อน ซึ่งเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารที่กรุงเทพมหานคร ต่อมาในปีจุลศักราช 11 (พ.ศ.2329) องค์เชียงสี้อคิดกบฏบ้านเมืองคืน ครั้นจะกราบทูลลาออกไปก็เกรงพระอาญา ด้วยการศึกษาพม่ายังรบพุ่งติดพันกันอยู่จึงเขียนหนังสือกราบถวายบังคมลาแล้วหนีออกมาพร้อมด้วยญวนอีกหลายคน หนีออกจากกรุงเทพฯ มาลงเรือที่เกาะสีซัง แล่นเรือชักใบมา 7 วัน จึงถึงเกาะกูดที่ไม่มีคนอยู่

เลย ชนพื้นถิ่นดั้งเดิมของเกาะกูดส่วนใหญ่เป็นคนไทยเชื้อสายจีนที่อพยพมาจากเมืองป๋จันตคีรีเขตร์ (เกาะกง) ที่ตกเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งเศสเมื่อปี พ.ศ.2447 มีหมู่บ้านคลองมาดเป็นหมู่บ้านที่เก่าแก่ที่สุด

เดิมเกาะกูดเป็นหมู่บ้านที่ขึ้นกับตำบลเกาะหมาก อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด ต่อมาได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นตำบลเกาะกูด เมื่อปี พ.ศ. 2523 ตัวเกาะกูดมีระยะห่างจากอำเภอคลองใหญ่ประมาณ 40 กิโลเมตร ประชาชนชาวเกาะกูดมีความยากลำบากในการเดินทางไปติดต่อราชการ ประกอบกับเกาะกูดอยู่ใกล้ดินแดนประเทศกัมพูชาด้านเกาะกงมากกว่าฝั่งไทย ทางราชการจึงมีนโยบายเพื่อความมั่นคงและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน โดยได้ยกฐานะเกาะกูดและเกาะข้างเคียงขึ้นเป็นกิ่งอำเภอเกาะกูด ตามประกาศกระทรวงมหาดไทยลงวันที่ 19 มกราคม 2533 โดยมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2533 ต่อมาได้ยกฐานะจากกิ่งอำเภอเกาะกูดเป็นอำเภอเกาะกูด ตามราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 124 ตอนที่ 46ก ลงวันที่ 24 สิงหาคม 2550 โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 8 กันยายน 2550 ซึ่งเกาะกูดเป็นเกาะสุดท้ายในน่านน้ำทะเลตราดตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของไทยห่างจากตัวจังหวัดตราดมาทางทิศใต้ประมาณ 82 กิโลเมตร

ที่ตั้งและอาณาเขต

อำเภอเกาะกูด ตั้งอยู่กลางทะเลอ่าวไทย ซึ่งอยู่ทางทิศใต้ของจังหวัดตราด ห่างจากศาลากลาง จังหวัดประมาณ 82 กิโลเมตร อำเภอเมืองประมาณ 56 กิโลเมตร อำเภอคลองใหญ่ประมาณ 42 กิโลเมตร อำเภอเกาะช้างประมาณ 60 กิโลเมตร และอำเภอแหลมงอบประมาณ 74 กิโลเมตร มีพื้นที่เป็นพื้นดินประมาณ 129 กิโลเมตร หรือประมาณ 80,625 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ จดอ่าวไทย

ทิศใต้ จดน่านน้ำประเทศกัมพูชาประชาธิปไตย

ทิศตะวันออก จดอ่าวไทย

ทิศตะวันตก จดอ่าวไทย

ลักษณะภูมิประเทศ

อำเภอเกาะกูดเป็นอำเภอชายแดน มีอาณาเขตน่านน้ำติดต่อกับประเทศกัมพูชา มีพื้นที่เป็นพื้นน้ำและเกาะ บนเกาะเป็นภูเขาและที่ราบสันเขา ประกอบด้วย หมู่เกาะใหญ่น้อย รวมทั้งหมด 24 เกาะ แบ่งเป็น 3 หมู่เกาะ ดังนี้ หมู่เกาะกูด มี 3 เกาะ ได้แก่ เกาะกูด เกาะแรด และเกาะไม้ซี้ หมู่เกาะหมาก มี 9 เกาะ ได้แก่ เกาะหมาก เกาะระยั้งใน เกาะระยั้งนอก เกาะผี เกาะขาม เกาะกระดาศ เกาะนก เกาะนอก เกาะใน หมู่เกาะรัง มี 12 เกาะ ได้แก่ เกาะรังใหญ่ เกาะรังเล็ก เกาะตุ้ม เกาะกระ เกาะเทียน เกาะทองหลาง เกาะมะปริง เกาะยักษ์ เกาะกำปิ่น เกาะใหญ่ เกาะกลาง และเกาะเล็ก เกาะกูดเป็นเกาะที่ใหญ่ที่สุดมีพื้นที่ประมาณ 104 ตารางกิโลเมตร หรือ 65,625 ไร่ อาณาเขตความยาวของเกาะกูดประมาณ 25 กิโลเมตร กว้างประมาณ 12 กิโลเมตร เป็นที่ตั้งของศูนย์ราชการอำเภอเกาะกูดและส่วนราชการต่าง ๆ ซึ่งส่วนราชการในพื้นที่อำเภอเกาะกูด ประกอบด้วย (คณะกรรมการบริหารงานอำเภอแบบบูรณาการ (ก.บ.อ.) อำเภอเกาะกูด จังหวัดตราด, 2565)

- ที่ว่าการอำเภอเกาะกูด ตั้งอยู่บริเวณเขาลอย (เนิน 105) ภายในศูนย์ราชการอำเภอเกาะกูด หมู่ที่ 1 ตำบลเกาะกูด

- สถานีตำรวจภูธรอำเภอเกาะกูด ตั้งอยู่ที่บริเวณเขาลอย (เนิน 105) ภายในศูนย์ราชการ อำเภอเกาะกูด หมู่ที่ 1 ตำบลเกาะกูด

- สำนักเกษตรอำเภอเกาะกูด ตั้งอยู่บริเวณศูนย์ราชการ อำเภอเกาะกูด หมู่ที่ 1 ตำบลเกาะกูด

- ศูนย์การศึกษาอนุบาลและการศึกษาตามอัธยาศัย ตั้งอยู่บริเวณศูนย์ราชการ อำเภอเกาะกูด หมู่ที่ 1 ตำบลเกาะกูด

- สถานีไฟฟ้าย่อยเกาะกูด ตั้งอยู่บริเวณศูนย์ราชการ อำเภอเกาะกูด หมู่ที่ 1 ตำบลเกาะกูด

- โรงพยาบาลเกาะกูด ตั้งอยู่บริเวณศูนย์ราชการ อำเภอเกาะกูด หมู่ที่ 1 ตำบลเกาะกูด

- องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะกูด ตั้งอยู่บริเวณวัดราษฎร์บำรุง อำเภอเกาะกูด หมู่ที่ 2 ตำบลเกาะกูด

- หน่วยปฏิบัติการเกาะกูด (ทร.) เป็นหน่วยทหารของกองทัพเรือ ตั้งอยู่ที่แหลมเทียน ตอนล่างสุดของเกาะกูด

- หน่วยปฏิบัติการชุดพัฒนาสัมพันธ์มวลชน ที่ 1306 (ขพส.) ตั้งอยู่ที่วัดราษฎร์บำรุง หมู่ที่ 2 ตำบลเกาะกูด ตำบลเกาะกูด

- หน่วยปฏิบัติการเกาะกูด กองร้อยตำรวจตระเวนชายแดน ที่ 117 ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 1

- สำนักปศุสัตว์อำเภอเกาะกูด ตั้งอยู่บริเวณศูนย์ราชการ อำเภอเกาะกูด หมู่ที่ 1 ตำบลเกาะกูด

- องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะหมาก ตั้งอยู่บริเวณบ้านโรงยาง หมู่ที่ 1 ตำบลเกาะ

นอกจากนี้สนธิสัญญาสยาม-ฝรั่งเศส และพิธีสารแนบท้าย ค.ศ.1907 ซึ่งไทยใช้เป็นหลักฐานในการปักปันเขตแดนกับกัมพูชา ระบุข้อความในข้อ 2 ว่า “รัฐบาลฝรั่งเศสยอมยกดินแดนเมืองด่านซ้าย และเมืองตราด กับทั้งเกาะทั้งหลายซึ่งอยู่ภายใต้แหลมสิงลงไปจนถึงเกาะกูดนั้น ให้แก่กรุงสยาม ...” เมื่อพิจารณาหลักฐานดังกล่าวย่อมแสดงว่า เกาะกูดเป็นอธิปไตยของไทยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2450

ประเทศไทยและกัมพูชารักษาสภาพเขตแดนไว้จนกระทั่งการประกาศใช้กฎหมายทะเล หรืออนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทางทะเล (UNCLOS) ปี พ.ศ. 2501 (UNCLOS 1958) ก่อนปรับปรุงเป็น UNCLOS 1982 ซึ่งให้สิทธิรัฐชายฝั่งกำหนดความกว้างของทะเลอาณาเขต (territorial sea) ไหล่ทวีป (continental shelf) และเขตเศรษฐกิจจำเพาะ (Exclusive Economic Zone-EEZ) ไม่เกิน 200 ไมล์ทะเลจากเส้นฐาน แต่อ่าวไทยมีความกว้างน้อยกว่า 200 ไมล์ทะเล ประกอบกับไทยและกัมพูชาต่างใช้หลักการเรียกร้องสิทธิเหนือพื้นที่แบบสูงสุด (maximum claim) ทำให้เกิดพื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนกัน แต่พื้นที่ดังกล่าวไม่ได้เป็นกรรมสิทธิ์ของประเทศใดตามกฎหมายระหว่างประเทศ ไทยและกัมพูชาไม่สามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในพื้นที่หากมีการคัดค้านจากอีกประเทศหนึ่ง

กัมพูชาประกาศเขตไหล่ทวีปตามอนุสัญญา UNCLOS เมื่อปี พ.ศ. 2515 ก่อนไทย (ไทยประกาศเมื่อปี พ.ศ.2516) เริ่มจากหลักเขตแดนสุดท่ายระหว่างกัมพูชากับไทย เล็งตรงมาที่ยอดสูงสุดของเกาะกูด แต่หยุดที่ขอบเกาะกูดด้านตะวันออก และเริ่มใหม่ทางขอบเกาะกูดด้านตะวันตกไปยังอ่าวไทย พร้อมอักษรภาษาอังกฤษกำกับว่า “Koh Kut (Siam)” เอกสารนี้แสดงว่า กัมพูชาไม่ได้อ้างสิทธิอธิปไตยเหนือเกาะกูด ทั้งยังยอมรับว่าเกาะกูดอยู่ในดินแดนของไทย นอกจากนี้ ไทยมีหลักฐานการสร้างกระโจมไฟบนเกาะกูด และได้ส่งเอกสารการติดตั้งกระโจมไฟซึ่งปรากฏอยู่ในแผนที่เดินเรือของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก

เกาะกูดที่เสมือนเป็นหมุดหมายสำคัญในการอ้างอิงการเจรจาจัดทำพื้นที่พัฒนาร่วม (Joint Development Area : JDA) เพื่อสำรวจและใช้ประโยชน์จากปิโตรเลียมในพื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนในอ่าว

ไทย (Overlapping Claim Area : OCA) กลับมาเป็นประเด็นร้อนในสื่อสังคมออนไลน์ จากการตีความโดยไม่ยึดโยงกับเอกสารหลักฐานที่มีอยู่ นอกเหนือไปจากหลักกฎหมายทางทะเลที่มีความยุ่งยาก ซับซ้อน ทำให้เกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนว่าเกาะกูดอยู่ในพื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนระหว่างไทยและกัมพูชา ทั้งที่ตามข้อเท็จจริงแล้ว เกาะกูดอยู่ภายใต้การปกครองและอธิปไตยของไทยโดยสมบูรณ์ทั้งจากนิติรัฐและพฤตินัยที่ใช้ในการบริหารราชการแผ่นดิน และในขณะนี้ฝ่ายปกครองได้ประกาศอย่างชัดเจนเกี่ยวกับกรณีความคิดเห็นที่หลากหลายเกี่ยวกับสถานของเกาะกูด ฝ่ายปกครองในพื้นที่จึงได้มีการประกาศค่าแถลงการณ์อีกครั้งเมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2567 ดังนี้

คำแถลงการณ์
อำเภอกะกูด

วันที่ ๒ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๖๗

ตามที่ปรากฏข่าวทางสื่อสารมวลชนต่างๆ ที่ลงข้อความเกี่ยวข้องกับอำเภอกะกูด จังหวัดตราด ที่เกี่ยวเนื่องกับพื้นที่ทับซ้อน การเสียดินแดนและข้อความอื่นๆ ซึ่งอำเภอกะกูดได้เคยชี้แจงผ่านสื่อมวลชนแล้ว หลายครั้ง ว่าอำเภอกะกูด เป็นดินแดนของประเทศไทยอย่างชัดเจนตามสนธิสัญญาสยาม-ฝรั่งเศส ร.ศ.๑๒๕ เมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม พ.ศ.๒๔๕๕ (ค.ศ. ๑๙๑๒) แต่ยังคงมีกลุ่มบุคคลผู้รักชาติพยายามแสดงความคิดเห็นอย่างต่อเนื่อง ถึงกับจะลงมาจัดกิจกรรมในพื้นที่อำเภอกะกูด ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประชาชนบนเกาะกูดอย่างร้ายแรง

อำเภอกะกูด เป็นอำเภอที่ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเป็นหลัก ในแต่ละปีมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ เดินทางเข้ามาทางท่องเที่ยวไม่ต่ำกว่า 3 แสน คนสร้างรายได้ให้กับประเทศไทยนับพันล้านบาท จึงขอวิงวอนกับกลุ่มผู้รักชาติที่เสนอข่าวเกี่ยวกับเกาะกูด ได้พิจารณาให้รอบคอบก่อนนำเสนอ เพราะจะกระทบต่อประชาชน และผู้ประกอบการด้านท่องเที่ยวของอำเภอกะกูดโดยตรง

นายไพรัช ศรีอสง

นายอำเภอกะกูด

(๒ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๖๗)

รูปภาพที่ 3 คำแถลงการณ์อำเภอกะกูด

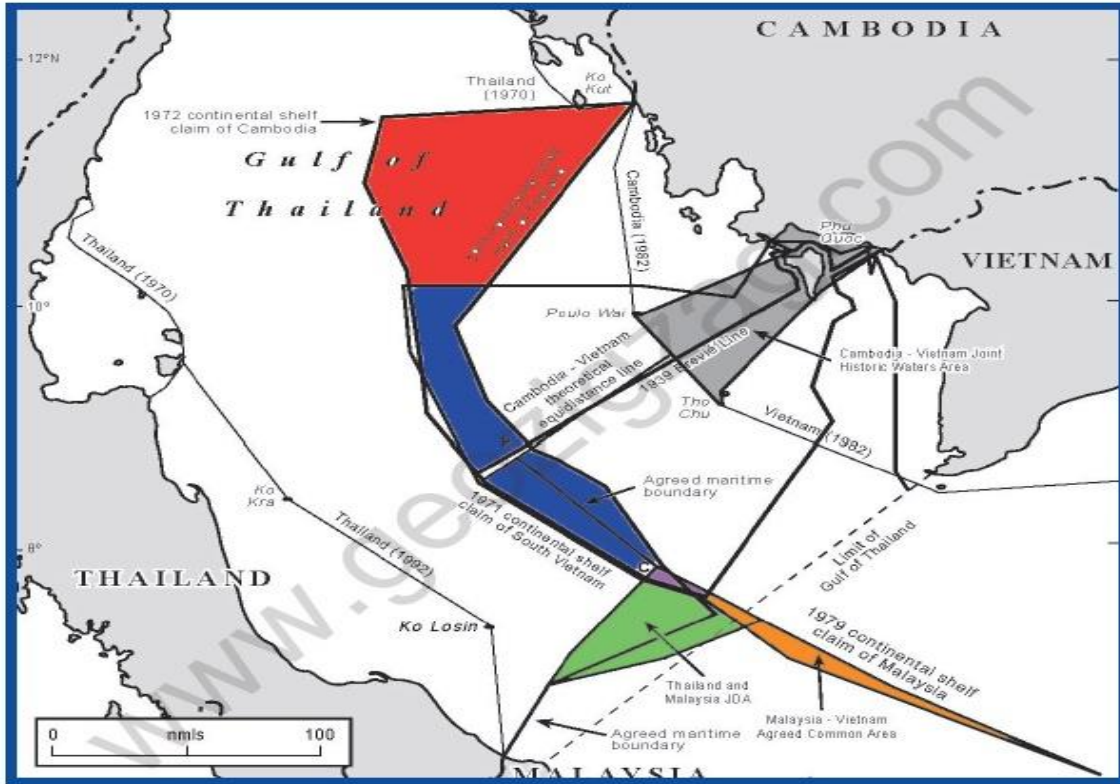
ดังนั้นจึงกล่าวโดยสรุปได้อย่างชัดเจนและหนักแน่นได้ว่า “เกาะกูด” มีสถานะเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดตราดของประเทศไทยตั้งแต่อดีต (พ.ศ.2450) จนถึงปัจจุบันและอนาคตต่อไป

1.2 การอ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนทางทะเลบริเวณโดยรอบเกาะกูด

สนธิสัญญาสยาม-ฝรั่งเศส และพิธีสารแนบท้าย ค.ศ.1907 ซึ่งไทยใช้เป็นหลักฐานในการปักปันเขตแดนกับ กัมพูชา ระบุข้อความในข้อ 2 ว่า “*รัฐบาลฝรั่งเศสยอมยกดินแดนเมืองด่านซ้าย และเมืองตราด กับทั้งเกาะทั้งหลายซึ่งอยู่ภายใต้แหลมสิงลงไปจนถึงเกาะกูดนั้น ให้แก่กรุงสยาม ...*” เมื่อพิจารณาหลักฐานดังกล่าวจะแสดงให้เห็นว่า เกาะกูดเป็นอธิปไตยของไทยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2450 การที่สนธิสัญญาฉบับดังกล่าวระบุด้วยว่า “*เขตแดนในระหว่างกรุงสยามกับอินโดจีนของฝรั่งเศส เริ่มตั้งแต่ชายทะเลที่อยู่ตรงข้ามยอดเขาสูงที่สุดของเกาะกูด จากแนวพรมแดนจุดนี้ต่อไปทางตะวันออกเฉียงเหนือ...*” ทำให้บางฝ่ายตีความเอาเองว่า การเล็งจากหลักเขตแดนสุดท้ายระหว่างไทยกับกัมพูชาบริเวณ จ.ตราด และ จ.เกาะกูด ไปยังจุดสูงสุดของเกาะกูด จะทำให้พื้นที่ 2 ใน 3 ของเกาะกูด ตกเป็นของกัมพูชา ซึ่งเป็นความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง และสนธิสัญญาสยาม-ฝรั่งเศส ค.ศ.1907 เกี่ยวข้องกับการปักปันเขตแดนทางบกเท่านั้น

ไทยและกัมพูชารักษาสภาพเขตแดนไว้จนกระทั่งการประกาศใช้กฎหมายทะเล หรืออนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทางทะเล (UNCLOS) ปี พ.ศ. 2501 (UNCLOS 1958) ก่อนปรับปรุงเป็น UNCLOS 1982 ซึ่งให้สิทธิรัฐชายฝั่งกำหนดความกว้างของทะเลอาณาเขต (territorial sea) ไหล่ทวีป (continental shelf) และเขตเศรษฐกิจจำเพาะ (Exclusive Economic Zone-EEZ) ไม่เกิน 200 ไมล์ทะเลจากเส้นฐาน แต่อ่าวไทยมีความกว้างน้อยกว่า 200 ไมล์ทะเล ประกอบกับไทยและกัมพูชาต่างใช้หลักการเรียกร้องสิทธิเหนือพื้นที่แบบสูงสุด (maximum claim) ทำให้เกิดพื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนกัน แต่พื้นที่ดังกล่าวไม่ได้เป็นกรรมสิทธิ์ของประเทศใดตามกฎหมายระหว่างประเทศ ทั้งไทยและกัมพูชาไม่สามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในพื้นที่ หากมีการคัดค้านจากอีกประเทศหนึ่ง

ประเทศไทยและประเทศกัมพูชามีเขตทางทะเลในอ่าวไทยประชิดกัน (adjacent) และตรงข้ามกัน (opposite) หลักการปักปันเขตแดนที่ใช้ในการกำหนดเขตทางทะเลนั้นมีการปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ ซึ่งทำให้หลักการปักปันเขตแดนทางทะเลโดยเฉพาะเขตไหล่ทวีปนั้น เริ่มเปลี่ยนแปลงไป ตั้งแต่ที่มีคำตัดสินของศาลโลกเมื่อปี 1969 ในคดีระหว่างเนเธอร์แลนด์ เยอรมนี และเดนมาร์ก ที่ต้องการแบ่งเขตไหล่ทวีประหว่างกันในทะเลเหนือซึ่งศาลใช้หลักการปักปันเขตแดนทางทะเลที่ถือว่าเป็นหลักจารีตของกฎหมายระหว่างประเทศว่าประเทศที่มีชายฝั่งประชิด หรือตรงข้าม จะต้องเจรจาเพื่อทำความเข้าใจซึ่งกันและกันโดยสันติที่เป็นธรรมในการปักปันเขตทางทะเล (คณะกรรมการการต่างประเทศ วุฒิสภา, 2554)

รูปภาพที่ 4 แผนภาพการอ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนทางทะเลระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชา
ที่มา : สุรเกียรติ์ เสถียรไทย, (2554). พื้นที่ทับซ้อนในอ่าวไทย. จุลสารความมั่นคงศึกษา ฉบับที่ 92 สถาบันการ
ข่าวกรอง สำนักข่าวกรองแห่งชาติ

จากประเด็นดังกล่าวข้างต้นในการอ้างสิทธิทางทะเลนั้น ข้อพิจารณาจากอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วย
กฎหมายทางทะเลฉบับปี ค.ศ. 1958 ซึ่งประเทศไทยและกัมพูชาได้เข้าเป็นภาคี ต่อมาในปี ค.ศ. 1982
สหประชาชาติได้ประสบความสำเร็จในการประชุมจัดทำอนุสัญญาว่าด้วยกฎหมายทางทะเลครั้งที่ 3 หลังจากใช้
ระยะเวลาการประชุมต่อเนื่องกันเป็นระยะเวลา 10 ปี อนุสัญญาสหประชาชาติฯ ฉบับปี ค.ศ. 1982 นี้ ประเทศ
ไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีเมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ.1554 ส่วนประเทศกัมพูชาได้ลงนาม แต่ยังไม่ได้เข้าเป็นภาคี
ซึ่งอนุสัญญาฯ นี้มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน ค.ศ. 1994

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทางทะเล ฉบับปี ค.ศ.1982 ถึงแม้จะไม่มีข้อบทใดกล่าวไว้ใช้แทน
อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทางทะเล ฉบับปี ค.ศ.1958 แต่โดยหลักกฎหมายทั่วไปแล้วอนุสัญญาฉบับ
หลังในเรื่องเดียวกันสำหรับคู่สัญญาเดียวกันย่อมใช้บังคับ ในกรณีนี้ถึงแม้ว่าประเทศกัมพูชาจะไม่ได้เป็นภาคี
อนุสัญญาฯ ฉบับนี้ แต่โดยที่อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทางทะเล ค.ศ.1982 เป็นการประมวล
กฎหมาย (Codification) และกำหนดหลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยกฎหมายทะเล รวมทั้งรวบรวม
กฎหมายจารีตประเพณี และหลักกฎหมายทะเลส่วนใหญ่ในอนุสัญญาฯ ฉบับปี ค.ศ.1958 อนุสัญญาฯ นี้เป็น
อนุสัญญาพหุภาคี (Multilateral Treaty) ที่กำหนดหลักเกณฑ์แห่งกฎหมาย (Law Making Treaty) ขณะนี้มี 162
ประเทศได้เข้าเป็นภาคี และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ค.ศ.1994 จึงถือได้ว่าเป็นอนุสัญญาระหว่างประเทศที่มีผลบังคับ

ทั่วไป (ERGA OMNES) กลายเป็นกฎหมายจารีตประเพณี อันเป็นบ่อเกิดของกฎหมายระหว่างประเทศที่ใช้บังคับตามข้อ 38 ของธรรมนูญศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ ดังนั้น ถึงแม้ประเทศกัมพูชาจะยังไม่เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ฉบับปี ค.ศ.1982 ก็มีผลใช้บังคับกับประเทศกัมพูชาได้

จากกรณีตัวอย่างของคำตัดสินจากวิธีการนี้ทำให้ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกพยายามหาวิธีการเพื่อขยายเขตทางทะเลในส่วนที่เป็นไหล่ทวีปอย่างจริงจังมากขึ้น โดยพยายามหาทุกเหตุผลมาใช้เพื่ออ้างเขตไหล่ทวีปของตนเองให้ “เกินกว่าความเป็นจริง” มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยหวังว่าอีกประเทศหนึ่งต้องมาเจรจากัน เมื่อต่างคนต่างอ้างไว้มากที่สุดก็ต่างจะได้เปรียบในการเจรจาเพื่อหาข้อยุติมากขึ้นเช่นกัน ยิ่งเมื่อปรากฏว่าไหล่ทวีปคือแหล่งทรัพยากรธรรมชาติปิโตรเลียมด้วยแล้ว ทุกประเทศจึงอาศัยหลักการดังกล่าวในการอ้างสิทธิ์มากที่สุดเอาไว้ก่อน ดังเช่นประเทศอาร์เจนตินากับโพลีแลนด์ด้วย 2 เหตุผลหลัก เหตุผลที่หนึ่งคือ เป็นเกาะใกล้ประเทศตน ซึ่งเคยเป็นของตนมานานมากแล้ว จึงไม่ควรตกเป็นของอังกฤษ (ทั้งที่คนบนเกาะ เป็นคนอังกฤษเกือบทั้งหมด) แต่อีกเหตุผลหนึ่งก็คือ หากยึดเกาะได้ ก็จะได้ไหล่ทวีปอีกกว้างใหญ่ซึ่งเชื่อว่ามีน้ำมัน ด้วยเหตุนี้ทั้งไทยและกัมพูชาในช่วงต้นทศวรรษ 1970 ก็อาจจะมีแนวคิดในลักษณะเดียวกัน โดยในปี 2515 (1972) ทั้งไทยและกัมพูชาประกาศเส้นฐานตรงล้อมรอบเกาะ ตามแนวชายฝั่งของไทยจึงมีการประกาศล้อมเกาะช้างและเกาะกูด ส่วนของกัมพูชาล้อมแนวหินต่าง ๆ ไปจนถึงเกาะปริงค์ และเกาะคัง ผลในทางกฎหมายก็คือ แต่ละประเทศจะสามารถประกาศเขตไหล่ทวีปออกไปในทะเลได้กว้างขึ้น เพราะไหล่ทวีปจะวัดจากเส้นฐาน เมื่อเส้นฐานซึ่งใช้การวัดความกว้างของทะเลอาณาเขตขยายออกมาไกลจากฝั่งมาก ก็ทำให้เขตทางทะเลสามารถขยายกว้างออกไปได้อีก จึงเป็นที่มาของการอ้างสิทธิ์ไหล่ทวีปทับซ้อนกัน ซึ่งจะกล่าวถึงรายละเอียดในหัวข้อพื้นที่อ้างสิทธิ์ไหล่ทวีปทับซ้อน

1.3 สิทธิพื้นที่ไหล่ทวีปตามกฎหมายของประเทศกัมพูชา ปี 2515

จากการประกาศเขตทางทะเลของประเทศกัมพูชา มีประเด็นที่ทำการศึกษาดังนี้ (คณะกรรมการการต่างประเทศ วุฒิสภา, 2554)

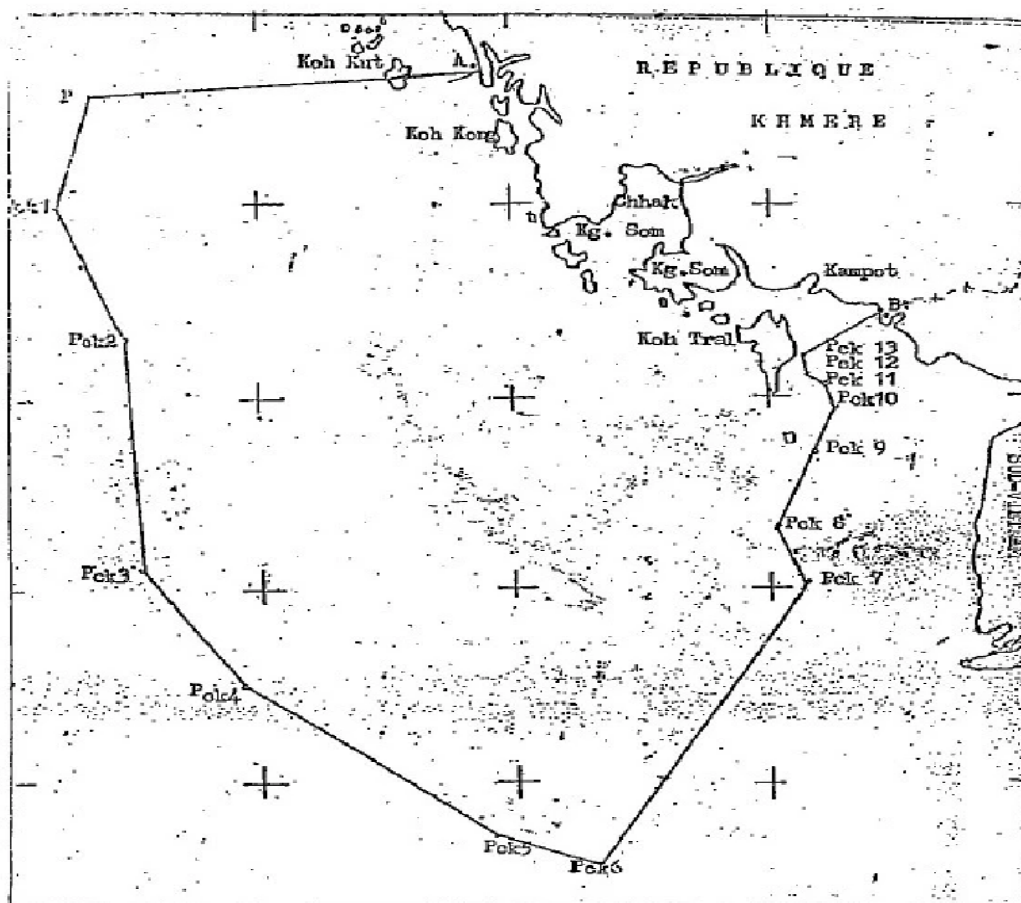
1) เขตไหล่ทวีป (Continental Shelf)

ประเทศกัมพูชาได้ประกาศกฎีกากำหนดเขตไหล่ทวีปเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม ค.ศ. 1972 (พ.ศ.2515) โดยประกาศเขตไหล่ทวีปของกัมพูชาข้อ 1 นั้น ประเทศกัมพูชาได้อ้างอนุสัญญาเจนีวาเมื่อวันที่ 29 เมษายน ค.ศ. 1958 เกี่ยวกับไหล่ทวีปซึ่งกัมพูชาเป็นภาคี และยังได้อ้างหนังสือสัญญาฝรั่งเศส-สยาม ลงวันที่ 23 มีนาคม ค.ศ. 1907 (ร.ศ.125) และบันทึกการปักปันเขตแดนลงวันที่ 8 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1908 (ซึ่งเป็นการปักปันเขตแดนทางบก)

วรรค 2 ของข้อ 1 ของประกาศเขตไหล่ทวีปกัมพูชาดังกล่าว ได้กล่าวว่ามี การปักปันเขตไหล่ทวีประหว่างประเทศกัมพูชา กับประเทศไทยทางทิศเหนือ โดยเส้นตรงเชื่อมจุดชายแดนที่จุด A ที่ฝั่ง (ซึ่งย่อหมายถึงหลักเขตแดนบนบกระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชาหลักเขตที่ 73 ที่แหลมสารพัดพิช จังหวัดตราดกับจุดยอดสูงสุดของเกาะกูด “จุด S” และลากต่อไปยังจุด P

ข้อ 2 ของประกาศฯ กล่าวว่าการแบ่งเขตเส้นแบ่งกึ่งกลาง (ทางทิศเหนือ-ใต้) กระทำโดยเส้นเป็นช่วง ๆ เริ่มจากจุด P และไปตามจุด Pck1- Pck2- Pck3- Pc4- Pc5- Pc6- Pck7- Pck8- Pck9- Pck10- Pck11- Pck12- Pck13- และ B ซึ่งเป็นจุดเขตทางทะเลกับเวียดนามที่กำหนดและใส่ไว้ในแผนที่ซึ่งผนวกไว้

ข้อ 2 ของประกาศฯ ยั้ระบุว่า pck1 นั้นเป็นจุดมัธยะ คือจุดที่มีระยะห่างเท่ากันระหว่างเกาะของ กัมพูชา (ความจริงเป็นโขดหิน) ชื่อ Kusrovie และจุดอื่นของไทยอีกฝ่ายหนึ่ง เริ่มจากเกาะจัน

รูปภาพที่ 5 การประกาศกำหนดเขตไหล่ทวีของประเทศกัมพูชา

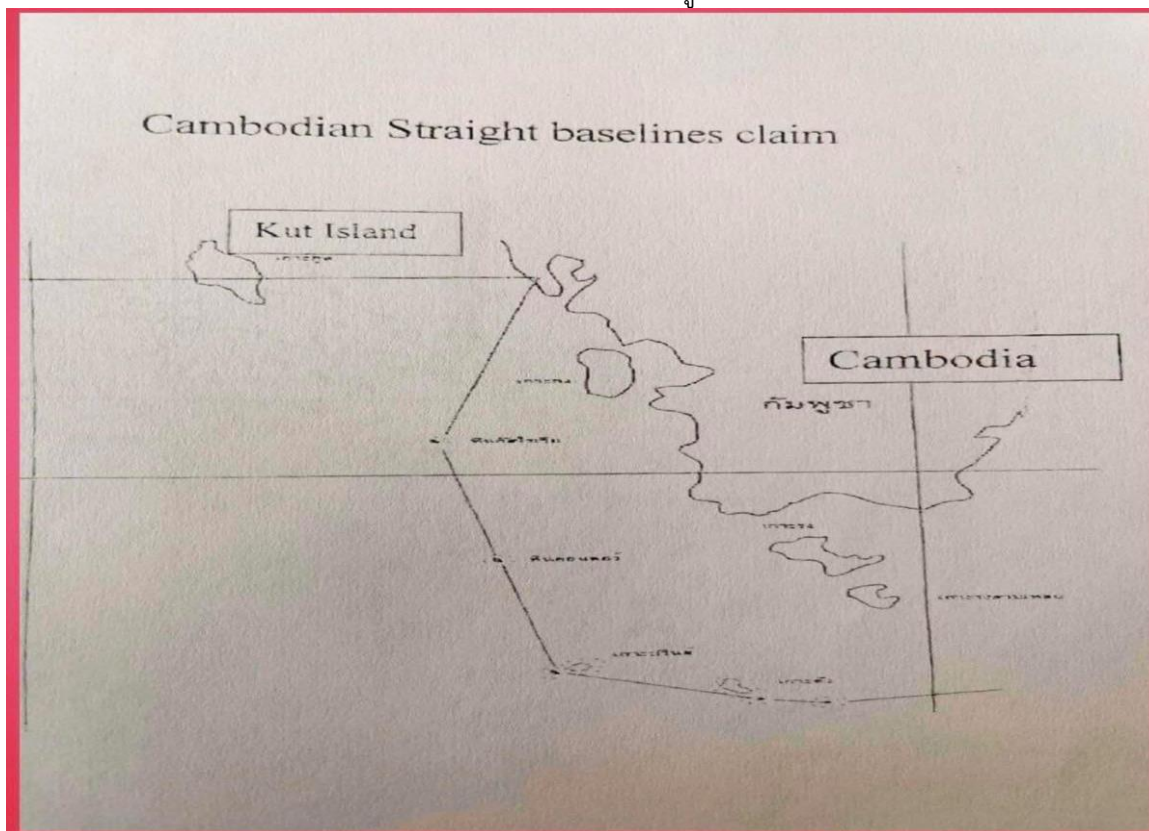
ข้อพิจารณาที่สำคัญคือประเทศกัมพูชาถือเอาเส้นแสดงจุดเล็งจากยอดสูงสุดของเกาะกูด มายังหลักเขต ทางบกที่ 73 เป็นเส้นไหล่ทวีปและเส้นทะเลอาณาเขตของตน และยังขยายเส้นไหล่ทวีปจากยอดสูงสุดของเกาะกูด (จุด S) ฝ่าดินแดนบนบกของเกาะกูดเลยไปประมาณกึ่งกลางฝั่งตรงข้ามของอ่าวไทย ถึงจุด P

นอกจากนี้ ในประกาศกฤษฎีกาของประเทศกัมพูชายังได้อ้างว่ามีการปักปันเขตไหล่ทวีป แต่ไม่ได้ระบุว่ามีการปักปันกับใคร เมื่อใด เท่ากับเป็นการกล่าวที่ขาดหลักกฎหมายอ้างอิง เพราะเป็นไปไม่ได้ที่จะมีการแบ่งเขตไหล่ทวีปโดยเส้นผ่าเกาะกูดซึ่งเป็นดินแดนบนบก เพราะไหล่ทวีปหมายถึงพื้นดินใต้ทะเลและใต้พื้นดินใต้ทะเล อนึ่งหากมีการปักปันเขตไหล่ทวีประหว่างประเทศกับกัมพูชา ก็จะมีปัญหาเขตไหล่ทวีประหว่างกันและไม่จำเป็นต้องทำ บันทึกความเข้าใจ (MOU) ในภายหลัง

2) เส้นฐานตรง (Straight Baseline)

ประเทศกัมพูชาได้ประกาศกฤษฎีกากำหนดเส้นฐานตรง เมื่อปี ค.ศ. 1972 (พ.ศ. 2515) พร้อมกับประกาศเขตไหล่ทวีป โดยลากจากจุด A จากฝั่งดินแดนบนบกประชิดกับประเทศไทย (หลักเขตที่ 73) เช่นกัน ไป

ทางทิศใต้เชื่อมโขดหินกัสโรวี โขดหินคอนดอร์ เกาะปรีนด์ เกาะดั่ง แล้วลากเข้าสู่ฝั่ง ต่อมาเมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม ค.ศ. 1982 (พ.ศ.2525) ประเทศกัมพูชาได้ประกาศกฤษฎีกาปรับเส้นฐานตรงใหม่เป็นครั้งที่ 3 ขยายเขตทางทะเลไปทางฝั่งตรงข้ามของไทยในอ่าวไทยยิ่งขึ้น โดยลากเส้นฐานตรงเชื่อมเกาะซึ่งอยู่นอกสุดของฝั่งประเทศกัมพูชา จากหลักเขต 73 ไปโขดหินกัสโรวี เกาะวัวร์ (Voar) เกาะพูโลไว (Poulo Wai) ไปยังจุด 0 ในทะเลซึ่งอยู่บนขอบเขตทางตะวันตกเฉียงใต้ของน่านน้ำประวัติศาสตร์ของประเทศกัมพูชาและเวียดนามซึ่งตกลงกันได้ในปี พ.ศ. 2525

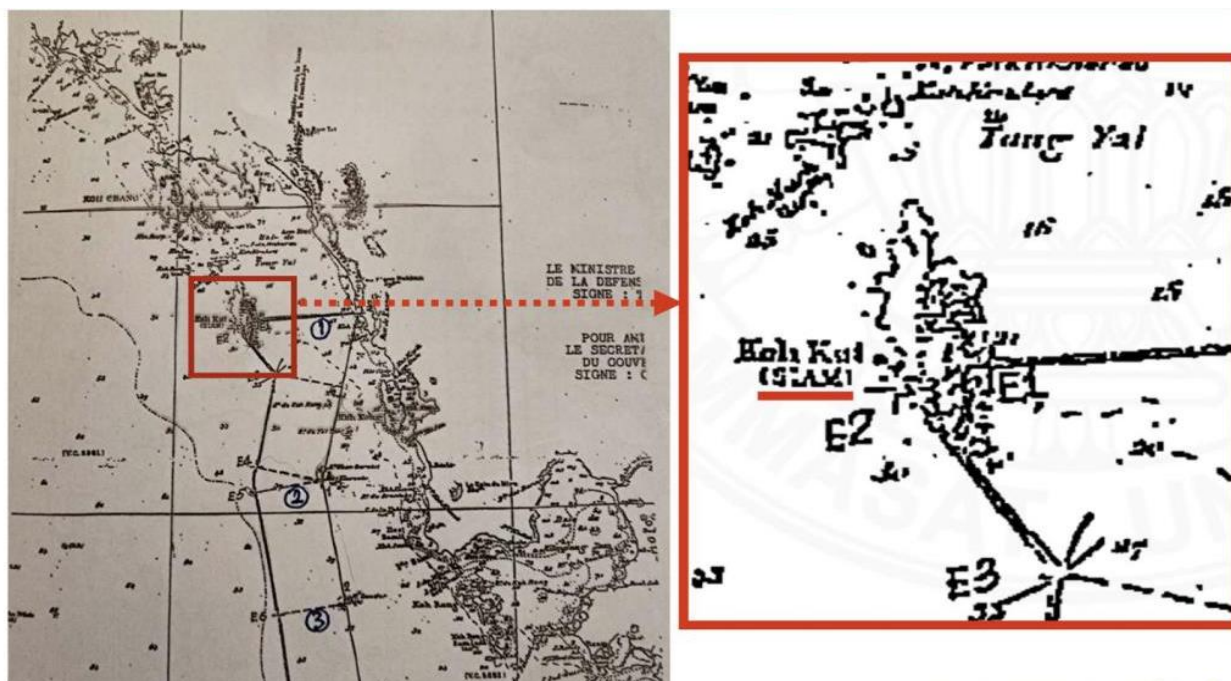
รูปภาพที่ 6 การประกาศกำหนดเขตไหล่ทวีของประเทศกัมพูชา

ข้อพิจารณาที่สำคัญเกี่ยวกับการประกาศกฤษฎีกาเส้นฐานตรงของประเทศกัมพูชาซึ่งใช้ประโยชน์ในการกำหนดเขตทางทะเล โดยเริ่มวัดจากเส้นฐานตรงแทนที่จะวัดจากแนวน้ำลดต่ำของฝั่ง และทำให้น่านน้ำภายในเส้นฐานตรงเข้าสู่ฝั่งมีสถานะเป็นน่านน้ำภายในประเทศนั้น การลากเส้นฐานตรงของประเทศกัมพูชานั้นไม่สอดคล้องกับหลักกฎหมายระหว่างประเทศ แม้ตามอนุสัญญากรุงเจนีวา ค.ศ. 1958 ว่าด้วยกฎหมายทะเล โขดหินยังมีเขตทางทะเลได้ แต่การลากเชื่อมต่อโขดหินและเกาะเล็กมากดังกล่าวเป็นเส้นฐานตรงกัมพูชานั้น แต่ละช่วงยาวและห่างจากฝั่งมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักกฎหมายทะเล

3) ทะเลอาณาเขต (Territorial Sea)

ประเทศกัมพูชาได้ประกาศกฤษฎีกากำหนดทะเลอาณาเขต เมื่อวันที่ 12 กันยายน ค.ศ.1972 (พ.ศ. 2515) โดยถือเอาจุด A จากฝั่งประชิดประเทศไทย คือหลักเขตที่ 73 ไปถึงชายฝั่งเกาะกูดซึ่งอยู่ตรงข้าม เป็นจุด E1 กล่าวคือ เส้นเดียวกับเส้นประกาศเขตไหล่ทวีที่ลากจากหลักเขตที่ 73 ไปยังยอดสูงสุดของเกาะกูด แล้วเริ่มใหม่

จากชายฝั่งทางใต้ของเกาะกูดลงไปทางทิศใต้เป็นจุด E2-E3-E4-E5-E6-E7 ขนานไปกับเส้นฐานตรงกัมพูชา การประกาศทะเลอาณาเขตครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม ค.ศ.1982 (พ.ศ.2525)

รูปภาพที่ 7 การประกาศกำหนดเขตไหล่ทวีของประเทศกัมพูชา

ข้อพิจารณาที่สำคัญเกี่ยวกับการประกาศกำหนดทะเลอาณาเขตของประเทศกัมพูชาคือ ประเทศกัมพูชาได้ประกาศกฎหมายกำหนดทะเลอาณาเขตโดยใช้เส้นเดียวกับประกาศเขตไหล่ทวีปกัมพูชาจากจุด A (หลักเขตที่ 73) ไปสู่ฝั่งเกาะกูดที่จุด E1 เท่ากับว่าแบ่งเขตทางทะเลของเกาะกูดไปประมาณครึ่งหนึ่ง ทำนองเดียวกันเมื่อพิจารณาเส้นทะเลอาณาเขตของประเทศกัมพูชา จะเห็นได้ว่ากัมพูชาได้ลากเส้นจากฝั่งทางใต้ของเกาะกูด จากจุด E2 ไปยัง E3 ซึ่งเป็นเขตทะเลอาณาเขตของประเทศไทย และเส้นทะเลอาณาเขตกัมพูชาจากจุด A ไปยัง E1 ยังได้ตัดเอาส่วนหนึ่งของน่านน้ำภายในของประเทศไทยซึ่งเกิดจากการลากเส้นฐานตรงของประเทศไทยบริเวณที่ 1

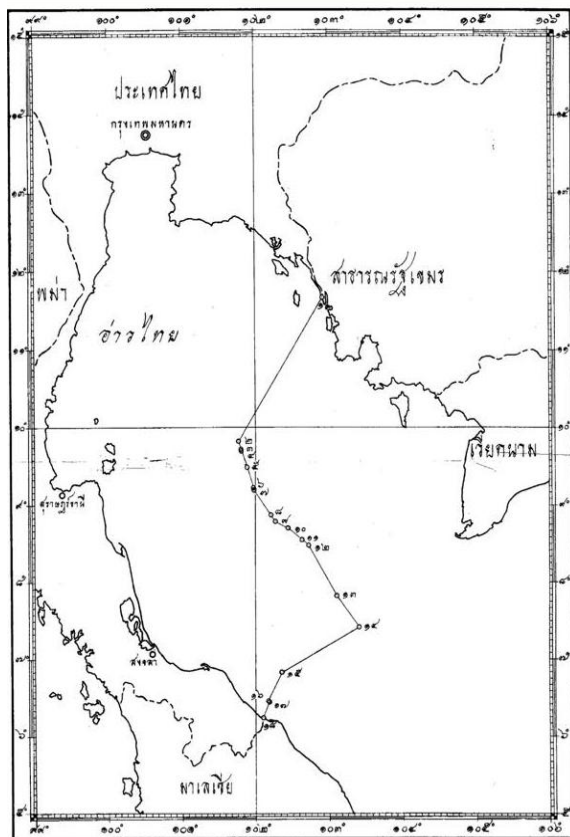
กล่าวโดยสรุปเกี่ยวกับสิทธิพื้นที่ไหล่ทวีปของประเทศกัมพูชานั้น ปรากฏว่าเส้นประกาศเขตไหล่ทวีปได้ใช้เส้นตรงที่เป็นรอยประ (dotted lines) ที่ปรากฏในแผนผังทำสัญญาว่าด้วยการปักปันเขตแดนผนวกทำหนังสือสัญญา ลงวันที่ 23 มีนาคม ค.ศ.1907 (ร.ศ.125) ระหว่างกรุงสยามกับฝรั่งเศสเป็นเส้นแบ่งเขตไหล่ทวีปประเทศไทย-กัมพูชา และเส้นทะเลอาณาเขตกัมพูชา ทั้ง ๆ ที่เส้นนั้น ตามสัญญาว่าด้วยการปักปันเขตแดนดังกล่าวเป็นเส้นเล็งจากยอดสูงสุดของเกาะกูดเพื่อกำหนดจุดของหลักเขตแดนบนบกระหว่างกรุงสยามกับดินโดจีนของฝรั่งเศสซึ่งเป็นหลักเขต 73 สัญญาว่าด้วยการปักปันเขตแดนนี้ ข้อ 1 กล่าวว่า “เขตแดนระหว่างกรุงสยามกับอินโดจีนของฝรั่งเศสนั้น ตั้งแต่ชายทะเลที่ตรงข้ามจากยอดเขาสูงที่สุดของเกาะกูดเป็นหลักแล้ว ตั้งแต่นั้นต่อไปทางตะวันออกเฉียงเหนือถึงสันเขาพนมกระวาน

1.4 สิทธิพื้นที่ไหล่ทวีปตามกฎหมายของประเทศไทย ปี 2516

จากการประกาศเขตทางทะเลของประเทศไทย มีประเด็นข้อพิพาท ดังนี้คือ (คณะกรรมการการต่างประเทศ วุฒิสภา, 2554)

1) เขตไหล่ทวีป (Continental Shelf)

ประเทศไทยได้มีประกาศบรมราชโองการกำหนดเขตไหล่ทวีป เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม พ.ศ. 2516 โดยไหล่ทวีปของประเทศไทยส่วนที่ประชิดกับประเทศกัมพูชานั้นเริ่มจากหลักเขตแดนบนบกหลักเขตที่ 73 เช่นเดียวกัน

ทศกภูมิศาสตร์ของจุดโยงยึดแนวเขตไหล่ทวีปของประเทศไทยด้านอ่าวไทย

จุดหมายเลข	ละติจูดเหนือ	ลองจิจูดตะวันออก
๑	๑๑°๓๕'.๐	๑๐๒°๕๕'.๐
๒	๐๙°๔๗'.๕	๑๐๑°๔๖'.๕
๓	๐๙°๔๓'.๐	๑๐๑°๔๗'.๕
๔	๐๙°๔๒'.๐	๑๐๑°๔๕'.๐
๕	๐๙°๒๗'.๕	๑๐๑°๕๓'.๕
๖	๐๙°๑๓'.๐	๑๐๑°๕๗'.๕
๗	๐๙°๑๑'.๐	๑๐๑°๕๙'.๐
๘	๐๘°๕๒'.๐	๑๐๒°๐๓'.๐
๙	๐๘°๔๓'.๐	๑๐๒°๑๖'.๕
๑๐	๐๘°๔๒'.๐	๑๐๒°๒๖'.๕
๑๑	๐๘°๓๓'.๐	๑๐๒°๓๗'.๐
๑๒	๐๘°๒๙'.๐	๑๐๒°๔๓'.๐
๑๓	๐๗°๔๙'.๕	๑๐๓°๐๕'.๕
๑๔	๐๗°๒๕'.๐	๑๐๓°๒๔'.๗
๑๕	๐๖°๕๐'.๐	๑๐๒°๒๑'.๒
๑๖	๐๖°๒๓'.๗	๑๐๒°๐๙'.๖
๑๗	๐๖°๒๓'.๕	๑๐๒°๑๐'.๐
(๑๘)	๐๖°๑๔'.๕	๑๐๒°๐๕'.๖

รูปภาพที่ 8 การประกาศกำหนดเขตไหล่ทวีปของประเทศไทย

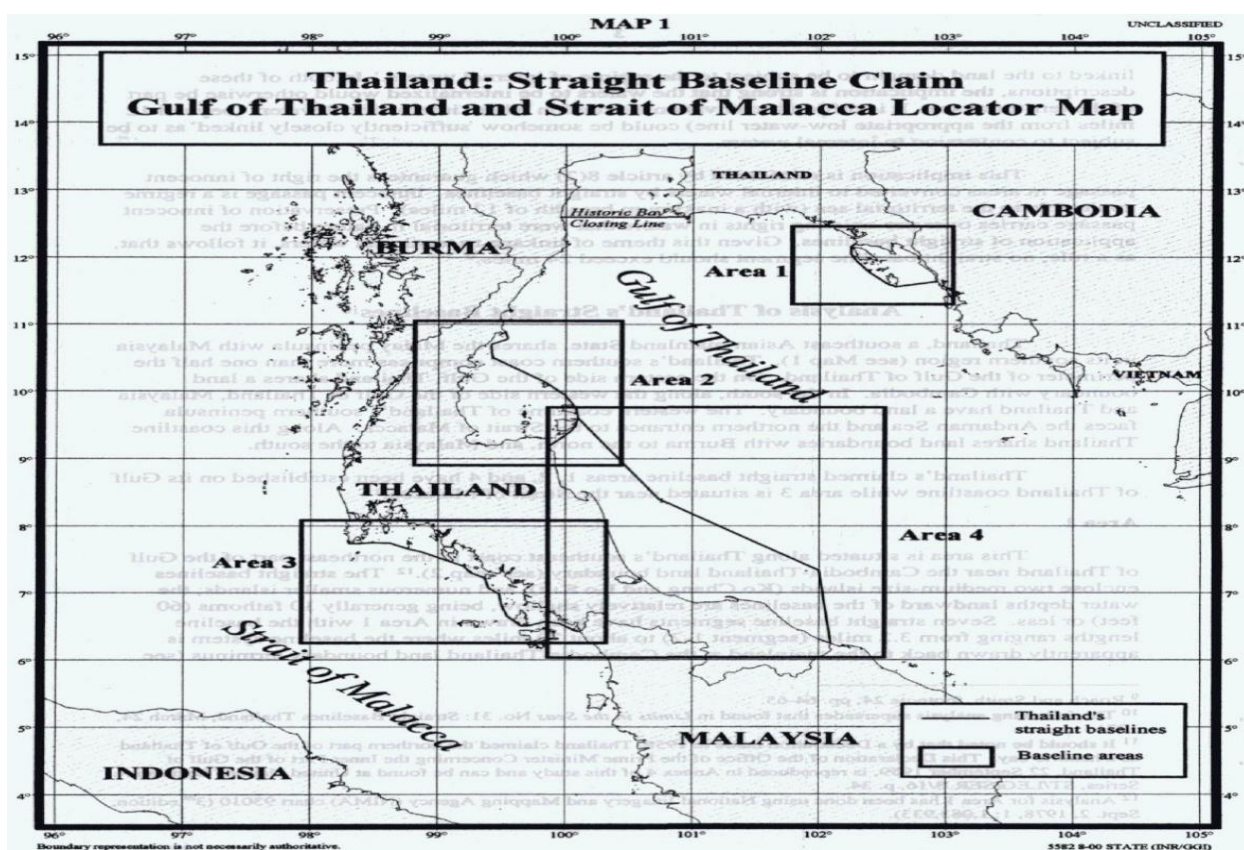
ข้อพิพาทที่สำคัญเกี่ยวกับการประกาศเขตไหล่ทวีปของประเทศไทย ซึ่งโดยภาพรวมพระบรมราชโองการที่ประกาศเขตไหล่ทวีประบุว่า ประเทศไทยได้ยึดถือมูลฐานแห่งสิทธิตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศอันเป็นที่ยอมรับนับถือกันโดยทั่วไป และตามอนุสัญญาว่าด้วยไหล่ทวีป ซึ่งจัดทำ ณ กรุงเจนีวา ลงวันที่ 28 เมษายน ค.ศ.1958 ซึ่งประเทศไทยได้ให้สัตยาบันแล้ว

ประเด็นที่สำคัญคือเมื่อพิจารณาเส้นไหล่ทวีปของประเทศไทยจะเห็นได้ว่า ใช้เกาะกูดและเส้นฐานตรงที่เกาะกูดเป็นหลักในการแบ่งเขตทางทะเลโดยเส้นมัธยะ (equidistant line) กับเกาะกงของประเทศกัมพูชา ซึ่ง

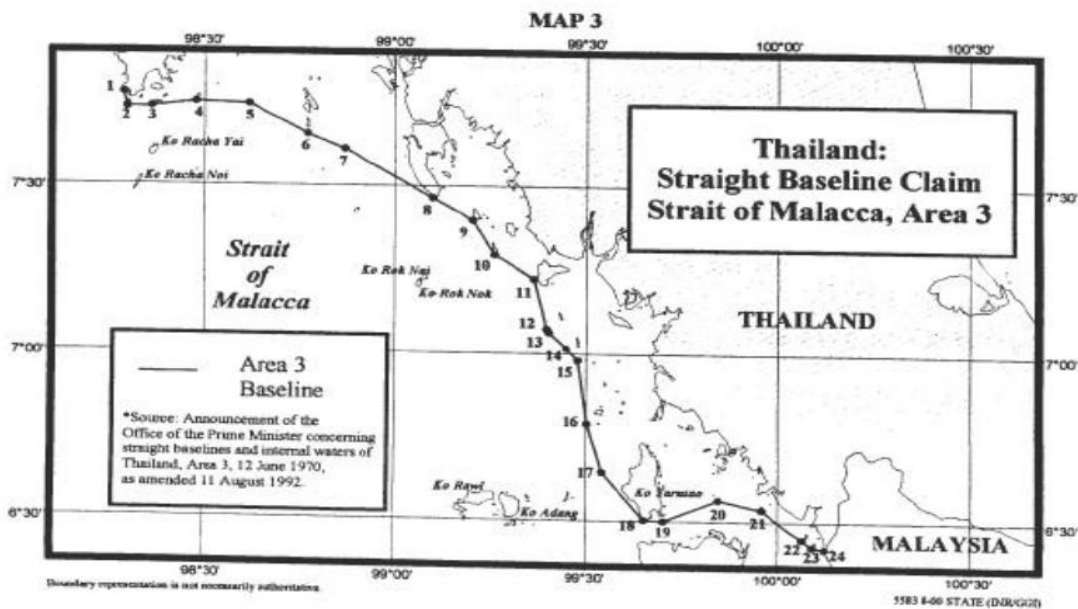
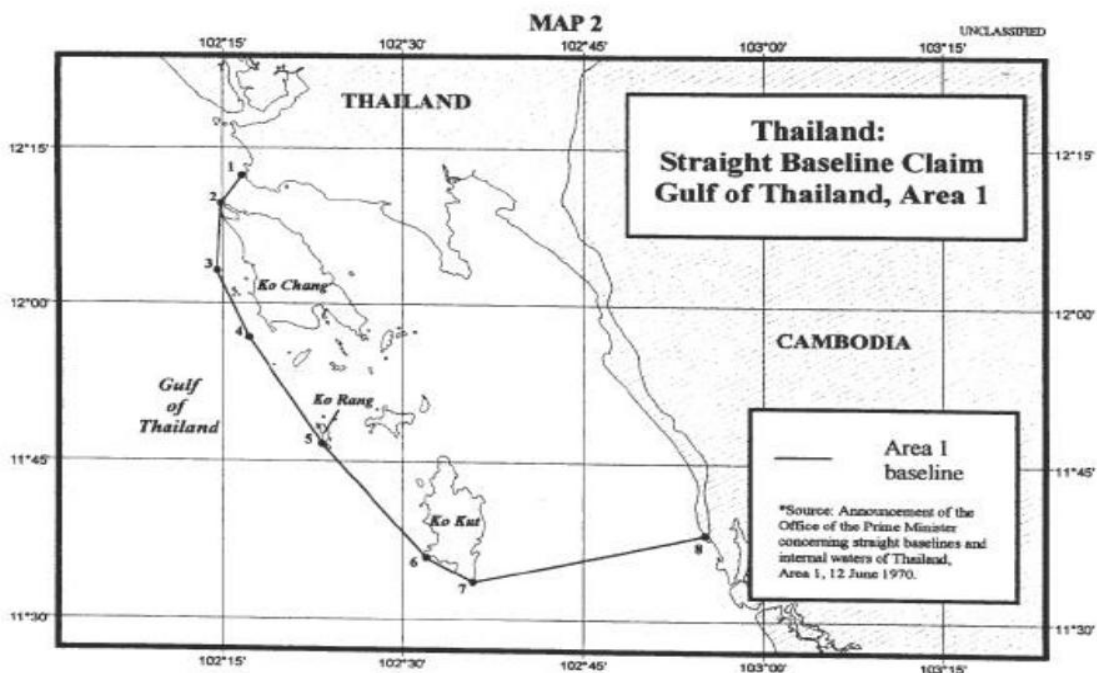
บริเวณนี้เกาะกงเคยเป็นของไทยแต่ต้องยกให้ประเทศฝรั่งเศสหลังจากการสู้รบในปี ร.ศ. 112 (พ.ศ.2436) จากจุดชายฝั่งคือหลักเขต 73 ลากเส้นไปจุดกึ่งกลางของอ่าวไทยซึ่งอยู่ฝั่งตรงข้ามแล้ววกไปทางทิศใต้ไปทางเส้นแบ่งเขตไหล่ทวีปประเทศไทย-เวียดนาม ซึ่งได้ตกลงกันในปี พ.ศ.2540 (เส้นแบ่งเขตไหล่ทวีปประเทศไทย-เวียดนามเป็นเส้นแบ่งเขตเศรษฐกิจจำเพาะระหว่างประเทศทั้งสองด้วย

2) เส้นฐานตรง (Straight Baseline)

ประเทศไทยได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี กำหนดเส้นฐานตรง รวม 4 บริเวณด้วยกัน โดย 3 บริเวณแรกได้ประกาศเมื่อวันที่ 11 มิถุนายน พ.ศ.2513 บริเวณที่ 4 ประกาศเมื่อวันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ.2535 ต่อมาได้มีการประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2536 แก้ไขประกาศเส้นฐานบริเวณที่ 3

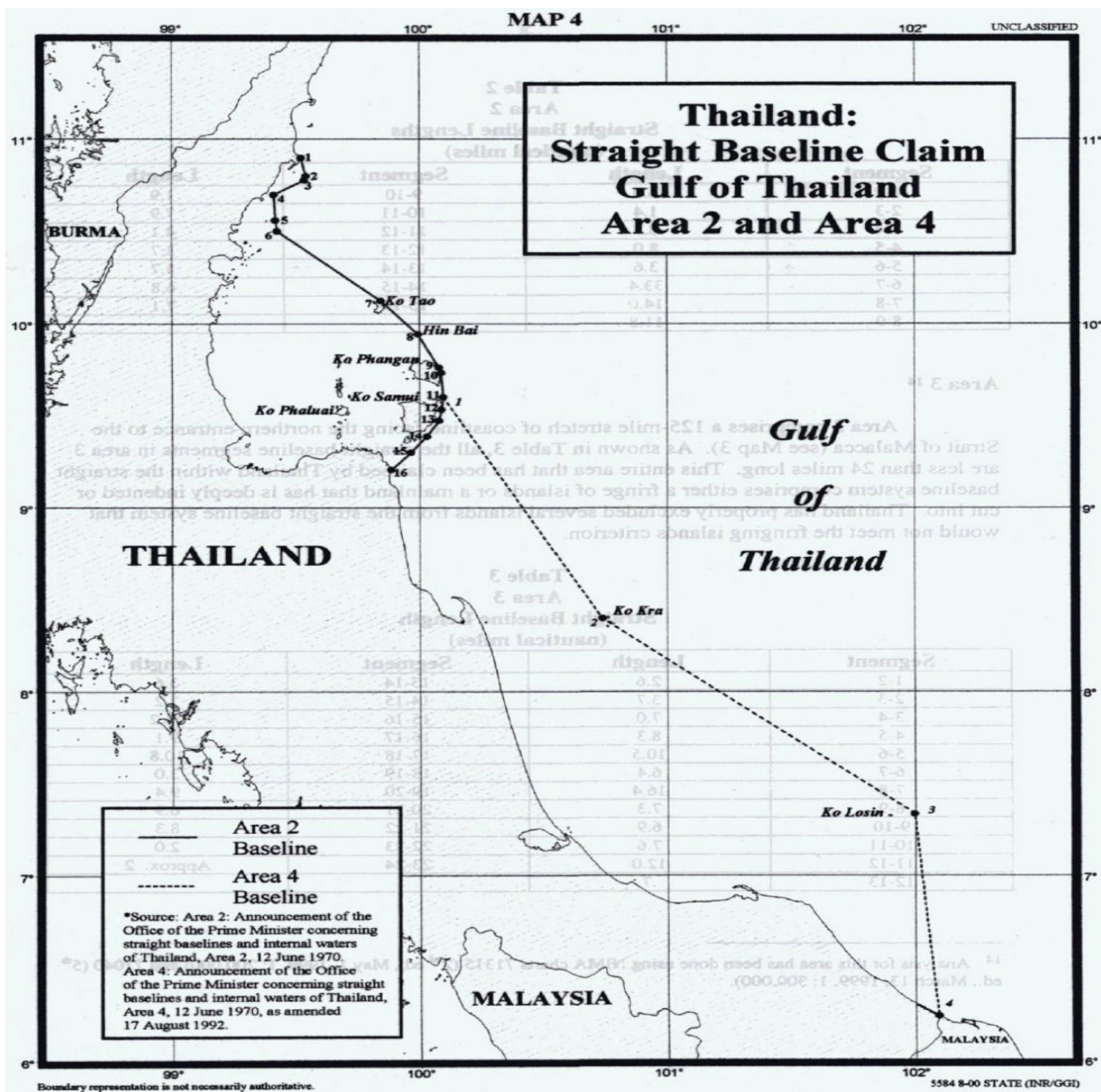

รูปภาพที่ 9 ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี กำหนดเส้นฐานตรงของประเทศไทย

รูปภาพที่ 10 ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี กำหนดเส้นฐานตรงของประเทศไทย

ข้อพิจารณาที่สำคัญเกี่ยวกับการกำหนดเส้นฐานตรงของประเทศไทย คือ ประเทศไทยได้ประกาศเส้นฐานตรง 4 บริเวณด้วยกัน ในส่วนที่เกี่ยวกับการแบ่งเขตทางทะเลกับประเทศกัมพูชานั้นได้แก่ บริเวณที่ 1 และบริเวณที่ 4 ในบริเวณที่ 1 นั้น จะเห็นได้ว่าสอดคล้องกับหลักกฎหมายระหว่างประเทศเพราะเชื่อมขอบนอกของ 2 เกาะใหญ่ ได้แก่ เกาะช้างน้อยและเกาะกูด แม้มีเกาะเล็กเชื่อมระหว่างกันบ้างก็ตาม แต่ไม่ห่างจากฝั่งมากนัก จึงยอมใช้ประโยชน์ได้ในการแบ่งเขตทางทะเลกับประเทศกัมพูชา

รูปภาพที่ 11 ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี กำหนดเส้นฐานตรงของประเทศไทย

กล่าวโดยสรุปเกี่ยวกับสิทธิพื้นที่ไหล่ทวีปตามกฎหมายของประเทศไทย โดยประเทศไทยได้มีการกำหนดเขตไหล่ทวีปที่มีความสอดคล้องตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศอย่างมีนัยสำคัญ ในบริเวณพื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนทางทะเลทั้งส่วนบนและส่วนล่างอย่างชัดเจน ประเด็นนี้จึงต้องให้ความสำคัญกับหลักกฎหมายทางทะเลในการพิจารณาเขตแดนทางทะเลของทั้งสองประเทศ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและรักษาไว้ซึ่งหลักการที่เป็นมาตรฐานทางกฎหมายที่ถูกต้องต่อไป

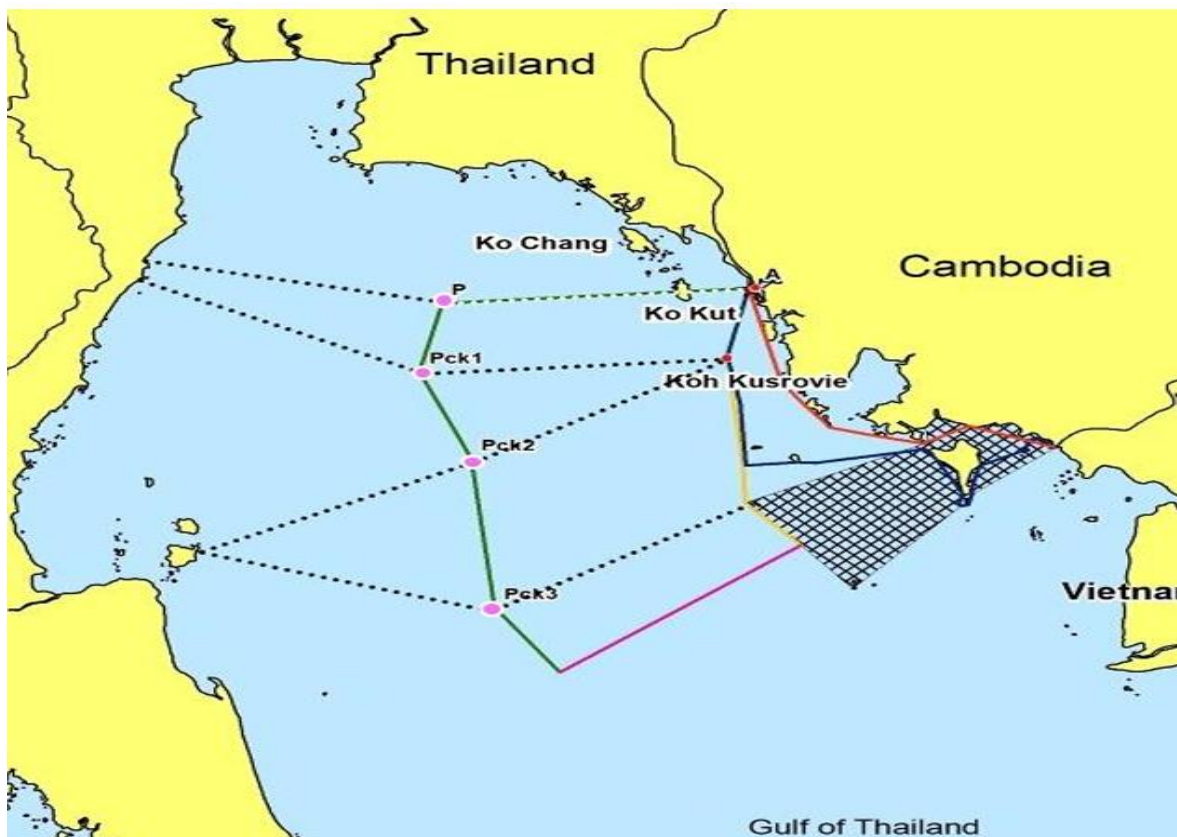
1.5 พื้นที่อ้างสิทธิไหลทวีปทับซ้อน

สำหรับการอ้างสิทธิพื้นที่ไหลทวีปทับซ้อนทางทะเลไทย-กัมพูชาบริเวณพื้นที่ทางทะเลเกาะกูดนั้นมีความคลุมเครืออยู่ก่อนหน้าที่จะมีการจัดทำบันทึกความเข้าใจในปี 2001 (MOU2544) กล่าวคือ ในเอกสารการประกาศไหลทวีปของกัมพูชามีหลายฉบับไม่ตรงกัน ตามแผนที่แนบท้ายการประกาศเขตไหลทวีปในวันที่ 1 กรกฎาคม 1972 นั้นปรากฏว่า มีการลากเส้นผ่านกลางเกาะกูด ที่อาจจะถือได้ว่าเป็นการแสดงเจตนาอ้างอำนาจอธิปไตยเหนือบางส่วนของเกาะกูด แต่เอกสารอื่นของฝรั่งเศส ซึ่งเป็นผู้กำหนดอาณาเขตของกัมพูชาตั้งเดิมนั้นกลับไม่ได้ลากเส้นผ่านเกาะกูด อีกทั้งสนธิสัญญาสยาม-ฝรั่งเศส ฉบับลงวันที่ 23 มีนาคม ปี 1907 ระบุเอาไว้ชัดเจนในข้อ 2 ความว่า “รัฐบาลฝรั่งเศสยอมยกดินแดนเมืองด่านซ้ายแลเมืองตราขัยกับเกาะทั้งหลายที่อยู่ภายใต้แหลมสิงลงไปจนถึงเกาะกูด (รวมทั้งเกาะกูด) นั้นให้แก่กรุงสยามตามกำหนดเขตแดนดังกล่าวไว้ในข้อ 2 ของสัญญาว่าด้วยปักปันเขตแดนดังกล่าวมาแล้ว”

ดังนั้นไหลทวีปที่ทั้งประเทศไทยและกัมพูชาต่างฝ่ายต่างประกาศนั้น ต่างก็มีพื้นฐานอยู่บนหลักการของเส้นมัธยะ แต่ปัจจัยสถานะแวดล้อมต่าง ๆ มีทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม สำหรับรูปธรรม เช่น ลักษณะทางกายภาพที่มีร่วมกัน อันได้แก่ ลักษณะของชายฝั่ง เกาะ หิน ที่เรียงรายตามแนวชายฝั่ง และที่เป็นนามธรรม เช่น สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สนธิสัญญาเกี่ยวกับเขตแดนในอดีตที่มีผลผูกพันมาถึงปัจจุบัน ที่แต่ละฝ่ายนำมาเป็นองค์ประกอบในการสร้างเส้นมัธยะนั้นมีความแตกต่างกัน โดยเส้นมัธยะ (Equidistance Line) คือวิธีการแบ่งเขตแดนทางทะเลระหว่างรัฐ หากชายฝั่งของรัฐคู่กรณีมีลักษณะเป็นเส้นตรงตลอดแนวชายฝั่ง ทั้ง 2 ฝ่าย เส้นมัธยะจะเป็นเส้นตรงที่อยู่กึ่งกลางระหว่างรัฐ แต่หากลักษณะทางกายภาพของชายฝั่งนั้น มีความเว้าแหว่งคดเคี้ยว มีเกาะและหินเรียงรายตามแนวชายฝั่ง เส้นมัธยะจากเดิมที่มีลักษณะเป็นเส้นตรง ตลอดแนว ก็จะมีการคดเคี้ยวไปตามลักษณะทางกายภาพชายฝั่งของทั้งสองฝ่าย

พื้นที่อ้างสิทธิไหลทวีปทับซ้อนทางทะเลระหว่างประเทศไทยและกัมพูชามาจากการประกาศเขตไหลทวีปที่แตกต่างกัน กล่าวคือประเทศกัมพูชาประกาศเขตไหลทวีปฝ่ายเดียวในปี 2515 โดยที่ประเทศไทยไม่ให้การยอมรับเพราะไม่ถูกต้องตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งมีประเด็นที่ควรพิจารณาดังนี้

1. กัมพูชาประกาศไหลทวีปเมื่อ 1 กรกฎาคม 2515 โดยกัมพูชาอ้างอิงเหตุผลในการประกาศไหลทวีปประกอบด้วยสถานะแวดล้อมทางประวัติศาสตร์และสถานะแวดล้อมทางกายภาพ หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่กัมพูชาอ้างอิงคือ สนธิสัญญาสยาม-ฝรั่งเศส ค.ศ.1907 ซึ่งนัยที่สำคัญคือการกล่าวอ้างว่าเส้นอ้างอิงจุดสิ้นสุดเขตแดนทางบกที่พาดผ่านพื้นที่ทางทะเลจากบมายังเกาะกูดคือเส้นแบ่งเขตแดนทางทะเล ดังนั้นแนวคิดในการกำหนดเขตทางทะเลของกัมพูชานั้นจะมีวิธีการโดยการเชื่อมต่อเส้นดังกล่าวไปในทิศทางเดิมกับเส้นอ้างอิงเขตแดนออกไปในทะเลจนถึงบริเวณกึ่งกลางอ่าวไทย แล้วใช้จุดควบคุมทั้งจากแผ่นดิน เกาะ หิน ในการสร้างเส้นมัธยะลงไปที่ด้านล่ำงกลางอ่าวไทย (Cambodian Kret, 1972) เพื่อนำมาประกาศไหลทวีปตามรูป

รูปภาพที่ 12 เส้นไหล่ทวีปประเทศกัมพูชา
ที่มา : สมาน ใต้รายรัมย์, (2567)

ประเทศกัมพูชาประกาศเส้นฐานซึ่งใช้เป็นเกณฑ์ในการประกาศทะเลอาณาเขต ไหล่ทวีป และเขตเศรษฐกิจจำเพาะ 3 ครั้ง โดยครั้งที่ 1 ในปี พ.ศ.2500 (ค.ศ.1957) ครั้งที่ 2 พ.ศ.2515 (ค.ศ.1972) และ ครั้งที่ 3 พ.ศ. 2525 (ค.ศ.1982) โดยอาศัยหลักการที่ระบุเอาไว้ในอนุสัญญาเจนีวา 1958 ในการกำหนดไหล่ทวีป รวมถึงสอดคล้องกับหลักกฎหมาย UNCLOS 1982 ที่ใช้สำหรับการกำหนดเขตแดนทางทะเลระหว่างกัมพูชา-เวียดนาม ซึ่งการประกาศเส้นฐานแต่ละครั้งของกัมพูชาใช้พื้นฐานที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ในปี 2500 และ 2515 นั้นอาศัยเกาะที่อยู่ใกล้ชายฝั่งเป็นเกณฑ์ในการกำหนดเส้นฐาน แต่ครั้งหลังสุดกำหนดจุดจากบรรดาเกาะต่าง ๆ ที่อยู่ห่างชายฝั่งออกไปเป็นเกณฑ์

ด้วยเหตุที่ประเทศกัมพูชาไม่ได้จัดเป็นประเทศที่มีลักษณะเป็นหมู่เกาะ แต่ได้อ้างอิงหลักเกณฑ์ของอนุสัญญาเจนีวาว่าด้วยทะเลอาณาเขตและเขตต่อเนื่องปี ค.ศ.1958 ในทำนองว่าประเทศกัมพูชามีสิทธิในการกำหนดเส้นฐานตรงโดยการกำหนดจุดเชื่อมเกาะต่าง ๆ ด้วยเหตุผลที่ว่าบรรดาเกาะเหล่านั้นไม่ได้อยู่ห่างจากฝั่งมากนัก อีกทั้งเป็นพื้นที่ทางเศรษฐกิจของกัมพูชาและเกาะเหล่านั้นอยู่ห่างกันไม่เกิน 24 ไมล์ทะเลจึงสามารถลากจุดเชื่อมต่อกันได้

แนวคิดและเทคนิคในการกำหนดไหล่ทวีปของกัมพูชานั้น มีหลากหลายแนวทาง การกำหนดเขตทางทะเลของกัมพูชา คณะผู้เชี่ยวชาญตระหนักในสองประเด็นคือ อิทธิพลของเกาะและหินที่เรียงรายตามชายฝั่ง และการ

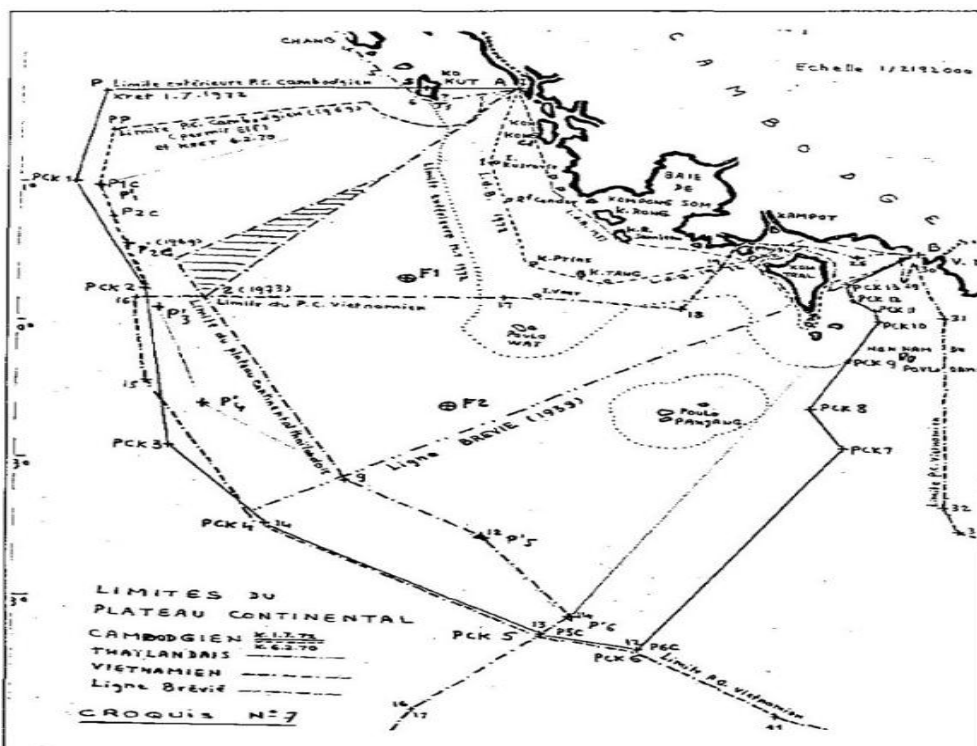
ให้อิทธิพลกับเกาะกูดของไทย ผลของการกำหนดเขตทางทะเลระหว่างไทย-กัมพูชา สรุปได้ 4 แนวทาง ตามรูปภาพ 1 (Clive Howard, 1999) ได้นำเสนอประกอบด้วย

แนวทางที่ 1 เป็นการกำหนดเขตทางทะเลระหว่างไทย-กัมพูชา ด้วยวิธีการ Bi-Sector มีจุดเริ่มต้น ณ จุดสิ้นสุดเขตแดนทางบก ส่วนที่เกี่ยวข้องในส่วนของไทย ได้แก่ เส้นฐานตรงที่เชื่อมระหว่างปลายด้านใต้สุดของเกาะกูดและจุดสิ้นสุดเขตแดนทางบก สำหรับกัมพูชา ได้แก่ เส้นฐานตรงที่ได้ประกาศ เมื่อ พ.ศ.2500 มิได้นำเกาะกระและเกาะโลซิน มาประกอบการพิจารณา

แนวทางที่ 2 ได้พิจารณากำหนดเส้นตั้งฉากกับเส้นฐานตรงส่วนแรกของกัมพูชา ณ จุดสิ้นสุดเขตแดนทางบก เส้นดังกล่าวมีทิศทางออกไปในทะเลจนถึงจุด “PP” จุดดังกล่าวคือ จุดกึ่งกลางระหว่างเส้นฐานของไทยและกัมพูชา ความแตกต่างระหว่าง แนวทางที่ 1 กับแนวทางที่ 2 คือเส้นฐานที่กัมพูชาเลือกใช้สำหรับทั้ง 2 แนวทาง มีการกำหนดที่เหมือนกันคือ สนวนอำนาจอูปีไทยเหนือเกาะ Poulo Panjang (Tho Chu) และเกาะ Koh Tral (Phu Quoc) ของกัมพูชา

แนวทางที่ 3 เหมือนกับแนวทางที่ 2 ต่างกันเพียงกำหนดให้เกาะ Poulo Panjang อยู่ภายใต้อำนาจอูปีไทยของกัมพูชา

แนวทางที่ 4 เป็นการใช้ส่วนโค้งล้อมรอบด้านใต้ของเกาะกูดหรือการกำหนดอาณาเขต ทางทะเลให้กับเกาะกูด จากนั้นเส้นไหล่ทวีปมีทิศทางออกไปในทะเลจนถึงจุด PP และมีทิศทางลงใต้จุด PP คือจุดกึ่งกลาง (ระยะเท่า) ระหว่างชายฝั่งของไทยกับชายฝั่งของกัมพูชา

รูปภาพที่ 13 แนวทางการประกาศไหล่ทวีปของกัมพูชา (Clive Howard, 1999)

2. ประเทศไทยประกาศไหล่ทวีปเมื่อ 18 พฤษภาคม 2516 วิธีการที่ใช้คือเส้นแบ่งครึ่งมุมหรือเส้นมัธยะแบบปรับแต่งจากจุดที่ 1 ซึ่งอยู่บนแผ่นดินมายังกลางอ่าวไทย จากนั้นสร้างเส้นมัธยะแบบเคร่งครัดโดยใช้แผ่นดินหรือ เกาะ จากทั้งของไทยและกัมพูชาเป็นจุดควบคุมในการสร้างเส้นมัธยะ (ประกาศ กำหนดไหล่ทวีปของประเทศไทยด้านอ่าวไทย. ราชกิจจานุเบกษา, 2516) ตามรูป

รูปภาพที่ 14 เส้นไหล่ทวีป ประเทศไทย
ที่มา : สมาน ได้รายรัมย์, (2567)

การประกาศทะเลอาณาเขตและไหล่ทวีปของประเทศไทยนั้น อาศัยเส้นฐานเช่นเดียวกัน แต่วิธีการกำหนดเส้นฐานจะแตกต่างจากกัมพูชาตรงที่ประเทศไทยกำหนดเส้นฐานจากชายฝั่งเป็นสำคัญ แต่ก็โดยที่ขีดเส้นอ้อมเกาะต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้ชายฝั่งแผ่นดินใหญ่ ทั้งนี้อนุสัญญาเจนีวา ปี ค.ศ. 1958 และ UNCLOS 1982 ให้สิทธิในการกำหนดทะเลอาณาเขต 12 ไมล์ทะเลจากเส้นฐาน เขตต่อเนื่อง 24 ไมล์ทะเลจากเส้นฐานและเขตเศรษฐกิจจำเพาะอีก 200 ไมล์ทะเลจากเส้นฐาน ส่วนการกำหนดไหล่ทวีปซึ่งหมายถึงพื้นดินใต้น้ำนั้นประเทศไทยได้อ้างกฎหมายที่ให้สิทธิประเทศชายฝั่งประกาศได้ 200 ไมล์ทะเล

จากการประกาศเขตไหล่ทวีปที่แตกต่างกันข้างต้นจึงเป็นที่มาของพื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนกัน ซึ่งแม้ว่าโดยหลักการพื้นฐานของกฎหมายระหว่างประเทศแล้ว รัฐชายฝั่งทุกรัฐมีสิทธิอันชอบธรรมที่จะประกาศเขตไหล่ทวีป 200 ไมล์ทะเลนับจากเส้นฐาน แต่ด้วยพื้นที่กว้างสุดของอ่าวไทยมีระยะทางเพียง 206 ไมล์ทะเลเท่านั้น จึงก่อให้เกิดพื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งการอ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนระหว่างประเทศ

ไทยกับประเทศกัมพูชาที่มีเขตทางทะเลในอ่าวไทยแบบประชิดกัน (adjacent) และแบบตรงข้ามกัน (opposite) และด้วยเหตุที่เส้นมัธยะทั้งของไทยและกัมพูชานั้นต่างมีปัจจัยที่สนับสนุนด้วยกันทั้งสองฝ่าย ปัจจัยที่สำคัญคือ ปัจจัยทางลักษณะทางกายภาพ ซึ่งปัจจัยดังกล่าวมีความเป็นรูปธรรม ดังนั้นจึงไม่ควรมีความแตกต่างกันจนเกิดเป็นพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลถึง 26,000 ตร.กม. พื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนทางทะเลดังกล่าวเกิดจากความแตกต่างของการกำหนดเส้นมัธยะที่ต่างกันอันเนื่องจากปัจจัยที่นำมาพิจารณาประกอบต่างกัน เช่น การให้น้ำหนักของ เกาะหรือโขดหินที่ต่างกัน ฝ่ายหนึ่งใช้แผ่นดินกับแผ่นดินในการสร้างเส้นมัธยะ ในขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งใช้แผ่นดินกับเกาะหรือโขดหินในการสร้างเส้นมัธยะ

ดังนั้น ปัญหาการอ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนกันระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชา จึงจำเป็นต้องอาศัยหลักกฎหมายระหว่างประเทศ 2 ฉบับคือ อนุสัญญาเจนีวาปี 1958 กับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเลปี 1982 ที่ได้บัญญัติเขตอำนาจของรัฐชายฝั่งเหนือไหล่ทวีป ด้วยการกำหนดให้รัฐชายฝั่งมีสิทธิอธิปไตยเหนือทรัพยากรธรรมชาติบนและใต้ไหล่ทวีป ซึ่งโดยสิทธินั้นรัฐชายฝั่งสามารถใช้ประโยชน์เอง หรือจะให้สัมปทานแก่บุคคลใดเข้าไปสำรวจและแสวงหาประโยชน์ก็ได้ โดยกัมพูชาได้ประกาศเขตไหล่ทวีปของตนเองครั้งแรกในเดือนกุมภาพันธ์ 2513 และอีกครั้งหนึ่งในเดือนกรกฎาคม 2515 ด้วยการอาศัยหลักเขตแดนทางบกหลักที่ 73 เป็นจุดตั้งต้น จากนั้นลากเส้นตรงไปทางตะวันตกก่อนลงไปทางใต้เล็กน้อยผ่าน “เกาะกูด” ไปถึงประมาณกลางอ่าวไทย แล้วหักลงใต้เกือบสุดอ่าวไทย แล้วหักขึ้นไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือโอบล้อมเกาะภูวกว็อก แล้วไปบรรจบเส้นเขตแดนกัมพูชา-เวียดนาม

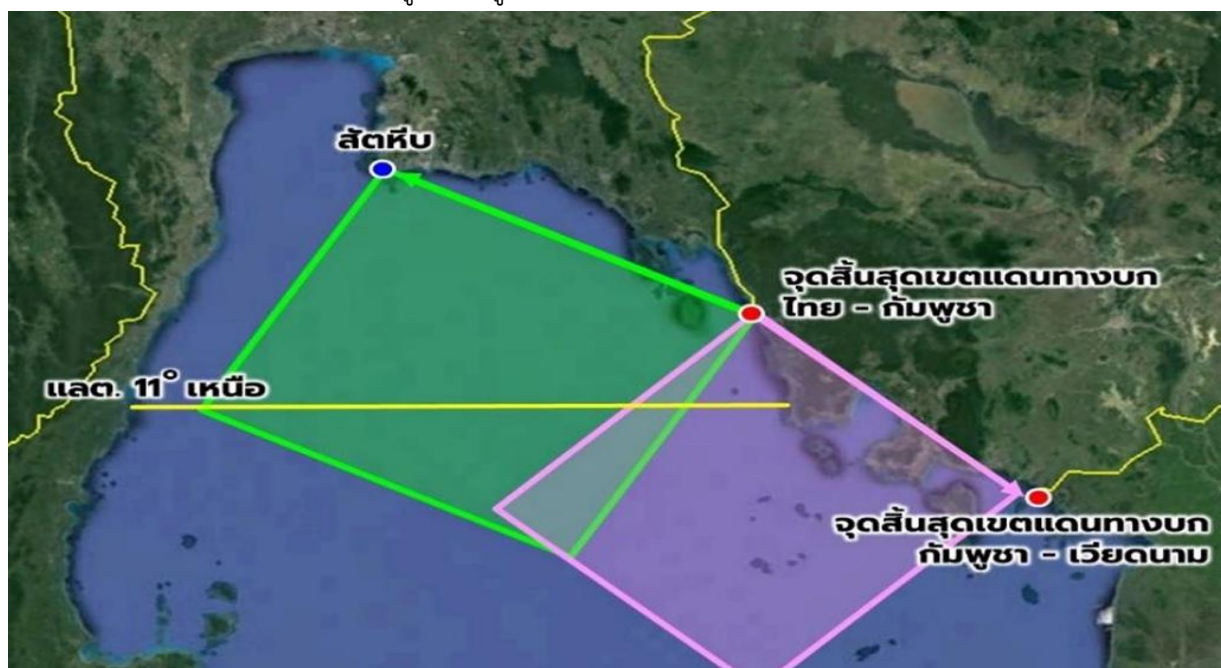
ส่วนประเทศไทยซึ่งดำเนินการหลังจากที่กัมพูชาประกาศเขตไหล่ทวีปผ่านเกาะกูด ได้ประกาศเขตไหล่ทวีป ซึ่งถือว่าไม่ยอมรับการประกาศเขตไหล่ทวีปของกัมพูชา โดยประเทศไทยได้ประกาศเขตไหล่ทวีปในเดือนพฤษภาคม 2516 หรือหลังจากที่กัมพูชาประกาศ 1 ปี ซึ่งประเทศไทยอาศัยหลักเขตทางบกหลักที่ 73 เป็นจุดตั้งต้นเหมือนกัน โดยลากเส้นจากจุดที่ 1 ที่ละติจูด 11 องศา 39 ลิปดาเหนือ และลองจิจูดที่ 101 องศา 55 ลิปดาตะวันออก ไปยังจุดที่สองที่ละติจูด 9 องศา 48.5 ลิปดาเหนือ และลองจิจูดที่ 101 องศา 46.5 ลิปดาตะวันออก ซึ่งหมายความว่าเส้นเขตไหล่ทวีปของไทยจะเริ่มจากบริเวณระหว่างเกาะกูดกับเกาะกง (ของกัมพูชา) แล้วลากเป็นเส้นตรงไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ แล้วหักลงใต้ก่อนไปทางตะวันออกเฉียงเหนือเล็กน้อย ตามแนวเส้นเขตแดนระหว่างกัมพูชากับเวียดนาม แล้วเฉียงใต้ไปบรรจบกับเส้นเขตแดนประเทศไทย-มาเลเซีย

โดยในการประกาศเขตพื้นที่ไหล่ทวีปของฝ่ายกัมพูชา กลับลากเส้นเขตแดนทางทะเล มาผ่ากลางเกาะกูดของประเทศไทย ตั้งแต่ปี 1972 โดยฝ่ายไทยอ้างว่าการลากเส้นเขตไหล่ทวีปนั้น อ้างอิงจากอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเลปี 1982 ซึ่งแม้จะประกาศใช้ภายหลังการอ้างสิทธิเหนือไหล่ทวีปของทั้ง 2 ประเทศก็ตาม

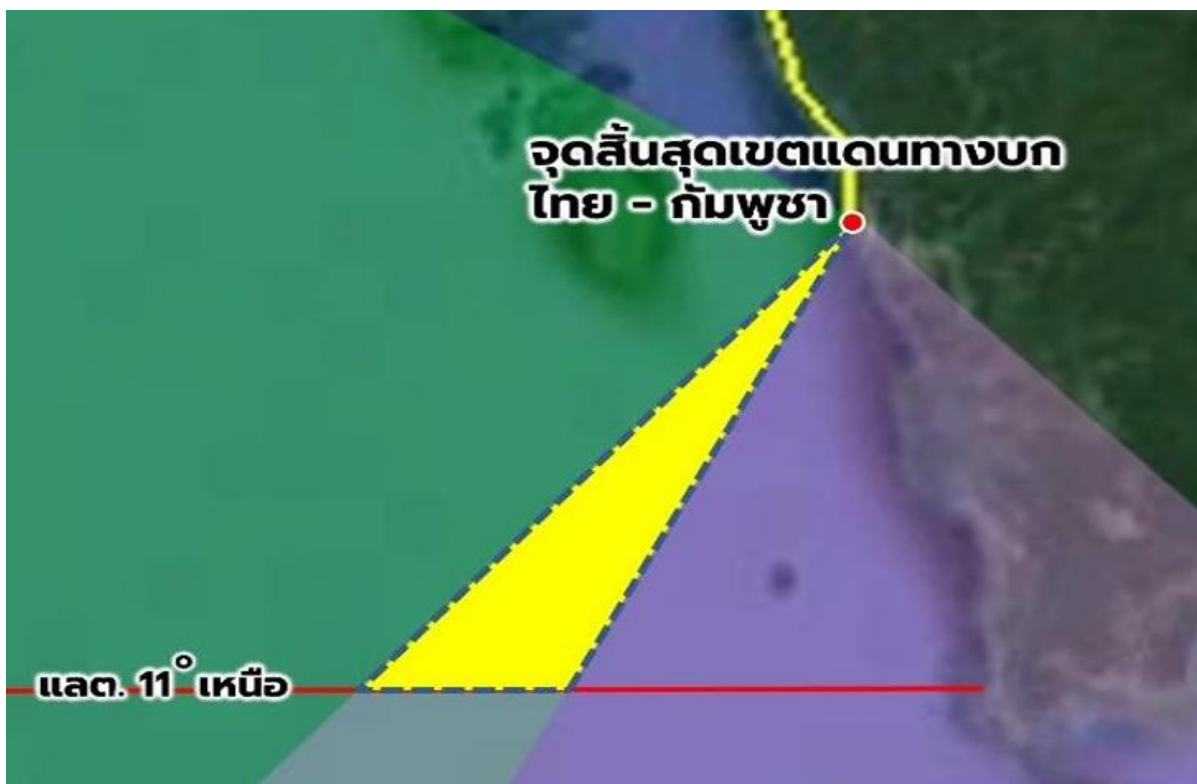
ผลจากการอ้างสิทธิเหนือไหล่ทวีปของทั้ง 2 ประเทศจึงทำให้เกิดพื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนระหว่างไทยกับกัมพูชาถึง 26,000 ตารางกิโลเมตร ซึ่งแน่นอนว่าจะต้องเกิดพื้นที่ทับซ้อนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เมื่อพิจารณาจากข้อเท็จจริงที่ว่า อ่าวไทยนั้นมีความกว้างมากที่สุดเพียง 206 ไมล์ทะเล แต่อนุสัญญาสหประชาชาติอนุญาตให้ประเทศชายฝั่งอ้างเขตเศรษฐกิจจำเพาะและไหล่ทวีปไปได้ถึง 200 ไมล์ทะเลจากเส้นฐาน ดังนั้น ไม่ว่าประเทศไทยและกัมพูชาจะใช้หลักการใดในการประกาศเขตเหนือไหล่ทวีปก็จะต้องทับซ้อนกันอยู่ดี เพียงแต่ว่าทั้งการประกาศเขตไหล่ทวีปของทั้ง 2 ประเทศในปี 2515 กับ 2516 นั้นถือเป็นการประกาศอ้างสิทธิฝ่ายเดียว ไม่มีผลในทางกฎหมายระหว่างประเทศที่จะผูกพันทั้งไทยและกัมพูชา

หลักการที่ใช้ในการหาพื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนทางทะเลไทย-กัมพูชา ในบริเวณพื้นที่ทับซ้อนทางทะเล (เหนือแลตติจูด 11 องศาเหนือ) ที่เป็นผลจากความแตกต่างของเส้นมัธยะนั้น เกิดในลักษณะของชายฝั่งหรือรัฐประชิด มิใช่เกิดจากลักษณะของชายฝั่งหรือรัฐตรงข้าม ดังนั้นการหาพื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนทางทะเลระหว่างไทย-กัมพูชา สมาน ได้รายรัมย์ (2567). ได้ศึกษาวิจัยและได้นำเสนอวิธีการในการหาพื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนด้วยหลักการ Land Dominates the Sea จะเป็นการพิจารณาเฉพาะชายฝั่งประชิดหรือรัฐประชิดเท่านั้น โดยแนวชายฝั่งที่เกี่ยวข้องนั้น จะพิจารณาตั้งแต่จุดสิ้นสุดเขตแดนทางบกกัมพูชา-เวียดนาม จนถึงบริเวณอ.สัตหีบ จังหวัดชลบุรี หรือ จุดที่ 1 ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องอ่าวไทยตอนในเมื่อวันที่ 22 กันยายน 2502 การหาพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลไทย-กัมพูชา ตามหลักการ Land Dominates the Sea โดยใช้ GD และ Coastal Front เป็นองค์ประกอบนั้น ได้แบ่ง GD และ Coastal Front ออกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนแรกอยู่ระหว่างจุดสิ้นสุดเขตแดนทางบก กัมพูชา-เวียดนาม ถึงจุดสิ้นสุดเขตแดนทางบกไทย-กัมพูชา และส่วนที่สองจากจุดสิ้นสุดเขตแดนทางบกไทย-กัมพูชา มายัง จุดที่ 1 ของเส้นปิดอ่าวไทยตอนในการเลือก GD และ Coastal Front ทั้ง 2 ส่วนพิจารณาจากลักษณะทางกายภาพของชายฝั่งที่สามารถใช้เส้นตรงแทนทิศทางทั่วไปของชายฝั่งแบบเฉลี่ย

นอกจากนี้การเลือกจุดสำหรับสร้างเส้นตรงสำหรับแทนลักษณะทางกายภาพของชายฝั่งนั้น ปรากฏในผลการพิจารณาแบ่งเขตแดนทางทะเลระหว่าง Nicaragua และ Honduras โดยศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (International Court of Justice : ICJ) พิจารณาว่า “The macro-geography of a coastline as represented by a line drawn between two points on the coast” เมื่อทำการสร้าง GD และถ่ายทอด Coastal Front ทั้ง 2 ส่วนออกไป จนถึงแลตติจูดที่ 11 องศาเหนือ จะได้พื้นที่ทางทะเลของแต่ละส่วนและส่งผลให้เกิดเป็นพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลระหว่างไทยและกัมพูชาตามรูป

รูปภาพที่ 15 การหาพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลไทย-กัมพูชา ด้วย GD และ Coastal Front
ที่มา : สมาน ได้รายรัมย์, (2567)

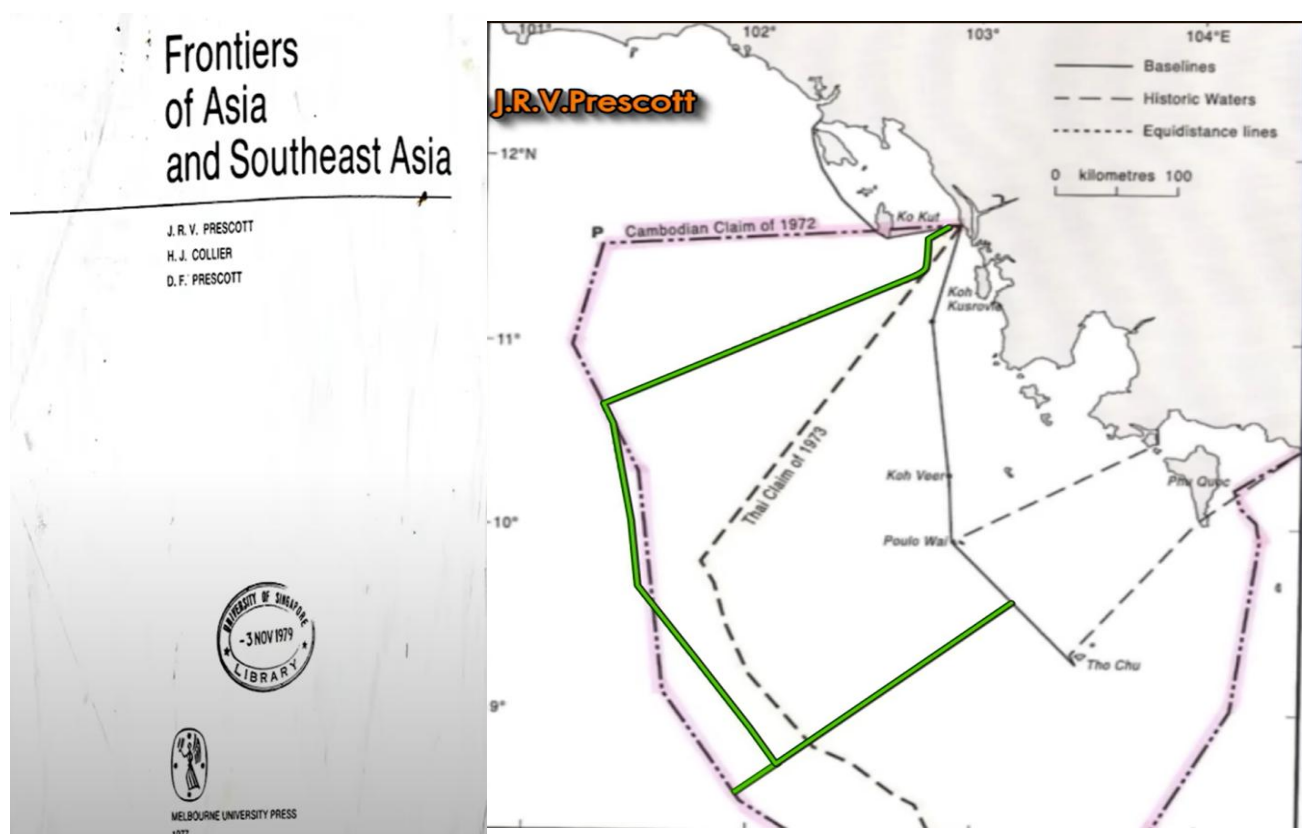

รูปภาพที่ 16 พื้นที่ทับซ้อนทางทะเลไทย-กัมพูชา เหนือแลตติจุด 11 องศาเหนือ
ที่มา : สมาน ใต้รายรัมย์, (2567)

พื้นที่ทับซ้อนทางทะเลไทย-กัมพูชา ที่ได้นั้นมิได้เกิดจากเส้นมัธยะที่แตกต่างกันระหว่างเส้นมัธยะที่สร้างโดยฝ่ายไทยและเส้นมัธยะที่สร้างโดยฝ่ายกัมพูชา แต่เกิดจากหลักการของ Land Dominates the Sea ซึ่งเป็นการลดความเห็นที่แตกต่างเกี่ยวกับเส้นมัธยะที่แต่ละฝ่ายได้สร้างขึ้น เมื่อได้พื้นที่ทับซ้อนทางทะเลแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการแบ่งพื้นที่ทับซ้อนออกเป็น 2 ส่วน โดยสามารถนำวิธีการต่าง ๆ ในการแบ่งพื้นที่ทับซ้อนมาประยุกต์ใช้ โดยเส้นในการแบ่งเขตทางทะเลที่แบ่งพื้นที่ทับซ้อนออกเป็น 2 ส่วนนั้น จะต้องอยู่ภายในพื้นที่ที่เกิด จาก Land Dominates the Sea ตามรูปภาพดังกล่าวข้างต้น

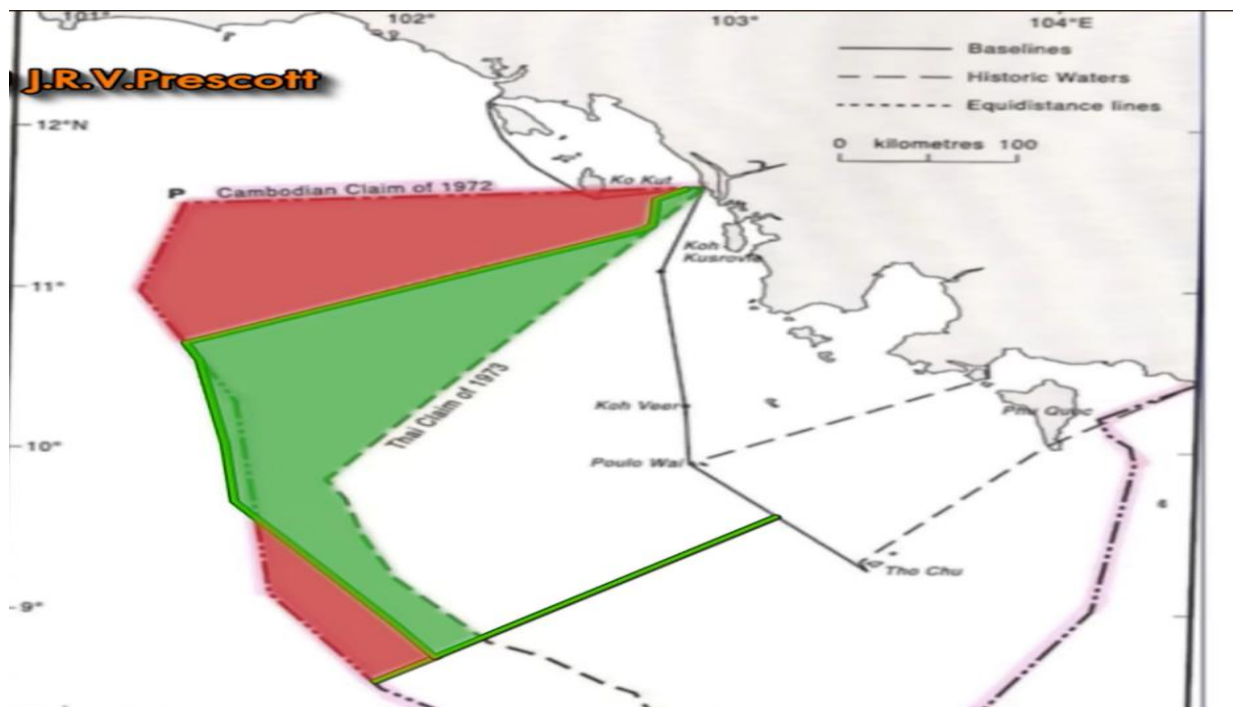
จึงสามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่าเขตแดนทางบกซึ่งลากมาจบที่หลักเขตที่ 73 คือจุดสิ้นสุดเขตแดนทางบก แต่เป็นจุดเริ่มต้นข้อพิพาทเขตแดนทางทะเลต่อ เมื่อกัมพูชาใช้ลากลงผ่านเกาะกูด เพื่ออ้างสิทธิ์ในทะเล ขณะที่ประเทศไทยอ้างถึงการใช้หลักกฎหมายทางทะเลระหว่างประเทศ ลากอ้อมเกาะกูด จนเกิดเป็นพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชาอยู่ด้านเหนือเส้นละติจูด 141 องศาเหนือตามแผนภาพดังกล่าวข้างต้น

นอกจากนี้ยังมีผลการศึกษาที่น่าสนใจจากนักวิชาการด้านภูมิศาสตร์ที่มีชื่อเสียงในเรื่องเขตแดนทางทะเลจากมหาวิทยาลัยเมลเบิร์น J.R.V.Prescott (1977) ที่ได้ศึกษาเรื่อง Frontiers of Asia and southeast Asia โดย J.R.V.Prescott ได้ทำการศึกษาการแบ่งเขตแดนทางทะเลบริเวณอ่าวไทยในปี พ.ศ.2544 โดยเริ่มต้นจากการศึกษาการลากเส้นฐานจากหลักกิโลเมตรที่ 73 ผ่านไปยังเกาะ Kusrovie และเกาะ Veer ไปจนถึงเกาะ Wai ซึ่งเมื่อรู้เส้นฐานที่แน่นอนแล้ว J.R.V.Prescott เริ่มทดลองลากเส้นมัธยะหรือเส้นแบ่งครึ่ง เริ่มจากเขตแดนที่ 73 โดยยึดกึ่งกลางระหว่างเส้นฐานของประเทศไทยและกัมพูชา ดังภาพที่แสดงด้านล่างนี้

รูปภาพที่ 17 แสดงการลากเส้นมัธยะแบ่งไหล่ทวีปของ J.R.V.Prescott

ข้อค้นพบที่สำคัญในการทดลองลากเส้นมัธยะแบ่งไหล่ทวีปของ J.R.V.Prescott คือ เส้นมัธยะที่ควรจะเป็นได้ทำให้พื้นที่ทับซ้อนบริเวณไหล่ทวีปของทั้งสองประเทศในปัจจุบันไม่ใช่อย่างที่ตั้งสองประเทศถกเถียงกัน โดย J.R.V.Prescott ได้สรุปถึงการกำหนดเขตแดนทางทะเลที่ควรจะเป็นระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชา โดยจัดให้พื้นที่สีแดงด้านบนคือส่วนที่น่าจะเป็นของประเทศไทย ขณะที่ส่วนสีเขียวด้านล่างคือส่วนของกัมพูชา ที่แสดงดังรูปภาพด้านล่างนี้

รูปภาพที่ 18 การแบ่งเขตแดนทางทะเลด้วยเส้นมัธยะ โดย J.R.V.Prescott

ผลการศึกษาทั้งหมดนี้ของ J.R.V.Prescott มาจากการแบ่งเขตแดนทางทะเลด้วยเส้นมัธยะ ซึ่งอาศัยเส้นฐานของทั้งสองประเทศที่ได้ประกาศใช้อยู่จนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นฐานข้อมูลที่สำคัญสำหรับการพิจารณาถึงความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการกำหนดเขตแดนทางทะเลระหว่างประเทศไทยและกัมพูชาจากนักวิชาการที่ไม่ได้มีส่วนได้ส่วนเสียที่จะทำให้เกิดความเป็นกลางและเป็นที่ยอมรับในระดับสากลมากขึ้น

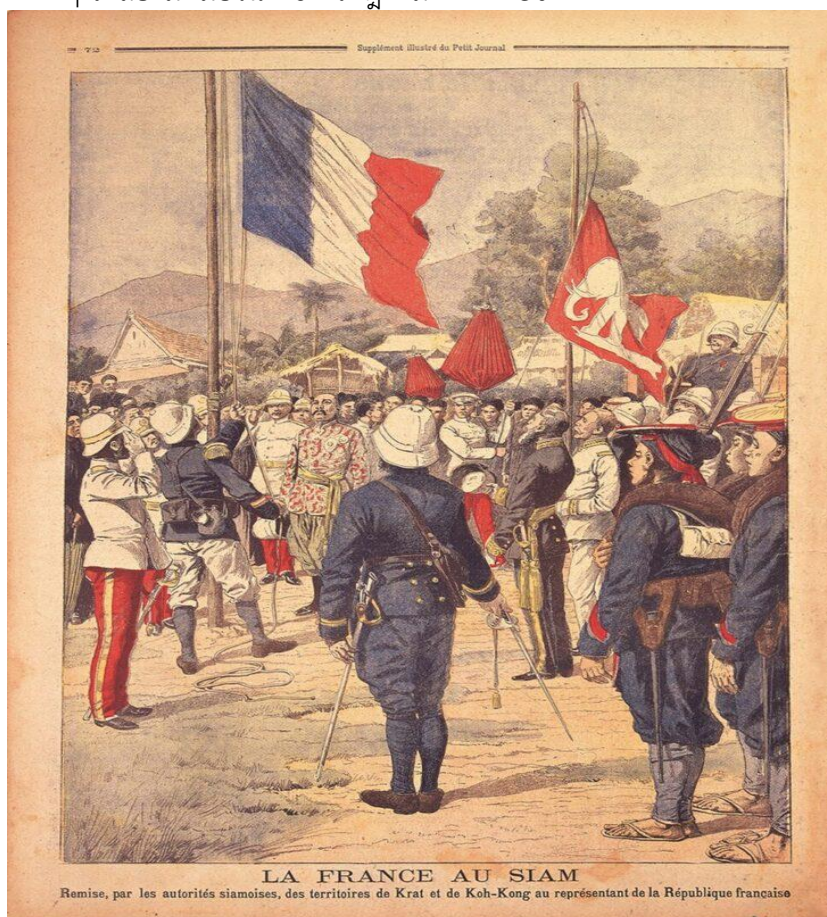
การกำหนดเขตแดนทางทะเลระหว่างไทยและกัมพูชาเมืองค์ประกอบการพิจารณาร่วมกันที่เด่นชัด 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านหลักฐานทางประวัติศาสตร์และปัจจัยด้านสภาวะแวดล้อมทางกายภาพ สำหรับปัจจัยด้านประวัติศาสตร์ แม้จะเป็นประวัติศาสตร์ที่มีร่วมกันแต่การตีความที่ต่างมุมมองกันย่อมส่งผลให้เกิดความแตกต่างกันได้ เช่น การนำจุดสิ้นสุดเขตแดนทางบกตามหมุดหลักเขตหรือจุดสิ้นสุดเขตแดนทางบกที่อ้างอิงกับยอดสูงของเกาะกูด ตามสนธิสัญญาสยาม-ฝรั่งเศส มาเป็นองค์ประกอบในการประกาศไหล่ทวีปส่งผลให้ไหล่ทวีปที่แต่ละฝ่ายประกาศแตกต่างกัน ไทยและกัมพูชาใช้ปัจจัยด้านสภาวะแวดล้อมทางกายภาพในการกำหนดเขตแดนทางทะเลร่วมกัน ดังนั้นเขตแดนทางทะเลหรือพื้นที่อ้างสิทธิ์ทางทะเลในส่วนที่ไม่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่แต่ละฝ่ายประกาศจึงควรเหมือนกันหรือสอดคล้องกัน แต่ปรากฏว่าพื้นที่อ้างสิทธิ์ทางทะเลเกิดการทับซ้อนกันอันเนื่องจากการนำปัจจัยทางกายภาพมาพิจารณาสร้างเส้นเขตแดนทางทะเลแตกต่างกัน จึงเป็นหลักการในการกำหนดเขตแดนทางทะเลระหว่างไทยและกัมพูชา ที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการหาพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลที่แท้จริงอย่างเป็นรูปธรรมและสามารถยอมรับกันได้ทั้งสองฝ่าย

2. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเขตแดนและกฎหมายทางทะเล

2.1 สัญญาระหว่างกรุงสยามกับกรุงฝรั่งเศส ร.ศ.125

ความเป็นมาของสัญญาระหว่างกรุงสยามกับกรุงฝรั่งเศส ร.ศ. 125 โดยรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นช่วงเวลาที่สยามเผชิญหน้ากับฝรั่งเศสเรื่องดินแดน นำสู่การเจรจาและการลงนามระหว่างกัน หนังสือสัญญาระหว่างสยามกับฝรั่งเศส ลงวันที่ 23 มีนาคม ร.ศ.125 (พ.ศ.2449) ลงนามกันที่กรุงเทพมหานคร ที่ยืนยันสิทธิของสยามเหนือ “เกาะกูด” พร้อมเมืองด่านซ้าย เมืองตราด และเกาะทั้งหลายภายใต้แหลมสิงห์ลงมาจนถึงเกาะกูด (รวมทั้งเกาะกูด)

สัญญาฉบับเดียวกันนี้ยังยืนยันการแลก “มณฑลบูรพา” ได้แก่ เมืองพระตะบอง เมืองเสียมราฐ และเมืองศรีโสภณ ของสยามให้กับฝรั่งเศส เพื่อแลกกับดินแดนข้างต้น ฝรั่งเศสทำพิธีส่งมอบคืนเมืองด่านซ้าย เมืองตราด และเกาะต่าง ๆ ให้สยาม เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม พ.ศ.2450

รูปภาพที่ 19 สัญญาระหว่างกรุงสยามกับกรุงฝรั่งเศส ร.ศ.125

สนธิสัญญาข้างต้นนี้ รัชกาลที่ 5 โปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการ (ขณะนั้นเป็น พระเจ้าน้องยาเธอ) ร่วมลงนามกับผู้แทนฝ่ายฝรั่งเศส คือ วี. คอลแลง เดอ ปลังซี (V. Collin De Plancy) อัครราชทูตผู้มีอำนาจเต็มของสาธารณรัฐฝรั่งเศส มีเนื้อหาบางส่วน ดังนี้

- ข้อ 1 รัฐบาลสยามยอมยกดินแดนเมืองพระตะบอง เมืองเสียมราฐ กับเมืองศรีโสภณ ให้แก่กรุงฝรั่งเศส
- ข้อ 2 รัฐบาลฝรั่งเศสยอมยกดินแดนเมืองด่านซ้ายและเมืองตราดกับทั้งเกาะทั้งหลายซึ่งอยู่ภายใต้แหลมสิงลงไปจนถึงเกาะกูดนั้นให้แก่กรุงสยาม
- ข้อ 3 การที่จะส่งมอบดินแดนเหล่านี้ซึ่งกันและกันนั้น จะได้จัดให้สำเร็จภายในยี่สิบวัน ตั้งแต่วันที่ได้แลกเปลี่ยนรติไฟสัญญาณนี้แล้ว”
- รายละเอียดเพิ่มเติมฉบับเต็มสามารถดูได้ในภาคผนวกท้ายเล่ม

OFFICIAL DOCUMENTS

Texte du Traité Franco-Siamois.

du 23 mars, 1907.¹

Le Président de la République française et Sa Majesté le roi de Siam, à la suite des opérations de délimitation entreprises en exécution de la Convention du 13 février 1904, désireux, d'une part, d'assurer le règlement final de toutes les questions relatives aux frontières communes de l'Indo-Chine et du Siam, par un système réciproque et rationnel d'échanges, désireux, d'autre part, de faciliter les relations entre les deux pays par l'introduction progressive d'un système uniforme de juridiction et par l'extension des droits des ressortissants français établis au Siam.

Ont décidé de conclure un nouveau traité et ont nommé à cet effet pour leurs plénipotentiaires, savoir :

M. le Président de la République française, M. Victor-Emile-Marie-Joseph Collin de Plancy, envoyé extraordinaire et ministre plénipotentiaire de la République française au Siam, officier de la Légion d'honneur et de l'Instruction publique.

Sa Majesté le roi de Siam, S. A. R. le prince Devawongse Varoprakar, chevalier de l'Ordre de Maha Chakri, grand officier de la Légion d'honneur, etc., Ministre des Affaires étrangères,

Lesquels, munis de pleins pouvoirs, qui ont été trouvés en bonne et due forme, sont convenus des dispositions suivantes :

ARTICLE PREMIER. Le Gouvernement Siamois cède à la France les territoires de Battambang, Siem-reap et Sisophon dont les frontières sont définies par la clause I du protocole de délimitation ci-annexé.

ART. 2. Le Gouvernement Français cède au Siam les territoires de Dansai et le Kratt dont les frontières sont définies par les clauses I and II dudit protocole, ainsi que toutes les îles situées au sud du Gap Lemling, jusques et y compris Koh-Kut.

ART. 3. La remise de ces territoires aura lieu de part et d'autre dans un délai de vingt jours après la date à laquelle le présent traité aura été ratifié.

¹ Le Mémorial Diplomatique; 12 mai 1907, page 297.

ART. 4. Une commission mixte, composée d'officiers et de fonctionnaires français et siamois, sera nommée par les deux pays contractants, dans un délai de quatre mois après la ratification du présent traité et chargée de délimiter les nouvelles frontières. Elle commencera ses travaux dès que la saison le permettra et les poursuivra en se conformant au protocole de délimitation annexé au présent traité.

ART. 5. Tous les Asiatiques, sujets et protégés français, qui se feront inscrire dans les consulats de France au Siam après la signature du présent traité, par application de l'article 9 de la Convention du 13 février 1904, seront justiciables des tribunaux siamois ordinaires.

La juridiction des cours internationales siamoises, dont l'institution est prévue par l'article 12 de la Convention du 13 février 1904, sera, dans les conditions énoncées au protocole de juridiction ci-annexé, étendue, dans tout le royaume de Siam, aux Asiatiques sujets et protégés français, visés par les articles 10 et 11 de la même Convention et actuellement inscrits dans les consulats de France au Siam.

Ce régime prendra fin et la compétence des cours internationales sera transférée aux tribunaux siamois ordinaires après la promulgation et la mise en vigueur des codes siamois (code pénal, codes civil et commercial, codes de procédure, loi d'organisation judiciaire).

ART. 6. Les Asiatiques sujets et protégés français jouiront, dans toute l'étendue du royaume de Siam, des droits et prérogatives dont bénéficient les nationaux du pays, notamment des droits de propriété, de libre résidence et de libre circulation.

Ils seront soumis aux impôts et prestations ordinaires.

Ils seront exempts du service militaire et ne seront pas assujettis aux réquisitions et taxes extraordinaires.

ART. 7. Les dispositions des anciens traités, accords et conventions entre la France et le Siam, non modifiés par le présent traité, restent en pleine vigueur.

ART. 8. En cas de difficulté d'interprétation du présent traité rédigé en français et en siamois, le texte français fera seul foi.

ART. 9. Le présent traité sera ratifié dans un délai de quatre mois, à partir du jour de la signature ou plus tôt si faire se peut.

En foi de quoi les plénipotentiaires respectifs ont signé le présent traité et y ont apposé leurs cachets.

Fait à Bangkok, en double exemplaire, le 23 mars mil neuf cent sept.

Signé: V. COLLIN DE PLANCY.
DEVAWONGSE VAROPRAKAR.

ได้พร้อมกันตกลงทำสัญญา มีชื่อ ความดี กล่าวคือ ไปนี้

ข้อ ๑

รัฐบาลสยาม ยอมยกดินแดน เมือง พระตะบอง เมืองเสียมราฐ กับเมืองศรีโสภณ ให้แก่กรุงฝรั่งเศส ตามกำหนดเขตแดนดังว่าไว้ในข้อ ๔ ของสัญญาว่าด้วยปักปันเขตแดนซึ่งจัดทำสัญญาขึ้น

ข้อ ๒

รัฐบาลฝรั่งเศสยอมยก ดินแดน เมือง คันทัน ซ้าย และเมืองตราด กับทั้ง เกาะ ทั้ง หลาย ซึ่ง อยู่ ภายในเขตแดน สิบสองปันนา จนถึง เกาะกูด นั้น ให้แก่กรุงสยาม ตามกำหนดเขตแดนดังว่าไว้ในข้อ ๒ ของสัญญาว่าด้วยปักปันเขตแดนดังกล่าวมาแล้ว

ข้อ ๓

การที่จะส่งมอบดินแดนเหล่านี้ซึ่งกันและกันนั้น จะได้จัดให้สำเร็จภายในยี่สิบวัน ตั้งแต่วันที่ได้แลกเปลี่ยนทวีปส์สัญญาขึ้นแล้ว

ข้อ ๔

กรรมการรวมกันของทั้ง มีนายทหารและพนักงานฝ่ายไทยและฝรั่งเศส ซึ่งสองประเทศที่ทำสัญญานี้จะได้เลือกตั้งขึ้น ภายในสี่ เดือนตั้งแต่วันที่ได้แลกเปลี่ยนทวีปส์สัญญาขึ้นแล้ว และให้ไปปักเขตแดนทั้งปวงที่ตกลงกันใหม่นี้ กรรมการนี้จะได้ลงมือปักปันในฤกษ์ที่จะทำการได้ทันที และให้ ทำการตามความที่กำหนดที่กล่าวไว้ใน สัญญาว่าด้วยปักปันเขตแดนซึ่งจัดทำขึ้นนี้

ข้อ ๕

บรรดาคนชาวทวีปเอเชีย ซึ่งอยู่ในบังคับภายใต้มืองกันของฝรั่งเศส ผู้ซึ่งจะได้จับตามความ ข้อ ๓๓ ในหนังสือสัญญาวันที่ ๓๓ กุมภาพันธ์ วันโกธินทรศก ๑๒๖๒ คฤศศักราช ๑๘๑๘ นั้น ถ้าเป็นคนที่ยังจับตามอยู่ในที่ว่าการกงสุลฝรั่งเศส ในกรุงสยามภายหลังวันที่ตั้งชื่อหนังสือ สัญญา ฉบับนี้แล้ว จะต้องอยู่ในอำนาจศาลฝ่ายสยาม ตามธรรมเนียมของบ้านเมือง

อำนาจศาลคดีต่างประเทศฝ่ายสยาม ซึ่งได้ว่าไว้ในข้อ ๓๒ ของหนังสือสัญญาตั้งแต่วันที่ ๓๓ กุมภาพันธ์ วันโกธินทรศก ๑๒๖๒ คฤศศักราช ๑๘๑๘ นั้น จะต้องผ่อนใช้ตามสัญญาว่าด้วยอำนาจศาลที่จัดทำขึ้นนี้ หนังสือสัญญาให้ขยายใช้ทั่วไปทั้งกรุงสยามสำหรับคนชาวเอเชีย ซึ่งอยู่ในบังคับภายใต้มืองกันของ ฝรั่งเศส ที่ว่าไว้ในข้อ ๓๐ และข้อ ๓๓ ของหนังสือสัญญาเก่าที่กล่าวมาแล้ว และเป็นคนที่ได้จับตามอยู่ในที่ว่าการกงสุลฝรั่งเศสในปัจจุบันนี้

วิธีอำนาจศาลอย่างนี้จะเลิกไม่ใช้ต่อไป คือจะเปลี่ยนอำนาจศาลคดีต่างประเทศไปเป็นอำนาจศาลฝ่ายสยามตามธรรมเนียมของบ้านเมือง เมื่อได้ประกาศใช้กฎหมายรวมลักษณะต่างๆ คือกฎหมายลักษณะอาญาฎาโทษ กฎหมายลักษณะแพ่ง และการค้าขาย กฎหมายลักษณะนิติพิจารณาคดี และกฎหมายลักษณะจัดตั้งศาล

รูปภาพที่ 21 หนังสือสัญญาระหว่างกรุงสยามกับกรุงฝรั่งเศส ร.ศ.125 ฉบับภาษาไทย

รายละเอียดเพิ่มเติมกล่าวคือ มณฑลบูรพา อันประกอบด้วย 3 จังหวัด ที่สยามยอมยกให้ฝรั่งเศสในครั้งนั้น ทิศเหนือติดต่อกับมณฑลนครราชสีมา ทิศตะวันตกติดต่อกับมณฑลปราจีนบุรี ทิศใต้ติดต่อกับมณฑลจันทบุรี ภูมิประเทศส่วนมากเป็นที่ราบมีดินเลนสาบที่อุดมไปด้วยปลาน้ำจืด และโบราณสถานขนาดมหึมาอย่างนครวัด นครธม และปราสาทอีกหลายแห่ง แต่พลเมืองเป็นชาวเขมร ดินแดนที่ไทยแลกคืนคือเมืองด่านซ้าย อำเภอหนึ่งของจังหวัดเลย ในมณฑลอุดร พลเมืองเป็นชาวลาว ส่วนเมืองตราดที่มีสถานะเป็นจังหวัดและอยู่ติดกับมณฑลจันทบุรี พลเมืองเป็นคนไทย เกาะทั้งหลายที่รัฐบาลสยามได้คืนจากสัญญาครั้งนั้น สยามไม่ยกหรือให้รัฐบาลชาติใดเข้าต่อ

ภายหลังกัมพูชาได้รับเอกราชจากฝรั่งเศสเมื่อ พ.ศ. 2496 เขตแดนระหว่างสยามกับฝรั่งเศสจึงกลายเป็นเขตแดนไทย-กัมพูชา ซึ่งอ้างอิงเส้นเขตแดนกันตามหนังสือสัญญาฉบับดังกล่าวเสมอมา ไม่มีการเปลี่ยนแปลงเส้นเขตแดนแต่อย่างใด ดังนั้น “เกาะกูด” จึงเป็นของประเทศไทยตลอดมา ไม่เคยเป็น “พื้นที่ทับซ้อน” แต่อย่างใด

2.2 อนุสัญญากรุงเจนีวา ว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.1958

องค์การสหประชาชาติได้ดำเนินการจัดการประชุมกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยกฎหมายทะเลขึ้นระหว่างวันที่ 24 กุมภาพันธ์ – 27 เมษายน 2501 (ค.ศ. 1958) ณ กรุงเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ โดยมีผู้แทน

จาก 86 ประเทศเข้าร่วมประชุม ที่ประชุมมีมติเห็นชอบ (adopt) อนุสัญญา 4 ฉบับที่รวมเรียกว่า “อนุสัญญากรุงเจนีวา ว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.1958” ประกอบด้วยอนุสัญญาดังนี้

- อนุสัญญาว่าด้วยทะเลอาณาเขตและเขตต่อเนื่อง
(Convention on the Territorial Sea and the Contiguous Zone)
- อนุสัญญาว่าด้วยทะเลหลวง (Convention on the High Seas)
- อนุสัญญาว่าด้วยการทำประมงและการอนุรักษ์ทรัพยากรที่มีชีวิตในทะเลหลวง
(Convention on Fishing and Conservation of the Living Resources of the High Seas)
- อนุสัญญาว่าด้วยไหล่ทวีป (Convention on the Continental Shelf)

ประเทศไทยได้ลงนาม (Signature) “อนุสัญญากรุงเจนีวา ว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.1958” เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2501 (ค.ศ.1958) และได้ให้สัตยาบัน (Ratification) เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2511 (ค.ศ. 1968) โดยอนุสัญญา มีผลบังคับกับประเทศไทยตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2511 เป็นต้นไป

สำหรับอนุสัญญากรุงเจนีวา ว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.1958 ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการศึกษาในครั้งนี้มี 2 ฉบับด้วยกัน คือ 1) อนุสัญญาว่าด้วยทะเลอาณาเขตและเขตต่อเนื่อง (Convention on the Territorial Sea and the Contiguous Zone) และ 2) อนุสัญญาว่าด้วยไหล่ทวีป (Convention on the Continental Shelf) ซึ่งมีรายละเอียดโดยภาพรวมดังนี้

อนุสัญญาว่าด้วยทะเลอาณาเขตและเขตต่อเนื่อง

(Convention on the Territorial Sea and the Contiguous Zone)

อนุสัญญานี้ มีบทบัญญัติว่าด้วยทะเลอาณาเขตและเขตต่อเนื่องในทะเล ทะเลอาณาเขต สิทธิการผ่านโดยสุจริต การกำหนดเส้นฐานเพื่อใช้เป็นแนวฐานของการกำหนดขอบเขตของทะเลอาณาเขต คำนิยามของ “อ่าว” “ช่องแคบ” แต่อนุสัญญานี้ยังสามารถกำหนดขอบเขตของทะเลอาณาเขตที่ชัดเจนได้ แต่มีข้อยกเว้นกำหนดให้มีขอบเขตของทะเลอาณาเขตและเขตต่อเนื่องได้ไม่เกิน 12 ไมล์ทะเล

สาระสำคัญโดยสังเขปของอนุสัญญา มีดังนี้

ทะเลอาณาเขต (Territorial Sea) และอำนาจอธิปไตย (Sovereignty)

อำนาจอธิปไตยของรัฐเหนือทะเลอาณาเขต หมายถึง อำนาจที่รัฐสามารถบังคับใช้กฎหมายภายในของตนได้โดยสมบูรณ์ เช่นเดียวกับการใช้กฎหมายบนแผ่นดินและน่านน้ำภายใน

“อำนาจอธิปไตยของรัฐขยายต่อออกไปจากอาณาเขตพื้นดินและน่านน้ำภายในของรัฐ จนถึงแนวทะเลประชิดชายฝั่งของตนที่เรียกว่าทะเลอาณาเขต (ข้อ 1 วรรค 1)”

“อำนาจอธิปไตยนี้ขยายไปถึงห้วงอวกาศเหนือทะเลอาณาเขต ตลอดจนพื้นดินท้องทะเลและดินใต้ผิวดินของทะเลอาณาเขต (ข้อ 2 วรรค 1)”

“(ภายในบังคับแห่งบทของข้อเหล่านี้) เรือของรัฐทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นรัฐชายฝั่งหรือไม่ก็ตาม ย่อมมีสิทธิการผ่านโดยสุจริตในทะเลอาณาเขต (ข้อ 14 วรรค 1)”

การผ่านโดยสุจริต (Innocent passage)

การผ่านโดยสุจริต หมายถึง “การเดินทางเรือผ่านทะเลอาณาเขตโดยไม่ผ่านเข้าไปในน่านน้ำภายใน หรือจะออกจากน่านน้ำภายในไปยังทะเลหลวง (ข้อ 14 วรรค 2)”

“การผ่าน (จะต้องเป็นไปอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว) รวมถึงการหยุดเรือหรือทอดสมอที่จำเป็นต้องกระทำโดยเหตุสุดวิสัยหรือทุกขภัย (ข้อ 14 วรรค 3)”

“การผ่านจะเป็นโดยสุจริตราบเท่าที่ไม่เป็นการเสื่อมเสียต่อสันติภาพ ความสงบเรียบร้อย หรือความมั่นคงของรัฐชายฝั่ง (ข้อ 14 วรรค 4)”

เขตต่อเนื่อง (Contiguous Zone)

“เขตต่อเนื่องมีอาจขยายเกินกว่า 12 ไมล์ นับจากเส้นฐานซึ่งใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขต (ข้อ 24 วรรค 2)”

“รัฐชายฝั่งอาจดำเนินการควบคุมตามความจำเป็นเพื่อป้องกันและลงโทษการละเมิดข้อบังคับเกี่ยวกับศุลกากร (customs) การรัษฎากร (fiscal) การเข้าเมือง (immigration) หรือการอนามัย (sanitary) ซึ่งได้กระทำภายในอาณาเขตหรือทะเลอาณาเขตของตน (ข้อ 24 วรรค 1)”

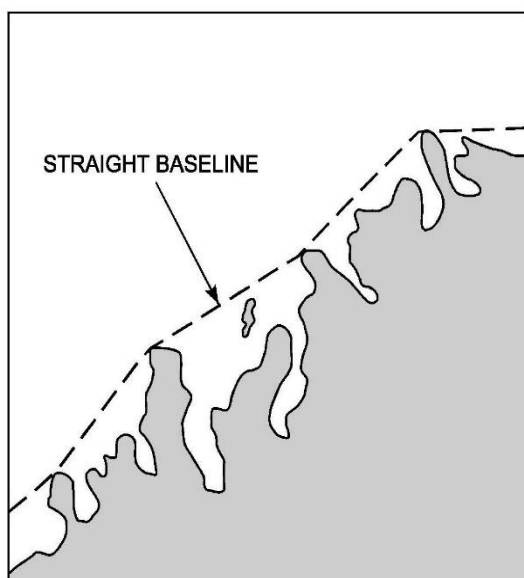
เส้นฐานปกติ (Normal Baseline)

“เส้นฐานปกติ (normal baseline) สำหรับวัดความกว้างทะเลอาณาเขต ได้แก่ **แนวน้ำลดตลอดฝั่งทะเล** ที่ได้หมายไว้ในแผนที่ซึ่งใช้มาตราส่วนขนาดใหญ่ที่รัฐชายฝั่งยอมรับนับถือเป็นทางการ (ข้อ 3)”

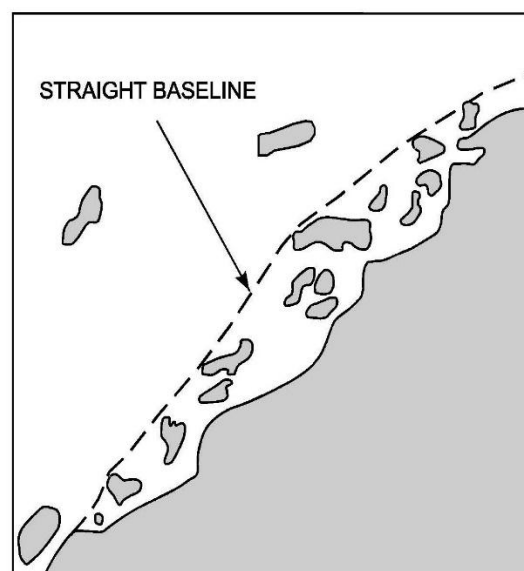
“รัฐชายฝั่งอาจกำหนดเส้นฐานในแต่ละกรณีโดยใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่งที่บัญญัติไว้ เพื่อให้เหมาะสมกับเงื่อนไขที่แตกต่างกันก็ได้ (ข้อ 14)”

เส้นฐานตรง (Straight Baselines)

“ในท้องถิ่นที่แนวฝั่งทะเลเว้าแหว่งและตัดลึกเข้ามา หรือถ้ามีเกาะเป็นแนวตามฝั่งทะเลในบริเวณที่ใกล้เคียงติดต่อกัน วิธีการลากเส้นฐานตรงเชื่อมจุดที่เหมาะสม อาจนำมาใช้ในการลากเส้นฐานสำหรับความกว้างของทะเลอาณาเขต (ข้อ 4 วรรค 1)”

A. Deep Indented Coastline

B. Fringing Island

รูปภาพที่ 22 การลากเส้นฐานตรงเชื่อมจุดที่เหมาะสม

Department of the navy. The commander's handbook on the law of naval operations, ed. July 2007.

“การลากเส้นฐานเช่นว่านั้นจะต้องไม่หักเหไปจากแนวชายฝั่งทะเลโดยทั่วไปจนเกินสมควร (ข้อ 4 วรรค 2)”

“ต้องไม่ลากเส้นไปยังและพื้นที่ที่อยู่ระดับน้ำขณะน้ำลด เว้นแต่จะได้สร้างประการหรือสิ่งก่อสร้างที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งอยู่เหนือระดับน้ำทะเลอย่างถาวรไว้บนที่นั้น (ข้อ 4 วรรค 3)”

“เส้นฐานตรงต้องไม่ใช้ในงานปิดกั้นทะเลอาณาเขตของอีกรัฐหนึ่งจากทะเลหลวง (ข้อ 4 วรรค 5)”

“เส้นฐานตรงจะต้องหมายไว้บนแผนที่อย่างชัดเจน และโฆษณาให้ทราบตามควร (ข้อ 4 วรรค 6)”

น่านน้ำภายใน (Internal Waters)

“น่านน้ำทางด้านแผ่นดินของเส้นฐานแห่งทะเลอาณาเขตเป็นส่วนหนึ่งของน่านน้ำภายในของรัฐ (ข้อ 5 วรรค 1)”

“ในกรณีที่มีการกำหนดเส้นฐานตรง... มีผลเป็นการรวมบริเวณ ซึ่งเดิมเคยถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของทะเลอาณาเขตหรือของทะเลหลวงเข้าไว้เป็นน่านน้ำภายใน สิทธิการผ่านโดยสุจริตจะยังคงมีอยู่ในน่านน้ำเหล่านั้น (ข้อ 5 วรรค 2)”

อนุสัญญาว่าด้วยไหล่ทวีป

(Convention on the Continental Shelf)

อนุสัญญาว่าด้วยไหล่ทวีป มีข้อกำหนดสิทธิของรัฐชายฝั่งเหนือพื้นท้องทะเลในทะเลอาณาเขตของตน คำนิยามและความกว้างของไหล่ทวีป โดยอนุสัญญานี้ยึดถือตามแนวทางทั่วไปของปฏิญญาทรูแมน (Truman Proclamation of 1945) แต่ในขอบเขตที่แคบกว่า

คำนิยามไหล่ทวีปในอนุสัญญานี้ค่อนข้างไม่ชัดเจน เพราะในความเป็นจริงสภาพภูมิศาสตร์พื้นทะเลในแต่ละบริเวณมีความแตกต่างและแปรปรวนอย่างมากในแต่ละสถานที่กัน โดยกฎเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้อ้างอิงในอนุสัญญานี้ ได้แก่

1. ระยะทาง 200 ไมล์ทะเลจากชายฝั่ง
2. เส้นที่ลากห่างจากเชิงลาดทวีปไม่เกิน 60 ไมล์ทะเล
3. เส้นห่างไม่เกิน 100 ไมล์ทะเลจากเส้นน้ำลึกเท่า 2,500 เมตร

สาระสำคัญโดยสังเขปของอนุสัญญาว่าด้วยไหล่ทวีปภายใต้อนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1958 มีดังนี้

“เพื่อความมุ่งประสงค์ของข้อเหล่านี้ คำว่า “ไหล่ทวีป” ใช้อ้างอิงถึง

(ก) พื้นดินท้องทะเลและดินใต้ผิวดินของบริเวณใต้ทะเลที่ประชิดกับชายฝั่ง แต่อยู่ภายนอกบริเวณทะเลอาณาเขตจนถึงความลึก 200 เมตร หรือเกินขีดจำกัดนั้นไปจนถึงที่ซึ่งความลึกของน่านน้ำเหนือที่นั้นสามารถจะแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในบริเวณดังกล่าวได้

(ข) พื้นดินท้องทะเลและดินใต้ผิวดินของบริเวณใต้ท้องทะเลเช่นเดียวกับที่ประชิดชายฝั่งของเกาะ (ข้อ 1)”

“รัฐชายฝั่งมีสิทธิอธิปไตยเหนือไหล่ทวีป เพื่อความมุ่งประสงค์ในการสำรวจไหล่ทวีปและการแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของไหล่ทวีป (ข้อ 2 วรรค 1)

“สิทธิของรัฐชายฝั่งเหนือไหล่ทวีปมิได้มีผลกระทบต่อสถานภาพทางกฎหมายของน่านน้ำที่อยู่เหนือในฐานะเป็นทะเลหลวง หรือห้วงอวกาศเหนือน่านน้ำเหล่านั้น (ข้อ 3)”

สิทธิและข้อจำกัดของรัฐชายฝั่งเหนือไหล่ทวีป

"รัฐชายฝั่งมีสิทธิอธิปไตยเหนือไหล่ทวีป เพื่อความมุ่งประสงค์ในการสำรวจไหล่ทวีปและแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติเหนือไหล่ทวีป (ข้อ 2 วรรค 1)"

"สิทธิที่อ้างถึงในวรรค 1 ของข้อนี้ เป็นสิทธิจำเพาะโดยนัยที่ว่า ถ้ารัฐชายฝั่งไม่สำรวจไหล่ทวีปหรือแสวงประโยชน์จากทรัพยากรไหล่ทวีป ผู้ใดจะเข้าดำเนินกิจกรรมเหล่านี้หรือเรียกร้องสิทธิในไหล่ทวีปโดยมิได้รับความยินยอมอย่างชัดแจ้งจากรัฐชายฝั่งไม่ได้ (ข้อ 2 วรรค 2)"

"ทรัพยากรที่อ้างถึงในข้อเหล่านี้ ประกอบด้วยแร่และทรัพยากรที่ไม่มีชีวิตอย่างอื่นของพื้นดินท้องทะเลและดินใต้ผิวน้ำทะเล รวมทั้งอินทรีย์ภาพมีชีวิตซึ่งเป็นประเภทอยู่ติดที่ กล่าวคือ อินทรีย์ภาพซึ่งในระยะเวลาที่อาจเก็บผลได้นั้นไม่เคลื่อนที่ไปบน หรือใต้พื้นดินท้องทะเล หรือไม่สามารถเคลื่อนไหวได้ เว้นแต่จะสัมผัสสภาวะกายภาพอยู่เสมอกับพื้นดินท้องทะเลหรือดินใต้ผิวน้ำ (ข้อ 2 วรรค 4)"

"ภายในบังคับแห่งสิทธิของตนที่จะดำเนินมาตรการอันสมควรเพื่อการสำรวจไหล่ทวีปและการแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของไหล่ทวีป รัฐชายฝั่งไม่อาจขัดขวางการวางหรือการบำรุงรักษาสายหรือท่อใต้น้ำบนไหล่ทวีป (ข้อ 4)"

"การสำรวจไหล่ทวีปและการแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของไหล่ทวีป ต้องไม่ยังผลอันเป็นการสอดแทรกโดยไม่มีเหตุผลสมควรต่อการเดินเรือ การประมง หรือการอนุรักษ์ทรัพยากรมีชีวิตในทะเล หรือยังผลให้เป็นการแทรกสอดต่อการวิจัยทางสมุทรศาสตร์... (ข้อ 5 วรรค 1)"

2.3 อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982

การประชุมสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ครั้งที่ 3 (The Third United Nations Conference on the Law of the Sea – UNCLOS III) การประชุมในครั้งนี้เป็นการประชุม ครั้งสำคัญและได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลากว่า 9 ปี กล่าวคือ มีการประชุมตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1973 - 1982 ณ มหานครนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยมีผู้แทนจาก 159 ประเทศ เข้าร่วมประชุม มีการประชุมทั้งสิ้น 11 สมัยประชุม และในที่สุดที่ประชุมได้มีมติเห็นชอบและรับรอง “อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982” (The United Nations Convention on the Law of the Sea 1982 - UNCLOS 1982) เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม ค.ศ. 1982 ณ กรุงมอนเตโกแบ ประเทศจาไมกา

สาระสำคัญของอนุสัญญาฯ คือการกำหนดเขตทางทะเลต่าง ๆ สถานะทางกฎหมาย สิทธิและหน้าที่ของรัฐชายฝั่งและรัฐอื่น ๆ ในแต่ละเขตทางทะเล ได้แก่ (กฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายทะเล, 2567)

1. น่านน้ำภายใน (Internal waters) หมายถึง น่านน้ำที่อยู่ถัดจากเส้นฐานที่ใช้วัดความกว้าง ของทะเลอาณาเขตเข้ามาทางผืนแผ่นดินของรัฐชายฝั่ง ซึ่งรัฐชายฝั่งมีอำนาจอธิปไตยใน (หรือเหนือ) น่านน้ำภายใน
2. ทะเลอาณาเขต (Territorial sea) มีความกว้างไม่เกิน 12 ไมล์ทะเล โดยวัดจากเส้นฐานออกไป รัฐชายฝั่งมีอำนาจอธิปไตย (Sovereignty) เหนือทะเลอาณาเขต
3. เขตต่อเนื่อง (Contiguous zone) ได้แก่ บริเวณที่อยู่ถัดไปจากทะเลอาณาเขต มีความกว้าง ไม่เกิน 24 ไมล์ทะเลวัดจากเส้นฐานที่ใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขตในเขตต่อเนื่อง รัฐชายฝั่งมีอำนาจในการกำหนด มาตรการที่จำเป็นเพื่อป้องกันหรือลงโทษการละเมิดกฎหมาย และระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับศุลกากร การคลัง การเข้าเมือง และการสาธารณสุข

4. เขตเศรษฐกิจจำเพาะ (Exclusive Economic Zone - EEZ) ได้แก่ บริเวณที่อยู่ถัดออกไปจากทะเลอาณาเขต มีความกว้างไม่เกิน 200 ไมล์ทะเลจากเส้นฐานที่ใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขต ในเขต EEZ รัฐชายฝั่งมีสิทธิอธิปไตย (Sovereign rights) ซึ่งเป็นสิทธิที่จำกัดกว่าอำนาจอธิปไตย แต่ครอบคลุมเรื่องการสำรวจ การแสวงประโยชน์ การอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต เหนือพื้นดินท้องทะเล และดินใต้ผิวดินของพื้นดินท้องทะเล และในห้วงน้ำเหนือขึ้นไป รวมถึงการสร้างเกาะเทียม สิ่งก่อสร้าง และสิ่งติดตั้งในทะเล เป็นต้น

5. ไหล่ทวีป (Continental shelf) หมายถึง พื้นดินท้องทะเลและดินใต้ผิวดินของบริเวณใต้ทะเล ซึ่งขยายเลยทะเลอาณาเขตออกไปตามธรรมชาติของดินแดนจนถึงริมนอกของขอบทวีปหรือจนถึงระยะ 200 ไมล์ทะเลจากเส้นฐานซึ่งใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขต และในบางกรณี ไหล่ทวีปสามารถขยายได้จนถึง 350 ไมล์ทะเลจากเส้นฐานในบริเวณไหล่ทวีป รัฐชายฝั่งสามารถใช้สิทธิอธิปไตยในการสำรวจและแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติบนไหล่ทวีป

6. ทะเลหลวง (High seas) หมายถึง ทะเลที่ไม่ใช่น่านน้ำภายในทะเลอาณาเขต หรือเขตเศรษฐกิจจำเพาะของรัฐใด ทั้งนี้ ในทะเลหลวง รัฐทั้งปวงมีเสรีภาพในการเดินเรือ การบินผ่าน การวางสายเคเบิล และท่อใต้ทะเล รวมทั้งเสรีภาพในการทำประมง เสรีภาพในการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ถือเป็นหลักกฎหมายที่ใช้ในการกำกับดูแลการใช้ทะเลและทรัพยากรทางทะเลในทุกด้าน ซึ่งอนุสัญญาฯ ฉบับนี้ มีผลบังคับใช้ เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน ค.ศ. 1994 หลังจากที่รัฐภาคีลำดับที่ 60 ได้ให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาฯ ซึ่งเป็นไปตามบทบัญญัติของอนุสัญญาฯ และประเทศไทยได้มีการลงนามในอนุสัญญาสหประชาชาติ ว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 (UNCLOS) เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2525 และได้ให้สัตยาบันเป็นภาคีอนุสัญญาฯ เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2554 และมีผลใช้บังคับกับประเทศไทยเมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2554

สำหรับหลักกฎหมายทะเลที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการอ้างสิทธิ์ทางทะเลระหว่างประเทศไทยกับประเทศกัมพูชามีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องดังนี้

ภาค ๒

ทะเลอาณาเขตและเขตต่อเนื่อง

.....

ตอนที่ ๑ บทบัญญัติทั่วไป

ข้อ ๒

สถานภาพทางกฎหมายของทะเลอาณาเขต ของห้วงอากาศเหนือทะเลอาณาเขต และของพื้นดินท้องทะเลกับดินใต้ผิวดินแห่งทะเลอาณาเขต

๑. อธิปไตยของรัฐชายฝั่งขยายเลยอาณาเขตทางบกและน่านน้ำภายในของตน และในกรณีของรัฐหมู่เกาะเลยน่านน้ำหมู่เกาะของตนไปจนถึงแนวทะเลที่ประชิดกัน ซึ่งเรียกว่าทะเลอาณาเขต
๒. อธิปไตยนี้ขยายไปถึงห้วงอากาศเหนือทะเลอาณาเขต ตลอดจนพื้นดินท้องทะเลกับดินใต้ผิวดินแห่งทะเลอาณาเขต
๓. ให้ใช้อธิปไตยเหนือทะเลอาณาเขตภายใต้บังคับแห่งอนุสัญญานี้ และหลักเกณฑ์อื่นๆ ของกฎหมายระหว่างประเทศ

ตอนที่ ๒ ขอบเขตของทะเลอาณาเขต

ข้อ ๓

ความกว้างของทะเลอาณาเขต

รัฐทุกรัฐมีสิทธิกำหนดความกว้างของทะเลอาณาเขตของตนได้จนถึงขอบเขตหนึ่งซึ่งไม่เกิน ๑๒ ไมล์ทะเล โดยวัดจากเส้นฐานที่กำหนดขึ้นตามอนุสัญญานี้

ข้อ ๔

ขอบเขตด้านนอกของทะเลอาณาเขต

ขอบเขตด้านนอกของทะเลอาณาเขตได้แก่ เส้นซึ่งจุดทุกจุดมีระยะห่างจากจุดที่ใกล้ที่สุดของเส้นฐานเท่ากับ ความกว้างของทะเลอาณาเขต

ข้อ ๕

เส้นฐานปกติ

เว้นแต่กรณีที่อนุสัญญานี้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น เส้นฐานปกติสำหรับวัดความกว้างของทะเลอาณาเขต ได้แก่ เส้นแนวน้ำลดตลอดฝั่งตามที่ได้หมายไว้ในแผนที่ซึ่งใช้มาตราส่วนใหญ่ที่รัฐชายฝั่งยอมรับนับถือเป็นทางการ

ข้อ ๗ เส้นฐานตรง

๑. ในท้องถิ่นที่แนวฝั่งทะเลเว้าแหว่งและตัดลึกเข้ามามาก หรือถ้ามีเกาะเรียงรายตามฝั่งทะเลในบริเวณใกล้ชิดติดกับฝั่งทะเลนั้น อาจนำวิธีการลากเส้นฐานตรงเชื่อมจุดที่เหมาะสมมาใช้ในการลากเส้นฐานซึ่งใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขตก็ได้
๒. ในบริเวณที่แนวฝั่งทะเลไม่คงที่อย่างมากเนื่องจากมีดินดอนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำและสภาพทางธรรมชาติอื่น อาจเลือกจุดที่เหมาะสมตามเส้นแนวน้ำลตทางด้านทะเลระยะที่ไกลที่สุด และถึงแม้ว่าเส้นแนวน้ำลตจะร่นเข้ามาในภายหลังเส้นฐานตรงนั้นจะยังคงมีผลอยู่จนกว่ารัฐชายฝั่งจะเปลี่ยนแปลงโดยสอดคล้องกับอนุสัญญา
๓. การลากเส้นฐานตรงต่างๆ จะต้องไม่หันเหไปจากทิศทางโดยทั่วไปของฝั่งทะเลจนเกินสมควร และบริเวณทะเลซึ่งอยู่ภายในเส้นเหล่านั้นต้องมีความสัมพันธ์กับผืนแผ่นดินอย่างใกล้ชิดเพียงพอที่จะอยู่ใต้บังคับแห่งระบอบน่านน้ำภายในได้
๔. เส้นฐานตรงจะต้องไม่ลากไปยังและมาจากพื้นที่เหนือน้ำขณะน้ำลต เว้นแต่จะได้สร้างประภาคาร หรือสิ่งติดตั้งที่คล้ายคลึงกันซึ่งอยู่เหนือระดับน้ำทะเลอย่างถาวรบนพื้นที่นั้น หรือยกเว้นในกรณีที่มีการลากเส้นฐานไปยังและมาจากพื้นที่เหนือน้ำดังกล่าวได้รับการยอมรับระหว่างประเทศโดยทั่วไป
๕. ในกรณีที่สามารถใช้วิธีการลากเส้นฐานตรงตามวรรค ๑ การกำหนดเส้นฐานเฉพาะบางกรณี อาจต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เป็นลักษณะพิเศษของภูมิภาคที่เกี่ยวข้อง ซึ่งความเป็นจริงและความสำคัญของผลประโยชน์นั้น มีหลักฐานเห็นได้ชัดแจ้งจากการถือปฏิบัติที่มีมาช้านาน
๖. รัฐมีอำนาจระบบเส้นฐานตรงมาใช้ในลักษณะเช่นที่จะปิดกั้นทะเลอาณาเขตของอีกรัฐหนึ่งจากทะเลหลวงหรือเขตเศรษฐกิจจำเพาะ

ข้อ ๘ น่านน้ำภายใน

๑. เว้นแต่ที่บัญญัติไว้ในภาค ๔ น่านน้ำทางด้านแผ่นดินของเส้นฐานแห่งทะเลอาณาเขตประกอบเป็นส่วนหนึ่งของน่านน้ำภายในของรัฐ
๒. ในกรณีที่มีการกำหนดเส้นฐานตรงตามวิธีการที่ระบุไว้ในข้อ ๗ มีผลเป็นการปิดล้อมบริเวณซึ่งไม่เคยถือเป็นน่านน้ำภายในมาก่อนให้เป็นน่านน้ำภายใน ให้สิทธิการผ่านโดยสุจริตตั้งที่บัญญัติไว้ในอนุสัญญานี้มีอยู่ในน่านน้ำเหล่านั้นต่อไป

ตอนที่ ๔ เขตต่อเนื่อง

ข้อ ๓๓ เขตต่อเนื่อง

๑. ในเขตที่ต่อเนื่องกับทะเลอาณาเขตของตนซึ่งเรียกว่าเขตต่อเนื่อง รัฐชายฝั่งอาจดำเนินการควบคุมที่จำเป็นเพื่อ
- (เอ) ป้องกันการฝ่าฝืนกฎหมายและข้อบังคับเกี่ยวกับศุลกากร การคลัง การเข้าเมือง หรือการสุขาภิบาลภายในอาณาเขตหรือทะเลอาณาเขตของตน
 - (บี) ลงโทษการฝ่าฝืนกฎหมายและข้อบังคับข้างต้นซึ่งได้กระทำภายในอาณาเขตหรือทะเลอาณาเขตของตน
๒. เขตต่อเนื่องมีอาจขยายเกินกว่า ๒๔ ไมล์ทะเล จากเส้นฐานซึ่งใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขต

ภาค ๕ เขตเศรษฐกิจจำเพาะ

ข้อ ๕๔ ระบอบกฎหมายเฉพาะของเขตเศรษฐกิจจำเพาะ

เขตเศรษฐกิจจำเพาะคือบริเวณที่อยู่เลยไปจากและประชิดกับทะเลอาณาเขต อันอยู่ภายใต้บังคับแห่งระบอบกฎหมายเฉพาะที่กำหนดไว้ในภาคนี้ ซึ่งตามระบอบกฎหมายเฉพาะดังกล่าวนั้น สิทธิและเขตอำนาจของรัฐชายฝั่งและสิทธิและเสรีภาพของรัฐอื่นถูกกำหนดโดยบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องของอนุสัญญานี้

ข้อ ๕๖ สิทธิ เขตอำนาจและหน้าที่ของรัฐชายฝั่งในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ

๑. ในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ รัฐชายฝั่งมี
- (เอ) สิทธิอธิปไตยเพื่อความมุ่งประสงค์ในการสำรวจและการแสวงประโยชน์การอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งที่มีชีวิตหรือไม่มีชีวิตในน้ำเหนือพื้นดินท้องทะเล และในพื้นดินท้องทะเลกับดินใต้ผิวดินของพื้นดินท้องทะเลนั้น และมีสิทธิอธิปไตยในส่วนที่เกี่ยวกับกิจกรรมอื่นๆ เพื่อการแสวงประโยชน์และการสำรวจทางเศรษฐกิจในเขต อาทิเช่น การผลิตพลังงานจากน้ำ กระแสน้ำ และลม
 - (บี) เขตอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องของอนุสัญญานี้เกี่ยวกับ
 - (๑) การสร้างและการใช้เกาะเทียม สิ่งติดตั้ง และสิ่งก่อสร้างต่างๆ
 - (๒) การวิจัยวิทยาศาสตร์ทางทะเล
 - (๓) การคุ้มครองและการรักษาสิ่งแวดล้อมทางทะเล
 - (ซี) สิทธิและหน้าที่อื่นๆ ตามที่บัญญัติไว้ในอนุสัญญานี้
๒. ในการใช้สิทธิและการปฏิบัติหน้าที่ของตนภายใต้อนุสัญญานี้ในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ รัฐชายฝั่งจะต้องคำนึงตามควรถึงสิทธิและหน้าที่ของรัฐอื่นๆ และจะต้องปฏิบัติตามลักษณะที่สอดคล้องกับบทบัญญัติของอนุสัญญานี้
๓. ให้ใช้สิทธิที่ระบุไว้ในข้อนี้เกี่ยวกับพื้นดินท้องทะเลและดินใต้ผิวดินตามภาค ๖

ข้อ ๕๗ ความกว้างของเขตเศรษฐกิจจำเพาะ

เขตเศรษฐกิจจำเพาะจะต้องไม่ขยายออกไปเลย ๒๐๐ ไมล์ทะเลจากเส้นฐานซึ่งใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขต

ภาค ๖

ไหล่ทวีป

ข้อ ๗๖

คำนิยามของไหล่ทวีป

๑. ไหล่ทวีปของรัฐชายฝั่งประกอบด้วย พื้นดินท้องทะเลและดินใต้ผิวดินของบริเวณใต้ทะเล ซึ่งขยายเลยทะเลอาณาเขตของรัฐตลอดส่วนต่อออกไปตามธรรมชาติของดินแดนทางบกของตนจนถึงริมนอกของขอบทวีป หรือจนถึงระยะ ๒๐๐ ไมล์ทะเลจากเส้นฐานซึ่งใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขตในกรณีที่ริมนอกของขอบทวีปขยายไปไม่ถึงระยะนั้น
๒. ไหล่ทวีปของรัฐชายฝั่งจะต้องไม่ขยายเลยขอบเขตที่กำหนดไว้ในวรรค ๔ ถึง ๖
๓. ขอบทวีปประกอบด้วยส่วนต่อออกไปใต้น้ำของผืนแผ่นดินของรัฐชายฝั่ง และประกอบด้วยพื้นดินท้องทะเลและดินใต้ผิวดินของส่วนไหล่ ส่วนลาด และส่วนชัน ขอบทวีปไม่รวมพื้นลึกใต้มหาสมุทรที่มีแนวสันเขา หรือดินใต้ผิวดินบริเวณนั้น
๔. (เอ) เพื่อความมุ่งประสงค์แห่งอนุสัญญาฯ นี้ เมื่อขอบทวีปขยายเลย ๒๐๐ ไมล์ทะเลจากเส้นฐานซึ่งใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขต ให้รัฐชายฝั่งกำหนดขอบนอกของขอบทวีปโดยเส้นใดเส้นหนึ่ง ดังนี้
 - (๑) เส้นซึ่งลากขึ้นตามวรรค ๗ โดยอ้างอิงจุดคงที่นอกสุดซึ่งหินตะกอนในแต่ละจุดมีความหนาอย่างน้อยที่สุดร้อยละหนึ่งของระยะทางที่สั้นที่สุดจากจุดเช่นว่าไปยังเชิงของลาดทวีป หรือ
 - (๒) เส้นซึ่งลากขึ้นตามวรรค ๗ โดยอ้างอิงจุดคงที่ซึ่งห่างจากเชิงของลาดทวีปไม่เกิน ๖๐ ไมล์ทะเล
 (บี) ในกรณีที่ไม่มีปรากฏหลักฐานเป็นอย่างอื่น ให้ถือว่าเชิงของลาดทวีป คือ จุดซึ่งความลาดชันตรงฐานเปลี่ยนแปลงมากที่สุด
๕. จุดคงที่ซึ่งประกอบเป็นเส้นขอบเขตด้านนอกของไหล่ทวีปบนพื้นดินท้องทะเล ที่ลากขึ้นตามวรรค ๔ (เอ) (๑) และ (๒) จะต้องอยู่ห่างไม่เกิน ๓๕๐ ไมล์ทะเลจากเส้นฐานที่ใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขต หรือจะต้องอยู่ห่างไม่เกิน ๑๐๐ ไมล์ทะเลจากเส้นน้ำลึกเท่า ๒,๕๐๐ เมตร ซึ่งเป็นเส้นเชื่อมต่อความลึก ๒,๕๐๐ เมตร
๖. โดยไม่คำนึงถึงบทบัญญัติของวรรค ๕ ในกรณีแนวสันเขาใต้ทะเล ขอบเขตด้านนอกของไหล่ทวีปจะอยู่ห่างไม่เกิน ๓๕๐ ไมล์ทะเลจากเส้นฐานที่ใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขต วรรคนี้ไม่ใช้บังคับกับพื้นที่ระดับสูงใต้ทะเลซึ่งเป็นส่วนประกอบตามธรรมชาติของขอบทวีป เช่น ที่ราบสูง ส่วนชัน ชะง่อน สันดอน และยอดสูงใต้ทะเล
๗. เมื่อไหล่ทวีปนั้นขยายเลย ๒๐๐ ไมล์ทะเลจากเส้นฐานที่ใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขต ให้รัฐชายฝั่งลากเส้นขอบเขตด้านนอกของไหล่ทวีปด้วยเส้นตรงที่มีความยาวไม่เกิน ๖๐ ไมล์ทะเลเชื่อมต่อกับจุดที่ต่างๆ อันแสดงโดยค่าพิกัตของเส้นรุ้งและเส้นแวง

๘. รัฐชายฝั่งจะต้องมอบข้อเสนอเทคโนโลยีในเรือขอบเขตของไหล่ทวีปซึ่งเลย ๒๐๐ ไมล์ทะเลจากเส้นฐานที่ใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขต แก่คณะกรรมการกำหนดขอบเขตของไหล่ทวีปซึ่งจัดตั้งขึ้นภายใต้ภาคผนวก ๒ บนมูลฐานของการมีผู้แทนตามเขตภูมิศาสตร์อย่างเป็นทางการ คณะกรรมการดังกล่าวจะให้ข้อเสนอแนะแก่รัฐชายฝั่งในเรื่องเกี่ยวกับการกำหนดขอบเขตด้านนอกของไหล่ทวีปของตน ขอบเขตของไหล่ทวีปที่รัฐชายฝั่งกำหนดขึ้นตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ ถือว่าเป็นที่สุดและมีผลผูกพัน

๙. รัฐชายฝั่งจะต้องส่งมอบแผนที่และข้อเสนอเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องรวมทั้งมูลฐานทางยื่อเดซีซึ่งแสดงขอบเขตด้านนอกของไหล่ทวีปของตนอย่างถาวรให้เลขาธิการสหประชาชาติเก็บรักษาไว้ เลขาธิการจะทำการเผยแพร่แผนที่และข้อเสนอเทคโนโลยีดังกล่าวตามควร

๑๐. บทบัญญัติแห่งข้อนี้ไม่เป็นการเสื่อมเสียต่อปัญหาการกำหนดขอบเขตของไหล่ทวีประหว่างรัฐที่มีฝั่งทะเลตรงข้ามหรือประชิดกัน

ข้อ ๗๗

สิทธิของรัฐชายฝั่งเหนือไหล่ทวีป

๑. รัฐชายฝั่งใช้สิทธิอธิปไตยเหนือไหล่ทวีปเพื่อความมุ่งประสงค์ในการสำรวจไหล่ทวีปและแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของไหล่ทวีป

๒. สิทธิที่อ้างถึงในวรรค ๑ เป็นสิทธิจำเพาะโดยนัยที่ว่า ถ้ารัฐชายฝั่งไม่สำรวจไหล่ทวีปหรือแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของไหล่ทวีป ผู้ใดจะดำเนินกิจกรรมเหล่านี้โดยปราศจากความยินยอมอย่างชัดแจ้งของรัฐชายฝั่งมิได้

๓. สิทธิของรัฐชายฝั่งเหนือไหล่ทวีปไม่ได้ขึ้นอยู่กับการครอบครอง ไม่ว่าจะอย่างแท้จริงหรือเพียงในนาม หรือกับการประกาศอย่างชัดแจ้งใดๆ

๔. ทรัพยากรธรรมชาติที่อ้างถึงในภาคนี้ประกอบด้วยแร่และทรัพยากรไม่มีชีวิตอย่างอื่นของพื้นดินท้องทะเลและดินใต้ผิวดิน รวมทั้งอินทรีย์ภาพมีชีวิตซึ่งจัดอยู่ในชนิดพันธุ์ที่อยู่ติดที่ กล่าวคือ อินทรีย์ภาพซึ่งในระยะที่อาจจับได้นั้น ไม่เคลื่อนที่ไปบนหรือใต้พื้นดินท้องทะเล หรือไม่สามารถเคลื่อนไหวได้เว้นแต่โดยการสัมผัสทางกายภาพอยู่เสมอ กับพื้นดินท้องทะเลหรือดินใต้ผิวดิน

ข้อ ๗๘

สถานภาพทางกฎหมายของน่านน้ำและห้วงอากาศเหนือไหล่ทวีป และสิทธิและเสรีภาพของรัฐอื่น

๑. สิทธิของรัฐชายฝั่งเหนือไหล่ทวีปไม่กระทบกระเทือนสถานภาพทางกฎหมายของน่านน้ำเหนือไหล่ทวีป หรือของห้วงอากาศเหนือน่านน้ำเหล่านั้น

๒. การใช้สิทธิของรัฐชายฝั่งเหนือไหล่ทวีปจะต้องไม่ฝ่าฝืนหรือเป็นผลให้เกิดการแทรกสอดใดๆ อย่างปราศจากเหตุอันสมควรต่อการเดินเรือ และสิทธิและเสรีภาพอื่นใดของรัฐอื่นตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญานี้

ภาค ๘

ระบอบของเกาะ

.....

ข้อ ๑๒๑

ระบอบของเกาะ

๑. เกาะคือบริเวณแผ่นดินที่ก่อตัวขึ้นตามธรรมชาติ โดยมีน้ำล้อมรอบ ซึ่งอยู่เหนือน้ำในขณะน้ำขึ้นสูงสุด
๒. เว้นแต่ที่ได้บัญญัติไว้ในวรรค ๓ ทะเลอาณาเขต เขตต่อเนื่อง เขตเศรษฐกิจจำเพาะและไหล่ทวีปของเกาะ ให้พิจารณากำหนดตามบทบัญญัติแห่งอนุสัญญานี้ซึ่งใช้บังคับกับอาณาเขตทางบกอื่น
๓. โขดหินซึ่งโดยสภาพแล้วมนุษย์ไม่สามารถอยู่อาศัยหรือยังชีพทางเศรษฐกิจได้ จะไม่มีเขตเศรษฐกิจจำเพาะหรือไหล่ทวีป

ประโยชน์ที่ประเทศไทยได้รับจากการเข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติ ว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ได้แก่ (อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 กับการดำเนินงานของประเทศไทย, 2564)

1. ประเทศไทยสามารถใช้สิทธิต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองอธิปไตยและผลประโยชน์แห่งชาติ ทางทะเลในทุกมิติ การที่ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2554 ทำให้ประเทศไทยสามารถใช้สิทธิต่าง ๆ และอธิปไตยของชาติตามที่อนุสัญญานี้ได้กำหนดไว้อย่างมีศักดิ์ศรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการคุ้มครองผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเลในทุกมิติอย่างสมบูรณ์ ไม่ว่าจะเป็นการใช้สิทธิในทะเลอาณาเขตและเขตต่อเนื่อง การใช้สิทธิในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ หรือการใช้สิทธิในทะเลหลวง เป็นต้น

2. ประเทศไทยสามารถใช้สิทธิในการใช้กระบวนการยุติธรรมระหว่างประเทศ หากมีเรือสัญชาติไทยถูกรัฐชายฝั่งอื่นใช้อำนาจเหนือเรือนั้นโดยมิชอบ ประเทศไทยสามารถใช้สิทธิในการใช้กระบวนการยุติธรรมระหว่างประเทศในการนำเรื่องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม และการระงับข้อพิพาทโดยศาลระหว่างประเทศว่าด้วยกฎหมายทะเล (International Tribunal for the Law of the Sea) หรืออนุญาโตตุลาการที่เกิดจากอนุสัญญานี้ได้ นอกจากนี้ อนุสัญญาฯ ยังได้ประกันสิทธิของผู้ถูกดำเนินคดีที่จะได้รับการพิจารณาคดีอย่างยุติธรรม และการกำหนดโทษปรับแทนโทษจำคุก เว้นแต่รัฐภาคีจะได้ตกลงกันเป็นอย่างอื่นอีกด้วย

3. ประเทศไทยสามารถใช้สิทธิในการเข้าร่วมการประชุมต่าง ๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้อง ประเทศไทยจะได้สิทธิในการเข้าร่วมประชุม หรือเข้าร่วมกิจกรรม หรือเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นหรือเข้าร่วมลงมติในเวทีต่าง ๆ ที่รัฐภาคีได้จัดให้มีการประชุมร่วมกัน เช่น การจัดประชุมขององค์การสหประชาชาติหรือการจัดประชุมขององค์การทะเลระหว่างประเทศ เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้ประเทศไทยสามารถรักษาผลประโยชน์ทางทะเลได้อย่างสมบูรณ์

4. ประเทศไทยสามารถใช้สิทธิในการทำหน้าที่ในองค์การต่าง ๆ ประเทศไทยจะได้สิทธิในการส่งผู้แทนเข้าร่วมเป็นกรรมการ ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้พิพากษาในองค์การต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายใต้อนุสัญญานี้ เช่น องค์การสหประชาชาติ องค์การทะเลระหว่างประเทศ หรือศาลระหว่างประเทศว่าด้วยกฎหมายทะเล (International Tribunal for the Law of the Sea) เป็นต้น

5. ประเทศไทยสามารถใช้สิทธิในการประท้วงการใช้สิทธิของรัฐภาคีอื่นโดยมิชอบ ประเทศไทยจะได้สิทธิในการประท้วง หรือทักท้วงการใช้สิทธิ การออกประกาศหรือออกกฎหมายของประเทศต่าง ๆ ที่เป็นภาคี ที่ใช้สิทธิเกินกว่าที่อนุสัญญากำหนด เช่น สิทธิในการทักท้วง การประกาศเขตเศรษฐกิจจำเพาะที่เกินกว่าบทบัญญัติของอนุสัญญาฯ ของรัฐภาคีอื่น เป็นต้น และทำให้ประเทศไทยมีสิทธิในการออกกฎหมายหรือกำหนดเงื่อนไขในการใช้ทะเลต่าง ๆ ทั้งในเขตทะเลของไทยอย่างเต็มที่ ทั้งยังสามารถเรียกร้องสิทธิในการใช้ประโยชน์ในทะเลของประเทศอื่น และในทะเลหลวงตามที่อนุสัญญากำหนดอีกด้วย

2.4 อนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยกฎหมายสนธิสัญญา ค.ศ. 1969

อนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยกฎหมายสนธิสัญญา (Vienna Convention on the Law of Treaties) เป็นสนธิสัญญาเกี่ยวกับกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมืองในเรื่องสนธิสัญญาที่ทำขึ้นระหว่าง **รัฐกับรัฐ** โดยเป็นการนำกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศมาประมวลไว้ให้เป็นลายลักษณ์อักษร

อนุสัญญาฯ นี้ประมวลเอารากฐานแห่งกฎหมายระหว่างประเทศร่วมสมัยเข้าไว้เป็นลายลักษณ์อักษร โดยให้นิยามของคำว่า "สนธิสัญญา" ไว้ว่า คือ "ความตกลงอันทำขึ้นระหว่างรัฐกับรัฐ เป็นลายลักษณ์อักษร และอยู่ในบังคับแห่งกฎหมายระหว่างประเทศ" กับทั้งยืนยันว่า "รัฐทุกรัฐย่อมมีความสามารถทำสนธิสัญญา" ชาติส่วนใหญ่ไม่ว่าจะได้เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาฯ นี้หรือไม่ ต่างยอมรับว่า อนุสัญญาฯ นี้เป็น "สนธิสัญญาแห่งเหล่าสนธิสัญญา" อันหาที่เปรียบมิได้ โดยอนุสัญญาฯ นี้ทำหน้าที่เป็นแนวทางอันทรงอำนาจสำหรับการเกิดและผลของสนธิสัญญาบรรดามี

ขอบข่ายการใช้บังคับของอนุสัญญาฯ นี้มีจำกัด โดยอนุสัญญาฯ นี้ใช้บังคับแก่สนธิสัญญาที่ทำขึ้นระหว่างรัฐเท่านั้น ไม่ใช่แก่ที่ทำขึ้นระหว่างรัฐกับองค์การระหว่างประเทศ หรือระหว่างองค์การระหว่างประเทศด้วยกันเอง แต่ว่าเกณฑ์ใดที่ปรากฏไว้ในอนุสัญญาฯ นี้ และผูกพันกับองค์การดังกล่าวตามกฎหมายอื่น ก็ยังคงผูกพันเช่นนั้นอยู่ อนึ่งอนุสัญญาฯ นี้ยังใช้บังคับแก่สนธิสัญญาที่ทำขึ้นโดยรัฐภายในองค์การระหว่างรัฐบาล กับรัฐภายในองค์การระหว่างรัฐบาลด้วยกันเอง ส่วนความตกลงระหว่างรัฐกับองค์การระหว่างประเทศ หรือระหว่างองค์การระหว่างประเทศด้วยกันเองนั้น จะอยู่ในบังคับแห่งอนุสัญญาเวียนนาว่าด้วยกฎหมายสนธิสัญญาระหว่างรัฐกับองค์การระหว่างประเทศฯ ที่สำคัญอนุสัญญาฯ นี้ไม่ใช่บังคับแก่ความตกลงที่มีใช้ทำเป็นลายลักษณ์อักษร เช่น ความตกลงแบบสุภาพบุรุษ (gentleman's agreement)

โดยในขณะนี้ มีรัฐจำนวน 111 รัฐที่ให้สัตยาบันแก่อนุสัญญาฯ นี้ ส่วนรัฐที่ลงลายมือชื่อไปแต่ยังมีให้สัตยาบัน ได้แก่ อัฟกานิสถาน, โบลิเวีย, กัมพูชา, เอลซัลวาดอร์, เอธิโอเปีย, กานา, อิหร่าน, ไอออร์โคสต์, เคนยา มาดากัสการ์, เนปาล, ปากีสถาน, ตรินิแดดและโตเบโก, สหรัฐอเมริกา และแซมเบีย

หลักเกณฑ์และกระบวนการทำสนธิสัญญาตามอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยกฎหมายสนธิสัญญา

หลักเกณฑ์และกระบวนการทำสนธิสัญญาตามอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยกฎหมายสนธิสัญญา ค.ศ. 1969 นั้น ซึ่งแบ่งรายละเอียดเป็นหมวด ๆ ดังนี้ (กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย, 2567)

หมวด 1 สนธิสัญญาคืออะไร

ตามกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ (Customary International Law) สนธิสัญญาเป็นความตกลง ไม่ว่าจะกลายเป็นลายลักษณ์อักษรหรือทางวาจาก็ตาม ที่ทำขึ้นระหว่างบุคคลหรือผู้ทรงสิทธิระหว่างประเทศ แต่ตามอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยกฎหมายสนธิสัญญา ค.ศ. 1969 (Vienna Convention on the Law of Treaties, 1969) ได้จำกัดขอบเขตการใช้บังคับเฉพาะไว้ โดยระบุในข้อ 2(a) ว่า "สนธิสัญญา หมายถึง ความตกลงระหว่างประเทศที่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายระหว่างประเทศ ที่จัดทำขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษร อยู่ในตราสารฉบับเดียวหรือหลายฉบับ และไม่ว่าจะเรียกชื่ออย่างไรก็ตาม"

1.1 องค์ประกอบของสนธิสัญญา

องค์ประกอบของ "สนธิสัญญา (Treaty)" ตามอนุสัญญากรุงเวียนนาฯ อาจแยกแยะได้ ดังนี้

1. การตกลงนั้นต้องจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร
2. ทำขึ้นระหว่างรัฐ หรือระหว่างรัฐกับองค์การระหว่างประเทศ หรือระหว่างองค์การระหว่างประเทศด้วยกัน
3. ทำขึ้นเป็นฉบับเดียว หรือสองฉบับ หรือหลายฉบับประกอบกันเป็นความตกลง และไม่ว่าจะเรียกชื่ออย่างไรก็ตาม
4. อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายระหว่างประเทศ

1.2 การเรียกชื่อสนธิสัญญา

คำว่า "สนธิสัญญา" เป็นคำที่มีความหมายทั่วไป (generic term) ดังนั้น ในการจัดทำสนธิสัญญา จึงอาจมีชื่อเรียกที่แตกต่างกันไป อาทิ

- 1) สนธิสัญญา (Treaty)
- 2) ความตกลง (Agreement)
- 3) อนุสัญญา (Convention) มักใช้ในกรณีการจัดทำความตกลงพหุภาคี
- 4) กฎบัตร (Charter) มักใช้ในกรณีที่เป็นความตกลงจัดตั้งองค์การระหว่างประเทศ
- 5) พิธีสาร (Protocol) มักใช้ในกรณีที่เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมความตกลงเดิมที่มีอยู่แล้ว
- 6) บันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding - MoU)
- 7) บันทึกความตกลง (Memorandum of Agreement)
- 8) หนังสือแลกเปลี่ยน (Exchange of Notes) ต้องมีสองฉบับขึ้นไปประกอบกันเป็นความตกลง
- 9) ข้อตกลง (Arrangement) มักใช้ในกรณีที่เป็นการทำความตกลงย่อย เสริมจากความตกลงหลัก (umbrella agreement) ที่มีอยู่แล้ว
- 10) ฯลฯ

อย่างไรก็ดี ตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะเรียกชื่ออย่างไรก็ตาม หากเข้าหลักเกณฑ์องค์ประกอบตามที่ระบุไว้ข้างต้น ก็ถือเป็นสนธิสัญญาทั้งสิ้น

การเรียกชื่อสนธิสัญญาที่แตกต่างกันนั้น มีเหตุผลหลายประการ อาทิ เป็นทางปฏิบัติของบางประเทศหรือกลุ่มประเทศ ที่จะแบ่งกลุ่มสนธิสัญญาตามลำดับความสำคัญ หรือเพื่อที่จะกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาขั้นตอนการทำสนธิสัญญาในลักษณะที่แตกต่างกันตามกระบวนการกฎหมายภายในของตน เช่น หากเรียกชื่อเป็นบันทึกความเข้าใจ ก็อาจไม่จำเป็นต้องเสนอต่อรัฐสภา แต่หากเรียกชื่อว่า สนธิสัญญา หรือความตกลง ต้องผ่านกระบวนการให้ความเห็นชอบของรัฐสภา เป็นต้น ทั้งนี้ เหตุผลสำคัญน่าจะเป็นเรื่องความสะดวกหรือหลีกเลี่ยงปัญหาการอภิปรายทางการเมือง

สำหรับประเทศไทย ไม่ยึดถือแนวปฏิบัติข้างต้น แต่จะพิจารณาเนื้อหาสาระและพันธกรณีที่จะมีขึ้นเป็นสำคัญ ไม่ว่าจะสนธิสัญญาจะมีชื่อเรียกว่าอย่างไรก็ตาม โดยกระบวนการและขั้นตอนดำเนินการจะถูกกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญไทยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำหนังสือสัญญา

1.3 ผู้มีอำนาจในการทำสนธิสัญญา

อนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยกฎหมายสนธิสัญญา ค.ศ. 1969 ข้อ 7 ระบุว่า ผู้ทรงสิทธิตามกฎหมายระหว่างประเทศที่มีความสามารถในการทำสนธิสัญญา ได้แก่

- i. ประมุขของรัฐ (Head of State)
- ii. หัวหน้ารัฐบาล (Head of Government)
- iii. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ (Minister for Foreign Affairs)
- iv. บุคคลอื่นที่ได้รับมอบอำนาจเต็ม (Full Powers) จากบุคคลตามข้อ i - iii
- v. บุคคลที่มีใช้บุคคลตามข้อ i - iv แต่ปรากฏจากแนวปฏิบัติของรัฐนั้น หรือจากสถานการณ์อื่นว่า รัฐนั้นมีเจตนาให้บุคคลนั้นกระทำการดังกล่าวโดยได้รับมอบอำนาจเต็ม

อนึ่ง สำหรับบุคคลตามข้อ i - iii มีอำนาจเต็มโดยสถานะหรือโดยตำแหน่งในการทำสนธิสัญญา ซึ่งรวมถึงการลงนามในสัตยาบันสาร ภาควยานุวัติสาร ฯลฯ เพื่อให้สนธิสัญญามีผลใช้บังคับด้วย สำหรับเอกอัครราชทูต หากไม่ได้รับหนังสือมอบอำนาจเต็ม สามารถกระทำได้เฉพาะการรับ (adopt) ร่างสนธิสัญญาแทน เฉพาะกับรัฐที่ตนได้ไปประจำอยู่เท่านั้น ตามข้อ 7 วรรค 2(b) ของอนุสัญญากรุงเวียนนาฯ

1.4 หนังสือมอบอำนาจเต็ม (Full Powers)

หนังสือมอบอำนาจเต็มเป็นเอกสารแสดงให้คู่ภาคีสนธิสัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเชื่อมั่นได้ว่า ผู้ที่มาลงนามเป็นผู้ที่ได้รับมอบอำนาจจากรัฐบาลอย่างถูกต้อง ซึ่งจะมีผลให้หนังสือสัญญามีผลผูกพันรัฐบาลในทางปฏิบัติ ดังนั้นฉบับหนังสือมอบอำนาจเต็มจะต้องถูกส่งมอบให้แก่อีกฝ่ายหนึ่งเก็บรักษาไว้ อย่างไรก็ตามหากคู่ภาคีไม่แสดงเจตนาที่จะขอหนังสือมอบอำนาจเต็ม เนื่องจากไม่มีข้อสงสัยเรื่องอำนาจของผู้นั้นก็ไม่ต้องจัดทำหนังสือมอบอำนาจเต็ม

หมวด 2 กระบวนการทำสนธิสัญญา

2.1 ผู้มีอำนาจทำสนธิสัญญา / หนังสือสัญญาตามรัฐธรรมนูญไทย

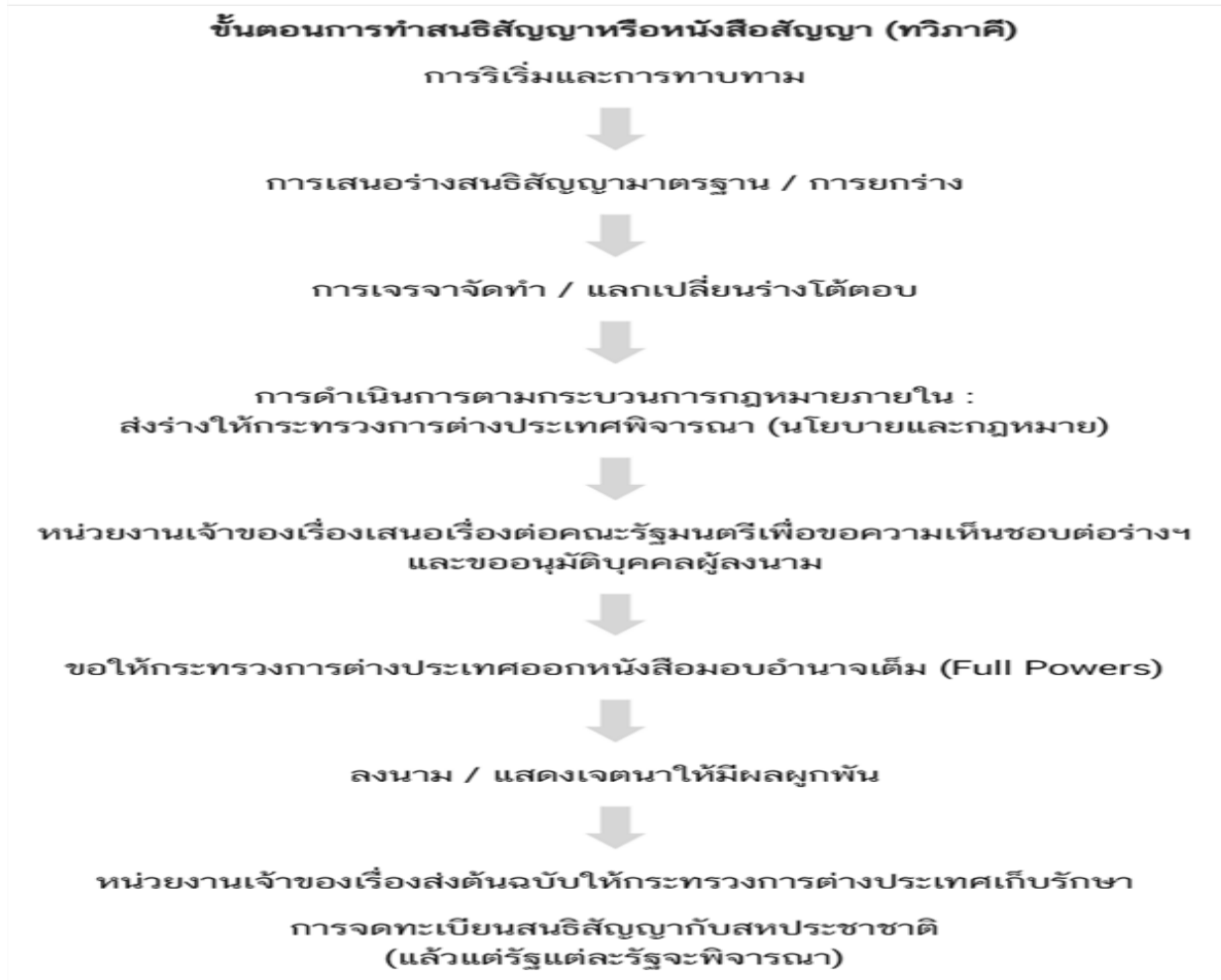
แม้ว่าตามกฎหมายระหว่างประเทศดังกล่าวมาแล้วในหมวด 1 บุคคลผู้มีอำนาจหรือความสามารถ ที่จะทำสนธิสัญญาได้โดยตำแหน่งจะได้แก่ ประมุขของรัฐ หัวหน้ารัฐบาล และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีความจำเป็นที่รัฐจะต้องพิจารณารัฐธรรมนูญและกฎหมายภายในของตนเองด้วยว่าได้กำหนดในเรื่องนี้ไว้อย่างไร สำหรับประเทศไทยแล้ว แม้ว่ารัฐธรรมนูญไทยจะบัญญัติว่าพระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการทำหนังสือสัญญาสันติภาพ สัญญาสงบศึก และสัญญาอื่น กับนานาประเทศหรือกับองค์การระหว่างประเทศ ก็ตาม แต่ภายใต้รัฐธรรมนูญไทย พระมหากษัตริย์จะทรงใช้พระราชอำนาจทำหนังสือสัญญาผ่านทางคณะรัฐมนตรี ดังนั้น การทำหนังสือสัญญาของประเทศไทยจึงจะต้องได้รับความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศหากไม่ได้รับความเห็นชอบจากบุคคลในตำแหน่งดังกล่าวจึงไม่มีอำนาจหรือความสามารถที่จะทำสนธิสัญญาได้เองภายใต้รัฐธรรมนูญไทย

2.2 ขั้นตอนการทำสนธิสัญญา

ขั้นตอนการทำสนธิสัญญาที่จะอธิบายต่อไปนี้เป็นขั้นตอนการทำสนธิสัญญาแบบเต็มรูปแบบพิธีการซึ่งมักจะใช้กับความตกลงในเรื่องที่สำคัญที่ทำในระดับรัฐหรือในระดับรัฐบาล อย่างไรก็ตาม ยังมีความตกลงบางประเภทที่แม้ว่าจะจะเป็นความตกลงที่ทำในระดับรัฐบาล แต่อาจเป็นเรื่องการกำหนดรายละเอียดปลีกย่อย หรือเรื่องที่จะต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเป็นระยะ รัฐก็อาจทำเป็นสนธิสัญญาแบบย่อ เช่น หนังสือแลกเปลี่ยน ซึ่งการทำสนธิสัญญาแบบย่อดังกล่าวนี้ แบบพิธีการจะไม่ครบถ้วนทุกขั้นตอนเหมือนเช่นการทำสนธิสัญญาแบบเต็มรูปแบบพิธีการ

2.2.1 ภาพรวม (Overview)

ขั้นตอนการทำสนธิสัญญาที่จะอธิบายต่อไปนี้เป็นขั้นตอนการทำสนธิสัญญาแบบเต็มรูปแบบพิธีการซึ่งมักจะใช้กับความตกลงในเรื่องที่สำคัญที่ทำในระดับรัฐหรือในระดับรัฐบาล อย่างไรก็ตาม ยังมีความตกลงบางประเภทที่แม้ว่าจะจะเป็นความตกลงที่ทำในระดับรัฐบาล แต่อาจเป็นเรื่องการกำหนดรายละเอียดปลีกย่อย หรือเรื่องที่จะต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเป็นระยะ รัฐก็อาจทำเป็นสนธิสัญญาแบบย่อ เช่น หนังสือแลกเปลี่ยน ซึ่งการทำสนธิสัญญาแบบย่อดังกล่าวนี้ แบบพิธีการจะไม่ครบถ้วนทุกขั้นตอนเหมือนอย่างการทำสนธิสัญญาแบบเต็มรูปแบบพิธีการ

รูปภาพที่ 23 ขั้นตอนการทำสนธิสัญญาหรือหนังสือสัญญา (ทวิภาคี)

2.3 การริเริ่มกระบวนการทำสนธิสัญญา

แบ่งได้เป็น 2 กรณี คือ กรณีที่ฝ่ายไทยเป็นฝ่ายริเริ่มและทาบทาม และกรณีที่ฝ่ายไทยเป็นฝ่ายถูกทาบทาม การพิจารณาในขั้นตอนนี้จัดเป็นกระบวนการภายในของรัฐ ซึ่งหน่วยงานเจ้าของเรื่องที่มีความประสงค์จะทาบทามต่างประเทศหรือได้รับการทาบทามจากต่างประเทศให้ทำสนธิสัญญา / หนังสือสัญญา ควรมีขั้นตอนการพิจารณา ดังนี้

2.3.1 ด้านนโยบาย

พิจารณาผลประโยชน์ที่ไทยจะต้องแลกเปลี่ยนในการทำความตกลงและผลกระทบที่ไทยจะได้รับจากการทำความตกลงนั้น รวมทั้งตรวจสอบว่าการทำสนธิสัญญา/หนังสือสัญญา หรือความตกลงระหว่างประเทศทั่วไปของหน่วยงานนั้นเป็นเรื่องที่สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ของรัฐบาล นโยบายการต่างประเทศ ตลอดจนนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดเหนือขึ้นไปในระดับกระทรวงของหน่วยงานนั้นหรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากเป็นการทำความตกลงในเรื่องที่มีความสำคัญหรือความตกลงประเภทที่ไทยยังไม่เคยทำกับต่างประเทศใดมาก่อน

ก็จำเป็นที่จะต้องขอความเห็นชอบทางนโยบายเสียก่อน และในกรณีที่การทำสนธิสัญญาในเรื่องนั้นเกี่ยวข้องกับงานของหน่วยงานอื่นด้วย หน่วยงานเจ้าของเรื่องควรประสานงานหรืออาจพิจารณาจัดการประชุมส่วนราชการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อความรอบคอบด้วย โดยเฉพาะในกรณีที่อาจจะมีหน่วยงานอื่นเป็นผู้ปฏิบัติตามพันธกรณีบางเรื่องด้วย ทั้งนี้ หากสนธิสัญญาที่จะทำเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความมั่นคง การทหาร หรือเป็นประเด็นที่มีความละเอียดอ่อนในด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เช่น การทำความตกลงกับไต้หวัน ซึ่งมีประเด็นเกี่ยวกับนโยบายจีนเดียว ก็ควรต้องมีการพิจารณาร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาทำที่ที่แน่ชัดว่าควรมีการเจรจาจัดทำสนธิสัญญานั้นหรือไม่

2.3.2 ด้านความจำเป็น

ตรวจสอบว่าที่ผ่านมา หน่วยงานของตนเคยทำความตกลงในเรื่องนั้น ๆ กับต่างประเทศนั้นแล้วหรือยัง หากเคยทำความตกลงในลักษณะนั้นไว้แล้ว มีความจำเป็นที่จะต้องทำความตกลงขึ้นใหม่อีกหรือไม่ เพียงไร หากควรทำความตกลงขึ้นใหม่ ควรที่จะบอกเลิกความตกลงเดิมหรือกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างความตกลงที่จะทำขึ้นใหม่กับความตกลงเดิมที่มีอยู่อย่างไร หรือควรจะใช้วิธีแก้ไขเพิ่มเติมหรือต่ออายุความตกลงที่มีอยู่แล้ว เป็นต้น เพื่อมิให้เป็นการทำความตกลงที่ซ้ำซ้อนหรือเกิดปัญหาพันธกรณีระหว่างความตกลงขัดหรือแย้งกันเอง

2.3.3 ด้านลักษณะของความตกลง

พิจารณาว่าในการดำเนินความร่วมมือกับต่างประเทศในเรื่องนั้นมีความตกลงแม่บทระดับรัฐบาลครอบคลุมอยู่แล้วหรือไม่ ซึ่งหน่วยงานสามารถดำเนินความร่วมมือไปได้เลยในรูปแบบของโครงการภายใต้ความตกลงแม่บทระดับรัฐบาล

พิจารณาว่ามีความจำเป็นที่จะต้องใช้รูปแบบที่ต้องมีผลผูกพันทางกฎหมายหรือไม่ และหากเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นที่จะต้องทำให้มีผลผูกพันกันทางกฎหมาย สมควรจะผูกพันกันภายใต้กฎหมายภายในของไทยหรือของประเทศอื่น (สัญญาภายในประเทศ) หรือควรที่จะกำหนดให้มีผลผูกพันภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ (สนธิสัญญา/ หนังสือสัญญา)

อนึ่ง เรื่องลักษณะของความตกลงนี้ควรจะเป็นอย่างไร เป็นเรื่อง que otro ฝ่ายที่ไทยจะทำความตกลงด้วย จะต้องเห็นชอบตรงกัน หน่วยงานเจ้าของเรื่องจึงควรขอรับทราบความประสงค์และเหตุผลของอีกฝ่ายด้วย

2.3.4 ด้านรัฐธรรมนูญไทย

หากพิจารณาว่าความตกลงที่จะทำกับต่างประเทศนั้นเข้าข่ายเป็นสนธิสัญญาหรือหนังสือสัญญาตามรัฐธรรมนูญไทย หน่วยงานเจ้าของเรื่องควรพิจารณาในเบื้องต้นด้วยว่า เนื้อหาสาระของความตกลงที่จะทำนั้น เข้าข่ายหนังสือสัญญาที่ฝ่ายบริหารจะต้องขอความเห็นชอบของรัฐสภาหรือไม่ เพื่อที่จะได้ดำเนินการให้ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญต่อไป อนึ่ง การพิจารณาดังกล่าวควรจะต้องพิจารณาอย่างต่อเนื่องจนกว่าจะตกลงกันจนได้ร่างตัวบทสุดท้าย (Final Agreed Text) เนื่องจากเนื้อหาสาระของความตกลงอาจจะเปลี่ยนแปลงไปได้ในช่วงระหว่างการเจรจาที่การจัดทำยังไม่แล้วเสร็จ

2.4 การทบทวนและการเจรจา

การทบทวนอีกฝ่ายก่อนมีความสำคัญกล่าวคือเพื่อให้ฝ่ายที่ทบทวนทราบว่า อีกฝ่ายมีความสนใจและความพร้อมที่จะทำสนธิสัญญาในเรื่องนั้น ๆ กับฝ่ายทบทวนหรือไม่ เพียงไร อันเป็นการเปิดโอกาสให้อีกฝ่ายสามารถตั้งตัวได้ และเพื่อป้องกันการเสียหายของฝ่ายทบทวนหากถูกปฏิเสธจากอีกฝ่าย

ในกรณีที่ฝ่ายไทยเป็นฝ่ายทาบทาม หน่วยงานเจ้าของเรื่องก็ต้องพิจารณาตามกระบวนการริเริ่มข้างต้น ก่อนที่จะทาบทาม ส่วนในกรณีที่ฝ่ายไทยเป็นฝ่ายถูกทาบทาม หน่วยงานเจ้าของเรื่องก็ต้องพิจารณาตาม กระบวนการริเริ่มข้างต้นก่อนที่จะตอบรับการทาบทาม และในกรณีที่ทั้งสองฝ่ายตอบรับการทาบทามซึ่งกันและกัน แล้ว ทั้งสองฝ่ายก็ผูกพันที่จะพยายามเจรจาทำสนธิสัญญาในเรื่องนั้นต่อไป แม้ว่าความผูกพันดังกล่าวจะยังไม่ใช้ ความผูกพันทางกฎหมายก็ตาม ดังนั้น ฝ่ายที่เป็นผู้ทาบทามจึงควรดำเนินการทาบทามต่อเมื่อมีความพร้อมเสียก่อน หากอีกฝ่ายตอบรับกลับมา

การทาบทามในขั้นต้น อาจเป็นการทาบทามแบบไม่เป็นทางการก่อน เพื่อพิจารณาว่าอีกฝ่ายหนึ่งมีความ สนใจเช่นเดียวกันหรือไม่ โดยหากมีความชัดเจนทางนโยบายแล้วว่าประสงค์จะทำสนธิสัญญาระหว่างกัน จึงจะมี การทาบทามและการเจรจาอย่างเป็นทางการ ซึ่งเป็นการทาบทามผ่านช่องทางการทูต หรือระหว่างหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องโดยตรงก็ได้ แล้วแต่กรณี

2.5 การลงนามในร่างสนธิสัญญา และการขอให้กระทรวงการต่างประเทศออกหนังสือมอบอำนาจเต็ม (Full Powers)

กรณีที่หน่วยงานเจ้าของเรื่องจะต้องขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีให้กระทรวงการต่างประเทศออก หนังสือมอบอำนาจเต็มแก่บุคคลที่จะลงนามในสนธิสัญญานั้น หน่วยงานเจ้าของเรื่องและกระทรวงการ ต่างประเทศจะต้องพิจารณาตามหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการออกหนังสือมอบอำนาจเต็มตามมติ คณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2556 สรุปได้ดังนี้

หากเป็นหนังสือสัญญา หรือสนธิสัญญา และผู้ลงนามไม่ใช่นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการ ต่างประเทศ ให้ขอหนังสือมอบอำนาจเต็ม เว้นแต่ ในทางปฏิบัติ คู่ภาคีไม่ต้องการหนังสือมอบอำนาจเต็ม ก็ให้แจ้งให้คณะรัฐมนตรีทราบถึงทางปฏิบัติด้วย ดังนั้น หน่วยงานเจ้าของเรื่องจึงควรตกลงกับคู่ภาคีให้ ชัดเจนเสียก่อนว่าจำเป็นต้องมีหนังสือมอบอำนาจเต็มในการลงนามสนธิสัญญาหรือไม่ ซึ่งหากคู่ภาคี ประสงค์จะให้ฝ่ายไทยมีหนังสือมอบอำนาจเต็ม ฝ่ายไทยก็ต้องขอให้คู่ภาคีมีหนังสือมอบอำนาจเต็มมอบ ให้แก่ฝ่ายไทยด้วยเช่นกัน

หากเป็นกรณีที่ตีความตกลง มิใช่หนังสือสัญญาหรือสนธิสัญญา (เป็นความตกลงในนามกระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานของรัฐ ที่จัดทำภายใต้อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานนั้น และไม่ก่อให้เกิดพันธกรณีทางกฎหมาย ภายใต้บังคับของกฎหมายระหว่างประเทศ) ไม่ต้องขอหนังสือมอบอำนาจเต็ม

2.6 การแสดงเจตนาให้มีผลผูกพัน (Consent to be bound)

ในกรณีสนธิสัญญาทวิภาคี การแสดงเจตนาให้มีผลผูกพันมีหลายวิธี ดังนี้

ก. โดยการให้สัตยาบัน (Ratification)

กรณีนี้ใช้กับสนธิสัญญาที่ระบุให้มีผลใช้บังคับโดยการให้สัตยาบัน จะต้องมีการดำเนินการ 2 ขั้นตอน ได้แก่ การลงนามแบบยังไม่ได้แสดงเจตนาเข้าผูกพันตามสนธิสัญญา (Simple Signature) ซึ่งจะมีผลเป็นการ ยืนยันว่า ร่างสนธิสัญญาเป็นร่างแท้จริงและข้อความที่กำหนดในสนธิสัญญามีความถูกต้องตามที่ได้มีการเจรจากัน และมีฐานะเป็นต้นฉบับความตกลงสุดท้ายที่ยุติแล้ว (Final Agreed Text) โดยการลงนามนั้นยังทำให้เกิดผล ผูกพันในอันที่จะต้องพยายามโดยสุจริตใจที่จะทำให้สนธิสัญญานั้นมีผลใช้บังคับต่อไปโดยการแสดงเจตนาเข้า ผูกพันในสนธิสัญญานั้น และหลังจากนั้น เมื่อได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่สนธิสัญญาระบุไว้แล้ว ซึ่งโดยส่วนมากจะเป็น การดำเนินการกระบวนการตามขั้นตอนภายในเพื่อให้สนธิสัญญาสามารถมีผลใช้บังคับให้ครบถ้วน (อาจเป็นเพียงได้รับ

ความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีหรือรัฐสภาก็ได้ ขึ้นอยู่กับว่าเป็นสนธิสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาตามที่รัฐธรรมนูญฯ กำหนดหรือไม่) จึงจะแสดงเจตนาให้สนธิสัญญามีผลผูกพันโดยการให้สัตยาบัน

ในทางปฏิบัติ จะเป็นการนัดหมายเพื่อมอบสัตยาบันสาร (Instrument of Ratification) ลงนามโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศให้แก่อีกฝ่ายหนึ่ง สำหรับช่องทางในการมอบสัตยาบันสารนั้นแล้วแต่คู่ภาคีสถิติสัญญาจะตกลงกัน โดยปกติจะจัดให้มีพิธีแลกเปลี่ยนสัตยาบันสาร ณ สถานที่ใดสถานที่หนึ่ง ในกรณีนี้ไม่ต้องการจัดทำหนังสือมอบอำนาจเต็ม (Full Powers) อีก แต่จะมีการจัดทำบันทึกหลักฐานการแลกเปลี่ยนสัตยาบันสารให้ผู้แทนของแต่ละฝ่ายลงนามในวันแลกเปลี่ยนสัตยาบันสาร เรียกว่า "Certificate of Exchange of the Instrument of Ratification" หรือ "Procès-Verbal of the Exchange of the Instrument of Ratification" (ตัวอย่างตามหมวด 8) หรืออาจจะตกลงกันแลกเปลี่ยนสัตยาบันสารผ่านช่องทางการทูตก็ได้

โดยทั่วไป การระบุให้สนธิสัญญาทวิภาคีมีผลใช้บังคับเมื่อมีการสัตยาบัน มักเป็นกรณีของสนธิสัญญาที่มีรายละเอียดมาก มีความละเอียดอ่อน หรือมีความจำเป็นต้องดำเนินการภายในเพื่อรองรับพันธกรณีตามสนธิสัญญาให้ได้เสียก่อน

ข. โดยการลงนาม (Definitive Signature)

ในกรณีที่สนธิสัญญากำหนดให้มีผลใช้บังคับเมื่อมีการลงนาม ซึ่งอาจกำหนดให้มีผลใช้บังคับได้ทันทีที่ลงนาม หรือหลังจากการลงนามไปแล้วก็วันก็ได้ การลงนามในสนธิสัญญาดังกล่าวนั้นก็จะเป็นการลงนามแบบเด็ดขาด (Definitive Signature) กล่าวคือ เป็นการลงนามที่เป็นการแสดงเจตนาให้ความยินยอมที่จะผูกพันตามสนธิสัญญานั้นไปด้วยในตัว ดังนั้น พันธกรณีตามที่ระบุไว้ในข้อบทในสนธิสัญญานั้นจะเกิดผลทันทีในวันที่ลงนามหรือหลังจากระยะเวลาที่ระบุไว้ในสนธิสัญญาผ่านไปหลังจากการลงนามแล้วแต่กรณี จึงต้องแน่ใจด้วยว่า มีความพร้อมและสามารถปฏิบัติตามพันธกรณีได้ทันทีที่สนธิสัญญามีผลใช้บังคับ และหากเป็นสนธิสัญญาพหุภาคีที่สามารถตั้งข้อสงวน (Reservation) ได้ ก็จะต้องตั้งข้อสงวนในขณะลงนาม

ค. โดยหนังสือแจ้งการมีผลใช้บังคับ (Notification)

สนธิสัญญาที่ระบุว่า "ให้มีผลใช้บังคับโดยหนังสือแจ้งการมีผลใช้บังคับ" หมายถึงจะต้องมีการดำเนินการ 2 ขั้นตอน ได้แก่ ลงนามแบบยังไม่ได้แสดงเจตนาเข้าผูกพันตามสนธิสัญญา (Simple Signature) และจากนั้นต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่สนธิสัญญาระบุไว้ ซึ่งโดยส่วนมากจะเป็นการดำเนินการกระบวนการตามขั้นตอนภายในเพื่อให้สนธิสัญญาสามารถมีผลใช้บังคับให้ครบถ้วน หลังจากนั้นจึงจะแสดงเจตนาให้สนธิสัญญามีผลผูกพันโดยหนังสือแจ้งการมีผลใช้บังคับ ซึ่งในทางปฏิบัติ จะเป็นการแลกเปลี่ยนหนังสือแจ้งการมีผลใช้บังคับระหว่างกันผ่านช่องทางการทูต และมักกำหนดให้วันที่สนธิสัญญาเริ่มมีผลใช้บังคับเป็นวันที่อีกฝ่ายหนึ่งได้รับการแจ้งเป็นครั้งสุดท้าย (Date of receipt of last notification) หรือเป็นวันที่ปรากฏในหนังสือแจ้งการมีผลใช้บังคับฉบับสุดท้าย (Date of last notification)

อนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นการแสดงเจตนาให้มีผลผูกพันตาม ก. ข. หรือ ค. ก็ตาม ผู้ที่จะกระทำการดังกล่าวจะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีก่อน และหากผู้นั้นมิใช่บุคคลผู้มีความสามารถในการทำสนธิสัญญาตามกฎหมายระหว่างประเทศแล้ว (ประมุขของรัฐ หัวหน้ารัฐบาล และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ) บุคคลนั้นก็ต้องมีหนังสือมอบอำนาจเต็ม (Full Powers) ออกโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเพื่อแสดงให้เห็นว่า ผู้ที่ลงนามเป็นผู้ที่กระทำการในนามของรัฐหรือรัฐบาลด้วย

2.7 หน่วยงานเจ้าของเรื่องส่งต้นฉบับสนธิสัญญาให้กระทรวงการต่างประเทศเก็บรักษา
ต้นฉบับสนธิสัญญาทั้งที่ทำระหว่างรัฐกับรัฐ รัฐบาลกับรัฐบาล หรือระหว่างรัฐหรือรัฐบาลกับองค์การ
ระหว่างประเทศ จะต้องส่งมาเก็บรักษาไว้ที่กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ ตามนัยมติ
คณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2545

การมีผลใช้บังคับและการแก้ไขสนธิสัญญา

การมีผลใช้บังคับ (entry into force) สำหรับการจัดทำสนธิสัญญา

- 1) ทันทีเมื่อลงนาม
- 2) เมื่อให้สัตยาบัน/แลกเปลี่ยน สัตยาบันสาร หรือ
- 3) เมื่อมีหนังสือแจ้งการดำเนินการภายในเสร็จสิ้นแล้ว

การแก้ไขสนธิสัญญา (amendment)

- 1) เป็นไปตามเงื่อนไขที่ระบุในสนธิสัญญา
- 2) ทำพิธีสารแก้ไข/เพิ่มเติม (Protocol/Additional Protocol)
- 3) การแลกเปลี่ยนหนังสือทางการทูต (exchange of Diplomatic Notes)

2.5 ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง เส้นฐานตรงและน่านน้ำภายในของประเทศไทย พ.ศ.2513

ประเทศไทยได้ประกาศใช้เส้นฐานตรง (Baseline) ดังเส้น AB ในแผนที่ โดยมีประกาศสำนัก
นายกรัฐมนตรี ลงวันที่ 11 มิถุนายน พ.ศ. 2513 หรือ ค.ศ. 1970 ลงในราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 87 ตอนที่ 52
ลงนามโดยจอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรีในเวลานั้น ดังแสดงในแผนที่ 4 อันลากเส้นฐานตรงจากสุด
ชายแดนไทยที่จังหวัดตราด หลักเขตที่ 73 ไปยังจุดใต้สุดของเกาะกูด ซึ่งตามประกาศดังกล่าวเรียกว่าบริเวณที่ 1

ฉบับพิเศษ หน้า ๔
ราชกิจจานุเบกษา

เล่ม ๘๗ ตอนที่ ๕๒ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๑๓

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง เส้นฐานตรงและน่านน้ำภายในของประเทศไทย

คณะรัฐมนตรีเห็นสมควรประกาศอันอันสถานภาพเส้นฐานตรงและน่านน้ำภายในของประเทศไทย
ให้ทราบทั่วกัน ดังต่อไปนี้

(๑) บริเวณที่ ๑

ลำดับที่ REFERENCE No	ชื่อภูมิศาสตร์ GEOGRAPHICAL NAME	ตำบลที่ภูมิศาสตร์ GEOGRAPHICAL COORDINATE	
		ละติจูด เหนือ LAT. N.	ลองจิจูด ตะวันออก LONG. E.
๑.	แหลมลิง LAEM LING	๑๒°-๑๒'.๓	๑๐๒°-๑๖'.๗
๒.	เกาะช้างน้อย KO CHANG NOI	๑๒°-๐๕'.๖	๑๐๒°-๑๔'.๕
๓.	หินราบ HIN RAP	๑๒°-๐๓'.๑	๑๐๒°-๑๔'.๕
๔.	หินลูกบาท HIN LUK BAT	๑๑°-๕๖'.๗	๑๐๒°-๑๗'.๒
๕.	เกาะรัง KO RANG	๑๑°-๕๖'.๖	๑๐๒°-๒๐'.๒
๖.	หินบางแก้ว HIN BANG BAO	๑๑°-๓๕'.๘	๑๐๒°-๓๒'.๐
๗.	เกาะกูด KO KUT	๑๑°-๓๓'.๖	๑๐๒°-๓๕'.๗
๘.	หลักเขตแดนไทย-เขมร THAI - CAMBODIA BOUNDARY POST	—	—

ฉบับพิเศษ หน้า ๑
ราชกิจจานุเบกษา

เล่ม ๘๗ ตอนที่ ๕๒ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๑๓

ลำดับที่ REFERENCE No	ชื่อภูมิศาสตร์ GEOGRAPHICAL NAME	ค่าพิกัดภูมิศาสตร์ GEOGRAPHICAL COORDINATE	
		ละติจูด เหนือ LAT. N.	ลองจิจูด ตะวันออก LONG. E.
๑๗.	หินออสบอน HIN OSBON	๐๖°-๓๘'.๘	๙๙°-๓๒'.๕
๑๘.	เกาะตะรุเตา KO TARUTAO	๐๖°-๓๐'.๒	๙๙°-๓๙'.๑
๑๙.	หินใบ HIN BAI	๐๖°-๓๐'.๐	๙๙°-๔๒'.๑
๒๐.	เกาะโคยใหญ่ KO KOI YAI	๐๖°-๓๗'.๘	๙๙°-๕๐'.๗
๒๑.	เกาะลิมา KO LIMA	๐๖°-๓๒'.๒	๙๙°-๕๗'.๔
๒๒.	เกาะกูนิง KO KHUNING	๐๖°-๒๖'.๗	๑๐๐°-๐๘'.๗
๒๓.	เกาะปรัมมานา KO PRASMANA	๐๖°-๒๕'.๔	๑๐๐°-๐๕'.๒
๒๔.	พรมแดนไทย-มาเลเซีย THAI-MALAYSIA BOUNDARY	—	—

และน่านน้ำภายในเส้นฐานตรงดังกล่าวข้างต้นเป็นน่านน้ำภายในของประเทศไทย ดังปรากฏ
รายละเอียดในแผนที่ท้ายประกาศนี้
ประเทศไทยได้ยึดถือเช่นนี้ตลอดมาชั่วนานแล้ว

ประกาศ ณ วันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๑๓
จอมพล ถ. กิตติขจร
นายกรัฐมนตรี

รูปภาพที่ 24 ประกาศราชกิจจานุเบกษาใช้เส้นฐาน

โดยในการลากเส้นฐานตรง คือการลากเส้นต่อจุดบนแผนที่ริมชายฝั่งทะเลที่เว้าแหว่งให้รวมเกาะเล็ก เกาะน้อย ที่ตั้งอยู่ใกล้ชายฝั่งของรัฐนั้นรวมเข้าไปด้วย และเพื่อที่จะใช้เส้นฐานตรงในการลากเส้นมีระยะในการกำหนดอาณาเขตทางทะเลระหว่างสองรัฐอีกที ซึ่งเป็นไปตามหลักอนุสัญญาว่าด้วยทะเลอาณาเขตฯ ค.ศ. 1958 มาตรา 4 กำหนดหลักการลากเส้นฐานตรงซึ่งมีพระบรมราชโองการ ประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 86 ตอนที่ 44 ลงวันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2512 ความว่า

1. ในท้องถื่นที่แนวฝั่งทะเลเว้าแหว่งและตัดลึกเข้ามามาก หรือถ้ามีเกาะเรียงรายตามฝั่งทะเลในบริเวณใกล้ชิดติดกับฝั่งทะเลนั้น อาจนำวิธีการลากเส้นฐานตรงเชื่อมจุดที่เหมาะสมมาใช้ในการลากเส้นฐานซึ่งใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขตก็ได้

2. การลากเส้นฐานตรงต่าง ๆ จะต้องไม่หันเหไปจากทิศทางโดยทั่วไปของฝั่งทะเลจนเกินสมควร และบริเวณทะเลซึ่งอยู่ภายในเส้นเหล่านั้นต้องมีความสัมพันธ์กับผืนแผ่นดินอย่างใกล้ชิดเพียงพอที่จะอยู่ใต้บังคับแห่งระบอบน่านน้ำภายในได้

3. เส้นฐานตรงจะต้องไม่ลากไปยังและมาจากพื้นที่เหนือน้ำขณะน้ำลด เว้นแต่จะได้สร้างประภาคาร หรือสิ่งติดตั้งที่คล้ายคลึงกันซึ่งอยู่เหนือระดับน้ำทะเลอย่างถาวรบนพื้นที่นั้น

4. ในกรณีที่สามารถใช้วิธีการลากเส้นฐานตรงตามวรรค 1 ได้ การกำหนดเส้นฐานในแต่ละกรณี อาจกระทำโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เป็นลักษณะพิเศษเฉพาะสำหรับภูมิภาคที่เกี่ยวข้อง ซึ่งความเป็นจริงและความสำคัญของผลประโยชน์นั้น มีหลักฐานเห็นได้ชัดแจ้งจากการถือปฏิบัติที่มีมาช้านาน

5. ระบบเส้นฐานตรงนั้น รัฐมีอาจนำมาใช้ในงานองที่จะปิดกั้นทะเลอาณาเขตของอีกรัฐหนึ่งจากทะเลหลวงได้

6. รัฐชายฝั่งต้องแสดงเส้นฐานตรงไว้ให้ชัดแจ้งบนแผนที่ และจะต้องโฆษณาให้ทราบตามสมควร นอกจากนี้กรมสนธิสัญญาระหว่างประเทศและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ ได้แปล UNCLOS ค.ศ. 1982 มาตรา 7 ไว้ดังนี้

ข้อ 7 เส้นฐานตรง

1. ในท้องถื่นที่แนวฝั่งทะเลเว้าแหว่งและตัดลึกเข้ามามาก หรือถ้ามีเกาะเรียงรายตามฝั่งทะเลในบริเวณใกล้ชิดติดกับฝั่งทะเลนั้น อาจนำวิธีการลากเส้นฐานตรงเชื่อมจุดที่เหมาะสมมาใช้ในการลากเส้นฐานซึ่งใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขตก็ได้

2. ในบริเวณที่แนวฝั่งทะเลไม่คงที่อย่างมากเนื่องจากมีดินดอนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำและสภาพทางธรรมชาติอื่น อาจเลือกจุดที่เหมาะสมตามเส้นแนวน้ำลดทางด้านทะเลระยะที่ไกลที่สุด และถึงแม้ว่าเส้นแนวน้ำลดจะร่นเข้ามาในภายหลัง เส้นฐานตรงนั้นจะยังคงมีผล อยู่จนกว่ารัฐชายฝั่งจะเปลี่ยนแปลงโดยสอดคล้องกับอนุสัญญานี้

3. การลากเส้นฐานตรงต่าง ๆ จะต้องไม่หันเหไปจากทิศทางโดยทั่วไปของฝั่งทะเลจนเกินสมควร และบริเวณทะเลซึ่งอยู่ภายในเส้นเหล่านั้นต้องมีความสัมพันธ์กับผืนแผ่นดินอย่างใกล้ชิดเพียงพอที่จะอยู่ใต้บังคับแห่งระบอบน่านน้ำภายในได้

4. เส้นฐานตรงจะต้องไม่ลากไปยังและมาจากพื้นที่เหนือน้ำขณะน้ำลด เว้นแต่จะได้สร้างประภาคาร หรือสิ่งติดตั้งที่คล้ายคลึงกันซึ่งอยู่เหนือระดับน้ำทะเลอย่างถาวรบนพื้นที่นั้น หรือยกเว้นในกรณีที่มีการลากเส้นฐานไปยังและมาจากพื้นที่เหนือน้ำดังกล่าวได้รับการยอมรับระหว่างประเทศโดยทั่วไป

5. ในกรณีที่สามารถใช้วิธีการลากเส้นฐานตรงตามวรรค 1 การกำหนดเส้นฐานเฉพาะบางกรณี อาจต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เป็นลักษณะพิเศษของภูมิภาคที่เกี่ยวข้อง ซึ่งความเป็นจริงและความสำคัญของผลประโยชน์นั้น มีหลักฐานเห็นได้ชัดแจ้งจากการถือปฏิบัติที่มีมาช้านาน

6. รัฐมีอาจนำระบบเส้นฐานตรงมาใช้ในลักษณะเช่นที่จะปิดกั้นทะเลอาณาเขตของอีกรัฐหนึ่งจากทะเลหลวงหรือเขตเศรษฐกิจจำเพาะ

จากแนวทางในการลากเส้นมัธยะ (median line) เป็นหลักกฎหมายที่ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรครั้งแรกในอนุสัญญาว่าด้วยทะเลอาณาเขตและเขตต่อเนื่อง ค.ศ. 1958 มาตรา 12 วรรคหนึ่ง ความว่า

ในกรณีที่ฝั่งทะเลของรัฐสองรัฐอยู่ตรงข้ามหรือประชิดกัน ถ้าไม่มีความตกลงกันเป็นอย่างอื่น รัฐใดรัฐหนึ่งของทั้งสองรัฐไม่มีสิทธิที่จะขยายทะเลอาณาเขตของตนเลยเส้นมัธยะ ซึ่งจุดทุกจุดบนเส้นนั้นมีระยะห่างเท่ากันจากจุดที่ไกลที่สุดบนเส้นฐานซึ่งใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขตของรัฐทั้งสองแต่ละรัฐ อย่างไรก็ตาม มิให้ใช้บทแห่งวรรคนี้ ในกรณีที่เป็นการจำเป็นโดยเหตุแห่งสิทธิทางประวัติศาสตร์ หรือพฤติการณ์พิเศษอย่างอื่นในอันที่จะกำหนดเขตทะเลอาณาเขตของรัฐทั้งสองในทางที่แตกต่างไปจากบทนี้

เช่นเดียวกับอนุสัญญาว่าด้วยไหล่ทวีป ค.ศ. 1958 ซึ่งเป็นหนึ่งในกฎหมายสี่ฉบับจากที่ประชุม UNCLOS I มาตรา 6 วรรคสอง ได้บัญญัติไว้ว่า

ในกรณีทีไหล่ทวีปเดียวกันตั้งอยู่ประชิดกับอาณาเขตของรัฐสองรัฐหรือมากกว่า ซึ่งมีฝั่งทะเลอยู่ตรงกันข้าม เขตแดนของไหล่ทวีปที่เป็นของรัฐเช่นว่านั้นจะกำหนดโดยความตกลงระหว่างกัน หากไม่มีการตกลงกันและนอกจากว่าพฤติการณ์พิเศษจะทำให้เป็นการสมควรที่จะใช้เส้นเขตแดนอื่น เขตแดนนั้น ได้แก่ เส้นมัธยะ ซึ่งจุดทุกจุดบนเส้นนั้นมีระยะห่างเท่ากันจากจุดที่ใกล้ที่สุดของเส้นฐาน ซึ่งใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขตแต่ละรัฐ

นอกจากนี้ประเทศไทยได้มีประกาศกรมทรัพยากรธรณี กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ ลงนามโดยนายพจน์ สารสิน อดีตนายกรัฐมนตรีของไทย รัฐมนตรีกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ ลงวันที่ 23 มกราคม พ.ศ. 2511 ให้อาชญาบัตรผูกขาดในการสำรวจปิโตรเลียมและประทานบัตรในการทำเหมืองปิโตรเลียม ตามพระราชบัญญัติเหมืองแร่ พ.ศ. 2511 และประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 85 ตอนที่ 11

๒๒๕

เล่ม ๘๕ ตอนที่ ๑๐

ราชกิจจานุเบกษา

๑๐ มกราคม ๒๕๑๑

ประกาศกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ
เรื่อง การกำหนดเขตพื้นที่ อายุ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข
ในการออกอาชญาบัตรผูกขาดสำรวจปิโตรเลียม และ
การออกประทานบัตรทำเหมืองปิโตรเลียม

อาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๖๑ แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติประกาศกำหนดเขตพื้นที่ อายุ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการออกอาชญาบัตรผูกขาดสำรวจปิโตรเลียม และการออกประทานบัตรทำเหมืองปิโตรเลียมไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในประกาศนี้

“ปิโตรเลียม” หมายความว่า สารประกอบไฮโดรคาร์บอน ซึ่งเกิดขึ้นโดยธรรมชาติและอยู่ในสภาพเอกเทศ ไม่ว่าในสภาพของแข็ง ของหนืด ของเหลว หรือก๊าซ และให้หมายความรวมถึงน้ำมันดิบ ก๊าซธรรมชาติ และสารปิโตรเลียมปากหลุม แต่ไม่รวมถึงถ่านหิน หินน้ำมัน หรือหินชนิดอื่นที่สามารถนำมากลั่นเพื่อแยกเอาน้ำมันด้วยการใช้ความร้อนหรือกรรมวิธีทางเคมี

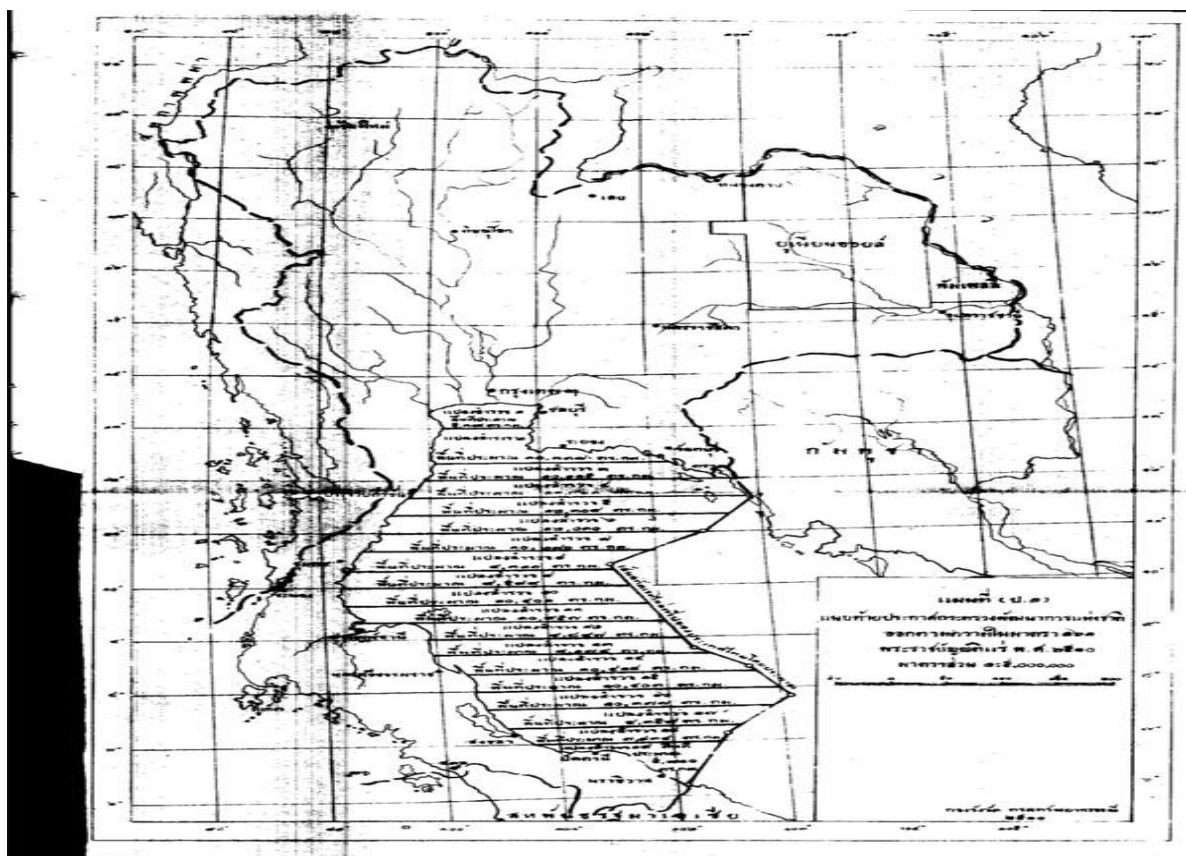
ข้อ ๒ ในอาชญาบัตรผูกขาดสำรวจปิโตรเลียมในทะเลตื้นอ่าวระบุมเขต พื้นที่เป็นแปลงตามที่กำหนดในแผนที่ท้ายประกาศนี้ และให้รวมพื้นที่เกาะที่อยู่ใกล้เคียงนั้นด้วย ทั้งนี้แนวสกลัดชายแดนไหล่ทวีปย่อมขึ้นอยู่กับอนุสัญญาว่าด้วยไหล่ทวีป และสัญญาต่างประเทศ

๒๓๑
เล่ม ๘๕ ตอนที่ ๑๐ ราชกิจจานุเบกษา ๓๐ มกราคม ๒๕๑๑

อาชญาบัตรผูกขาดสำรวจปิโตรเลียม หรือประทานบัตรทำเหมือง
ปิโตรเลียมในเวลาใดๆ ตามที่พิจารณาเห็นสมควรก็ได้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๑๑
พจน์ สารสิน
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ

โดยในพระราชบัญญัติเหมืองแร่ พ.ศ. 2511 และประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 85 ตอนที่ 11 นั้นได้
จัดให้มีการแนบท้ายแผนที่ที่จัดทำโดยกองรังวัด กรมทรัพย์ากรธรณี ในพ.ศ. 2510 ดังรูปภาพข้างล่างนี้
ประกอบด้วย

รูปภาพที่ 25 แผนที่แนบท้ายพระราชบัญญัติเหมืองแร่ พ.ศ. 2511

รายละเอียดเพิ่มเติมกล่าวคือใน พ.ศ. 2511 หรือ ค.ศ. 1968 บริษัทยูเนียนอยล์ (ต่อมาบริษัทยูโนแคลไทยแลนด์ จำกัด และต่อมาบริษัทเซฟรอนประเทศไทยสำรวจและผลิตจำกัด) อันเป็นบริษัทข้ามชาติ (Multinational company) ของประเทศสหรัฐอเมริกา ได้เข้าร่วมประมูลจนได้อาชญาบัตรผูกขาดการสำรวจปิโตรเลียมในอ่าวไทย แปลงที่ 12 และ 13 ตามแผนที่ของกองรังวัด ในพ.ศ. 2510 และตามประกาศกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติของไทยใน พ.ศ. 2511 เพราะหลักกฎหมายระหว่างประเทศถือว่าอาณาเขตอยู่เหนือทรัพยากร (Territory over resource) ประเทศใดจะเป็นเจ้าของทรัพยากรได้ย่อมต้องได้อาณาเขตเสียก่อน ปิโตรเลียมในทะเลอ่าวไทย เป็นทรัพยากรของไทยก็เพราะว่าไทยเป็นเจ้าของอาณาเขตในบริเวณนั้น

2.6 กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

สำหรับกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ถือเป็นกฎหมายสูงสุดและผูกพันทุกองค์กร จึงมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงสำหรับการพิจารณากรณีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการใด ๆ ที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงอาณาเขตของไทยหรือเขตพื้นที่นอกอาณาเขตซึ่งประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตยหรือมีเขตอำนาจตามหนังสือสัญญาหรือตามกฎหมายระหว่างประเทศ ตั้งแต่รัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ.2540, พ.ศ.2550 และ พ.ศ.2560 ซึ่งมีรายละเอียดโดยสรุปดังนี้

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

มาตรา 224 กำหนดว่า

“พระมหากษัตริย์ทรงไว้ ซึ่งพระราชอำนาจในการทำหนังสือสัญญา สันติภาพ สัญญาสงบศึก และสัญญาอื่น กับนานาประเทศหรือองค์การระหว่าง ประเทศ

หนังสือสัญญาใดที่มีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตของไทยหรือเขตอำนาจแห่งรัฐ หรือจะต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามสัญญา ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา”

หลักการที่สำคัญของมาตรา 224

- การทำสนธิสัญญาเป็นอำนาจของฝ่ายบริหาร
- การอนุวัติการสนธิสัญญา
 - กรณีไม่ต้องแก้ไขกฎหมาย ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี
 - กรณีแก้ไขกฎหมาย/เปลี่ยนอาณาเขต ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา

2. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 190 กำหนดว่า

“พระมหากษัตริย์ทรงไว้ ซึ่งพระราชอำนาจในการทำหนังสือสัญญาสันติภาพ สัญญาสงบศึก และสัญญาอื่นกับนานาประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ

หนังสือสัญญาใดที่มีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตของไทยหรือเขตพื้นที่นอกอาณาเขตซึ่งประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตยหรือมีเขตอำนาจตามหนังสือสัญญาหรือตามกฎหมายระหว่างประเทศ หรือจะต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามสัญญา หรือมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือสังคมของประเทศอย่างกว้างขวาง

หรือมีผลผูกพันด้านการค้า การลงทุน หรืองบประมาณของประเทศ อย่างมีนัยสำคัญต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา ในการนี้ รัฐสภาจะต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องดังกล่าว

ก่อนการดำเนินการเพื่อทำหนังสือสัญญากับนานาประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ ตามวรรคสอง คณะรัฐมนตรีต้องให้ข้อมูลและจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และต้องชี้แจงต่อรัฐสภาเกี่ยวกับหนังสือสัญญานั้น ในการนี้ ให้คณะรัฐมนตรีเสนอกรอบการเจรจาต่อรัฐสภาเพื่อขอความเห็นชอบด้วย

“เมื่อลงนามในหนังสือสัญญาตามวรรคสองแล้ว ก่อนที่จะแสดงเจตนาให้มีผลผูกพัน คณะรัฐมนตรีต้องให้ประชาชนเข้าถึงรายละเอียดของหนังสือสัญญานั้น และในกรณีที่การปฏิบัติ ตามหนังสือสัญญาดังกล่าวก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนหรือผู้ประกอบกิจการขนาดกลางและขนาดย่อม คณะรัฐมนตรีต้องดำเนินการแก้ไขหรือผู้เยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบนั้นอย่างรวดเร็ว เหมาะสมและเป็นธรรม

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการกำหนดขั้นตอนและวิธีการจัดทำหนังสือสัญญาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือสังคมของประเทศอย่างกว้างขวางหรือมีผลผูกพันการค้า หรือการลงทุนอย่างมีนัยสำคัญ รวมทั้งการแก้ไขหรือเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติตามหนังสือ สัญญาดังกล่าวโดยคำนึงถึงความเป็นธรรมระหว่างผู้ที่ได้ประโยชน์กับผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติตามหนังสือสัญญานั้นและประชาชนทั่วไป

ในกรณีที่มีปัญหาตามวรรคสอง ให้เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญที่จะวินิจฉัยชี้ขาด โดยให้นำบทบัญญัติตามมาตรา 154(1) มาใช้บังคับกับการเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยอนุโลม”

3. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560

มาตรา 178 วรรคหนึ่ง กำหนดว่า

พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการทำหนังสือสัญญา สันติภาพ สัญญาสงบศึก และสัญญาอื่นกับนานาประเทศ หรือองค์การระหว่างประเทศ

มาตรา 178 วรรคสอง หนังสือสัญญาที่ต้องผ่านความเห็นชอบของรัฐสภาเพื่อเป็นการตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายบริหาร ทั้งนี้เป็นหนังสือสัญญาที่มีผลกระทบต่อประเทศและประชาชน เพื่อให้สอดคล้องกับหลักนิติธรรมและหลักธรรมาภิบาล โดยรัฐสภาต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 60 วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับเรื่อง หากรัฐสภาพิจารณาไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลา ให้ถือว่ารัฐสภาให้ความเห็นชอบ

โดยหนังสือสัญญา 4 ประเภทที่ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภามีดังนี้

- (1) หนังสือสัญญาที่มีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทย
- (2) หนังสือสัญญาที่มีบทเปลี่ยนแปลงเขตพื้นที่นอกอาณาเขต ซึ่งประเทศไทย มีสิทธิอธิปไตยหรือมีเขตอำนาจตามหนังสือสัญญา หรือตามกฎหมายระหว่างประเทศ
- (3) หนังสือสัญญาที่จะต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามหนังสือสัญญา
- (4) หนังสือสัญญาอื่นที่อาจมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม หรือการค้า หรือการลงทุนของประเทศอย่างกว้างขวาง

มาตรา 178 วรรคสาม หนังสือสัญญาอื่นที่อาจมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม หรือการค้า หรือการลงทุนของประเทศอย่างกว้างขวาง ได้แก่ หนังสือสัญญาเกี่ยวกับการค้าเสรี หนังสือสัญญา เกี่ยวกับเขตศุลกากรร่วม หนังสือสัญญาเกี่ยวกับการให้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติ หรือทำให้ประเทศต้องสูญเสียในทรัพยากรธรรมชาติทั้งหมดหรือบางส่วน และหนังสือสัญญาอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 178 วรรคสี่ ให้มีกฎหมายกำหนดวิธีการที่ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และได้รับการเยียวยาที่จำเป็นอันเกิดจากผลกระทบของการทำหนังสือสัญญาตามวรรคสามด้วย

มาตรา 178 วรรคห้า หากมีปัญหาว่าหนังสือสัญญาใดเป็นกรณีตามวรรคสองหรือวรรคสาม หรือไม่ คณะรัฐมนตรีจะขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้ ทั้งนี้ ให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำขอ

2.7 พระราชบัญญัติการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ.2562

พระราชบัญญัติการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ.2562 ซึ่งเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ในปัจจุบันมีปัญหาเกี่ยวกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักร ซึ่งปัญหาดังกล่าวอยู่ในเขตทางทะเล อันมีลักษณะที่หลากหลายและประเทศไทยมีอำนาจอธิปไตยหรือสิทธิอธิปไตยที่จะต้องรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลไว้ รวมทั้งมีสิทธิหน้าที่อื่นตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศที่ประเทศไทยมีพันธกรณี จะต้องปฏิบัติตามอีกด้วย อันทำให้กฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่สามารถใช้บังคับในเขตทางทะเลที่อยู่ภายนอกราชอาณาจักร หรืออาจไม่ครอบคลุมถึงการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลที่มีอยู่อย่างมากมายในทุก ๆ ด้าน เช่น ด้านความมั่นคง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านทรัพยากร หรือด้านสิ่งแวดล้อม จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการปฏิบัติงานหลักเพื่อรับผิดชอบดำเนินการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลได้อย่างมีเอกภาพ บูรณาการ และประสานการปฏิบัติงานในเขตทางทะเล ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

โดยที่พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา 26 ประกอบกับมาตรา 28 มาตรา 33 มาตรา 37 มาตรา 38 และมาตรา 40 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้การรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งรักษาไว้ซึ่งอำนาจอธิปไตย สิทธิอธิปไตย และสิทธิหน้าที่อื่นใดตามกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา 26 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“ผลประโยชน์ของชาติทางทะเล” หมายความว่า ผลประโยชน์ของประเทศไทยอันพึงได้รับจากกิจกรรมทางทะเล หรือประโยชน์อื่นใดในเขตทางทะเล ไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม เพื่อให้ เกิดประโยชน์ในทุก ๆ ด้าน เช่น ด้านความมั่นคง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี ด้านทรัพยากร หรือด้านสิ่งแวดล้อม

“เขตทางทะเล” หมายความว่า ชายฝั่งทะเลและพื้นที่ทางทะเลที่ประเทศไทยมีอำนาจอธิปไตยหรือสิทธิอธิปไตย หรือมีสิทธิหรือเสรีภาพในการใช้หรือจะใช้ หรือมีหน้าที่รับผิดชอบตามกฎหมายระหว่างประเทศหรือตามสนธิสัญญาหรือด้วยประการใด ๆ ได้แก่ น่านน้ำภายใน ทะเลอาณาเขต เขตต่อเนื่อง เขตเศรษฐกิจจำเพาะ ไหล่ทวีป และทะเลหลวง และให้หมายความรวมถึงเกาะเทียม สิ่งติดตั้ง และสิ่งปลูกสร้างในทะเล รวมทั้งห้วงอากาศเหนือทะเล พื้นดินท้องทะเล ใต้พื้นดินท้องทะเล และพื้นที่ทางทะเลอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

หมวด 2

ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

มาตรา 17 ให้จัดตั้งศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เรียกโดยย่อว่า “ศรชล.” ขึ้นในสำนักนายกรัฐมนตรี มีฐานะเป็นส่วนราชการรูปแบบเฉพาะ มีหน้าที่และอำนาจและรับผิดชอบเกี่ยวกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

มาตรา 19 ให้ ศรชล. มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(1) วางแผน อำนวยการ ประสานงาน สั่งการ และสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

(2) ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินแนวโน้มของสถานการณ์ที่อาจก่อให้เกิดภัยคุกคาม ต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเล และรายงานคณะกรรมการ และคณะรัฐมนตรี ตามลำดับ เพื่อพิจารณาต่อไป

(3) เสนอแผนและแนวทางในการปฏิบัติงานและดำเนินการตามนโยบาย ยุทธศาสตร์ หรือ แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบและเมื่อคณะรัฐมนตรี ให้ความเห็นชอบแล้ว ให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนงานและโครงการเพื่อปฏิบัติให้สอดคล้องกับแผนและแนวทางดังกล่าวต่อไป

(4) วางแผน พัฒนา และดำเนินการเกี่ยวกับระบบควบคุมบังคับบัญชาและเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการปฏิบัติงานของ ศรชล. ให้สามารถติดต่อ เชื่อมโยง หรือแลกเปลี่ยน ข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานอื่นทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ

(5) เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนตระหนักรู้ในความสำคัญของผลประโยชน์ของชาติทางทะเล สิทธิอธิปไตย เขตอำนาจ และสิทธิในการแสวงหาผลประโยชน์จากทรัพยากรในเขตทางทะเลพื้นที่ต่าง ๆ และหน้าที่ที่ต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ของชาติทางทะเล รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่กระทบต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

(6) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของ ศรชล. หรือตามที่ คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ดังนั้นในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักร ซึ่งปัญหาดังกล่าวอยู่ในเขตทางทะเล อันมีลักษณะที่หลากหลายและประเทศไทยมีอำนาจอธิปไตยหรือสิทธิอธิปไตยที่จะต้องรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลไว้ รวมทั้งมีสิทธิหน้าที่อื่นตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศที่ประเทศไทยมีพันธกรณี จะต้องปฏิบัติตามอีกด้วย อันทำให้กฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่สามารถใช้บังคับในเขตทางทะเลที่อยู่ภายนอกราชอาณาจักร หรืออาจไม่ครอบคลุมถึงการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลที่มีอยู่อย่างมากมายในทุก ๆ ด้าน และเพื่อให้ประเทศไทยสามารถรักษาผลประโยชน์ของชาติได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์จึงจำเป็นต้องอาศัยหลักกฎหมายที่สามารถนำมาปรับใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการขับเคลื่อนให้การปฏิบัติเป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักกฎหมายสากลและกฎหมายภายในประเทศที่จะรักษาไว้ซึ่งอำนาจอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติโดยสมบูรณ์

3. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำความตกลงร่วมมือระหว่างประเทศ

หลักการและแนวทางในการจัดทำความตกลงความร่วมมือระหว่างประเทศนั้นมีกระบวนการและขั้นตอนที่สำคัญดังต่อไปนี้ (กองการต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2567)

1. ภาพรวมการจัดทำความตกลงความร่วมมือระหว่างประเทศ

การจัดทำความตกลงความร่วมมือระหว่างประเทศแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ (1) เอกสารความตกลงความร่วมมือ/หนังสือสัญญาที่มีผลผูกพันทางกฎหมาย (2) เอกสารความตกลงความร่วมมือ/หนังสือสัญญาที่ไม่มีผลผูกพันทางกฎหมาย และ (3) เอกสารความร่วมมือระหว่างประเทศอื่น ๆ

โดยหลักในการพิจารณาจะมีกรอบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง 2 กรอบ คือ

- กรอบกฎหมายระหว่างประเทศ (International Law) ได้แก่ อนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยกฎหมายสนธิสัญญา ค.ศ. 1969 และอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยกฎหมายสนธิสัญญาระหว่างรัฐกับองค์การ ระหว่างประเทศหรือระหว่างองค์การระหว่างประเทศ ค.ศ. 1986

- กรอบกฎหมายภายใน ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2548 และมติคณะรัฐมนตรี

ทั้งนี้ กระบวนการดำเนินการภายในจะมีความแตกต่างกันไปตามประเภทของเอกสาร

2. เอกสารที่มีผลผูกพันทางกฎหมาย (Legally Binding) หรือ สนธิสัญญา (Treaty)

2.1 สนธิสัญญา หมายถึง ความตกลงระหว่างประเทศที่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายระหว่างประเทศ ที่จัดทำขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษรอยู่ในตราสารฉบับเดียวหรือหลายฉบับ ไม่ว่าจะเรียกชื่อว่าอะไรก็ตามและไม่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายประเทศใดประเทศหนึ่ง

2.2 องค์ประกอบของสนธิสัญญาตาม Vienna Convention on the Law of Treaties 1969 ประกอบด้วย

2.2.1 จัดทำขึ้นระหว่างรัฐกับรัฐ รัฐกับองค์การระหว่างประเทศ หรือองค์การระหว่างประเทศด้วยกัน

2.2.2 จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร (Written Form)

2.2.3 จัดทำขึ้นเป็นฉบับเดียว สองฉบับ หรือหลายฉบับประกอบกันก็ได้ และไม่ว่าจะเรียกชื่อว่าอะไรก็ตาม

2.2.4 อยู่ภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ

2.3 ประเภทของสนธิสัญญา แบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

2.3.1 สนธิสัญญาทวิภาคี (Bilateral Treaty) อาทิ สนธิสัญญาว่าด้วยความร่วมมือทางวิชาการ สนธิสัญญาว่าด้วยความร่วมมือทางการค้า สนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดน

2.3.2 สนธิสัญญาพหุภาคี (Multilateral Treaty) อาทิ ASEAN Convention on Counter Terrorism, Arms Trade Treaty และ UN Convention เช่น United Nations Convention against Corruption

2.4 การดำเนินการจัดทำสนธิสัญญา

2.4.1 อำนาจในการทำสนธิสัญญา โดยผู้มีอำนาจในการทำสนธิสัญญา ได้แก่ (1) ประมุขของรัฐ (Head of State) (2) ประมุขของรัฐบาล (Head of Government) (3) รัฐมนตรีว่าการกระทรวง การต่างประเทศ และ (4) ผู้ได้รับมอบอำนาจ (Full Powers) จากผู้มีอำนาจลำดับที่ (1)-(3)

2.4.2 การเจรจา ได้แก่ (1) การยกร่างสนธิสัญญา (2) ภาษาที่ใช้ในการจัดทำสนธิสัญญา และ (3) การกำหนดรูปแบบ ประเภทและชื่อสนธิสัญญา โดยชื่อสนธิสัญญาไม่ได้หลากหลายรูปแบบ ยกตัวอย่างเช่น สนธิสัญญา (Treaty) กฎบัตร (Charter) อนุสัญญา (Convention) พิธีสาร (Protocol) บันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding) ความตกลง (Agreement) หนังสือแสดงเจตจำนง (Letter of Intent) เป็นต้น

2.4.3 การลงนาม โดยอำนาจในการลงนามต้องเป็นผู้มีอำนาจในการจัดทำสนธิสัญญา (ตามข้อ 2.4.1) เป็นผู้ลงนาม โดยมีรูปแบบการลงนามดังนี้

- การลงนามแบบย่อ (Initial) เพื่อยืนยันตัวบทเจรจา แต่ยังไม่มียุติการผูกพันทางกฎหมาย
- การลงนามโดยมีเงื่อนไขว่าจะต้องนำกลับไปพิจารณาอีกชั้นหนึ่ง (Signature ad referendum)
- การลงนามโดยมีเงื่อนไขว่าจะต้องได้รับการให้สัตยาบันอีกครั้งหนึ่ง (Signature subject to ratification)

2.4.4 การให้ความยินยอมที่จะผูกพันตามสนธิสัญญา

- กำหนดให้มีผลผูกพันเมื่อลงนาม

- กำหนดให้มีผลผูกพันเมื่อมีการแลกเปลี่ยนสัตยาบันสาร (Ratification) หรือ ตราสารการยอมรับ (Acceptance)

- การภาคยานุวัติ (Accession) หรือการเข้าร่วมเป็นภาคี
- อื่น ๆ เช่น การแจ้งคู่ภาคีว่าได้ดำเนินการระบวนการตามขั้นตอนของกฎหมายภายในของตนเรียบร้อยแล้ว

ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับว่าตัวบทของสนธิสัญญากำหนดไว้ว่าอย่างไร

2.4.5 ข้อสงวน (Reservation) คือ ถ้อยแถลงฝ่ายเดียวที่สร้างขึ้นโดยรัฐ เมื่อลงนามให้สัตยาบันหรือภาคยานุวัติสนธิสัญญาสำหรับรัฐที่จัดทำข้อสงวนนั้น โดยรัฐที่ตั้งข้อสงวนไม่ต้องปฏิบัติตามข้อบทที่ได้ตั้ง ข้อสงวนไว้ และรัฐภาคีอื่น ๆ ก็ไม่ต้องปฏิบัติตามข้อบทนั้นเท่าที่เกี่ยวกับรัฐที่ตั้งข้อสงวน เว้นแต่ภาคีอื่นนั้น ได้คัดค้านก่อน สนธิสัญญาจะมีผลใช้บังคับ กรณีนี้ข้อสงวนก็ไม่มีผลกับรัฐภาคีอื่น ๆ นั้น ซึ่งโดยทั่วไปข้อสงวน จะจัดทำในสนธิสัญญาพหุภาคี

2.5 กฎหมายภายใน/มติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง

2.5.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 (มาตรา 178)

มาตรา 178 วรรคหนึ่ง พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการทำหนังสือสัญญาสันติภาพ สัญญาสงบศึก และสัญญาอื่นกับนานาประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ

มาตรา 178 วรรคสอง หนังสือสัญญาที่ต้องผ่านความเห็นชอบของรัฐสภาเพื่อเป็นการตรวจสอบ ถ่วงดุลฝ่ายบริหาร ทั้งนี้เป็นหนังสือสัญญาที่มีผลกระทบต่อประเทศและประชาชน เพื่อให้สอดคล้องกับหลักนิติธรรมและหลักธรรมาภิบาล โดยรัฐสภาต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 60 วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับเรื่อง หากรัฐสภาพิจารณาไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลา ให้ถือว่ารัฐสภาให้ความเห็นชอบ

โดยหนังสือสัญญา 4 ประเภทที่ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภามีดังนี้

(1) หนังสือสัญญาที่มีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทย

(2) หนังสือสัญญาที่มีบทเปลี่ยนแปลงเขตพื้นที่นอกอาณาเขต ซึ่งประเทศไทย มีสิทธิอธิปไตยหรือมีเขตอำนาจตามหนังสือสัญญาหรือตามกฎหมายระหว่างประเทศ

(3) หนังสือสัญญาที่จะต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามหนังสือสัญญา

(4) หนังสือสัญญาอื่นที่อาจมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม หรือการค้า หรือการลงทุนของประเทศอย่างกว้างขวาง

มาตรา 178 วรรคสาม หนังสือสัญญาอื่นที่อาจมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม หรือการค้า หรือการลงทุนของประเทศอย่างกว้างขวาง ได้แก่ หนังสือสัญญาเกี่ยวกับการค้าเสรี หนังสือสัญญา เกี่ยวกับเขตศุลกากรร่วม หนังสือสัญญาเกี่ยวกับการให้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติ หรือทำให้ประเทศต้องสูญเสีย ในทรัพยากรธรรมชาติทั้งหมดหรือบางส่วน และหนังสือสัญญาอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 178 วรรคสี่ ให้มีกฎหมายกำหนดวิธีการที่ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดง ความคิดเห็น และได้รับการเยียวยาที่จำเป็นอันเกิดจากผลกระทบของการทำหนังสือสัญญาตามวรรคสามด้วย

มาตรา 178 วรรคห้า หากมีปัญหาว่าหนังสือสัญญาใดเป็นกรณีตามวรรคสองหรือวรรคสาม หรือไม่ คณะรัฐมนตรีจะขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้ ทั้งนี้ ให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายใน สามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำขอ

2.5.2 มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 2 กรกฎาคม 2556 (การจัดทำหนังสือมอบอำนาจเต็ม หรือ Full Powers)

หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการออกหนังสือมอบอำนาจเต็ม

การจัดทำหนังสือสัญญาในนามรัฐหรือรัฐบาลไทย กับนานาประเทศ หรือองค์การระหว่างประเทศที่ก่อให้เกิดพันธกรณีทางกฎหมายภายใต้บังคับของกฎหมายระหว่างประเทศ หากผู้ลงนามในหนังสือสัญญาไม่ใช่ นายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ผู้ลงนามต้องได้รับหนังสือมอบอำนาจเต็ม (Full powers)

ข้อยกเว้น ถ้าในทางปฏิบัติเป็นที่ยอมรับกันระหว่างคู่ภาคีว่าไม่จำเป็นต้องแสดงหนังสือมอบอำนาจเต็ม ทั้งนี้ ให้ส่วนราชการเจ้าของเรื่องแจ้งคณะรัฐมนตรีทราบ

ข้อปฏิบัติหลังการลงนาม ภายหลังจากการลงนามให้นำส่งต้นฉบับหนังสือสัญญาไปเก็บรักษาไว้ ที่กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ

2.5.3 มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 30 มิถุนายน 2558 (การปรับปรุงถ้อยคำหรือสาระสำคัญของหนังสือสัญญาที่คณะรัฐมนตรีเคยอนุมัติหรือเห็นชอบแล้ว) เรื่องการจัดทำหนังสือสัญญาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หรือองค์การระหว่างประเทศ

การดำเนินการจัดทำหนังสือสัญญาหรือเรื่องเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหรือเกี่ยวกับองค์การระหว่างประเทศที่มีผลผูกพันรัฐบาลไทย ส่วนราชการเจ้าของเรื่องจะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา ร่างหนังสือสัญญาก่อนการดำเนินการลงนามทุกครั้ง

ทั้งนี้ หากจำเป็นจะต้องปรับปรุงถ้อยคำหรือสาระสำคัญของหนังสือสัญญาที่คณะรัฐมนตรีได้ เคยอนุมัติหรือเห็นชอบแล้ว จะมีข้อพิจารณาในการดำเนินการปรับปรุงถ้อยคำหรือสาระสำคัญ 2 ข้อ ได้แก่

(1) หากการปรับปรุงถ้อยคำหรือสาระสำคัญนั้นขัดหรือไม่สอดคล้องกับหลักการ ที่คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติหรือให้ความเห็นชอบไว้ ให้เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาก่อนการดำเนินการ โดยห้ามมิให้แก้ไขหรือลงนามก่อนที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติหรือให้ความเห็นชอบการปรับเปลี่ยนนั้น

(2) หากการปรับปรุงถ้อยหรือสาระสำคัญไม่ขัดกับหลักการที่คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติ หรือให้ความเห็นชอบไว้ สามารถดำเนินการได้โดยให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีทราบภายหลัง พร้อมทั้งชี้แจงเหตุผลและประโยชน์ที่ไทยได้รับจากการปรับเปลี่ยนดังกล่าว

2.5.4 มติคณะรัฐมนตรีวันที่ 8 พฤศจิกายน 2565 (การแก้ไขปรับเปลี่ยนชื่อร่างเอกสาร ชื่อหน่วยงาน หรือชื่อ/ตำแหน่งของผู้ลงนาม)

ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบหรืออนุมัติร่างเอกสารที่เป็นหนังสือสัญญาตามมาตรา 178 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ร่างบันทึกความเข้าใจ ร่างความตกลง หรือร่างเอกสารเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไปแล้ว หากต่อมาส่วนราชการ/หน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่องมีเหตุผล ความจำเป็นต้องแก้ไขเปลี่ยนแปลงชื่อร่างเอกสาร ชื่อหน่วยงาน หรือชื่อ/ตำแหน่งของผู้ลงนาม ในร่างเอกสารดังกล่าว โดยไม่กระทบต่อสาระสำคัญของร่างเอกสารที่คณะรัฐมนตรีได้เคยเห็นชอบหรืออนุมัติ ไว้ก่อนแล้ว ให้ส่วนราชการ/หน่วยงานของรัฐดำเนินการต่อไปได้ โดยให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบด้วย

3. เอกสารที่ไม่มีผลผูกพันทางกฎหมาย (Non-legally Binding Documents)

เอกสารความร่วมมือที่ไม่ก่อให้เกิดสิทธิ/หน้าที่ผูกพันทางกฎหมาย โดยไม่เป็นสนธิสัญญาตามกฎหมายระหว่างประเทศและไม่มีหนังสือสัญญาตามมาตรา 178 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560

3.1 เอกสารความร่วมมือระหว่างประเทศที่อยู่ภายใต้มาตรา 4(7) พระราชกฤษฎีกาการเสนอเรื่อง และการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2548 ว่าด้วยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หรือเกี่ยวกับองค์กรระหว่างประเทศที่มีผลผูกพันรัฐบาลไทย กล่าวคือ แม้จะไม่ได้เป็นหนังสือสัญญาตามมาตรา 178 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ก็ต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนการลงนาม เช่น สัญญา (Contracts) เอกสารฝ่ายเดียว (Full Powers/Instruments of Ratification/Accession) บันทึกหารือ/การประชุม (Records of Discussion/Agreed Minutes) เอกสารแสดงเจตนารมณ์ทางการเมือง (Declaration/Joint Statement/Joint Press Statement) เป็นต้น อย่างไรก็ตาม เอกสารที่ไม่มีผลผูกพันทางกฎหมายก็อาจจะตั้งชื่อว่า บันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding) ความตกลง (Agreement) หนังสือแสดงเจตจำนง (Letter of Intent) เช่นเดียวกับเอกสารที่มีผลผูกพันทางกฎหมายได้ โดยกระทรวงการต่างประเทศจะพิจารณาจากภาระหน้าที่ของหน่วยงานไทย เนื้อหาของเอกสารความตกลงฯ ว่ามีผลผูกพันทางกฎหมายหรือไม่ รวมถึงเจตนารมณ์ของคู่ภาคี ไม่อาจพิจารณาจากชื่อเอกสารอย่างเดียวได้

3.2 เอกสารความร่วมมือในระดับหน่วยงาน/ส่วนราชการในระดับกรม สามารถดำเนินการได้ภายใต้มติคณะรัฐมนตรีวันที่ 27 มกราคม 2558 เรื่อง การจัดทำความตกลงที่หน่วยงานเจ้าของเรื่องสามารถดำเนินการได้ตามอำนาจหน้าที่โดยไม่ต้องเสนอต่อคณะรัฐมนตรี (ส่วนราชการระดับกรม) ต้องเป็นความตกลงฯ ที่เข้าเงื่อนไขครบทั้ง 7 ประการ ได้แก่

- (1) ไม่เข้าลักษณะเป็นหนังสือสัญญาตามมาตรา 178 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
- (2) ทำขึ้นตามอำนาจหน้าที่ที่มีอยู่ของส่วนราชการในระดับกรมตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 27 มกราคม 2558
- (3) ไม่ได้มีเนื้อหาเป็นเรื่องสำคัญหรือเกี่ยวข้องกับนโยบาย
- (4) ไม่ก่อให้เกิดผลผูกพันงบประมาณนอกเหนือจากงบประมาณที่ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ ได้รับการจัดสรรโดยความเห็นชอบของรัฐสภาแล้ว

- (5) สามารถดำเนินการได้ภายใต้กฎหมายหรือกฎระเบียบที่ใช้บังคับอยู่ในขณะที่ทำความตกลงนั้น ๆ
- (6) รัฐมนตรีเจ้าสังกัดให้ความเห็นชอบในการจัดทำความตกลงฯ แล้ว
- (7) ส่วนราชการเจ้าของเรื่องได้เสนอร่างความตกลงฯ ให้กระทรวงการต่างประเทศพิจารณาและให้ความเห็นชอบแล้ว

3.3 เอกสารความร่วมมือระหว่างประเทศอื่น ๆ

หากเป็นเอกสารความร่วมมือที่ไม่ก่อให้เกิดสิทธิ/หน้าที่ระหว่างหน่วยงาน ความตกลงระหว่าง หน่วยงาน รัฐไทยในระดับต่ำกว่ากรมกับหน่วยงานรัฐต่างประเทศ/องค์การระหว่างประเทศ หรือหน่วยงานรัฐไทยกับหน่วยงานเอกชนต่างประเทศ หน่วยงานเจ้าของเรื่องสามารถดำเนินการได้ตามอำนาจหน้าที่โดยไม่ต้องเสนอต่อ คณะรัฐมนตรี และไม่จำเป็นต้องพิจารณาเงื่อนไข 7 ประการ ภายใต้มติคณะรัฐมนตรีวันที่ 27 มกราคม 2558

4. ข้อบท/ถ้อยคำที่แสดงสถานะของความตกลงที่ไม่เป็นสนธิสัญญา

4.1 ตัวอย่างข้อบทที่แสดงหรือบ่งบอกว่าเอกสารฉบับนี้ไม่เป็นเอกสารที่มีผลผูกพันทางกฎหมายหรือ สนธิสัญญา ได้แก่

This [Memorandum of Understanding (MOU)] does not create any legally binding obligations upon the Participants and does not constitute a treaty under international law.

This MOU is not intended to be legally binding.

This MOU does not create legally binding obligations under international law.

This MOU is not a treaty.

4.2 ตัวอย่างถ้อยคำในเอกสาร เอกสารที่มีผลผูกพันทางกฎหมาย เอกสารที่ไม่มีผลผูกพันทางกฎหมาย

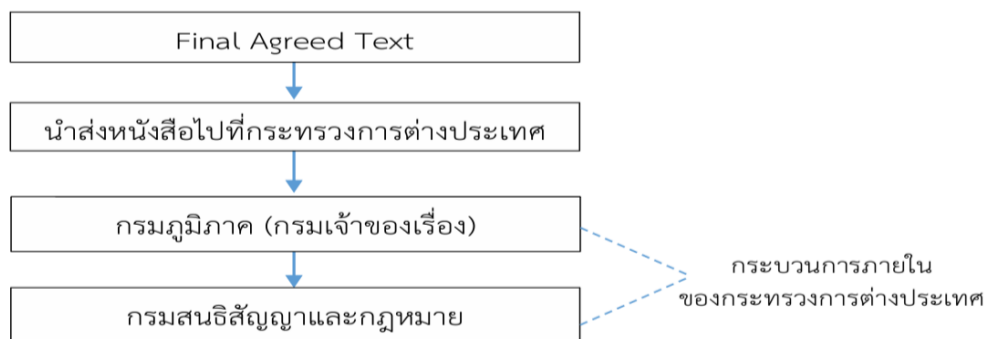
เอกสารที่มีผลผูกพันทางกฎหมาย	เอกสารที่ไม่มีผลผูกพันทางกฎหมาย
Party/ Parties	Participant/ Participants
Shall/ Article/ Undertake	Will/ Paragraph/ Carry out
Enter into force/ DONE	Come into effect/ SIGNED
IN WITNESS WHEREOF, ...	ไม่มี IN WITNESS WHEREOF, ...

ทั้งนี้ ในการพิจารณาว่าเอกสารหรือร่างความตกลงฯ มีข้อผูกพันทางกฎหมายหรือไม่มีข้อผูกพันทางกฎหมายหรือไม่นั้น ต้องดูที่เนื้อหาสาระสำคัญ/ข้อบทโดยรวมและเจตนารมณ์ของคู่ภาคีในการจัดทำความตกลงฯ ร่วมด้วย ไม่สามารถพิจารณาได้จากข้อบท ข้อความ ถ้อยคำหรือจากชื่อเรียกเพียงอย่างเดียวได้ โดยหลักเกณฑ์และแนวทางการใช้ถ้อยคำในเอกสารที่ไม่เป็นหนังสือสัญญา มีดังนี้

(1) ไม่ก่อให้เกิดสิทธิ/หน้าที่ทางกฎหมายแก่กัน ทั้งนี้ อาจมีความผูกพันในเชิงนโยบายได้ แต่ไม่สามารถฟ้องร้องแก่กันได้

(2) ส่วนใหญ่จะเป็นความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนบุคลากร/การเยือน เช่น สัญญา เอกสารฝ่ายเดียว บันทึกหารือ เอกสารแสดงเจตนารมณ์ทางการเมือง เป็นต้น

5. กระบวนการส่งเอกสารเพื่อให้กระทรวงการต่างประเทศพิจารณา

รูปภาพที่ 26 กระบวนการส่งเอกสาร

4. บันทึกความเข้าใจ (MOU2544) และแถลงการณ์ร่วม (JC2544) ระหว่างรัฐบาลไทยกับ รัฐบาลกัมพูชา

4.1 บันทึกความเข้าใจ (MOU)

บันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรกัมพูชาว่าด้วยพื้นที่ที่ไทยและกัมพูชาอ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนกัน พ.ศ.2544 (ค.ศ.2001) หรือที่เรียกชื่อโดยย่อว่า MOU2544 ซึ่งเป็นบันทึกความเข้าใจร่วมๆ อันเป็นความตกลงระหว่างประเทศประเภทหนึ่งที่ได้จัดทำระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลกัมพูชา เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ.2544 เป็นภาษาอังกฤษ (รายละเอียดในภาคผนวก.....) ซึ่งมีสาระสำคัญโดยสรุปดังนี้ (คณะกรรมการการต่างประเทศ วุฒิสภา, 2544)

- 1) เป็นการทำข้อตกลงชั่วคราว (Provisional arrangement) ในเรื่องพื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อน
- 2) จะเร่งการเจรจาที่จะดำเนินการดังต่อไปนี้พร้อมกัน (Simultaneously)

(ก) จัดทำความตกลง (Agreement) สำหรับการพัฒนาร่วมทรัพยากรปิโตรเลียม ซึ่งอยู่ในพื้นที่พัฒนา
ร่วม (Joint Development Area : JDA)

(ข) ตกลงแบ่งเขตซึ่งสามารถยอมรับได้ร่วมกันสำหรับทะเลอาณาเขต ไหล่ทวีปและเขตเศรษฐกิจจำเพาะ
ในพื้นที่ที่จะต้องแบ่งเขต

เป็นเจตนาที่แน่นอนของภาคีผู้ทำสัญญาที่จะถือปฏิบัติตามบทบัญญัติของข้อ (ก) และ (ข) ข้างต้น
ลักษณะที่ไม่อาจแบ่งแยกได้ (indivisible)

- 3) เป็นการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมทางเทคนิค เพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์ ในข้อ 2
- 4) กำหนดให้คณะกรรมการร่วมด้านเทคนิคประชุมโดยสม่ำเสมอเพื่อให้การดำเนินการในเรื่องนี้เสร็จ
โดยเร็ว และให้คณะกรรมการร่วมด้านเทคนิคสามารถตั้งคณะกรรมการได้

5) ภายใต้เงื่อนไขการมีผลใช้บังคับของการแบ่งเขตในพื้นที่ที่จะต้องมีการแบ่งเขต บันทึกความเข้าใจฯ นี้
และการดำเนินการตามบันทึกความเข้าใจร่วมๆ นี้จะไม่มีผลกระทบต่อการอ้างสิทธิทางทะเลของแต่ละภาคีผู้ทำ
สัญญา

4.2 แลกงการณ้ร่วม (JC2544)

แลกงการณ้ร่วมระหว่งรฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรฐบาลแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา หรือเรียกโดยย่อว่า JC2544 (Joint Communique 2544) ที่จัดทำขึ้นระหว่งรฐบาลไทยกับรฐบาลกัมพูชา เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2544 ซึ่งเป็นวันเดียวกันกับการจัดทำ MOU2544 (รายละเอียดในภาคผนวก.....) ซึ่ง JC2544 นั้นเป็นเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเจรจาต่อรองระหว่งสองประเทศในเรื่องเขตแดนและการใช้ทรัพยากรในทะเล โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีความขัดแย้งเกี่ยวกับเขตไหล่ทวีป หรือจะกล่าวได้ว่า JC2544 เป็นเอกสารที่ออกโดยรฐบาลไทยและรฐบาลกัมพูชาในปี 2544 (2001) ซึ่งมีความสำคัญในการเจรจาและความสัมพันธ์ระหว่งสองประเทศ โดยเฉพาะในเรื่องของการแบ่งเขตแดนและการพัฒนาทรัพยากรทางทะเล โดยยรายละเอียดที่สำคัญของ Joint Communique 2544 ดังนี้

1. การเจรจาเรื่องเขตแดน: เอกสารนี้มีขึ้นเพื่อส่งเสริมการสนทนาและการทำงานร่วมกันในเรื่องการแบ่งเขตแดนเพื่อแก้ไขข้อพิพาทที่เกิดขึ้น
2. ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ: ได้มีการเน้นถึงความสำคัญของความร่วมมือในด้านเศรษฐกิจและการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติระหว่งทั้งสองประเทศ
3. การเคลื่อนไหวของประชาชน: มีการพูดถึงเรื่องการส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีและการรักษาสันติภาพในพื้นที่ติดกัน
4. กรอบเวลาการเจรจา: เสนอแนะแนวทางในการจัดตั้งกลไกการเจรจาอย่างเป็นทางการเพื่อให้สามารถเข้าใจและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

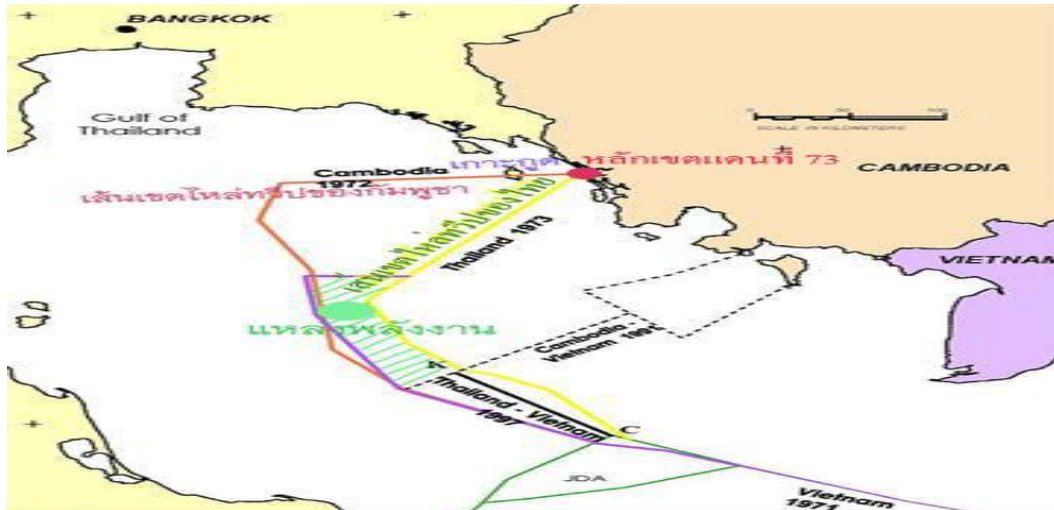
จากหลักการของแลกงการณ้ร่วม (JC 2544) เป็นเอกสารที่เน้นความร่วมมือในทุกมิติระหว่งประเทศไทยและกัมพูชา โดยมุ่งหวังให้ทั้งสองประเทศสร้างความสัมพันธ์ที่ยั่งยืน ลดความขัดแย้ง และพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในภูมิภาคร่วมกัน ถ้าได้ดำเนินการบนพื้นฐานของหลักกฎหมายที่ถูกต้องและเป็นธรรมโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติเป็นสำคัญก็จะก่อให้เกิดคุณูปการณ้ที่สำคัญอย่างยิ่งต่อประเทศชาติในระยะยาว

5. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องนั้น จะนำเสนอกรณีศึกษาประเด็นในการจัดทำข้อตกลงการกำหนดเขตทางทะเลของประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านและกรณีของประเทศอื่น ๆ ดังนี้

5.1 ปัญหาเขตแดนทางทะเล ไทย – เวียดนาม

เขตทับซ้อนทางทะเล เกิดขึ้นจากพื้นฐานของกฎหมายระหว่งประเทศ และการประกาศเขตไหล่ทวีปทางทะเลของแต่ละประเทศชายฝั่งเป็นสำคัญ ในทางกฎหมายนั้น เป็นไปตามอนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1958 และอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 โดยที่กฎหมายทางทะเลนั้น ให้สิทธิรัฐชายฝั่งในการประกาศเขตไหล่ทวีปจากขอบนอกของทะเลอาณาเขตไปจนถึงแนวน้ำลึก 200 เมตร ซึ่งอ่าวไทยมีความลึกที่สุดประมาณ 82 เมตรและไม่กว้างนัก จุดที่กว้างที่สุดคือ 206 ไมล์ทะเล ดังนั้นประเทศเพื่อนบ้านของไทยที่อยู่ชายฝั่งไม่ว่าจะเป็นกัมพูชา เวียดนาม และ มาเลเซีย เมื่อมีการประกาศเขตไหล่ทวีปออกมา ก็ย่อมทำให้เขตที่ประกาศนั้นทับซ้อนกัน

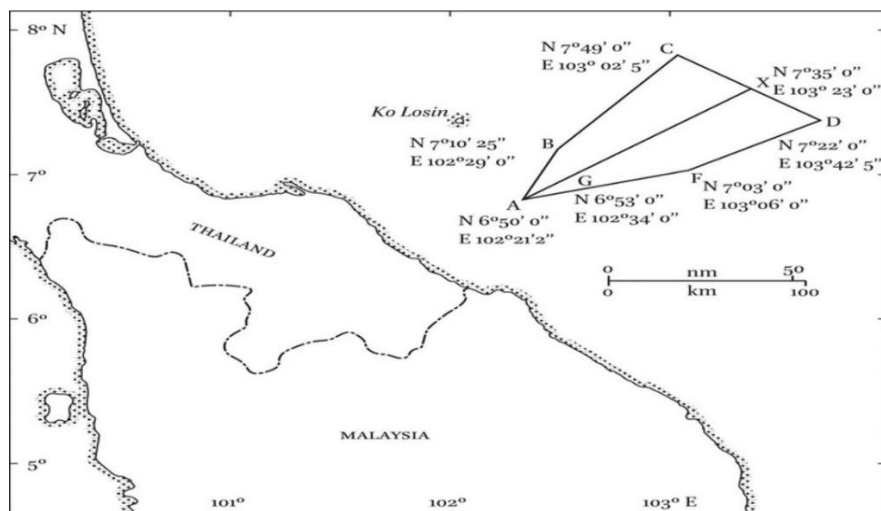
รูปภาพที่ 27 เขตแดนทางทะเล ไทย - เวียดนาม

ประเทศเวียดนามใต้ได้ประกาศเขตไหล่ทวีปในปี พ.ศ. 2514 แม้จะมีการรวมประเทศแล้วเมื่อ พ.ศ. 2518 รัฐบาลเวียดนามยังคงยึดถือไหล่ทวีปตามประกาศเดิม ต่อมาประเทศไทยประกาศเขตไหล่ทวีป พ.ศ. 2516 ทำให้เกิดพื้นที่อ้างสิทธิ์ไหล่ทวีปทับซ้อนกันขึ้นประมาณ 6,000 ตารางกิโลเมตร ได้มีการเจรจาเกี่ยวกับเขตไหล่ทวีปของ ไทยกับเวียดนาม (ใต้) ตั้งแต่ พ.ศ. 2517 และ พ.ศ. 2535 กับรัฐบาลหลังการรวมชาติ จนประสบความสำเร็จเมื่อ พ.ศ. 2540 (ค.ศ. 1997) โดยมีการเจรจาทั้งหมด 9 ครั้งใน 5 ปี (นาวิกศาสตร์, 2567)

5.2 ปัญหาเขตแดนทางทะเล ไทย - มาเลเซีย

ประเทศไทยและมาเลเซียสามารถปรับเปลี่ยนพื้นที่พิพาททางทะเลให้มาเป็นพื้นที่ซึ่งพัฒนาหาประโยชน์ร่วมกัน จนสามารถนำก๊าซธรรมชาติขึ้นมาใช้ได้จนถึงปัจจุบัน ระยะเวลาในการเจรจานั้นใช้เวลานานและใช้ความอดทนในการเจรจาต่อรองกันไม่น้อย นับแต่ไทยและมาเลเซียเริ่มเปิดการเจรจาเรื่องเขตแดนทางทะเลครั้งแรกในปี 1972 จนกระทั่งถึงวันที่สามารถขุดเจาะก๊าซธรรมชาติขึ้นมาได้จริงในปี 2005 ก็เป็นเวลาถึง 33 ปี

ในส่วนของการกำหนดเขตแดนอันเป็นพื้นที่อ้างสิทธิ์ไหล่ทวีปทับซ้อนกันคิดเป็นพื้นที่ประมาณ 7,250 ตารางกิโลเมตร ซึ่งบริเวณนี้จะอยู่ห่างจากปัตตานี 180 กิโลเมตร จากสงขลา 260 กิโลเมตรและห่างจากโกตาบารู ในรัฐ กลันตันของมาเลเซีย 150 กิโลเมตร ที่สำคัญมาพร้อมด้วยแนวคิดใหม่ที่ว่าควรจะพัฒนาพื้นที่ตรงนั้นร่วมกัน เพื่อนำทรัพยากรปิโตรเลียมขึ้นมาใช้เป็นเวลา 50 ปีจนทรัพยากรบริเวณนั้นหมดไปแล้ว จึงค่อยมาพิจารณาเรื่องพื้นที่ไหล่ทวีปและเขตแดนทางทะเลกันอีกที

รูปภาพที่ 28 เขตแดนทางทะเล ไทย - มาเลเซีย

ด้วยเหตุนี้ ในเมื่อความเห็นพ้องต้องกันว่ายังคงไม่สามารถหาทางออกเรื่องเขตแดนทางทะเลได้อย่างรวดเร็ว รัฐบาลไทยและมาเลเซียจึงเบี่ยงเบนความสนใจไปที่การพัฒนาพื้นที่พิพาทดังกล่าวให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน จนสามารถบรรลุความตกลงในบันทึกความเข้าใจ หลังการประชุมร่วมระหว่างนายกรัฐมนตรีเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ของไทยและนายกรัฐมนตรี ดาโต๊ะ ฮุสเซน ออนันท์ แห่งมาเลเซีย ที่เชียงใหม่ระหว่างวันที่ 19-21 กุมภาพันธ์ 1979 โดยสาระสำคัญของบันทึกความเข้าใจดังกล่าวมีดังนี้คือ

- 1) กำหนดพื้นอ้างสิทธิ์ไหล่ทวีปทับซ้อนกัน พร้อมทั้งแผนที่แนบท้าย
- 2) คู่ภาคีจะแก้ไขปัญหาเรื่องการแบ่งเขตไหล่ทวีปในอ่าวไทยโดยการเจรจาและโดยสันติวิธีอื่น ๆ
- 3) ให้มีการจัดตั้งองค์กรร่วมในชื่อว่า องค์กรร่วมไทย-มาเลเซีย มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจและแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติเป็นเวลา 50 ปี ค่าใช้จ่ายและผลประโยชน์ที่ได้จากองค์กรร่วมนี้จะแบ่งปันโดยเท่าเทียมกัน
- 4) ทั้งสองฝ่ายยังคงมีสิทธิในการประมง การเดินเรือ การสำรวจทางอุทกศาสตร์และสมุทรศาสตร์ต่อไป
- 5) ถ้าสามารถหาข้อยุติเรื่องการแบ่งเขตไหล่ทวีปได้ภายใน 50 ปีให้ยุบองค์กรร่วมนี้ แต่ถ้าเกิน 50 ปีแล้วยังไม่สามารถหาข้อยุติที่พอใจกันทั้งสองฝ่ายให้ข้อตกลงนี้มีผลบังคับใช้ต่อไป

5.3 ปัญหาเขตแดนอิหร่าน-Sharjah (สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์) ในปี ค.ศ.1971 แม้ประเทศอิหร่านและ Sharjah มีข้อพิพาทเหนือเกาะ Abu Musa แต่ได้จัดทำบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding: MOU) ระหว่างกันมอบอำนาจให้บริษัทน้ำมันแห่งหนึ่งแสวงหาประโยชน์ในทรัพยากรปิโตรเลียมบนเกาะ Abu Musa โดยบริษัทน้ำมันดังกล่าวต้องจ่ายครึ่งหนึ่งของเงินที่ได้ให้แก่ประเทศทั้งสอง

5.4 ประเทศญี่ปุ่น-เกาหลีใต้ ในปี ค.ศ.1974 โดยประเทศญี่ปุ่นและประเทศเกาหลีใต้อ้างสิทธิ์ในไหล่ทวีปทับซ้อนกัน โดยญี่ปุ่นใช้หลักการลากเส้นมัธยะ (median line) ขณะที่เกาหลีใต้อ้างหลักส่วนต่อออกไปตามธรรมชาติของดินแดนทางบกไปในและใต้ทะเล (natural prolongation of land territory into and under the sea doctrine) ผลการเจรจาระหว่างประเทศทั้งสอง คือ การจัดทำพื้นที่ทับซ้อนให้เป็นเขตพัฒนาร่วม (joint development zone)

5.5 ประเทศออสเตรเลีย-ประเทศอินโดนีเซีย ในปี ค.ศ.1989 ประเทศออสเตรเลียและประเทศอินโดนีเซียได้จัดทำ Treaty on the Zone of Co-operation ในเดือนธันวาคม ค.ศ.1989 เพื่อร่วมพัฒนาน้ำมันและก๊าซในพื้นที่สามส่วนใน Timor Gap ซึ่งยังไม่มีกำหนดเขตทางทะเลระหว่างกัน

5.6 ประเทศมาเลเซีย-ประเทศเวียดนาม ในปี ค.ศ. 1992 ประเทศมาเลเซียและประเทศเวียดนามได้จัดทำบันทึกความเข้าใจระหว่างกันในเดือนมิถุนายน ค.ศ.1992 กำหนดข้อตกลงชั่วคราว (interim arrangement) เพื่อการสำรวจและแสวงหาประโยชน์ในปีต่อๆไปในพื้นดินท้องทะเลในเขตอ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนกันในอ่าวไทย ซึ่งทั้งสองฝ่ายยังไม่สามารถกำหนดเขตทางทะเลระหว่างกันได้ ต่อมาในปี ค.ศ. 1993 PETRONAS ของรัฐบาลมาเลเซีย และ PRETROVIETNAM ของรัฐบาลเวียดนามได้ทำความตกลงทางพาณิชย์ระหว่างกันจัดตั้งคณะกรรมการประสานงานเพื่อปฏิบัติตามบันทึกความเข้าใจปี ค.ศ.1992 โดยให้ PRETRONAS เพียงฝ่ายเดียวเป็นผู้ดำเนินการพัฒนาร่วม และแบ่งผลประโยชน์สิทธิจากการพัฒนาร่วมให้ PRETROVIETNAM ในสัดส่วนที่เท่ากัน และให้ใช้กฎหมายมาเลเซียในพื้นที่พัฒนาร่วม

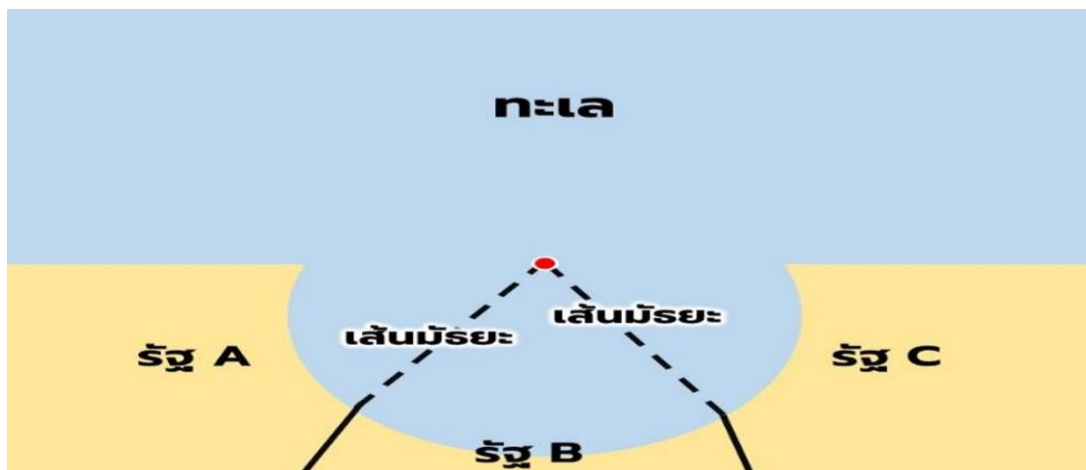
5.7 ประเทศโคลอมเบีย-ประเทศจาไมกา ในปี ค.ศ.1993 ทั้งสองประเทศได้จัดทำสนธิสัญญาแบ่งเขตทางทะเลร่วมกันในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ.1993 กำหนดเขตทางทะเลระหว่างกันบางส่วน และจัดตั้งเขตพัฒนาร่วม (joint development zone) ในส่วนที่ยังกำหนดเขตทางทะเลระหว่างกันไม่ได้

5.8 ประเทศอาร์เจนตินา-สหราชอาณาจักร โดยในปี ค.ศ.1990 แม้ทั้งสองฝ่ายยังคงทำที่เดิมเกี่ยวกับอธิปไตยและเขตอำนาจทั้งทางบกและทางทะเลใน Falklands Islands, South Georgia, South Sandwich Islands และทางทะเลโดยรอบ อาร์เจนตินาและสหราชอาณาจักรได้มี Joint Statement on the Conservation of Fisheries ในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ.1990 ที่แสดงให้เห็นถึงท่าทีทั้งสองฝ่ายไปในทิศทางของการพัฒนาร่วม และต่อมาได้มี Joint Declaration on Co-operation over Offshore Activities in the South West Atlantic ในเดือนกันยายน ค.ศ.1995 กำหนดเขตพิเศษ (Special Area) เพื่อการสำรวจและแสวงหาประโยชน์ในไฮโดรคาร์บอนโดยอุตสาหกรรมน้ำมันและก๊าซในทะเลใน South West Atlantic และ North Sea

5.9 กรณีศึกษาผลการตัดสินของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (International Court of Justice: ICJ) และศาลกฎหมายทะเลระหว่างประเทศ (International Tribunal for the Law of the Sea: ITLOS) ที่ลักษณะทางกายภาพคล้ายกับลักษณะทางกายภาพระหว่างไทย-กัมพูชา ที่นำมาประกอบการศึกษาวิเคราะห์ประกอบด้วย ซึ่งสมาน ใต้รายรัมย์ (2567) ได้รวบรวมไว้ดังนี้

1) กรณีไหล่ทวีปบริเวณทะเลเหนือระหว่าง เนเธอร์แลนด์-เยอรมนี-เดนมาร์ก (ICJ, 2512) เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2512 ICJ ได้พิพากษาตัดสินกำหนดเขตทางทะเลระหว่างเนเธอร์แลนด์-เยอรมนี-เดนมาร์ก ขั้นตอนในการพิจารณาเริ่มต้นด้วยการสร้างเส้นมัธยะระหว่างรัฐชายฝั่งทั้งสามลักษณะทางกายภาพบริเวณดังกล่าว มีเยอรมนีเป็นรัฐที่อยู่ตรงกลาง ถูกขนาบข้างด้วยเนเธอร์แลนด์และเดนมาร์ก ลักษณะชายฝั่งทะเลของทั้งสามประเทศมีลักษณะโค้งเว้าเข้าหาแผ่นดิน บริเวณตรงกลางมีลักษณะเป็นอ่าว ปัจจัยที่ ICJ ให้ความสำคัญในกรณีดังกล่าวคือ ชายฝั่งที่มีลักษณะของการโค้งเข้าหาชายฝั่งหรือมีลักษณะคล้ายเลนซ์เว้า และส่งผลให้เกิดการปิดกั้นทางออกสู่ทะเลของรัฐชายฝั่งคู่กรณี (Concavity and Cut-off effect) ตัวอย่างที่นำมาอธิบายเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความเข้าใจได้อย่างชัดเจน ได้แก่ เครื่องวงกลมบนเส้นรอบวงของเครื่องวงกลมเปรียบได้กับชายฝั่งประกอบไปด้วยรัฐชายฝั่ง 3 รัฐ มีความยาวชายฝั่งเท่ากัน เลยจากเครื่องวงกลมออกไปคือ ทะเลหลวง รัฐทั้ง 3 ทำการแบ่งเขตแดนทาง

ทะเลระหว่างกันด้วยวิธีเส้นมัธยะ ดังนั้นเส้นมัธยะที่ได้ก็คือรัศมีของวงกลมมีจุดเริ่มต้นคือจุดเขตแดนระหว่างรัฐทั้งสามที่อยู่บนเส้นรอบวง เส้นมัธยะหรือเขตทางทะเลจะไปบรรจบหรือตัดกัน ณ จุดศูนย์กลาง การบรรจบหรือตัดกันดังกล่าวส่งผลให้รัฐที่อยู่ตรงกลางถูกปิดกั้น (Cut-off) ด้วยเส้นมัธยะของรัฐที่อยู่รอบข้างทั้ง 2 ข้าง ทำให้รัฐที่อยู่ตรงกลางถูกปิดล้อมทางทะเลด้วยเขตทางทะเลจากรัฐชายฝั่งที่อยู่รอบข้างทั้ง 2 ข้างหรือได้รับอิทธิพลจาก (Schofield, 1999, p.108) ดังรูปภาพด้านล่าง

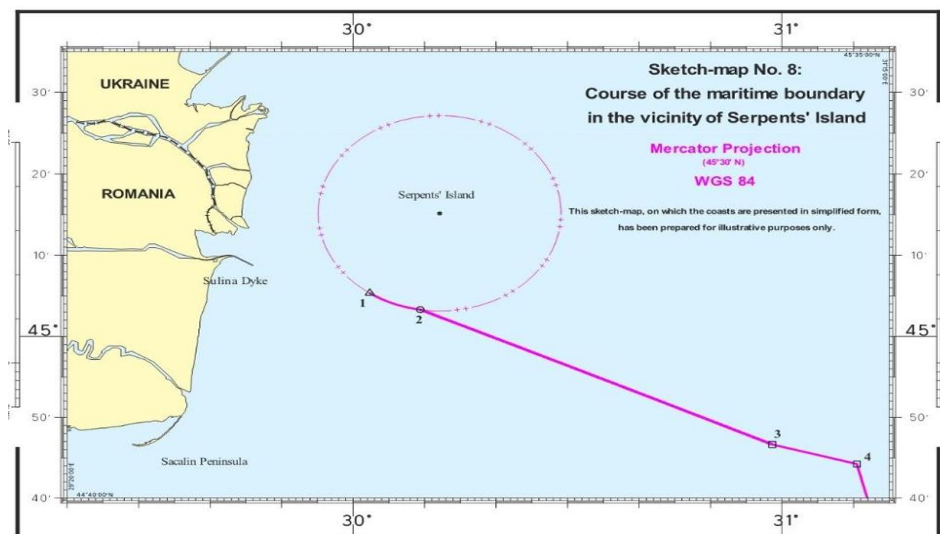
รูปภาพที่ 29 ลักษณะของชายฝั่งที่มีลักษณะ Concavity บริเวณรัฐ B ส่งผลให้เกิดการ Cut-off effect เมื่อมีการสร้างเส้นมัธยะระหว่างรัฐ A กับรัฐ B และระหว่างรัฐ B กับรัฐ C

กรณีระหว่างเนเธอร์แลนด์-เยอรมนี-เดนมาร์ก เป็นไปในลักษณะตามรูปที่ 29 ICJ จึงได้ทำการปรับแต่งเส้นมัธยะเพื่อลดความเสียหายทางภูมิประเทศของเยอรมนีที่ถูกปิดกั้น (Cut-off) จากเส้นมัธยะ แบบเคร่งครัด ICJ ได้ระบุสาเหตุในการปรับแต่งว่า “It is in this spirit that the Court must examine the question of how the continental shelf can be delimited when it is in fact the case that the equidistance principle does not provide an equitable solution” สำหรับผลการปรับแต่งเส้นมัธยะ กรณีระหว่างเนเธอร์แลนด์-เยอรมนี-เดนมาร์ก เป็นไปตามรูปภาพข้างต้น ส่งผลให้ถูกปิดล้อม (Cut off effect) จากเส้นมัธยะแบบเคร่งครัด (เส้นปะสีเขียว) ระหว่างเนเธอร์แลนด์และเดนมาร์ก ICJ ทำการปรับแต่งเส้นมัธยะ (เส้นปะสีชมพู) เพื่อความเที่ยงธรรมในการกำหนดเขตทางทะเลระหว่างรัฐทั้งสาม และอาณาเขตทางทะเลของเยอรมนีไม่ถูกปิดล้อมจากเขตทางทะเลของรัฐชายฝั่งอื่นดังรูปภาพที่แสดงข้างล่างนี้ที่ได้จากการปรับแต่งเส้นมัธยะดังกล่าว

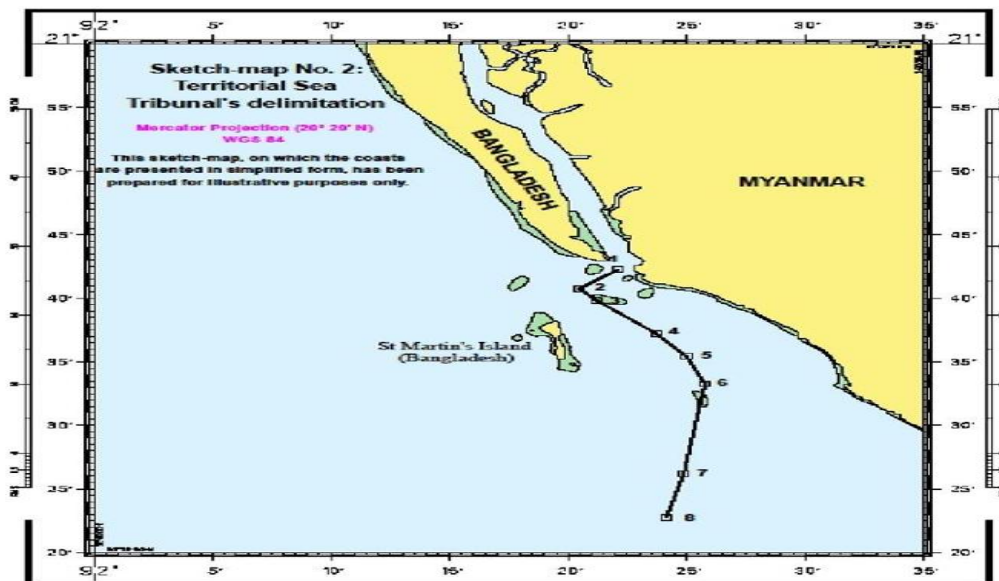
รูปภาพที่ 30 ลักษณะชายฝั่งของเยอรมนีที่อยู่ในตำแหน่งของส่วนเว้า (Concavity)

2) กรณีระหว่าง โรมานี-ยูเครน เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2552 ICJ ได้เผยแพร่ผลการพิจารณาการกำหนดเขตทางทะเลระหว่าง โรมานี-ยูเครน ที่มีเกาะ Serpents ของยูเครนเพียงเกาะเดียวที่เกี่ยวข้องกับการแบ่งเขตทางทะเล ลักษณะทางกายภาพของเกาะ Serpent มีพื้นที่ประมาณ 0.17 ตร.กม. อยู่ห่างจากแผ่นดินประมาณ 20 ไมล์ทะเล (ICJ, 2552) ผลการพิจารณาศาลได้สร้างเส้นมัธยะในบริเวณที่ทำการกำหนดเขตทางทะเลระหว่าง โรมานี-ยูเครน โดยสมมุติว่าไม่มีเกาะ Serpents อยู่ จากนั้นนำเกาะ Serpent มาไว้ที่เดิมแล้วสร้างเส้นอาณาเขตทางทะเล 12 ไมล์ทะเล รอบเกาะ Serpents เมื่อได้เส้นมัธยะ และเส้นอาณาเขตทางทะเล 12 ไมล์ ล้อมรอบเกาะ Serpents การตัดสินดังกล่าวส่งผลให้เขตทางทะเลระหว่าง โรมานี-ยูเครน ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ เส้นมัธยะ และเส้นอาณาเขตทางทะเล 12 ไมล์ทะเล ล้อมรอบเกาะ Serpents จากนั้นจึงทำการปรับแต่งเส้นมัธยะในส่วนของเขตทางทะเลในบริเวณที่มีการตัดกันของเส้นมัธยะและเส้น 12 ไมล์ทะเลล้อมรอบเกาะ Serpent สำหรับบริเวณที่มีการตัดกันเขตทางทะเลจะยึดถือตามเส้น 12 ไมล์ทะเล ล้อมรอบเกาะ Serpents ตามรูปภาพด้านล่าง

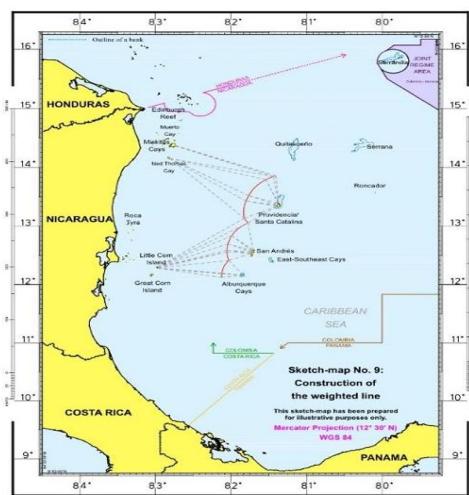
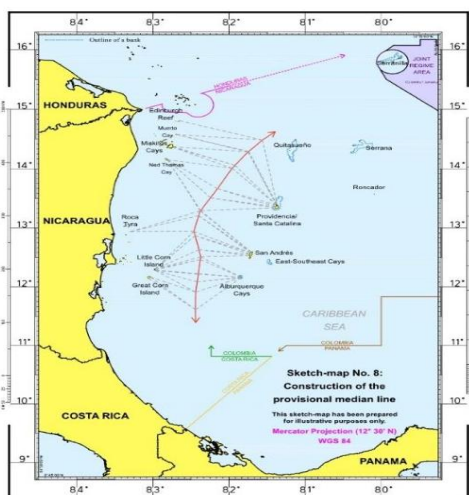
รูปภาพที่ 31 เขตแดนทางทะเลระหว่าง โรมาเนีย-ยูเครน ระหว่างจุดที่ 1-2 มีลักษณะเป็นไปตาม ทะเลอาณาเขต 12 ไมล์ทะเล ล้อมรอบเกาะ Serpents (ICJ, 2552)

3) กรณีการกำหนดเขตทางทะเลระหว่าง บังคลาเทศ-เมียนมา เมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2555 ITLOS ได้เผยแพร่ผลการพิจารณากำหนดอาณาเขตทางทะเลระหว่าง บังคลาเทศ-เมียนมา องค์ประกอบสำคัญที่มีลักษณะคล้ายกับกรณีระหว่าง ไทย-กัมพูชา คือ ที่ตั้งของเกาะ St.Martin มีลักษณะทางกายภาพ คล้ายกับเกาะกูดของไทย (เกาะกูดทั้งเกาะ เป็นเกาะภายใต้เขตอำนาจอธิปไตยของไทยโดยสมบูรณ์และมีที่ตั้งอยู่ในเขตไทย เป็นส่วนหนึ่งของระบบเส้นฐานตรงที่ไทยประกาศ แต่มีแนวเส้นอ้างอิงสิทธิ์ในไหล่ทวีปของกัมพูชามาพาดผ่าน และกัมพูชามีได้อ้างสิทธิ์เหนือพื้นที่ตอนล่างของเกาะกูดแต่อย่างใด) เกาะ St.Martin อยู่ภายใต้อธิปไตยของบังคลาเทศ อยู่ห่างจากชายฝั่งของบังคลาเทศ 4.547 ไมล์ทะเล และอยู่ห่างจากชายฝั่งเมียนมา 4.492 ไมล์ทะเล ตั้งอยู่ทางตะวันตกเฉียงใต้ 6.5 ไมล์ทะเลของจุดสิ้นสุดเขตแดนระหว่าง บังคลาเทศ-เมียนมา มีพื้นที่ 8 ตร.กม มีประชากรอาศัยอยู่ประมาณ 8 พันคน เกาะ St.Martin ตั้งอยู่ตรงข้ามชายฝั่งของเมียนมา ผลการพิจารณาของ ITLOS คือพิจารณาให้ผลต่อเกาะ St.Martin โดยสมบูรณ์ ในการกำหนดเขตทางทะเลระหว่างบังคลาเทศ-เมียนมา (ITLOS, 2555) ตามรูปภาพข้างล่าง

รูปภาพที่ 32 เส้นมัธยะระหว่างเกาะ St. Martin ของบังคลาเทศกับชายฝั่งของเมียนมา ตามที่ศาลกำหนดแม่ที่ตั้งของเกาะ St. Martin อยู่หน้าชายฝั่งของเมียนมา (ITLOS, 2555)

4) กรณีระหว่าง นิการากัว-โคลัมเบีย เมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน 2555 ICJ ได้เผยแพร่ผลการพิจารณาการกำหนดเขตทางทะเลระหว่าง นิการากัว-โคลัมเบีย ลักษณะทางกายภาพสำคัญที่ ICJ นำมาประกอบการกำหนดเขตทางทะเลระหว่าง นิการากัว-โคลัมเบีย คือการนำเกาะและหินทั้งหมดที่อยู่ในทะเลของทั้งสองฝ่ายมาใช้เป็นจุดควบคุมในการสร้างเส้นมัธยะแบบเคร่งครัด โดยไม่มีส่วนใดส่วนหนึ่งของแผ่นดินเกี่ยวข้องกับการสร้างเส้นมัธยะเมื่อทำการปรับแต่งเส้นมัธยะแล้วส่งผลให้นิการากัว-โคลัมเบีย ได้รับพื้นที่อาณาเขตทางทะเลด้วยอัตราส่วนคือนิการากัว (3.44) : โคลัมเบีย (1) ในขณะที่อัตราส่วนความยาวชายฝั่ง ที่เกี่ยวข้องคือ 8.2 : 1 (ICJ, 2555, น.5) ตามรูปภาพด้านล่าง

รูปภาพที่ 33 ซ้าย เส้นมัธยะแบบเคร่งครัดระหว่าง นิการากัว-โคลัมเบีย ขวา เส้นมัธยะแบบปรับแต่งระหว่าง นิการากัว-โคลัมเบีย

5.10 วิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ เป็นการนำผลการตัดสินของ ICJ และ ITLOS ตามข้อ 5.9 ที่เป็นกรณีศึกษาดังกล่าวมาเปรียบเทียบกับกรณีระหว่าง ไทย-กัมพูชา ทั้งนี้พื้นที่ทำการศึกษาคือพื้นที่ทับซ้อนไทย-กัมพูชาตั้งแต่เหนือแลตติจูด 11 องศาเหนือ เพื่อต้องการให้ผลการศึกษาสอดคล้องกับข้อกำหนดใน MOU 2544 ที่ระบุว่า ให้ทำการแบ่งเขตเหนือแลตติจูด 11 องศาเหนือ ทั้งนี้ยังกำหนดขอบเขตการวิเคราะห์ไว้เพียงลักษณะทางกายภาพ เช่น ความยาวของชายฝั่ง ตำแหน่งของเกาะที่เกี่ยวข้องในการแบ่งเขตเท่านั้นมิได้นำสภาวะแวดล้อมทางด้านอื่น ๆ มาร่วมพิจารณาโดยมีพื้นที่ทำการศึกษารูปภาพด้านล่าง

รูปภาพที่ 34 พื้นที่ทำการศึกษาระยะตั้งแต่แลตติจูด 11 องศาเหนือ

โดยในการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบที่ได้นำผลการตัดสินของ ICJ และ ITLOS ซึ่งสมาน ใต้รายรัพย์. (2567) ได้รวบรวมไว้ดังนี้

1) กรณีลักษณะของชายฝั่งที่มีลักษณะเว้า (Concavity) ที่ส่งผลให้ถูกปิดกั้น (Cut-off effect) ผลการตัดสินที่มีความชัดเจนคือ กรณีระหว่าง เนเธอร์แลนด์-เยอรมนี-เดนมาร์ก ICJ ทำการปรับแต่งเส้นมัธยะ เพื่อให้เยอรมนี ไม่ได้รับผลกระทบจาก Cut-off effect ส่วนในกรณีระหว่าง บังคลาเทศ-เมียนมา ITLOS ได้นำลักษณะทางกายภาพของชายฝั่งในภาพรวมของ อินเดีย-บังคลาเทศ-เมียนมา มาพิจารณาประกอบ แม้อินเดียจะมีได้เป็นรัฐคู่กรณีแต่อย่างไร แต่ชายฝั่งของบังคลาเทศมีลักษณะโค้งเว้ามีลักษณะเป็นกันอ่าวที่ส่งผลให้เขตทางทะเลระหว่าง อินเดีย-บังคลาเทศ และบังคลาเทศ-เมียนมา ส่งผลกระทบโดยตรงต่อบังคลาเทศได้ ICJ จึงได้ระบุไว้อย่างชัดเจนในผลการพิจารณาปรับเส้นมัธยะว่า “The Tribunal, therefore, determines that the adjustment of the provisional equidistance line should commence at point X with coordinates 20° 03’ 32.0” N, 91°50’ 31.8” E, where the equidistance line begins to cut off the southward projection of the coast of Bangladesh.” (ITLOS, 2555) เมื่อนำผลการพิจารณาจากทั้งสองกรณีมาวิเคราะห์การเกิด Cut-off effect เมื่อเปรียบเทียบกับกรณีระหว่างไทย-กัมพูชา พบว่าต้องพิจารณานำชายฝั่งในส่วนของเวียดนามมาพิจารณาประกอบด้วย ซึ่งแม้ชายฝั่งของกัมพูชาจะถูกขนาบข้างด้วยชายฝั่งของไทยและเวียดนาม แต่ชายฝั่งของ

กัมพูชาไม่ได้มีลักษณะของความเว้า (Concavity) ที่จะส่งผลต่อการได้รับผลกระทบจาก Cut-off effect แต่อย่างใด นอกจากนี้ การประกาศน่านน้ำประวัติศาสตร์ร่วมกันของ กัมพูชา เวียดนาม ทำให้น่านน้ำของกัมพูชาที่ทับซ้อนกับน่านน้ำของเวียดนาม มีสถานะเป็นน่านน้ำภายในของกัมพูชา เช่นกัน ยิ่งเป็นสิ่งยืนยันได้ว่ากัมพูชาจะไม่ได้รับผลกระทบจาก Cut-off effect

2) อิทธิพลของเกาะในการกำหนดเขตทางทะเลในกรณีระหว่าง โรมานี-ยูเครน คือ เกาะ Serpents ส่วนกรณีระหว่าง บังคลาเทศ-เมียนมา คือเกาะ St. Martin การพิจารณาทั้งจาก ICJ และ ITLOS เป็นไปในทางเดียวกันคือกำหนดอาณาเขตทางทะเลให้กับเกาะ และให้อิทธิพลกับเกาะโดยสมบูรณ์ในการกำหนดเขตทางทะเลระหว่างรัฐชายฝั่ง กรณีระหว่างโรมานี-ยูเครน ที่ปรากฏชัดเจนนคือ ICJ กำหนด อาณาเขตทางทะเล 12 ไมล์ทะเลล้อมรอบเกาะ Serpents และปรับแต่งเส้นมีธยะระหว่าง โรมานี-ยูเครน ในส่วนที่ทับซ้อนกับอาณาเขตทางทะเลของเกาะ Serpent พิจารณาเป็นไปตามอาณาเขตทางทะเลของเกาะ Serpents เป็นสำคัญ ซึ่งการพิจารณาสอดคล้องกับกรณีระหว่าง บังคลาเทศ-เมียนมา ที่ ITLOS ให้อิทธิพลโดยสมบูรณ์กับเกาะ St. Martin ในการสร้างเส้นมีธยะระหว่างเกาะ St. Martin กับชายฝั่งของเมียนมา และการให้อาณาเขตทางทะเลล้อมรอบเกาะ St. Martin การพิจารณาเทียบเคียงลักษณะทางกายภาพในกรณีของเกาะกูดที่มีพื้นที่ประมาณ 111.894 ตร.กม. (อนุวัฒน์ นทีวัฒนา, 2551) ซึ่งมีขนาดใหญ่กว่าเกาะ Serpents ประมาณ 660 เท่า และใหญ่กว่าเกาะ St. Martin ประมาณ 14 เท่า อีกทั้งเกาะกูดมีการอาศัยและดำรงสถานะทางเศรษฐกิจได้ด้วยตนเองอย่างชัดเจน ดังนั้นเกาะกูดจึงมีผลโดยสมบูรณ์ในการกำหนดเขตทางทะเล และการมีอาณาเขตทางทะเลเป็นของตนเองเมื่อเปรียบเทียบกับเกาะ Serpents หรือเกาะ St. Martin ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นถึงกำหนดเขตทางทะเลให้กับเกาะกูดได้ดังนี้

รูปแผนที่ 35 แสดงถึงทะเลอาณาเขต เขตต่อเนื่อง และเขตเศรษฐกิจจำเพาะ
ที่มา: ปานเทพ พัวพงษ์พันธ์ (2567)

3) การพิจารณาเกี่ยวกับเกาะและหินที่เรียงรายอยู่นอกฝั่งทั้งของไทยและกัมพูชาสามารถเทียบเคียงได้กับกรณีระหว่าง นิการาแก้ว-โคลัมเบีย เนื่องจากมีการนำทุกเกาะและหินทุกก้อน มาเป็นองค์ประกอบในการพิจารณา กำหนดอาณาเขตทางทะเล แม้การปรับแต่งเส้นมีระยะส่งผลต่ออัตราส่วนระหว่างพื้นที่ทางทะเลที่เกี่ยวข้องในแต่ละฝ่ายได้รับไม่สอดคล้องกับอัตราส่วนความยาวของชายฝั่งที่เกี่ยวข้อง จึงเกิดคำถามว่าการปรับแต่งเส้นมีระยะดังกล่าวเป็นไปตามหลักความเที่ยงธรรมหรือไม่ ในประเด็นดังกล่าว ITLOS ให้เหตุผลสรุปได้ว่า “The Court concludes that, taking account of all the circumstances of the present case, the result achieved by the maritime delimitation does not entail such a disproportionality as to create an inequitable result” ศาลได้พิจารณาสถานะแวดล้อมทั้งหมดที่เกี่ยวข้องมาประกอบการพิจารณา ส่งผลให้เกิดการกำหนดเขตทางทะเล และไม่ปรากฏว่าประเด็นความไม่ได้สัดส่วนส่งผลให้เกิดความไม่เที่ยงธรรมแต่อย่างใด (ITLOS, 2555) สำหรับกรณีระหว่าง ไทย-กัมพูชา ต่างก็มีเกาะและหินที่อยู่เรียงรายตามแนวชายฝั่งสองฝ่าย หากมีการนำวัตถุที่อยู่นอกฝั่งที่อยู่เหนือน้ำตลอดเวลาในเวลาน้ำขึ้นสูงไม่ว่าจะเป็นเกาะหรือหินมาประกอบการสร้างเส้นมีระยะมีแนวทางในการพิจารณาเพียง 2 กรณีคือ ใช้เกาะและหินนอกชายฝั่งทั้งหมดหรือไม่ใช้ทั้งหมดโดยไม่มีข้อยกเว้นใด ๆ

5.11 ประเด็นที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องจากกรณีศึกษาที่นำมาสู่ผลการศึกษาโดยภาพรวม ซึ่งการกำหนดเขตทางทะเลระหว่าง ไทย-กัมพูชา ตั้งแต่เหนือแลตติจูด 11 องศาเหนือขึ้นไป จะเริ่มต้นจากการสร้างเส้นมีระยะแบบเคร่งครัด (Provisional Median Line) ขึ้นก่อน จากนั้นทำการปรับแต่งเส้นมีระยะ (Adjusted Median Line) ตามสถานะแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง สำหรับการวิเคราะห์จะพิจารณาเฉพาะกรณีเกาะและหินที่อยู่เหนือน้ำตลอดเวลาเท่านั้นในการสร้างเส้นมีระยะ แม้ลักษณะของชายฝั่งจะมีลักษณะของรัฐประชิด (Adjacent States) แต่การกำหนดเขตทางทะเลในบริเวณดังกล่าว เกาะกูด เกาะกง และหินกัสโรเวีย ที่มีตำแหน่งในลักษณะที่อยู่ตรงข้ามกันในพื้นที่ตอนบนเหนือ แลตติจูดที่ 11 องศาเหนือ จะเป็นปัจจัยหลักที่ต้องนำมาพิจารณาในการกำหนดอาณาเขตทางทะเลระหว่าง ไทย-กัมพูชา ประกอบด้วยหลักการพิจารณา กล่าวคือ

1) เส้นมีระยะแบบเคร่งครัด เป็นเส้นระยะห่างเท่ากันจากจุดฐานที่อยู่นอกสุดของเกาะและหินที่อยู่เรียงรายจากจุดสิ้นสุดเขตแดนทางบกที่จะใช้เป็นจุดเริ่มต้นของเขตแดนทางทะเลระหว่าง ไทย-กัมพูชา ฝ่ายไทยประกอบด้วยเกาะกูด ฝ่ายกัมพูชาประกอบด้วย เกาะกง และหินกัสโรเวีย สำหรับเกาะกูดและเกาะกง นั้นไม่มีข้อโต้แย้งใด ๆ ที่จะไม่นำมาเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างเส้นมีระยะ เกาะกงมีการวางตัวขนานไปกับทิศทางของชายฝั่งกัมพูชา มีพื้นที่ประมาณ 98.41 ตร.กม. ยาวประมาณ 10.64 ไมล์ทะเล (1 ไมล์ทะเล = 1,852 เมตร) ด้านเหนือของเกาะห่างจากแผ่นดินประมาณ 0.2 ไมล์ทะเล ด้านใต้ห่างจากแผ่นดินประมาณ 2.05 ไมล์ทะเล ในส่วนของหินกัสโรเวียนั้น มีคุณลักษณะเป็นหินอยู่เหนือน้ำตลอดเวลา มีพื้นที่ประมาณ 0.01 ตร.กม. มีระยะห่างจากชายฝั่งประมาณ 16.7 ไมล์ทะเล ห่างจากเกาะกงประมาณ 14.6 ไมล์ทะเล ส่งผลกระทบต่อทิศทางของเส้นมีระยะและเป็นไปในลักษณะที่เอื้อต่อฝ่ายกัมพูชา

2) การปรับแต่งเส้นมีระยะจากกรณีศึกษาในการพิจารณาของศาลระหว่างประเทศ พบว่าไม่มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอน ในการปรับแต่งเส้นมีระยะ เนื่องจากความแตกต่างของสถานะแวดล้อมทางกายภาพที่แตกต่างกัน แต่ในทุกกรณีมีวัตถุประสงค์เพื่อบรรลุผลแห่งความเที่ยงธรรม หลักการดังกล่าวยืนยันได้จากกรณีที่ ITLOS ได้ยินยอมการปรับแต่งเส้นมีระยะเพื่อบรรลุผลแห่งความเที่ยงธรรมในกรณีระหว่าง บังคลาเทศ-เมียนมา ไว้ว่า “There is no general rule in this respect. Each case is unique and requires specific treatment, the ultimate goal

being to reach a solution that is equitable” (ITLOS, 2555, p.96, para.317) การปรับแต่งเส้นมัธยะที่สร้างจากเกาะกูดของไทย และเกาะกงกับหินกัสโรเวียของกัมพูชา สามารถพิจารณาปรับแต่งได้ด้วยกันอย่างน้อย 2 วิธี นั่นคือ วิธีที่ 1 ความยาวชายฝั่งของวัตถุที่เกี่ยวข้อง หรือ วิธีที่ 2 คือการใช้พื้นที่ของวัตถุที่เกี่ยวข้อง ซึ่งหากพิจารณาพื้นที่ของเกาะกูด 111.894 ตร.กม. พื้นที่ของเกาะกง 98.41 ตร.กม. พื้นที่ของหินกัสโรเวีย 0.01 ตร.กม. พบว่าอัตราส่วนของพื้นที่ของเกาะและหินที่เกี่ยวข้องกับการปรับแต่ง เส้นมัธยะคือ 1.14 : 1 (ไทย 111.894 : กัมพูชา 98.42)

ประเด็นในการพิจารณาเพิ่มเติมคือเมื่อขนาดของหินกัสโรเวียมิได้ส่งผลอย่างเป็นนัยยะสำคัญที่จะส่งผลให้อัตราส่วนการปรับเส้นมัธยะเกิดการเปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด แต่ปัจจัยที่ส่งผลอย่างชัดเจนในการสร้างเส้นมัธยะคือตำแหน่งของหินกัสโรเวีย การกำหนดว่าจะใช้เกาะ หิน ในการสร้างเส้นมัธยะหรือไม่ สำหรับกรณีระหว่าง ไทย-กัมพูชา ต้องยึดถือว่าหากใช้ก็ต้องใช้ทั้งหมด หากไม่ใช้ก็ไม่ใช้ทั้งหมด ซึ่งหากพิจารณาลักษณะทางกายภาพแล้วทั้งฝ่ายไทยและกัมพูชาต่างก็มีคุณลักษณะที่เป็นประโยชน์ของแต่ละฝ่ายดังนี้

1. ในด้านของตำแหน่ง หากพิจารณาเกี่ยวกับที่ตั้งหรือตำแหน่งของเกาะกูด เกาะกง และหินกัสโรเวียพบว่า

1.1 เกาะกูด มีตำแหน่งการวางตัวคล้ายกับเกาะ St. Martin ในกรณีระหว่าง บังคลาเทศ-เมียนมา คือ บางส่วนของเกาะกูดวางตัวอยู่หน้าชายฝั่งของกัมพูชา เมื่อเปรียบเทียบกับกรณีเกาะ St. Martin ของบังคลาเทศ แนวเกาะวางตัวอยู่หน้าชายฝั่งของเมียนมา ซึ่ง ITLOS พิจารณาให้อิทธิพลโดยสมบูรณ์ในการแบ่งเขตแดนทางทะเล จากกรณีดังกล่าวย่อมพิจารณาได้ว่า เกาะกูดจะมีอิทธิพลโดยสมบูรณ์ในการแบ่ง เขตแดนทางทะเลกับกัมพูชา

1.2 เกาะกง การวางตัวตามแนวยาวของเกาะเป็นไปในแนวเดียวกับชายฝั่ง ระยะห่างระหว่าง เกาะกงกับแผ่นดินน้อยมากเมื่อเทียบกับระยะห่างระหว่างเกาะกูดกับแผ่นดิน และไม่มีส่วนใดของเกาะที่ล้ำ เกินจุดสิ้นสุดเขตแดนทางบก จากลักษณะดังกล่าวจึงต้องนำเกาะกงมาเป็นส่วนหนึ่งในการแบ่งเขตทางทะเล ระหว่างไทย-กัมพูชา

1.3 หินกัสโรเวีย ถือว่ามีตำแหน่งที่ติดต่อกัมพูชาในการสร้างเส้นมัธยะเนื่องจากอยู่ห่างจากชายฝั่งมากที่สุด แต่มิได้มีส่วนหนึ่งส่วนใดล้ำเกินจุดสิ้นสุดเขตแดนทางบกระหว่าง ไทย-กัมพูชา นอกจากนี้ กัมพูชาได้กำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งของเส้นฐานตรง (Clive Howard, 1999)

2. สัดส่วนของขนาดพื้นที่ของวัตถุที่เกี่ยวข้องในการปรับแต่งเส้นมัธยะ พบว่า เกาะกูดมีขนาดพื้นที่มากกว่าเกาะกงและหินกัสโรเวียรวมกัน ดังนั้นการปรับแต่งเขตทางทะเลจากเส้นมัธยะแบบเคร่งครัด เป็นเส้นมัธยะแบบปรับแต่ง ซึ่งใช้พื้นที่ของวัตถุที่นำมาเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างเส้นมัธยะ จะสามารถทดแทนและชดเชยความได้เปรียบเชิงระยะของหินกัสโรเวียได้

3. การปรับแต่งเส้นมัธยะ มีหลากหลายวิธีขึ้นกับสถานะแวดล้อมที่นำมาประกอบการพิจารณา ที่พบในผลการพิจารณาของ ICJ และ ITLOS คือความยาวชายฝั่งที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากเป็นตัวเลขที่สามารถแสดง ได้อย่างเป็นรูปธรรม การพิจารณาของ ICJ และ ITLOS ในกรณีต่าง ๆ มีขั้นตอนคือการหาพื้นที่ที่เกี่ยวข้องในการกำหนดเขตทางทะเล แล้วทำการปรับแต่งเส้นมัธยะตามปัจจัยที่นำมาพิจารณา ได้แก่ ความยาวชายฝั่งที่เกี่ยวข้อง สำหรับความยาวชายฝั่งที่เกี่ยวข้องแต่ละกรณีก็แตกต่างกันตามสถานะแวดล้อม เช่น กรณีระหว่าง โรมานี-ยูเครน ใช้ความยาวชายฝั่งแบบ Tracing (การวัดความยาวแบบละเอียด) ส่วนกรณีระหว่าง บังคลาเทศ-เมียนมา ใช้ความยาว

ชายฝั่งแบบทิศทางทั่วไปของชายฝั่ง การปรับแต่งเส้นมัธยะ ระหว่าง ไทย-กัมพูชา นอกจากจะใช้วิธีการตามที่ ICJ และ ITLOS ใช้มาแล้ว ก็สามารถใช้ขนาดพื้นที่ของวัตถุ ที่เกี่ยวข้องหรือความยาวของเส้นล้อมรอบวัตถุที่เกี่ยวข้องได้

กรณีตัวอย่างเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงแนวทางต่าง ๆ ที่สามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิ์ เพื่อให้เกิดการพัฒนาในมิติต่าง ๆ แต่ต้องอยู่บนพื้นฐานของหลักกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องก่อน เริ่มต้นการเจรจาหรือการทำข้อตกลงร่วมการพัฒนาที่จะสร้างโอกาสให้กับประเทศ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาตามมา ในภายหลังที่จะนำผลของการตกลงร่วมกันไปเรียกร้องสิทธิเพิ่มเติมให้เกิดข้อพิพาทจนนำไปสู่การฟ้องศาลระหว่างประเทศ นอกจากนั้นแล้วผลการศึกษาของ สมาน ด้รายรัมย์ (2567) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบผลการตัดสินเขตแดนทางทะเลเพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดเขตทางทะเลระหว่างไทย-กัมพูชา ในบริเวณพื้นที่อ้างสิทธิ์ไหล่ทวีปทับซ้อนเหนือแลตติจูด 11 องศาเหนือ ผลการศึกษา พบว่า แนวทางในการกำหนดเขตทางทะเลระหว่างไทย-กัมพูชา มีหลากหลายแนวทางขึ้นอยู่กับปัจจัยที่นำประกอบการพิจารณา แต่สามารถจำแนกแนวทางในการกำหนดเขตได้ 2 กรณีคือ การใช้เกาะและหินทั้งหมด กับใช้เฉพาะชายฝั่งเพียงเท่านั้น ทั้งนี้ ผลงานทางวิชาการนี้ได้ค้นพบสิ่งสำคัญประการหนึ่งคือ การปรับแต่งเส้นมัธยะเพื่อบรรลุผลแห่งความเที่ยงธรรมสามารถใช้พื้นที่ของเกาะและหินที่ถูกนำมาใช้เป็นจุดควบคุม (Control Point) เป็นปัจจัยในการปรับแต่งเส้นมัธยะแทนการใช้ความยาวชายฝั่งที่เกี่ยวข้องได้ และจะช่วยให้ความเที่ยงธรรมในเชิงพื้นที่ระหว่างเกาะที่มีขนาดใหญ่กับหินที่มีขนาดเล็กมีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

บทที่ 3 ผลการศึกษา

จากการศึกษาเอกสารและการทบทวนวรรณกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนระหว่างประเทศไทยและกัมพูชาบริเวณโดยรอบเกาะกูดนั้น ขอนำเสนอผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาโดยแยกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาเชิงเอกสาร และ ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาจากการลงพื้นที่จริง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาเชิงเอกสาร

ในการนำเสนอผลการศึกษานี้ ส่วนที่ 1 นั้น เป็นการนำเสนอผลการศึกษาจากการรวบรวมเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่มีการตีพิมพ์เผยแพร่จากแหล่งต่าง ๆ ซึ่งนำมารวบรวมและเรียบเรียงใหม่ให้สอดคล้องกับตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. บริบทและที่มาของพื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนระหว่างประเทศไทยและกัมพูชาบริเวณทะเลโดยรอบเกาะกูด

ผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับบริบทและที่มาของพื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนระหว่างประเทศไทยและกัมพูชาบริเวณทะเลโดยรอบเกาะกูด ซึ่งสามารถสรุปได้ 3 ประเด็น ดังนี้

1.1 กรรมสิทธิ์เกาะกูด

จากการศึกษาบริบทและที่มาของพื้นที่เกาะกูดที่แสดงให้เห็นถึงกรรมสิทธิ์เกาะกูดอย่างเบ็ดเสร็จและเด็ดขาดมีดังนี้

1) หนังสือสัญญาระหว่างกรุงสยามกับกรุงฝรั่งเศสที่ได้ลงนามในสัญญาร่วมกันเมื่อวันที่ 23 มีนาคม ร.ศ.125 (ค.ศ.1907) ซึ่งในข้อ 2 ของสัญญาระบุไว้อย่างชัดเจนว่า “รัฐบาลฝรั่งเศสยอมคืนดินแดนเมืองด่านซ้ายและเมืองตราดกับเกาะทั้งหลายซึ่งอยู่ภายใต้แหลมสิงห์ลงไปจนถึงเกาะกูดนั้นให้แก่สยาม.....” โดยที่ฝรั่งเศสมีเงื่อนไขที่สำคัญคือ เป็นการแลกกับดินแดนที่กล่าวไว้ในข้อ 1 ว่า “รัฐบาลสยามยอมยกดินแดนเมืองพระตะบอง เมืองเสียมราฐกับเมืองศรีโสภณให้แก่กรุงฝรั่งเศส....” ด้วยเหตุนี้ เมื่อฝรั่งเศสได้คืนเกาะกูดให้เป็นของประเทศไทยตามหนังสือสัญญานี้ ย่อมปรากฏชัดแจ้งว่าเกาะกูดเป็นของประเทศไทยมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2450 (ค.ศ.1907) จนปัจจุบันนี้ พ.ศ.2568 นับเป็นระยะเวลา 118 ปี ที่ประเทศไทยได้ครอบครองใช้สิทธิเป็นเจ้าของเกาะกูดอย่างสมบูรณ์ (effective occupation)

2) แผนที่ประกอบกฎเกณฑ์ที่ประกาศเส้นฐานตรงของประเทศกัมพูชา ปรากฏคำว่า “Siam” ที่พิมพ์ไว้ใต้คำว่า Koh Kut ไว้อย่างชัดเจน ซึ่งถือเป็นการยอมรับในกรรมสิทธิ์เกาะกูดเป็นของประเทศไทยอย่างชัดเจนตั้งแต่ต้นว่าเกาะกูดอยู่ภายใต้อำนาจอธิปไตยของประเทศไทย

3) ประเทศไทยได้ตั้งกระโจมไฟที่เกาะกูดเพื่อแสดงกรรมสิทธิ์ของไทยเหนือเกาะกูดเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ. 2517 โดยประกาศกรมอุทกศาสตร์และปรากฏว่าแผนที่อังกฤษหมายเลข 3967 แสดงที่ติดตั้งกระโจมไฟบนเกาะกูดนี้ด้วย

จากหลักฐานเชิงประจักษ์ดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นที่ปราศจากข้อสงสัยใด ๆ ทั้งข้อกฎหมาย (หนังสือสัญญา ระหว่างกรุงสยามกับกรุงฝรั่งเศส ลงวันที่ 23 มีนาคม ร.ศ.125 (ค.ศ.1907) และข้อเท็จจริงที่ประเทศไทยได้ ครอบครองเกาะกูดอย่างสมบูรณ์นับตั้งแต่การทำหนังสือสัญญาฯ ดังกล่าว ว่าไทยเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์เกาะกูด ตามหลัก “ผู้รับโอนคือกัมพูชา ย่อมไม่มีสิทธิ์ดีกว่าผู้โอนคือฝรั่งเศส” เมื่อเกาะกูดเป็นของไทยตั้งแต่ต้นแล้ว หลัก กฎหมายสากลทางทะเลอนุสัญญาว่าด้วยไหล่ทวีปภายใต้อนุสัญญาเจนีวา ค.ศ.1958 ข้อ 2 วรรค 1 ที่บัญญัติว่า “รัฐชายฝั่งมีสิทธิอธิปไตยเหนือไหล่ทวีป” รวมถึงอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทางทะเล ค.ศ.1982 ข้อ 77 ที่บัญญัติว่า “สิทธิของรัฐชายฝั่งเหนือไหล่ทวีป” ดังนั้นกัมพูชาจะกำหนดไหล่ทวีปอย่างไรก็ไม่มีผลต่ออำนาจอธิปไตยของรัฐชายฝั่ง ซึ่งเกาะกูดมีอำนาจอธิปไตยเช่นเดียวกับรัฐชายฝั่งตามหลักกฎหมายสากลทุกประการ

1.2 อำนาจอธิปไตย

เกาะกูดมีสถานะเป็นอำเภอหนึ่งที่อยู่ภายใต้เขตปกครองของ จ.ตราด ซึ่งมีส่วนราชการต่าง ๆ ในพื้นที่ อำเภอเกาะกูด ประกอบด้วย

- ที่ว่าการอำเภอเกาะกูด ตั้งอยู่บริเวณเขาลอย (เนิน 105) ภายในศูนย์ราชการอำเภอเกาะกูด หมู่ที่ 1 ตำบลเกาะกูด

- สถานีตำรวจภูธรอำเภอเกาะกูด ตั้งอยู่ที่บริเวณเขาลอย (เนิน 105) ภายในศูนย์ราชการ อำเภอเกาะกูด หมู่ที่ 1 ตำบลเกาะกูด

- สำนักเกษตรอำเภอเกาะกูด ตั้งอยู่บริเวณศูนย์ราชการ อำเภอเกาะกูด หมู่ที่ 1 ตำบลเกาะกูด

- ศูนย์การศึกษาอนุเคราะห์และการศึกษาตามอัธยาศัย ตั้งอยู่บริเวณศูนย์ราชการ อำเภอ เกาะกูด หมู่ที่ 1 ตำบลเกาะกูด - สถานีไฟฟ้าย่อยเกาะกูด ตั้งอยู่บริเวณศูนย์ราชการ อำเภอเกาะกูด หมู่ที่ 1 ตำบลเกาะกูด

- โรงพยาบาลเกาะกูด ตั้งอยู่บริเวณศูนย์ราชการ อำเภอเกาะกูด หมู่ที่ 1 ตำบลเกาะกูด

- องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะกูด ตั้งอยู่บริเวณวัดราษฎร์บำรุง อำเภอเกาะกูด หมู่ที่ 2 ตำบลเกาะกูด

- หน่วยปฏิบัติการเกาะกูด (ทร.) เป็นหน่วยทหารของกองทัพเรือ ตั้งอยู่ที่แหลมเทียน ตอนล่างสุดของ เกาะกูด

- หน่วยปฏิบัติการชุดพัฒนาสัมพันธ์มวลชน ที่ 1306 (ชพส.) ตั้งอยู่ที่วัดราษฎร์บำรุง หมู่ที่ 2 ตำบลเกาะ กูด ตำบลเกาะกูด

- หน่วยปฏิบัติการเกาะกูด กองร้อยตำรวจตระเวนชายแดน ที่ 117 ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 1

- สำนักปศุสัตว์อำเภอเกาะกูด ตั้งอยู่บริเวณศูนย์ราชการ อำเภอเกาะกูด หมู่ที่ 1 ตำบลเกาะกูด

- องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะหมาก ตั้งอยู่บริเวณบ้านโรงยาง หมู่ที่ 1 ตำบลเกาะ

จากการปกครองในพื้นที่เกาะกูดภายใต้อำนาจอธิปไตยของประเทศไทยมาตั้งแต่เกาะกูดอยู่ภายใต้ กรรมสิทธิ์ของสยามตั้งแต่ปี ค.ศ.1907 ตามสัญญาระหว่างกรุงสยามกับกรุงฝรั่งเศส เกาะกูดจึงอยู่ภายใต้อธิปไตย ของประเทศไทยตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ซึ่งเป็นหลักฐานเชิงประวัติศาสตร์ในทางการปกครองอันเป็นอำนาจอธิปไตย โดยชอบตามกฎหมาย

1.3 พื้นที่อ้างสิทธิ์ไหล่ทวีปทับซ้อนระหว่างประเทศไทยและกัมพูชาบริเวณทะเลโดยรอบเกาะกูด

ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการแบ่งเขตแดนทางทะเลระหว่างประเทศไทยและกัมพูชานั้น โดยประเทศไทยอ้างสิทธิ์ในอาณาเขตของตน และยังขยายเส้นไหล่ทวีปจากยอดสูงสุดของเกาะกูด (จุด S) ผ่านดินแดนบนบกของเกาะกูดเลยไปประมาณกึ่งกลางฝั่งตรงข้ามของอ่าวไทย ถึงจุด P จึงเป็นเหตุหลักที่สำคัญที่ทำให้เกิดข้อพิพาทจากการอ้างสิทธิ์ไหล่ทวีปทับซ้อนทางทะเลที่มีขนาด 26,000 ตารางกิโลเมตรระหว่างไทยและกัมพูชาเกิดจากข้อขัดแย้งเกี่ยวกับเขตไหล่ทวีปที่ทั้งสองฝ่ายอ้างสิทธิ์ ในขณะที่ประเทศไทยประกาศเขตไหล่ทวีปที่ระบุว่า ได้ยึดถือมูลฐานแห่งสิทธิ์ตามกฎหมายระหว่างประเทศอันเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปและตามอนุสัญญาว่าด้วยไหล่ทวีป

การแบ่งเขตทางทะเลที่ใช้หลักเส้นมัธยยะ (equidistant line) ในกรณีชายฝั่ง (coastline) อยู่ประชิดกัน (adjacent) หรือใช้เส้นแบ่งกึ่งกลาง (median line) ในกรณีที่ชายฝั่งอยู่ตรงข้ามกัน (opposite) และกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยกฎหมายทะเล รวมทั้งคำพิพากษาศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ และคำชี้ขาดของศาลอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ ที่ให้คำวินิจฉัยกรณีแวดล้อมพิเศษ (special circumstances) เช่น กรณีชายฝั่งทะเลมีลักษณะเว้าแหว่งและตัดลึกเข้าหาฝั่งมากหรือมีเกาะเรียงรายตามฝั่งทะเลในบริเวณไม่ไกลจากชายฝั่งทะเล (อนุสัญญา ข้อ 7) ให้รัฐชายฝั่งนั้นประกาศเส้นฐานตรง (straight baseline) แทนเส้นฐาน (baseline) เพื่อแบ่งเขตทางทะเลได้ในกรณีฝั่งทะเลของรัฐชายฝั่งสองประเทศอยู่ตรงข้ามกันและสมมุติว่าฝ่ายหนึ่งมีเกาะกลางทะเล ถ้าเป็นเกาะใหญ่ที่มนุษย์สามารถดำรงชีวิตทางเศรษฐกิจได้ก็มีเขตทางทะเลทุกประการเช่นรัฐชายฝั่ง แต่ต้องถือว่าเป็นกรณีแวดล้อมพิเศษไม่อาจใช้เกาะนั้นเป็นเส้นฐานในการแบ่งเขตได้เต็มที่ (full effect) ให้มีผลใช้ได้บางส่วนไม่เต็มที่ (partial effect) มิฉะนั้นจะไม่เป็นธรรมแก่อีกฝ่ายหนึ่ง กรณีชายฝั่งตรงข้ามกันก็ให้ถือหลักว่า ชายฝั่งฝ่ายใดมีระยะยาวกว่าอีกฝ่ายหนึ่งค่อนข้างมาก ก็ควรให้มีผลได้สิทธิ์ปรับเส้นแบ่งกึ่งกลางได้เนื้อที่มากกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง

หลักกฎหมายสากลที่กำหนดโดยตรงในการลากเส้นฐานตรง คือการลากเส้นต่อจุดบนแผนที่ริมชายฝั่งทะเลที่เว้าแหว่งให้รวมเกาะเล็ก เกาะน้อย ที่ตั้งอยู่ใกล้ชายฝั่งของรัฐนั้น รวมเข้าไปด้วย และเพื่อที่จะใช้เส้นฐานตรงในการลากเส้นมัธยยะในการกำหนดอาณาเขตทางทะเลระหว่างสองรัฐอีกที ซึ่งเป็นไปตามหลักอนุสัญญาว่าด้วยทะเลอาณาเขตฯ ค.ศ. 1958 มาตรา 4 กำหนดหลักการลากเส้นฐานตรง ความว่า

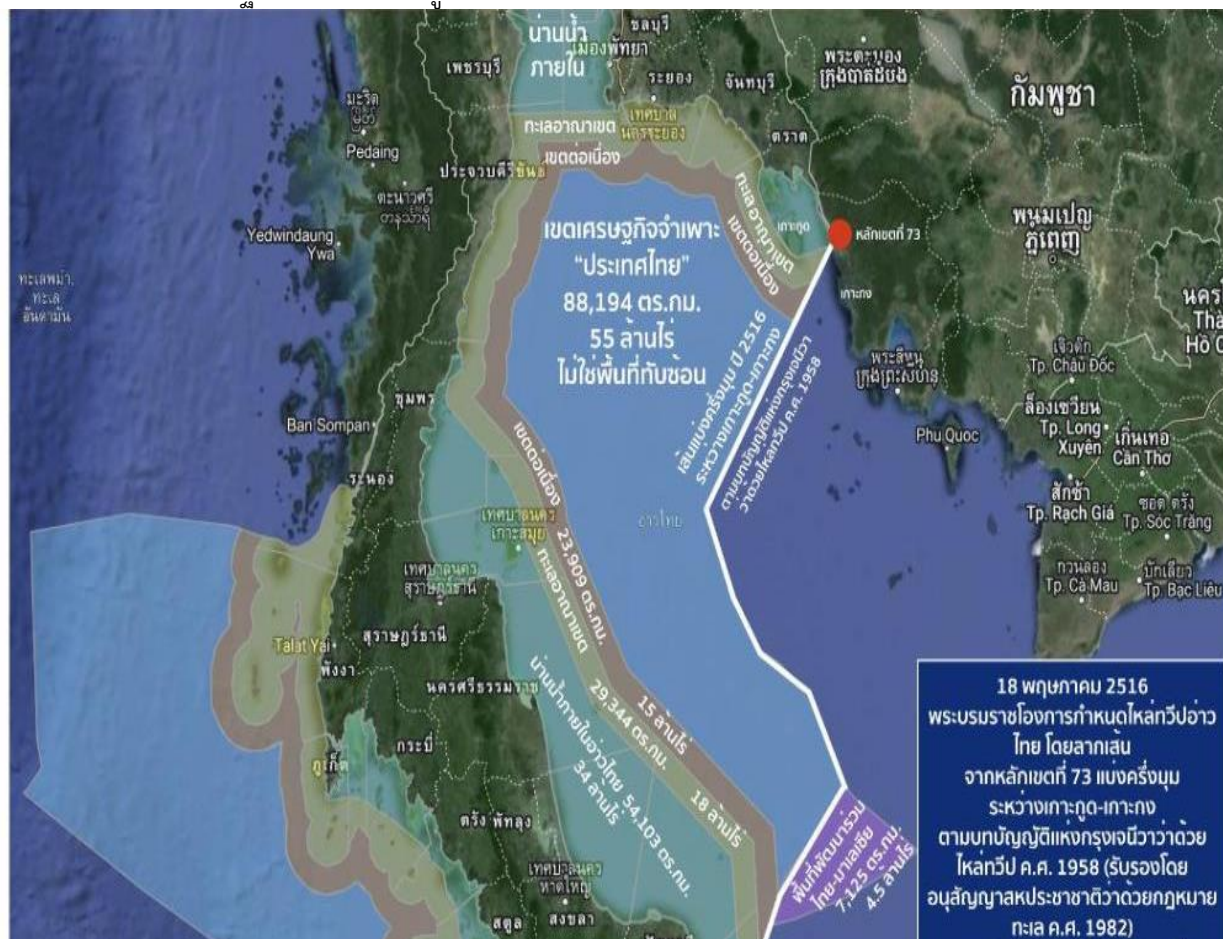
1. ในท้องถื่นที่แนวฝั่งทะเลเว้าแหว่งและตัดลึกเข้ามามาก หรือถ้ามีเกาะเรียงรายตามฝั่งทะเลในบริเวณใกล้ชิดติดกับฝั่งทะเลนั้น อาจนำวิธีการลากเส้นฐานตรงเชื่อมจุดที่เหมาะสมมาใช้ในการลากเส้นฐานซึ่งใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขตก็ได้

2. การลากเส้นฐานตรงต่าง ๆ จะต้องไม่หันเหไปจากทิศทางโดยทั่วไปของฝั่งทะเลจนเกินสมควร และบริเวณทะเลซึ่งอยู่ภายในเส้นเหล่านั้นต้องมีความสัมพันธ์กับผืนแผ่นดินอย่างใกล้ชิดเพียงพอที่จะอยู่ใต้อำนาจแห่งระบอบน่านน้ำภายในได้

3. เส้นฐานตรงจะต้องไม่ลากไปยังและมาจากพื้นที่เหนือน้ำขณะน้ำลด เว้นแต่จะได้สร้างประการ หรือสิ่งติดตั้งที่คล้ายคลึงกันซึ่งอยู่เหนือระดับน้ำทะเลอย่างถาวรบนพื้นที่นั้น

4. ในกรณีที่สามารถใช้วิธีการลากเส้นฐานตรงตามวรรค 1 ได้ การกำหนดเส้นฐานในแต่ละกรณี อาจกระทำโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เป็นลักษณะพิเศษเฉพาะสำหรับภูมิภาคที่เกี่ยวข้อง ซึ่งความเป็นจริงและความสำคัญของผลประโยชน์นั้น มีหลักฐานเห็นได้ชัดแจ้งจากการถือปฏิบัติที่มีมาช้านาน

จากรูปภาพที่แสดงถึงทะเลอาณาเขต เขตต่อเนื่อง และเขตเศรษฐกิจจำเพาะของหลักการกำหนดเขตแดนทางทะเลที่เป็นอาณาเขตทางทะเลในฐานะรัฐเจ้าของเกาะ ซึ่งเกาะกูดเป็นเกาะใหญ่ที่มนุษย์สามารถดำรงชีวิตทางเศรษฐกิจได้ก็มีเขตทางทะเลทุกประการเช่นรัฐชายฝั่ง สามารถแสดงให้เห็นถึงขนาดของพื้นที่ทะเลอาณาเขต เขตต่อเนื่อง และเขตเศรษฐกิจจำเพาะได้ดังรูปภาพที่แสดงข้างล่างนี้

รูปภาพที่ 37 แสดงถึงทะเลอาณาเขต เขตต่อเนื่อง และเขตเศรษฐกิจจำเพาะที่มา: ปานเทพ พัวพงษ์พันธ์ (2567)

แต่อย่างไรก็ตาม การประกาศเขตไหล่ทวีปฝ่ายเดียวไม่มีผลทางกฎหมายผูกพันประเทศอื่น ซึ่งหลักกฎหมายระหว่างประเทศที่บัญญัติไว้ในข้อ 2 ของอนุสัญญาฯ ค.ศ.1958 เกี่ยวกับไหล่ทวีปและข้อ 77 ของอนุสัญญาฯ ค.ศ.1982 กล่าวว่า การประกาศเขตไหล่ทวีปฝ่ายเดียวไม่มีผลทางกฎหมายผูกพันประเทศอื่น เว้นแต่จะได้รับความตกลงระหว่างกัน หลักกฎหมายนี้ใช้กับการประกาศเขตทางทะเลอื่น ๆ แต่ฝ่ายเดียวด้วย ดังนั้น เส้นเขตทางทะเล ทั้งทะเลอาณาเขตและเขตไหล่ทวีปที่กัมพูชาประกาศกฤษฎีกาฝ่ายเดียวแม้จะอ้างว่าถูกต้องตามกฎหมายเพียงใด ก็ไม่ผูกพันประเทศไทย ถ้าหากประเทศไทยยืนยันไม่ยอมรับการประกาศเขตแดนทางทะเลที่ไม่สอดคล้องกับกฎหมายสากล

2. วิเคราะห์ปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นของพื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนระหว่างประเทศไทย และกัมพูชาบริเวณพื้นที่ทางทะเลเกาะกูด

ในการวิเคราะห์ปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นของพื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนระหว่างประเทศไทยและกัมพูชาบริเวณพื้นที่ทางทะเลเกาะกูดนั้นประกอบด้วย 3 ประเด็นดังนี้

2.1 การอ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนทางทะเลบริเวณโดยรอบเกาะกูดระหว่างประเทศไทยและกัมพูชา

การอ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนทางทะเลบริเวณโดยรอบเกาะกูดระหว่างประเทศไทยและกัมพูชา จากการศึกษา พบว่า

1) ปัญหาที่เกิดจากการลากเส้นไหล่ทวีปของประเทศไทยจากขอบนอกตะวันตกของเกาะกูดในระดับและทิศทางเดียวกันตรงออกไปทางทิศตะวันตก จนเกือบกึ่งกลางอ่าวไทย และกำหนดเส้นเขตไหล่ทวีปในส่วนที่มีฝั่งทะเลตรงข้ามกับไทยด้วย ถึงแม้ว่ากัมพูชาจะอ้างว่าได้ใช้เส้นมัธยะ (Median line) ตามอนุสัญญาเจนีวา แต่เส้นฐานตรงที่ใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขตซึ่งใช้เป็นเส้นอ้างอิงในการกำหนดเส้นเขตไหล่ทวีปของกัมพูชา นั้นไม่เป็นไปตามอนุสัญญาเจนีวา เนื่องจากกัมพูชาใช้โชดหินกัสโรเวีย (Kusrovie) และหินคอนดอร์ (Condor) ซึ่งไม่ใช่เกาะ แต่เป็นเพียงโชดหินที่โผล่พ้นน้ำเฉพาะเมื่อน้ำทะเลลดเท่านั้น และที่สำคัญโชดหินเหล่านั้นยังอยู่ห่างจากชายฝั่งมากแล้วนำมาเป็นฐานของเส้นตรงดังกล่าว นอกจากนี้แล้วประเด็นที่สำคัญคือกัมพูชาไม่ได้พิจารณาให้ผล (Effect) ต่อเกาะใด ๆ ของไทย

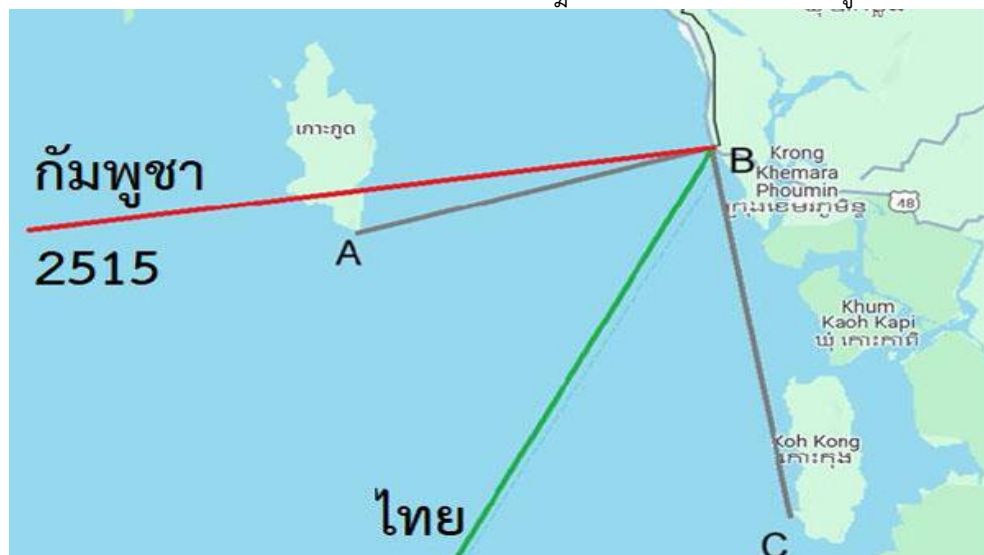
2) ผลกระทบที่เกิดขึ้นของพื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนระหว่างประเทศไทยและกัมพูชาบริเวณพื้นที่ทางทะเลเกาะกูดที่กัมพูชาประกาศเขตไหล่ทวีปดังกล่าว มีผลทำให้เส้นเขตไหล่ทวีปที่กัมพูชาอ้างสิทธิ์ขยายกว้างออกไปกว่าที่ควรจะเป็น จนทำให้มีขนาดของพื้นที่ที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนกันพื้นที่ถึง 26,000 ตารางกิโลเมตร

3) หลักวิชาการและหลักกฎหมาย โดยเหตุที่ประเทศไทยและประเทศกัมพูชาเป็นภาคีของอนุสัญญาเจนีวา ว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1958 เมื่อปี 2503 และปี 2511 ตามลำดับ ทั้ง 2 ประเทศจึงมีข้อผูกพันที่จะต้องปฏิบัติตามอนุสัญญาฯ ซึ่งบัญญัติว่า “หากไม่มีการตกลงกันหรือมีพฤติการณ์พิเศษสำหรับไหล่ทวีปของรัฐชายฝั่งที่มีทะเลประชิดกัน ให้ใช้หลักระยะห่างเท่ากัน (The principle of equidistance) จากจุดที่ใกล้ที่สุดของเส้นฐานซึ่งใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขตของแต่ละรัฐ” ดังนั้นประเทศไทยและกัมพูชาควรลากเส้นแนวเขตไหล่ทวีปจากหลักเขตที่ 73 ให้เป็นแนวเดียวกัน คือ อยู่ระหว่างเกาะกูดกับเกาะกง จากนั้นคำนวณระยะให้ได้สัดส่วนกับชายฝั่งของแต่ละฝ่ายเสียก่อนค่อยกำหนดแนวเขตไหล่ทวีปของตน ก็จะทำให้เกิดพื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนในขนาดไม่มากจนเกินไป

นอกจากนี้ หลักกฎหมายที่สอดคล้องโดยตรงในการลากเส้นมัธยะ (median line) ซึ่งเป็นหลักกฎหมายที่ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรครั้งแรกในอนุสัญญาว่าด้วยทะเลอาณาเขตและเขตต่อเนื่อง ค.ศ. 1958 มาตรา 12 วรรคหนึ่ง ความว่า “ในกรณีที่ฝั่งทะเลของรัฐสองรัฐอยู่ตรงข้ามหรือประชิดกัน ถ้าไม่มีความตกลงกันเป็นอย่างอื่น รัฐใดรัฐหนึ่งของทั้งสองรัฐไม่มีสิทธิที่จะขยายทะเลอาณาเขตของตนเลยเส้นมัธยะ ซึ่งจุดทุกจุดบนเส้นนั้นมีระยะห่างเท่ากันจากจุดที่ใกล้ที่สุดบนเส้นฐานซึ่งใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขตของรัฐทั้งสองแต่ละรัฐ อย่างไรก็ตาม มิให้ใช้บทแห่งวรรคนี้ ในกรณีที่เป็นกรณีจำเป็นโดยเหตุแห่งสิทธิทางประวัติศาสตร์ หรือพฤติการณ์พิเศษอย่างอื่นในอันที่จะกำหนดเขตทะเลอาณาเขตของรัฐทั้งสองในทางที่แตกต่างไปจากบทนี้” เช่นเดียวกับอนุสัญญาว่าด้วยไหล่ทวีป ค.ศ. 1958 ซึ่งเป็นหนึ่งในกฎหมายสืบจากที่ประชุม UNCLOS I มาตรา 6 วรรคสอง ได้บัญญัติไว้ว่า

“ในกรณีที่ไม่ได้ทวิปเดียวกันตั้งอยู่ประชิดกับอาณาเขตของรัฐสองรัฐหรือมากกว่า ซึ่งมีฝั่งทะเลอยู่ตรงกันข้าม เขตแดนของไหล่ทวีปที่เป็นของรัฐเช่นว่านั้นจะกำหนดโดยความตกลงระหว่างกัน หากไม่มีการตกลงกันและนอกจากว่าพฤติการณ์พิเศษจะทำให้เป็นการสมควรที่จะใช้เส้นเขตแดนอื่น เขตแดนนั้น ได้แก่ เส้นมัธยะ ซึ่งจุดทุกจุดบนเส้นนั้นมีระยะห่างเท่ากันจากจุดที่ใกล้ที่สุดของเส้นฐาน ซึ่งใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขตแต่ละรัฐ”

ดังนั้น ข้อสรุปจากประกาศเส้นฐานเมื่อพิจารณาจากสนธิสัญญาสยาม-ฝรั่งเศสและอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1958 สามารถพิจารณาการลากเส้นฐานตรง (Base line) ของไทยกับกัมพูชา กันบนแผนที่ หลังจากนั้นก็ลากเส้นมัธยะกันตามกฎหมายระหว่างประเทศดังรูปภาพด้านล่างนี้

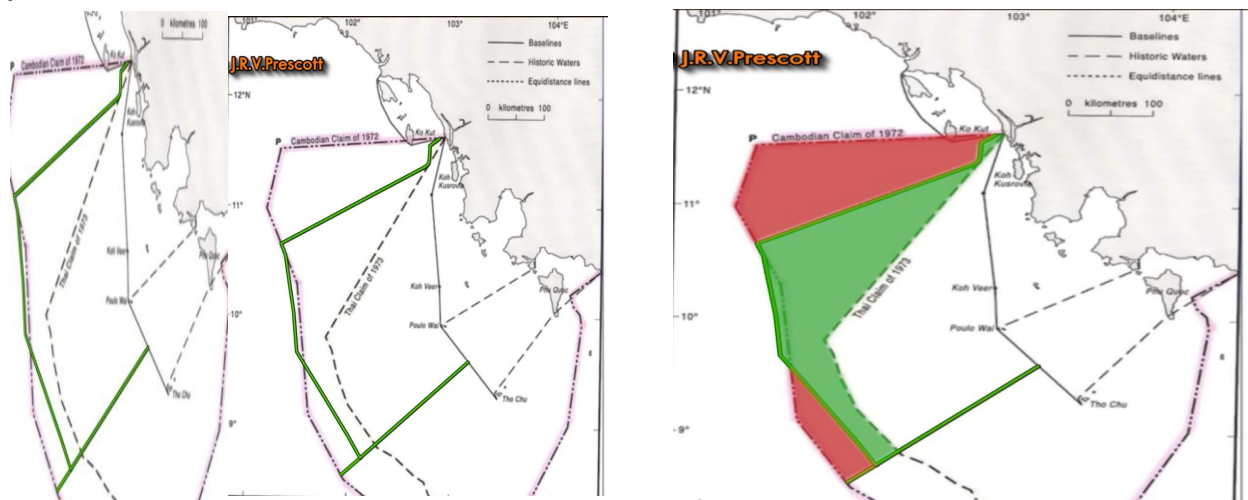

รูปภาพที่ 38 การลากเส้นฐานตรง (Base line)

จากรูปภาพดังกล่าวข้างต้นที่ได้มีการศึกษาและได้มีการนำเสนอให้เห็นถึงความเหมาะสมในการลากเส้นมัธยะ สามารถอธิบายได้ว่าเส้น AB คือเส้นฐานตรงของประเทศไทย ลากจากหลักเขตที่ 73 ที่จังหวัดตราด ตามสนธิสัญญาสยาม-ฝรั่งเศส ค.ศ. 1907 ไปยังปลายด้านทิศใต้สุดของเกาะกูดอันเป็นพระราชอาณาเขตของประเทศไทยอย่างชัดเจน ส่วนเส้น BC คือเส้นฐานตรงของกัมพูชาลากจากหลักเขตที่ 73 ที่จังหวัดตราดไปด้านตะวันตกสุดของเกาะกง เส้นฐานตรงที่ถูกต้องของกัมพูชาคือเส้นนี้จึงจะต้องตามหลักกฎหมายสากลที่นักวิชาการหลาย ๆ ท่านได้ตั้งข้อสังเกตและข้อเสนอแนะตามหลักกฎหมายสากลทางทะเล

ยังมีผลการศึกษาที่มีความน่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับในฐานะนักวิชาการด้านภูมิศาสตร์ที่มีชื่อเสียงในเรื่องเขตแดนทางทะเล จากมหาวิทยาลัยเมลเบิร์น คือ J.R.V.Prescott (2544) ที่ได้ศึกษาเรื่อง Frontiers of Asia and southeast Asia โดย J.R.V.Prescott ได้ทำการศึกษาการแบ่งเขตแดนทางทะเลบริเวณอ่าวไทยในปี พ.ศ. 2544 โดยเริ่มต้นจากการศึกษาการลากเส้นฐานจากหลักกิโลเมตรที่ 73 ผ่านไปยังเกาะ Kusrovie และเกาะ Veer ไปจนถึงเกาะ Wai ซึ่งเมื่อรู้เส้นฐานที่แน่นอนแล้ว J.R.V.Prescott เริ่มทดลองลากเส้นมัธยะหรือเส้นแบ่งครึ่ง เริ่มจากเขตแดนที่ 73 โดยยึดกึ่งกลางระหว่างเส้นฐานของประเทศไทยและกัมพูชา

ข้อค้นพบที่สำคัญในการทดลองลากเส้นมัธยะแบ่งไหล่ทวีปของ J.R.V.Prescott คือ เส้นมัธยะที่ควรจะเป็นได้ทำให้พื้นที่ทับซ้อนบริเวณไหล่ทวีปของทั้งสองประเทศในปัจจุบันไม่ใช่อย่างที่ทั้งสองประเทศถกเถียงกัน โดย J.R.V.Prescott ได้สรุปถึงการกำหนดเขตแดนทางทะเลที่ควรจะเป็นระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชา โดยจัดให้พื้นที่สีแดงด้านบนคือส่วนที่น่าจะเป็นของประเทศไทย ขณะที่ส่วนสีเขียวด้านล่างคือส่วนของกัมพูชา ที่แสดงดังรูปภาพด้านล่างนี้

A: รูปภาพการทดลองลากเส้นมัธยะ

B: ผลจากการลากเส้นมัธยะ

รูปภาพที่ 39 การแบ่งเขตแดนทางทะเลด้วยเส้นมัธยะ โดย J.R.V.Prescott

ผลการศึกษาทั้งหมดนี้ของ J.R.V.Prescott มาจากการแบ่งเขตแดนทางทะเลด้วยเส้นมัธยะ ซึ่งอาศัยเส้นฐานของทั้งสองประเทศที่ได้ประกาศใช้อยู่จนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นฐานข้อมูลที่สำคัญสำหรับการพิจารณาถึงความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการกำหนดเขตแดนทางทะเลระหว่างประเทศไทยและกัมพูชาจากนักวิชาการที่ไม่ได้มีส่วนได้ส่วนเสียที่จะทำให้เกิดความเป็นกลางและเป็นที่ยอมรับในระดับสากลมากขึ้น

2.2 พื้นที่อ้างเกินสิทธิ์

1) ปัญหาจากการอ้างสิทธิ์เหนือไหล่ทวีปของทั้ง 2 ประเทศจึงทำให้เกิดพื้นที่ทับซ้อนระหว่างไทยกับกัมพูชาถึง 26,000 ตารางกิโลเมตร ซึ่งแน่นอนว่าจะต้องเกิดพื้นที่ทับซ้อนอยู่แล้ว เมื่อพิจารณาจากข้อเท็จจริงที่ว่าอ่าวไทยนั้นมีความกว้างมากที่สุดเพียง 206 ไมล์ทะเล แต่อนุสัญญาสหประชาชาติอนุญาตให้ประเทศชายฝั่งอ้างเขตเศรษฐกิจจำเพาะและไหล่ทวีปไปได้ถึง 200 ไมล์ทะเลจากเส้นฐาน ดังนั้น ไม่ว่าไทยและกัมพูชาจะใช้หลักการใดในการประกาศเขตเหนือไหล่ทวีปก็จะต้องทับซ้อนกันอยู่ดี แต่ปัญหาหลักที่สำคัญคือการที่กัมพูชาลากเส้นไหล่ทวีปด้านเหนือผ่ากลางเกาะกูด เปรียบเสมือนลากเส้นเขตแดนของประเทศหนึ่งผ่ากลางเกาะของอีกประเทศหนึ่ง ซึ่งเกินกว่าสิทธิตามกฎหมายทะเลและละเมิดอธิปไตยของประเทศไทย ซึ่งผลจากการที่กัมพูชาลากเส้นไหล่ทวีปผ่ากลางเกาะกูดในลักษณะ "เกินสิทธิ์" เช่นนี้ ทำให้เกิดพื้นที่อ้างเกินสิทธิ์ขึ้นในพื้นที่อ้างสิทธิ์ไหล่ทวีปทับซ้อน (OCA) อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

2) ผลกระทบอันเกิดจากการอ้างพื้นที่เกินสิทธิของประเทศกัมพูชาจนทำให้พื้นที่อ้างสิทธิไหลทวีปทับซ้อน (Overlapping Claims Area : OCA) ระหว่างประเทศไทย-กัมพูชามีพื้นที่อ้างสิทธิไหลทวีปทับซ้อนอยู่ที่ประมาณ 26,000 ตารางกิโลเมตร ซึ่งถือได้ว่ามีขนาดกว้างใหญ่มาก ทั้งนี้เนื่องมาจากประเทศไทยและกัมพูชาสร้างเส้นมัธยะที่แตกต่างกัน ถือเป็นเรื่องปกติของการสร้างเขตทางทะเลและการประกาศฝ่ายเดียวที่ย่อมมีองค์ประกอบต่าง ๆ ที่แต่ละฝ่ายนำมาพิจารณาแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นสภาวะแวดล้อมทั้งทางด้านประวัติศาสตร์ สังคม การเมือง ลักษณะทางกายภาพของชายฝั่ง ตำแหน่งของเกาะหรือหิน (ใกล้ ไกล จากแผ่นดิน) หรือขนาดของเกาะหรือหินที่เรียงรายตามแนวชายฝั่ง ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ส่งผลให้เส้นมัธยะที่แต่ละฝ่ายสร้างขึ้นนั้นแตกต่างกัน เช่น กรณีการประกาศไหลทวีปของกัมพูชาที่ก่อนการประกาศไหลทวีปเมื่อ 1 กรกฎาคม 2515 นั้น ได้เคยมีการศึกษาแนวทางการประกาศไหลทวีปไว้แล้วถึง 4 แบบ ซึ่งปัจจัยที่นำมาประกอบการพิจารณานั้น มีทั้งการนำหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ลักษณะทางกายภาพ และการให้สัมพันธ์กับบริษัทน้ำมันมาประกอบการพิจารณา ซึ่งเป็นมุมมองของกัมพูชาฝ่ายเดียว

กล่าวโดยสรุปในการอ้างกรรมสิทธิ์ข้อพิพาทเรื่องดินแดนทุกประเทศจะ “อ้างในลักษณะสูงสุด” (Maximum Claim) เพื่อนำไปสู่กระบวนการการเจรจาต่อรองและทำให้เสียเปรียบน้อยที่สุด และไม่มีประเทศไหน “อ้างในลักษณะต่ำสุด” (Minimum Claim)

3) หลักวิชาการและหลักกฎหมายในการพิจารณา โดยหลักวิชาการนั้นสามารถใช้หลัก Land Dominates the Sea ซึ่งถือเป็นหลักในการกำหนดชายฝั่งที่เกี่ยวข้อง (Relevant Coast) และพื้นที่ทางทะเลที่เกี่ยวข้อง (Relevant Area) หลักในการกำหนดจุดฐาน (Base Point) โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นของการพิจารณาเกาะเป็นจุดฐาน ที่สามารถชี้ให้เห็นถึงความชัดเจนในการพิจารณาเกาะเป็นจุดฐานมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด หลักในการร่างเส้นเขตทางทะเลชั่วคราวที่ศาลในคดีนี้ใช้วิธีการระยะทางเท่ากัน (equidistance method) รวมถึงหลักในการพิจารณาสภาวะกรณีที่เกี่ยวข้องที่มีความสำคัญ อาทิ การพิจารณาการมีอยู่ของเกาะ ซึ่งจากการศึกษาอาจก่อให้เกิดบทสรุปได้ว่าการให้สถานะแก่เกาะของศาลนั้น ตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ถือเป็นส่วนสำคัญที่สุดที่ศาลใช้ในการพิจารณา รวมถึงการพิจารณาตามหลัก Non-Cutting off ที่ถือว่าเป็นบทบาทสำคัญในการพิจารณาเพื่อปรับเส้นเขตทางทะเลชั่วคราวในคดีต่าง ๆ มาอย่างสม่ำเสมอ ส่วนหลักกฎหมายอันเป็นหลักกฎหมายสากลเกี่ยวกับทะเลคืออนุสัญญาสหประชาชาติ ว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 หรือ UNCLOS 1982 โดยมาตรา 7 ได้กำหนดเกี่ยวกับเส้นฐานตรง ไว้ดังนี้

1. ในท้องถิ่นที่แนวฝั่งทะเลเว้าแหว่งและตัดลึกเข้ามามาก หรือถ้ามีเกาะเรียงรายตามฝั่งทะเลในบริเวณใกล้ชิดติดกับฝั่งทะเลนั้น อาจนำวิธีการลากเส้นฐานตรงเชื่อมจุดที่เหมาะสมมาใช้ในการลากเส้นฐานซึ่งใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขตก็ได้

2. ในบริเวณที่แนวฝั่งทะเลไม่คงที่อย่างมากเนื่องจากมีดินดอนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำและสภาพทางธรรมชาติอื่น อาจเลือกจุดที่เหมาะสมตามเส้นแนวน้ำลดทางด้านทะเลระยะที่ไกลที่สุด และถึงแม้ว่าเส้นแนวน้ำลดจะร่นเข้ามาในภายหลัง เส้นฐานตรงนั้นจะยังคงมีผลอยู่จนกว่ารัฐชายฝั่งจะเปลี่ยนแปลงโดยสอดคล้องกับอนุสัญญานี้

3. การลากเส้นฐานตรงต่าง ๆ จะต้องไม่หันเหไปจากทิศทางโดยทั่วไปของฝั่งทะเลจนเกินสมควร และบริเวณทะเลซึ่งอยู่ภายในเส้นเหล่านั้นต้องมีความสัมพันธ์กับผืนแผ่นดินอย่างใกล้ชิดเพียงพอที่จะอยู่ใต้อำนาจแห่งระบอบน่านน้ำภายในได้

4. เส้นฐานตรงจะต้องไม่ลากไปยังและมาจากพื้นที่เหนือน้ำขณะน้ำลด เว้นแต่จะได้สร้างประภาคาร หรือสิ่งติดตั้งที่คล้ายคลึงกันซึ่งอยู่เหนือระดับน้ำทะเลอย่างถาวรบนพื้นที่นั้น หรือยกเว้นในกรณีที่การลากเส้นฐานไปยังและมาจากพื้นที่เหนือน้ำดังกล่าวได้รับการยอมรับระหว่างประเทศโดยทั่วไป

5. ในกรณีที่สามารถใช้วิธีการลากเส้นฐานตรงตามวรรค 1 การกำหนดเส้นฐานเฉพาะบางกรณี อาจต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เป็นลักษณะพิเศษของภูมิภาคที่เกี่ยวข้อง ซึ่งความเป็นจริงและความสำคัญของผลประโยชน์นั้น มีหลักฐานเห็นได้ชัดแจ้งจากการถือปฏิบัติที่มีมาช้านาน

6. รัฐมีอำนาจระบบเส้นฐานตรงมาใช้ในลักษณะเช่นที่จะปิดกั้นทะเลอาณาเขตของอีกรัฐหนึ่งจากทะเลหลวงหรือเขตเศรษฐกิจจำเพาะ

ประเด็นที่สำคัญคือประโยชน์ที่ประเทศไทยได้รับจากการเข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติ ว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 มีหลายประการด้วยกัน แต่ส่วนที่สำคัญคือ ข้อที่ 1 (อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 กับการดำเนินงานของประเทศไทย, 2564) “ประเทศไทยสามารถใช้สิทธิต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองอธิปไตยและผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเลในทุกมิติ การที่ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2554 ทำให้ประเทศไทยสามารถใช้สิทธิต่าง ๆ และอธิปไตยของชาติ ตามที่อนุสัญญานี้ได้กำหนดไว้อย่างมีศักดิ์ศรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการคุ้มครองผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเลในทุกมิติอย่างสมบูรณ์ ไม่ว่าจะเป็นการใช้สิทธิในทะเลอาณาเขตและเขตต่อเนื่อง การใช้สิทธิในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ หรือการใช้สิทธิในทะเลหลวง เป็นต้น”

2.3 บันทึกความเข้าใจ (MOU2544) และ แลกเปลี่ยนการร่วม (JC2544)

ในการจัดทำบันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลกัมพูชาว่าด้วยพื้นที่ที่ไทยและกัมพูชาอ้างสิทธิ์ในไหล่ทวีปทับซ้อนกันเมื่อวันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ.2544 หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า MOU2544 เป็นบันทึกความเข้าใจที่กำหนดกรอบและกลไกในการเจรจาเพื่อหาข้อสรุปเรื่องการปักปันเขตแดน (delimitation) ทางทะเลในพื้นที่อ้างสิทธิ์ไหล่ทวีปทับซ้อนส่วนบนที่อยู่เหนือเส้นละติจูด 11 องศาเหนือ โดยมีพื้นที่ประมาณ 10,000 ตร.กม. ซึ่งเรียกพื้นที่ส่วนนี้ว่า “พื้นที่ทับซ้อนส่วนบน” และเรื่องการพัฒนาความร่วมมือทรัพยากรปิโตรเลียมสำหรับพื้นที่อ้างสิทธิ์ไหล่ทวีปทับซ้อนส่วนล่างที่อยู่ใต้เส้นละติจูด 11 องศาเหนือ ในลักษณะพื้นที่พัฒนาร่วม (Joint Development Area: JDA) โดยมีพื้นที่ประมาณ 16,000 ตร.กม. ซึ่งเรียกพื้นที่ส่วนนี้ว่า “พื้นที่ทับซ้อนส่วนล่าง” โดยต้องดำเนินการทั้งสองเรื่องในลักษณะที่ไม่แบ่งแยกออกจากกัน (indivisible package) และให้มีคณะกรรมการร่วมด้านเทคนิค (Joint Technical Committee: JTC) ดำเนินการพิจารณาและเจรจาร่วมกันในเรื่องนี้ ทั้งนี้ได้ตกลงกันว่า MOU 2544 และการดำเนินการทั้งหมดตาม MOU 2544 จะไม่กระทบต่อการอ้างสิทธิ์ทางทะเลของแต่ละฝ่าย ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงข้อดีข้อเสียของ MOU2544 สามารถนำเสนอในรูปตารางได้ดังนี้

ข้อดี	ข้อเสีย
1. การลดความขัดแย้ง ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการลดความขัดแย้งนั้น เนื่องจากจะช่วยลดความตึงเครียดระหว่างไทยและกัมพูชาในประเด็นเกี่ยวกับเขตแดน และเป็นพื้นฐาน	1. การตีความที่แตกต่างกัน อาจเกิดความไม่เห็นพ้องกันในการตีความเนื้อหาของ MOU โดยเฉพาะแผนที่ที่ใช้ในการกำหนดเขตแดนที่มีหลักการซึ่งแตกต่างกัน ทำให้การกำหนดเส้นไหล่ทวีปแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง

ในการเจรจาเพื่อแก้ไขปัญหาย่างสันติในอนาคตต่อไป	
2. การใช้เอกสารและข้อมูลที่ชัดเจน ใช้แผนที่และเอกสารที่เกี่ยวข้องในการกำหนดเขตแดน ซึ่งเป็นการสร้างกรอบการทำงานที่มีหลักฐานอ้างอิงให้สอดคล้องกับหลักสากลและหลักกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง	2. การสร้างความไม่พอใจในประชาชนบางกลุ่ม ประชาชนหรือกลุ่มการเมืองบางกลุ่มอาจมองว่า MOU นี้เป็นการยินยอมในการกำหนดเขตแดนที่อาจจะทำให้สูญเสียอธิปไตยของประเทศ จึงมีการต่อต้านการดำเนินการในส่วนที่จะเร่งทำความเข้าใจร่วมกัน
3. การปฏิบัติตามกฎหมายระหว่างประเทศ เป็นการดำเนินการตามหลักกฎหมายและมาตรฐานระหว่างประเทศในการแก้ไขข้อพิพาทเขตแดนให้เป็นที่ยอมรับร่วมกัน	3. ความล่าช้าในการปฏิบัติการ ในการดำเนินการตามข้อตกลงบางส่วนอาจล่าช้าเนื่องจากปัญหาทางการเมืองหรือการประท้วงจากฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย รวมถึงข้อกฎหมายที่ทั้งสองฝ่ายจะยอมรับด้วยกันได้
4. การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสองประเทศในประเด็นอื่น ๆ เช่น การค้า การลงทุน และความมั่นคง	4. ผลกระทบทางการเมือง เป็นประเด็นที่สำคัญและมักจะถูกนำมาเชื่อมโยงกับประเด็นทางการเมืองภายในประเทศ ซึ่งอาจทำให้เกิดความแตกแยกในสังคมอย่างรุนแรง ซึ่งเคยเกิดขึ้นในหลาย ๆ ครั้ง
5. การพัฒนาในเชิงเศรษฐกิจ พื้นที่บริเวณอ่าวสิทธิไหลทวีปทับซ้อนทางทะเล มีทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถสร้างโอกาสและความเข้มแข็งให้กับประเทศได้อย่างมั่นคง	5. ปัญหาในการแก้ไขข้อพิพาทที่ยังค้างอยู่ แม้จะมีข้อตกลง แต่ปัญหาบางส่วน เช่น เขตแดนบริเวณพื้นที่ที่ไม่สามารถตกลงกันได้ ก็จะทำให้การเจรจาเป็นไปด้วยความยืดเยื้อต่อไป

เมื่อพิจารณาจากข้อดีดังกล่าวของ MOU2544 ที่จะทำให้กรอบการเจรจามีความชัดเจน แต่การกำหนดเจรจาทั้ง 2 ส่วน คือ ส่วนบนเส้น 11 ซึ่งเป็นการเจรจาเรื่องเขตแดน และส่วนล่างเส้นที่ 11 ซึ่งเป็นเรื่องของการเจรจาแบ่งผลประโยชน์จากปิโตรเลียมไป “พร้อมกัน” และ “ไม่อาจแบ่งแยกได้” ทำให้การเจรจาอาจจะเป็นไปด้วยความล่าช้า ในขณะที่เดียวกันการดำเนินการดังกล่าวที่มีผลผูกพันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงอาณาเขตหรืออธิปไตย จะต้องดำเนินการให้ถูกต้องตามหลักกฎหมายภายในอันเป็นกฎหมายหลักคือรัฐธรรมนูญ ไม่ว่าจะป็นรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 รัฐธรรมนูญ พ.ศ.2550 หรือ รัฐธรรมนูญ พ.ศ.2560 ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า หนังสือสัญญาใดที่มีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตของไทยหรือเขตพื้นที่นอกอาณาเขตซึ่งประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตยหรือมีเขตอำนาจตามหนังสือสัญญาหรือตามกฎหมายระหว่างประเทศ หรือจะต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามสัญญา หรือมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือสังคมของประเทศอย่างกว้างขวาง หรือมีผลผูกพันด้านการค้า การลงทุน หรืองบประมาณของประเทศ อย่างมีนัยสำคัญต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับสนธิสัญญา จึงต้องดำเนินการตามกฎหมายภายในให้เรียบร้อย ซึ่งมีความเป็นไปได้ด้วยความล่าช้า

ในขณะที่แถลงการณ์ร่วม (Joint communique : JC) หรือที่เรียกโดยย่อว่า JC2544 นี้ ซึ่งเป็นแถลงการณ์ร่วมของประเทศไทยกับกัมพูชา วันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ.2544 ซึ่งเป็นวันเดียวกันที่ทำ MOU2544 โดยประเด็นที่สำคัญคือ รัฐบาลทั้ง 2 ฝ่าย ต้องปฏิบัติให้เป็นจริงโดยเร็ว ดังปรากฏอยู่ในแถลงการณ์ร่วมข้อ 13 และข้อ 14 ที่เกี่ยวข้องโดยตรง ดังนี้

ข้อ 13 ระบุว่า “ทั้งสองฝ่ายยืนยันความมุ่งมั่นจะตกลงอย่างรวดเร็วที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ สำหรับการจัดทำหลักเขตทางบกบนพื้นฐานของมิตรภาพ ความเข้าใจซึ่งกันและกัน และหลักความเสมอภาคการเป็นเพื่อนบ้านที่ดี เพื่อจะสร้างเส้นเขตแดนแห่งสันติภาพ เสถียรภาพ และมิตรภาพที่ยั่งยืนระหว่างกัน

ข้อ 14 ทั้งสองฝ่ายชื่นชมอย่างมากในความพยายามที่ได้ดำเนินการร่วมกันมา และให้การรับรองในบันทึกความเข้าใจระหว่างราชอาณาจักรกัมพูชาและราชอาณาจักรไทยว่าด้วยพื้นที่ที่ทั้งสองประเทศอ้างสิทธิ์ไหลทวีปทับซ้อนกัน

ผลจากแถลงการณ์ดังกล่าวข้างต้น ทำให้นักวิชาการและประชาชนทั่วไปมีความกังวลเป็นอย่างมาก เกี่ยวกับการเร่งกระบวนการให้การเจรจาสำเร็จโดยเร็ว ซึ่งอาจจะทำให้ประเทศไทยเสียเปรียบกับการเร่งรีบและไม่เป็นไปตามกฎหมายสากลที่เกี่ยวข้องและกฎหมายภายในประเทศที่ได้เข้าสู่กระบวนการเจรจาและตกลงกัน ซึ่งจะทำให้เกิดเป็น “สิทธิทางประวัติศาสตร์” ในการนำไปกล่าวอ้างเมื่อมีการฟ้องร้องคดีกันในภายภาคหน้า จึงมีกระแสให้มีการยกเลิก MOU2544 ตลอดมา ซึ่งประเด็นนี้อธิปไตยกรรมสนธิสัญญาและกฎหมายได้ชี้แจงว่า MOU2544 เป็นความตกลงกำหนดกรอบและกลไกการเจรจาระหว่างกัน โดยมีได้เป็นการยอมรับการอ้างสิทธิ์ทางทะเลของอีกฝ่ายแต่อย่างใด

ประเด็นที่สำคัญ แม้ว่า MOU2544 และ JC2544 จะเป็นความพยายามในการแก้ไขปัญหาเขตแดนอย่างสันติ แต่ยังคงต้องการความร่วมมือและความยืดหยุ่นจากทั้งสองฝ่ายในการปฏิบัติให้สำเร็จตามเป้าหมาย และยังคงสร้างความสำเร็จในระดับประชาชนเพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้งที่ไม่จำเป็นในอนาคต โดยจะต้องยึดหลักกฎหมายสากลเป็นสำคัญในการดำเนินการขับเคลื่อนการเจรจาตามที่รัฐบาลและกระทรวงการต่างประเทศที่ได้ประกาศไว้ พร้อมทั้งควรนำเสนอประเด็นต่าง ๆ ให้รัฐสภา และประชาชนได้รับทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางร่วมในการแก้ไขปัญหาการอ้างสิทธิ์ไหลทวีปทับซ้อนกันระหว่างประเทศไทยและกัมพูชาภายใต้ MOU2544 ที่กระทรวงต่างประเทศนำเสนอต่อสาธารณชนเมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน พ.ศ. 2567 โดยอธิบดีกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย และอธิบดีกรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศ ว่ามีแนวทางในการดำเนินการทั้งในระดับนโยบายและระดับเทคนิค ได้แก่

1. ประชาชนของทั้งสองประเทศจะต้องยอมรับข้อตกลงได้
2. จะต้องนำเรื่องให้รัฐสภาของทั้งสองประเทศพิจารณาให้ความเห็นชอบ
3. ข้อตกลงจะต้องสอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ดังนั้นจึงสามารถสรุปในเชิงวิชาการและหลักกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องได้ว่า “บันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลกัมพูชา (MOU2544) ถือเป็นความตกลงชั่วคราว (provisional arrangement) ซึ่งภาคีผู้ทำสัญญาตกลงจะทำความตกลง (agreement) ในรายละเอียดต่อไปตามอนุสัญญาฯ ค.ศ.1982 ข้อ 83 ภาคีผู้ทำสัญญาจึงย่อมจะขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือบอกเลิกได้” (อ้างอิงจากผลการศึกษาคณะกรรมาธิการต่างประเทศ วุฒิสภา, 2554) แต่ในขณะนี้โดยสถานะของ MOU2544 นี้ได้กลายเป็นสนธิสัญญาระหว่างประเทศที่มีผลผูกพันระหว่างรัฐต่อรัฐโดยสมบูรณ์แล้ว ซึ่งหากจะมีการบอกเลิกด้วยเหตุที่เอกสารแนบท้ายบันทึกความเข้าใจ

ระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลกัมพูชา (MOU2544) ไม่สมบูรณ์ ที่อาจจะส่งผลทำให้บันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลกัมพูชา หรือ MOU2544 ไม่สมบูรณ์ไปด้วยอันเป็นผลมาจากเอกสารแนบท้ายของ MOU2544 ที่อาจถือได้ว่าเป็นสาระสำคัญในการระบุงศาที่ผิดพลาดทำให้พิกัดเกิดความคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงอย่างมาก ซึ่งเป็นผลที่อาจจะทำให้ MOU2544 เป็นโมฆะที่ไม่สามารถนำมาพิจารณาหรือตกลงกันได้ในการเจรจา รวมทั้ง 2 ประเด็นคือทั้งเรื่องของเขตแดนและเรื่องของพื้นที่ร่วมพัฒนา ซึ่งอาจจะใช้เป็นหลักการในการพิจารณาการยกเลิกบันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลกัมพูชา (MOU2544) พร้อมทั้งแจ้งให้กับประเทศกัมพูชาได้รับทราบโดยเร่งด่วนเพื่อไม่ก่อให้เกิดความสับสนและเป็นช่องทางในการบิดเบือนข้อเท็จจริงที่จะสร้างผลกระทบเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในระยะยาวต่อไป และจะไปดำเนินการให้สอดคล้องกับกฎหมายภายในให้ครบถ้วนก่อนเข้าสู่กระบวนการสนธิสัญญาระหว่างประเทศที่มีผลผูกพันระหว่างรัฐต่อรัฐ และสร้างการรับรู้รวมถึงให้ข้อมูลเกี่ยวกับอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติให้กับประชาชนทราบเป็นระยะอย่างต่อเนื่องให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ.2562 เพื่อให้การรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งรักษาไว้ซึ่งอำนาจอธิปไตย สิทธิอธิปไตย และสิทธิหน้าที่อื่นใดตามกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งจะทำให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการให้ข้อมูลและความรู้ที่ถูกต้อง ซึ่งจะทำให้ได้รับการยอมรับที่ดีของประชาชนภายในประเทศ

จากข้อสรุปดังกล่าวข้างต้นเกี่ยวกับการข้อพิจารณาในการยกเลิกบันทึกความเข้าใจ หรือ MOU2544 เพื่อสะท้อนประเด็นทางวิชาการให้ครอบคลุมจึงสามารถนำเสนอรายละเอียดถึงเหตุผลที่ควรยกเลิกบันทึกความเข้าใจ (MOU 2544) ได้ดังต่อไปนี้ ซึ่งจากการศึกษาข้อมูล ข้อเท็จจริง และหลักกฎหมายระหว่างประเทศมีนักวิชาการหลายกลุ่มมีความเห็นว่า MOU 2544 เป็นบันทึกความเข้าใจที่ทำให้ไทยเสียเปรียบในการเจรจากับกัมพูชาอย่างมาก ซึ่งยากแก่การตรวจสอบ รวมถึงเอกสารแนบท้ายบันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลกัมพูชา (MOU2544) ไม่สมบูรณ์ ที่อาจจะส่งผลทำให้บันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลกัมพูชา หรือ MOU2544 ไม่สมบูรณ์ไปด้วยเนื่องจากการระบุงศาที่คลาดเคลื่อนอย่างมาก จึงเห็นควรต้องยกเลิก MOU 2544 ด้วยเหตุผลสำคัญดังนี้

ประเด็นที่ 1 เส้นเขตไหล่ทวีปที่กัมพูชาอ้างสิทธิละเมิดอนุสัญญาเจนีวาว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1958 ซึ่งกัมพูชาเป็นภาคี จึงควรเสนอให้กัมพูชาปรับเส้นเขตไหล่ทวีปทั้งหมดของตนให้เป็นไปตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศเสียก่อน

ทั้งนี้เนื่องจาก MOU 2544 ได้มีการกำหนดกรอบให้มีการเจรจาปรับเส้นเขตไหล่ทวีปเฉพาะในส่วนพื้นที่ทับซ้อนส่วนบนเท่านั้นซึ่งมีพื้นที่เพียงประมาณ 10,000 ตร.กม. แต่พื้นที่ทับซ้อนส่วนล่าง ซึ่งมีพื้นที่ถึงประมาณ 16,000 ตร.กม. ไม่ต้องมีการเจรจาปรับเส้นเขตไหล่ทวีปแต่อย่างใด โดยให้ใช้เป็นพื้นที่พัฒนาร่วม ซึ่งทำให้เส้นเขตไหล่ทวีปที่กัมพูชาอ้างสิทธิซึ่งเกี่ยวข้องกับไทยแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่มีฝั่งทะเลประชิดกับไทย และส่วนที่มีฝั่งทะเลตรงข้ามกับไทย ในการกำหนดเส้นเขตไหล่ทวีปนั้นต้องอิงอนุสัญญาระหว่างประเทศที่ประเทศนั้นเป็นภาคี จาริตประเพณีระหว่างประเทศ และหลักทั่วไปของกฎหมายที่ได้รับการยอมรับโดยอารยประเทศ เป็นต้น โดยที่ทั้งกัมพูชาและไทยเป็นภาคีของอนุสัญญาเจนีวา ว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.1958 เมื่อปี 2503 และ 2511 ตามลำดับ ทั้งสองฝ่ายจึงมีข้อผูกพันที่จะต้องปฏิบัติตามอนุสัญญาดังกล่าวซึ่งบัญญัติว่า หากไม่มีการตกลงกันหรือมีพฤติการณ์พิเศษ

สำหรับไหล่ทวีปของรัฐชายฝั่งที่มีฝั่งทะเลอยู่ประชิดกัน ให้ใช้หลักระยะห่างเท่ากัน (The principle of equidistance) จากจุดที่ใกล้ที่สุดของเส้นฐาน ซึ่งใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขตของแต่ละรัฐ แต่กัมพูชากลับกำหนดตามใจชอบ โดยลากเส้นเขตไหล่ทวีปของตน จากฝั่งที่ตำแหน่งซึ่งอ้างว่าเป็นหลักเขตแดนทางบกไทย-กัมพูชา หลักสุดท้าย ที่มาจกริมทะเลตรงออกไปยังประมาณกลางขอบนอก ด้านตะวันออกของเกาะกูด ซึ่งเป็นของไทย จากนั้นจึงลากเส้นเขตไหล่ทวีปเริ่มต้นใหม่ จากขอบนอกด้านตะวันตกของเกาะกูด ในระดับและทิศทางเดียวกัน ตรงออกไปทางทิศตะวันตก จนเกือบถึงกึ่งกลางอ่าวไทย การกระทำลักษณะนี้อาจถือได้ว่าเป็นการละเมิดอนุสัญญาเจนีวาอย่างร้ายแรงและไม่อาจยอมรับได้

นอกจากนี้การกำหนดเส้นเขตไหล่ทวีป ในส่วนที่มีฝั่งทะเลตรงข้ามกับไทย ถึงแม้กัมพูชาจะใช้เส้นมัธยยะ (Median line) ตามอนุสัญญาเจนีวา แต่เส้นฐานตรงที่ใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขต ซึ่งใช้เป็นเส้นอ้างอิงในการกำหนดเส้นเขตไหล่ทวีปของกัมพูชานั้น ไม่เป็นไปตามอนุสัญญาเจนีวา เนื่องจากกัมพูชาใช้หินกัสโรเวีย (Kusrovie) และหินคอนดอร์ (Condor) ซึ่งไม่ใช่เกาะแต่เป็นโขดหินที่โผล่พ้นน้ำเฉพาะเมื่อน้ำทะเลลด และอยู่ห่างจากฝั่งมาก เป็นจุดฐานของเส้นฐานตรงดังกล่าว ยิ่งไปกว่านั้นกัมพูชายังไม่พิจารณาให้ผล (Effect) ต่อเกาะใด ๆ ของไทย การกระทำดังกล่าว มีผลทำให้เส้นเขตไหล่ทวีปที่กัมพูชาอ้างสิทธิขยายกว้างออกไปกว่าที่ควรจะเป็นอย่างมาก โดยเป็นการขยายกินพื้นที่เข้ามาในฝั่งไทยอย่างชัดเจน

ประเด็นที่ 2 กรอบในการเจรจาตามบันทึกความเข้าใจ (MOU 2544) อาจจะเป็นส่วนที่ทำให้กัมพูชาไม่ต้องปรับเส้นเขตไหล่ทวีปที่ตนอ้างสิทธิในพื้นที่ทับซ้อนส่วนกลาง ให้เป็นไปตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ อีกทั้งยังสามารถใช้การปรับเส้นเขตไหล่ทวีปที่ตนอ้างสิทธิในพื้นที่ไหล่ทวีปทับซ้อนส่วนบน ซึ่งกัมพูชาแทบจะไม่ได้พื้นที่เลยในส่วนนี้มาใช้เจรจาต่อรองได้

จากรายละเอียดการเจรจาระหว่างไทยกับกัมพูชา ในเรื่องพื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อน 3 ครั้งที่สำคัญคือ ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 2-5 ธ.ค.2513 ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 14 มี.ค.2535 และ ครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 27-28 เม.ย.2538 พอสรุปได้ว่า กัมพูชามีท่าทีชัดเจนมาตลอดว่า ต้องการให้พื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนทั้งหมดเป็นพื้นที่พัฒนา ร่วม โดยให้แบ่งผลประโยชน์ฝ่ายละเท่ากัน และไม่สนใจที่จะปรับปรุงเส้นเขตไหล่ทวีปที่ตนอ้างสิทธิให้เป็นไปตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ

ส่วนไทยมีท่าทีว่า เขตไหล่ทวีปที่กัมพูชาอ้างสิทธิ ไม่เป็นไปตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ กัมพูชาต้องปรับเส้นเขตไหล่ทวีปของตนให้ถูกต้องตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ จนเหลือพื้นที่ทับซ้อนที่แท้จริงที่สมเหตุสมผลและมีพื้นที่น้อยที่สุด แล้วจึงค่อยมาพิจารณาพื้นที่นั้นเพื่อทำเป็นพื้นที่พัฒนาร่วม ซึ่งท่าทีของไทยดังกล่าวถือได้ว่าเป็นท่าทีที่ถูกต้องและเหมาะสม รวมทั้งสอดคล้องกับท่าทีการเจรจาเขตแดนทางทะเลของไทยที่ผ่านมากับประเทศเพื่อนบ้านอื่น ๆ

นอกจากนี้กัมพูชามีความต้องการที่จะให้ดำเนินการตกลงทำเป็นพื้นที่พัฒนาร่วมให้เร็วที่สุดเพื่อ การแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรปิโตรเลียมในพื้นที่ดังกล่าว อันจะเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของตนอย่างสำคัญยิ่ง ในขณะที่ไทยอาจจะยังไม่มี ความจำเป็นที่ต้องรีบเร่งในเรื่องดังกล่าวอย่างเช่นกัมพูชา ความต้องการในการรีบเร่งที่แตกต่างกันนี้ทำให้ไทยอยู่ในฐานะที่เหนือกว่ากัมพูชาในการเจรจาก่อนการจัดทำ MOU 2544 แต่เมื่อมีการจัดทำ MOU 2544 ขึ้นมากลับกำหนดกรอบในการเจรจาที่ต่างไปจากท่าทีเดิมของไทยดังกล่าวอย่างสิ้นเชิง โดยกำหนดกรอบให้เจรจาปรับเส้นเขตไหล่ทวีป ให้เป็นไปตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ เฉพาะในส่วนพื้นที่ทับซ้อนส่วนบนเท่านั้น

แต่พื้นที่ทับซ้อนส่วนกลาง ไม่ต้องการเจรจาปรับเส้นเขตไหล่ทวีปแต่อย่างใด โดยให้ใช้เป็นพื้นที่พัฒนาร่วม

ส่วนที่สำคัญคือ นอกจากนี่ยังกำหนดให้การดำเนินการสำหรับพื้นที่ทับซ้อนทั้งสองส่วน มีลักษณะที่ไม่แบ่งแยกออกจากกัน ซึ่งโดยตามข้อเท็จจริงพื้นที่ทับซ้อนส่วนบนนั้น กัมพูชากำหนดเส้นเขตไหล่ทวีปตามใจชอบ ในขณะที่ไทยมีการกำหนดที่มีความสอดคล้องตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศมากกว่ากัมพูชา อย่างมีนัยสำคัญ ในบริเวณพื้นที่ทับซ้อนทั้งส่วนบนและส่วนล่าง ดังนั้นหากกำหนดให้ถูกตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศแล้ว กัมพูชาแทบจะไม่ได้มีสิทธิในพื้นที่เลย สำหรับบริเวณพื้นที่ทับซ้อนส่วนบน และพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนที่แท้จริงในบริเวณพื้นที่ทับซ้อนส่วนล่าง จะเหลือน้อยลงจากเดิมอย่างมากในทางที่เป็นคุณต่อไทย

ประเด็นที่ 3 แหล่งปิโตรเลียมในพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนในไหล่ทวีปไทย-กัมพูชา มีการกระจายตัวอยู่ไม่สม่ำเสมอ และค่อนข้างเป็นไปได้อย่างมากว่าส่วนใหญ่อยู่ที่ด้านตะวันตกของพื้นที่ดังกล่าวซึ่งอยู่ใกล้ฝั่งไทย และยังมีการคาดการณ์ที่น่าเชื่อถือได้ ในทางธรณีวิทยาว่า แหล่งทรัพยากรทรัพยากรปิโตรเลียมที่มีศักยภาพนั้น อยู่ในบริเวณตะวันออกของแอ่งปัตตานี (Pattani Trough) ซึ่งต่อจากน่านน้ำไทยออกไปในพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนในไหล่ทวีปไทย-กัมพูชา และค่อนข้างเป็นไปได้อย่างมากว่า ทรัพยากรปิโตรเลียมในพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนนั้น มีการกระจายตัวอยู่ไม่สม่ำเสมอ โดยส่วนใหญ่อยู่ที่ด้านตะวันตกของพื้นที่ดังกล่าวซึ่งอยู่ใกล้ฝั่งไทย

จากรายงานการสำรวจด้านธรณีวิทยา (Fact Sheet 2010-3015) ของสหรัฐอเมริกา (USGS) เมื่อเดือน มิ.ย.2553 ซึ่งได้ให้ข้อมูลการประเมิน บริเวณที่มีน้ำมันและแก๊ส ซึ่งยังไม่ค้นพบภายในเขตเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้มีการแสดงรูปตำแหน่งของแอ่ง (Basin) ที่มีการสะสมตัวของน้ำมันและแก๊สรวม 23 แห่ง สำหรับในอ่าวไทยนั้นมีแอ่งดังกล่าวอยู่จำนวน 3 แอ่ง คือ แอ่งซีโนโซอิกไทย (Thai Cenozoic Basin) อยู่ด้านเหนือของอ่าวไทย แอ่งไทย (Thai Basin) อยู่ด้านตะวันตกของอ่าวไทยโดยมีแอ่งปัตตานีเป็นแอ่งย่อย และแอ่งมาเลย์ (Malay Basin) อยู่ทางด้านใต้ของอ่าวไทย โดยพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนในไหล่ทวีปไทย-กัมพูชา มีแอ่งที่มีการสะสมตัวของน้ำมันและแก๊สอยู่ส่วนใหญ่ในด้านที่ใกล้ฝั่งไทย ด้วยเหตุนี้กัมพูชาจึงต้องการตกลงให้พื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนดังกล่าวทั้งหมดหรือมากที่สุดเป็นพื้นที่พัฒนาร่วมโดยไม่ต้องการแบ่งเขตทางทะเลกับไทย MOU 2544 จึงตอบสนองความต้องการดังกล่าวของกัมพูชาได้อย่างดียิ่ง แต่กลับทำให้ไทยต้องเสียเปรียบอย่างมากในการเจรจาต่อรอง

กล่าวโดยสรุปจากเหตุผลที่ควรยกเลิกบันทึกความเข้าใจ (MOU 2544) ดังกล่าวข้างต้นที่จะมีผลผูกพันต่อประเทศไทยในระยะยาวและอาจก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติที่มีอาจหลีกเลี่ยงได้ และเพื่อให้สะท้อนมุมมองจากการศึกษาจึงสามารถจำแนกเป็นข้อดีและข้อเสียอันเกิดจากการยกเลิก บันทึกความเข้าใจ (MOU 2544) ได้ดังต่อไปนี้

ข้อดีของการยกเลิกบันทึกความเข้าใจ (MOU 2544)

1. เป็นการส่งสัญญาณว่าฝ่ายไทยไม่ยอมรับเงื่อนไขเดิม

ในประเด็นนี้ผู้ที่สนับสนุนให้ยกเลิกอาจมองว่า MOU 2544 ฉบับนี้ “ไม่เป็นธรรม” หรือ “ทำให้ไทยอาจเสียเปรียบ” ในบางเงื่อนไข โดยเฉพาะเรื่องการยึดแผนที่สมัยฝรั่งเศสที่กำหนดเขตแดนในขณะนั้น ซึ่งเป็นการกำหนดเขตแดนทางบกเท่านั้น แต่ในปัจจุบันมีกฎหมายว่าด้วยเขตแดนทางทะเลอย่างชัดเจน ซึ่งทำให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่ากัมพูชาละเมิดกฎหมาย ดังนี้

- 1) ละเมิด ทะเลอาณาเขต 12 ไมล์ทะเลของราชอาณาจักรไทยรอบเกาะกูด
- 2) ละเมิดเขตทะเลต่อเนื่อง 24 ไมล์ทะเลของราชอาณาจักรไทยรอบเกาะกูด

3) ละเมิดเขตเศรษฐกิจจำเพาะของราชอาณาจักรไทยที่มีการแบ่งครึ่งมุมระหว่างเกาะกูดกับเกาะกง จากหลักเขตที่ 73

2. เปิดทางเลือกในการเจรจาใหม่ หากไม่มี MOU 2544 ผู้กัมตเงื่อนไซตามทีตกลอง อาจเปิดโอกาสให้ฝ่ายไทยเรียกร้องหรือกำหนดแนวปักปันเขตแดนตามข้อมูลหลักฐานอื่น ๆ ที่ถูกต้องหรือตามแนวปฏิบัติใหม่ที่ฝ่ายไทยเห็นว่า “ได้เปรียบ” หรือ “เหมาะสม” กว่า และสอดคล้องกับหลักกฎหมายสากลที่จะทำให้เกิดการยอมรับโดยทั่วไปด้วย

3. เป็นการกระตุ้นให้คนในชาติรักและห่วงแหนประเทศชาติมากยิ่งขึ้น ในบางช่วงที่มีกระแสความเห็นของประชาชนบางกลุ่มที่ไม่พอใจกับการเจรจาที่ผ่านมาว่าทำให้ไทยเสียสิทธิในพื้นที่พิพาท ดังนั้นในการยกเลิก MOU 2544 อาจตอบสนองกระแสดังกล่าวได้ที่จะทำให้คนไทยสนใจต่ออธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติได้มากขึ้น

ข้อเสียของการยกเลิก MOU 2544

1. ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ทางการทูตและความมั่นคง

ในการยกเลิก MOU ย่อมทำให้กัมพูชามองว่าไทย “ฉีกข้อตกลงเดิม” ซึ่งอาจนำไปสู่ความตึงเครียดหรือกระทบต่อความร่วมมือด้านความมั่นคง (โดยเฉพาะพื้นที่ชายแดน) และด้านเศรษฐกิจ การค้าระหว่างสองประเทศ และเกิดความไม่ไว้วางใจในการเจรจาเขตแดนระหว่างกันในอนาคต

2. ก่อให้เกิดช่องว่างทางกฎหมายและกระบวนการระงับข้อพิพาท

เมื่อไม่มีกรอบ MOU 2544 อาจไม่มี “เวที” หรือ “กติกากา” กลางร่วมกันสำหรับการสำรวจ/ปักปันเขตแดน ทำให้ปัญหาชายแดนยืดเยื้อหรือเสี่ยงต่อการลุกลามเป็นความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งอาจทำให้ต้องเริ่มต้นเจรจาใหม่ทุกอย่าง หรือเสี่ยงที่จะต้องเข้าสู่กระบวนการตัดสินโดยองค์กรระหว่างประเทศ เช่น ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (ICJ) หรือองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง

3. เสนอแนะแนวทางในการดำเนินการเกี่ยวกับพื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนระหว่างประเทศไทยและกัมพูชาบริเวณพื้นที่ทางทะเลเกาะกูด

สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางในการดำเนินการเกี่ยวกับพื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนระหว่างประเทศไทยและกัมพูชาบริเวณพื้นที่ทางทะเลเกาะกูด ดังนี้

1) ประเด็นของเกาะกูดทั้งในส่วนของกรรมสิทธิ์และอำนาจอธิปไตย เป็นสิทธิขาดภายใต้อำนาจอธิปไตยของประเทศไทยโดยสมบูรณ์ตั้งแต่ต้น แต่รัฐบาลควรประชาสัมพันธ์และทำความเข้าใจให้กับประชาชนและนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับพื้นที่เกาะกูดให้ชัดเจน เพื่อสร้างความมั่นใจและให้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องสำหรับการส่งเสริมการท่องเที่ยวและการประกอบกิจการในพื้นที่เพื่อแก้ปัญหาผลกระทบจากการบิดเบือนข่าวสารอันเป็นเท็จในรูปแบบต่าง ๆ

2) รัฐบาลควรผลักดันการลากเส้นเขตไหล่ทวีปของประเทศไทยกับประเทศกัมพูชาเป็นไปในแนวทางเดียวกันคือ การลากเส้นแนวเขตไหล่ทวีปจากหลักเขตที่ 73 ให้เป็นแนวเดียวกัน คือ อยู่ระหว่างเกาะกูดกับเกาะกง จากนั้นคำนวณระยะให้ได้สัดส่วนกับชายฝั่งของแต่ละฝ่ายเสียก่อนค่อยกำหนดแนวเขตไหล่ทวีปของตน ก็จะทำให้เกิดพื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนจะสะท้อนความเป็นจริงได้มากที่สุด

3) เมื่อรัฐบาลและกระทรวงการต่างประเทศ ยืนยันที่จะดำเนินการเจรจาภายใต้ MOU2544 ต่อไป ตามข้อตกลงนั้นว่าจะเจรจาไปพร้อมกันทั้งสองเรื่อง คือ เรื่องเขตแดนทางทะเลกับการพัฒนา ร่วม ทั้งนี้ในเรื่องของเขตแดนนั้น หากประเทศกัมพูชาต้องการให้ไทยยอมรับในเรื่องของเขตแดน ประเทศกัมพูชาจะต้องดำเนินการให้ เป็นไปตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศให้สามารถยอมรับได้ก่อน ถ้ากัมพูชาไม่สามารถปรับเปลี่ยนหลักเขตแดนทางทะเลให้สอดคล้องกับหลักกฎหมายสากลทางทะเลได้ ประเทศไทยควรยกเลิก MOU2544 และแจ้งให้กัมพูชา รับทราบโดยเร่งด่วน ซึ่งประเด็นเพิ่มเติมอันเป็นข้อพิจารณาสำหรับ MOU2544 คือเอกสารแนบท้ายของ MOU2544 ที่ไม่สมบูรณ์ที่อาจถือได้ว่าเป็นสาระสำคัญในการระบุงูศาคาที่ผิดพลาดทำให้เกิดความคลาดเคลื่อน จากความเป็นจริงอย่างมาก ซึ่งเป็นผลที่อาจทำให้ MOU2544 เป็นโมฆะที่ไม่สามารถนำมาพิจารณาหรือตกลงกัน ได้ในการเจรจาร่วมทั้ง 2 ประเด็นคือทั้งเรื่องของเขตแดนและเรื่องของพื้นที่ร่วมพัฒนา

4) การดำเนินการต่าง ๆ ของรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการด้วยความละเอียด รอบคอบ เพื่อไม่ให้เกิด “สิทธิทางประวัติศาสตร์” ที่จะถูกนำมาใช้เป็นหลักฐานในการต่อสู้ทางคดีเกี่ยวกับสิทธิใน การมีส่วนร่วมมาตั้งแต่ต้นที่เริ่มมีการเจรจาหรือทำข้อตกลงร่วมกัน ทำให้เกิดความชอบธรรมในการเรียกร้องสิทธิ จากเดิมที่ไม่เคยมีสิทธิ เสมือนหนึ่งเป็นการยอมรับเงื่อนไขใหม่เข้ามาสู่กรอบการเจรจา จนนำไปสู่ความเสียหายเปรียบ ในการต่อสู้ทางคดีในอนาคตที่อาจจะเกิดขึ้นได้

5) การดำเนินการที่เกี่ยวข้องและมีผลกับสิทธิอธิปไตยหรือเขตแดน รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะต้องดำเนินการให้ครบถ้วนตามขั้นตอนตามกฎหมายภายในเพื่อให้สามารถดำเนินการได้ตามกฎหมายสากล เกี่ยวกับการจัดทำสนธิสัญญาที่จะมีผลผูกพันและยกเลิกได้ยาก รวมถึงกฎหมายภายในที่กำหนดแนวทางไว้อย่าง ชัดเจนแล้ว

6) ประเด็นความมั่นคงเกาะกูด

6.1 ควร มีแผนการเสริมสร้างกำลังของกองทัพที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ความรุนแรง

6.2 ควร มีการปรับปรุงแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหาสถานการณ์วิกฤติในพื้นที่เกาะกูดที่มี

ประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาจากการลงพื้นที่จริง

ในการลงพื้นที่จริงเพื่อศึกษาสภาพและบริบทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการรับฟังการรายงานของ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลให้ได้ผลการศึกษาที่ครบถ้วนและรอบ ด้านมากที่สุด ซึ่งมีรายละเอียดจากการลงพื้นที่เพื่อทำการศึกษา เรียงลำดับ ดังนี้

ลำดับที่ 1 คณะกรรมการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา ได้เข้ารับฟังการรายงานประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคง ณ องค์การบริหารส่วนจังหวัดตราด นำโดย พลเอก สวัสดิ์ ทัศนาศ ประธานคณะกรรมการ และนายสมบุรณ์ หนูนวล รองประธานคณะกรรมการคนที่หนึ่งในฐานะประธานคณะกรรมการกิจการทหารด้านความมั่นคงแบบองค์รวม พร้อมด้วยคณะอนุกรรมการกิจการทหารด้านความมั่นคงแบบองค์รวม โดยมีนายพีระ เอี่ยมสุนทร รองผู้ว่าราชการจังหวัดตราด นายสามารถ หมั่นนอก ปลัดจังหวัดตราด และพลเรือโทอากาศ พานนท์ ผู้บัญชาการทหารเรือภาคที่ 1 พร้อมทั้งหน่วยงานความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดตราด ร่วมให้ข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดตราด สถานการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและกัมพูชา ข้อมูลสนธิสัญญาและกฎหมาย และการแบ่งพื้นที่และเขตแดนในพื้นที่จังหวัดตราด

โดยหน่วยงานที่มีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องด้านความมั่นคงในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนระหว่างไทยและกัมพูชา ประกอบด้วย

1. กองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด

แนวทางปฏิบัติสากลหากข้อพิพาทเกี่ยวกับการอ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนทางทะเลระหว่างประเทศไทยและกัมพูชา อันเป็นหลักสากลในการดำเนินการ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การกำหนดท่าทีและแนวทางการปฏิบัติของ ทร. กรณีพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนทางทะเล ไทย - กัมพูชา

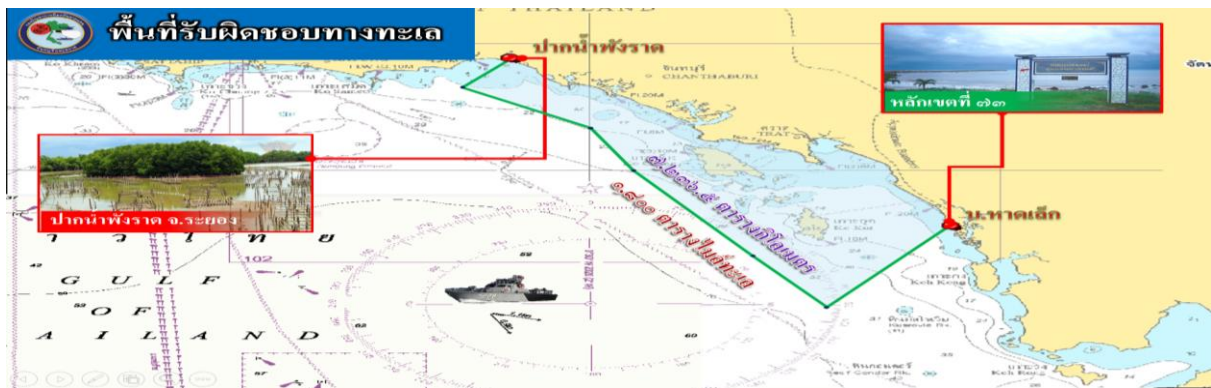
๑. ทร.ยึดหลักการตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.๑๙๘๒ (UNCLOS 1982)
๒. ทร.ยึดถืออาณาเขตทางทะเลที่ประเทศไทยประกาศเป็นหลักในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อรักษาอำนาจอธิปไตย สิทธิอธิปไตย และผลประโยชน์ของชาติทางทะเลของไทย
๓. ทร.สนับสนุนและดำเนินการตามเป้าหมายของรัฐบาลให้อ่าวไทยเป็น “พื้นที่แห่งสันติภาพ ความมั่นคง เสถียรภาพ และความมั่งคั่ง (Gulf of Peace, Security, Stability and Prosperity)”
๔. ทร.สนับสนุนการดำเนินการของรัฐบาล ในการพิจารณาความร่วมมือพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อสำรวจแหล่งพลังงาน น้ำมันและก๊าซในพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนทางทะเล (ไทย - กัมพูชา) ให้บรรลุข้อตกลงตามกรอบการเจรจาระหว่างกัน โดยจะเสนอให้ดำเนินการแก้ปัญหาเขตแดนทางบกและทางทะเลให้เรียบร้อยก่อน เนื่องจากมีผลกระทบต่ออาณาเขตทางทะเลของไทย
๕. ทร.สนับสนุนบุคลากรในฐานะผู้เชี่ยวชาญด้านความมั่นคงทางทะเล เข้าร่วมการดำเนินการของรัฐบาล ในการเป็นคณะทำงานฯ และสนับสนุนข้อมูลในประเด็นดังกล่าว

กองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด

การปฏิบัติของ กปช.จต.

การปฏิบัติในพื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อน

พื้นที่รับผิดชอบทางบก

2. ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล และศูนย์ควบคุมความมั่นคงท่าเรือ จังหวัดตราด

หน้าที่และอำนาจในการดำเนินการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ประกอบด้วย

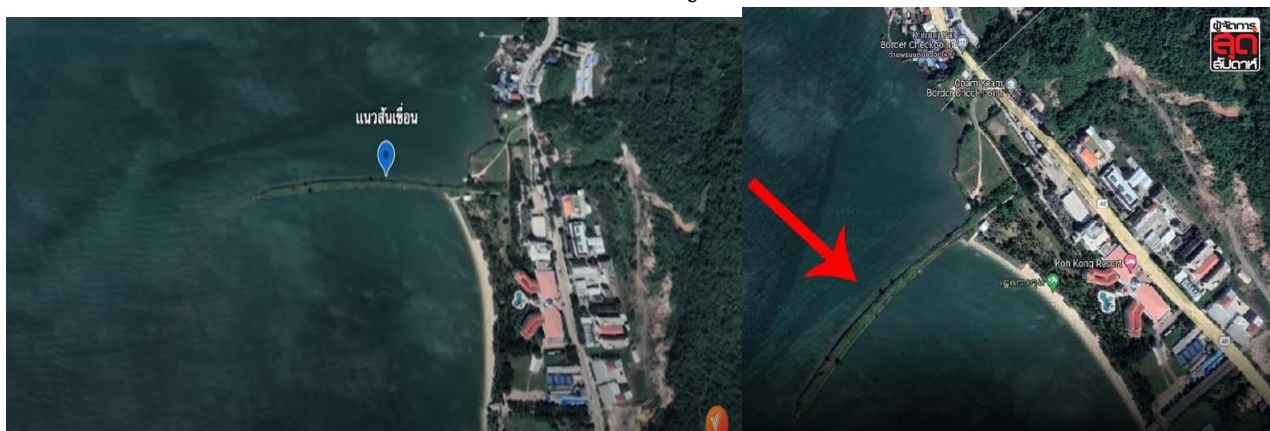
- 1) ติดตาม ตรวจสอบ ศึกษาและประเมินแนวโน้มของประเด็นปัญหาในพื้นที่ที่อาจส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเล
- 2) วางแผน อำนวยการ ประสานงาน สั่งการ และสนับสนุนการปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล โดยบูรณาการการปฏิบัติ
- 3) เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่อประชาชนให้ตระหนักรู้ในความสำคัญของผลประโยชน์ของชาติทางทะเล สิทธิอธิปไตย เขตอำนาจ และสิทธิในการแสวงหาและใช้ประโยชน์จากทะเล และหน้าที่ที่ต้อง พึงศึกษารักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ของชาติทางทะเล รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่กระทบต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเล
- 4) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของส่วนงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

ลำดับที่ 2 การรับฟังและตรวจสอบพื้นที่อ่างสิทธิไหลทวีปทับซ้อน ณ บริเวณชายแดนติดกัมพูชาหลักเขต 73 จังหวัดตราด สถานการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและกัมพูชา ข้อมูลสนธิสัญญา และกฎหมาย และการแบ่งพื้นที่และเขตแดนในพื้นที่จังหวัดตราด

ประเด็นปัญหาในระยะยาวเกี่ยวกับพื้นที่บริเวณเขตแดนระหว่างไทยกับกัมพูชา ในพื้นที่จังหวัดตราดคือการสร้างท่าเรือของกัมพูชาบริเวณหลักหมุด 73 ในปี พ.ศ.2540-พ.ศ.2541 ซึ่งประเทศไทยได้มีการประท้วงจนกัมพูชาได้หยุดการก่อสร้าง และในปัจจุบันกลายเป็นแนวเขื่อนดัสกร ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากเขื่อนดัสกรคือ พื้นที่บริเวณชายหาดฝั่งกัมพูชามีที่ดินงอกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่ฝั่งไทยชายฝั่งถูกน้ำทะเลกัดเซาะชายฝั่งทำให้พื้นที่ฝั่งไทยลดหายไปตรงบริเวณบ้านหาดเล็ก อำเภอกลองใหญ่อย่างต่อเนื่อง

ข้อพิจารณาที่สำคัญคือ ในการสร้างสันเขื่อนยื่นตั้งฉากลงไปในทะเลอ่าวไทยใกล้หลักเขตที่ 73 ติดกับบ้านหาดเล็ก อำเภอลองใหญ่ จังหวัดตราด เนื่องจากกฎหมายทะเลของสหประชาชาติ ปี 1982 (UNCLOS 1982) ข้อ 11 ระบุว่า “สิ่งก่อสร้างถาวรตอนนอกสุดของเขตท่า ซึ่งประกอบเป็นส่วนอันแยกออกมิได้ของระบบการทํานั้นให้ถือว่าประกอบเป็นส่วนหนึ่งของฝั่งทะเล” นั่นหมายถึง การมีสันเขื่อนยื่นตั้งฉากลงไปในทะเลดังกล่าว จะทำให้องศาของเส้นแบ่งอาณาเขตเปลี่ยนไป ทำให้กัมพูชาสามารถอ้างเขตแดนทางทะเลได้กว้างขึ้น และทับซ้อนกับเขตแดนทางทะเลของไทยอย่างมีนัยสำคัญ

ลำดับที่ 3 การลงพื้นที่ของคณะกรรมการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา ณ ที่ว่าการอำเภอเกาะกูด โดยมีนายไพรัช สร้อยแสง นายอำเภอเกาะกูด นาวาโท รัฐวิษณุ โชติสุริยกาญจน์ ผู้บังคับบัญชาหน่วยปฏิบัติการเกาะกูด รวมถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กำนันผู้ใหญ่บ้าน รวมถึงประชาชน ได้มาร่วมให้ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและความรู้สึกของประชาชนต่อประเด็นข้อพิพาทเกี่ยวกับการอ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนทางทะเลบริเวณโดยรอบเกาะกูด รวมถึงปัญหาเกี่ยวกับที่ดินของประชาชนในพื้นที่เกาะกูด ซึ่งเสียงสะท้อนจากประชาชนที่มีต่อความรักความผูกพันต่อพื้นที่เกาะกูดนั้น ประชาชนในพื้นที่รักและหวงแหนพื้นที่อย่างมาก เพราะเป็นพื้นที่ที่ได้อยู่อาศัยสืบต่อ ๆ กันมา และพร้อมจะให้ความร่วมมือกับหน่วยงานราชการในพื้นที่ในการป้องกันและสอดส่องดูแลพื้นที่และร่วมพัฒนาพื้นที่ตามแผนยุทธศาสตร์ที่ได้มีการลงนามร่วมกัน

หน่วยงานที่ดูแลด้านความมั่นคงหาเกิดเหตุข้อพิพาทเกี่ยวกับการอ้างสิทธิพื้นที่ไหล่ทวีปทับซ้อนระหว่างไทยกับกัมพูชาในพื้นที่เกาะกูด ได้แก่ หน่วยปฏิบัติการเกาะกูด ซึ่งหน่วยปฏิบัติการเกาะกูด มีภารกิจหลักที่สำคัญดังต่อไปนี้ คือ 1) ป้องกันการคุกคามทางทะเลและอากาศ 2) คุ้มครองและป้องกันเรือประมงไทย 3) ฝ้าตรวจพฤติกรรมของเรือที่มีการกระทำผิดกฎหมายในทะเล 3) ดำเนินการด้านการข่าวเกี่ยวกับของกำลังทางเรือของฝ่ายตรงข้าม 4) สนับสนุนการปฏิบัติของ กปช.จต. และ มชต. 5) การปฏิบัติการจิตวิทยาและการประชาสัมพันธ์

บทที่ 4

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา สามารถสรุปผลการศึกษาโดยแยกเป็นประเด็น ๆ ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ตั้งแต่ต้นได้ดังนี้

1. ประเด็นเกี่ยวกับบริบทและที่มาของพื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนระหว่างประเทศไทยและกัมพูชาบริเวณพื้นที่ทางทะเลเกาะกูดกรรมสิทธิ์และอำนาจอธิปไตยเกาะกูด

ในประเด็นเกี่ยวกับบริบทและที่มาของพื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนระหว่างประเทศไทยและกัมพูชา บริเวณพื้นที่ทางทะเลเกาะกูดที่แสดงถึงกรรมสิทธิ์และอำนาจอธิปไตยเกาะกูดนั้น ผลจากสัญญาระหว่างกรุงสยามกับกรุงฝรั่งเศสในปี ค.ศ.1907 ทำให้เกาะกูดเป็นของประเทศไทยตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา และด้วยการปกครองในพื้นที่เกาะกูดภายใต้อำนาจอธิปไตยของประเทศไทยมาตั้งแต่เกาะกูดอยู่ภายใต้กรรมสิทธิ์ของสยามตั้งแต่ปี ค.ศ.1907 ตามสัญญาระหว่างกรุงสยามกับกรุงฝรั่งเศสเกาะกูดจึงอยู่ภายใต้อธิปไตยของประเทศไทยโดยสมบูรณ์

ดังนั้นการแสดงถึงอำนาจอธิปไตยภายใต้การปกครองของประเทศไทย ซึ่งโดยหลักกฎหมายในการตีความสนธิสัญญาเขตแดนนั้น การศึกษาคำตัดสินหรือคำพิพากษาเกี่ยวกับคดีพิพาททางดินแดน/เขตแดนของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ หรือกลไกระงับข้อพิพาทแสดงให้เห็นว่า นอกเหนือจากการพิจารณาข้อบทสนธิสัญญาหรือพิธีสารเกี่ยวกับเขตแดนที่มีอยู่ ศาลยังพิจารณาปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ อาทิ หลักฐานการใช้อำนาจทางบริหารและทางการปกครองเพื่อพิสูจน์การครอบครองดินแดนอย่างมีประสิทธิภาพ (effectivities) แผนที่ รวมทั้งเอกสารหรือหนังสือโต้ตอบทางการ หรือทางการทูตอื่น ๆ ประกอบด้วย

2. ประเด็นเกี่ยวกับการอ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนและแนวทางที่สามารถใช้สำหรับการอ้างเกินสิทธิ

2.1 การอ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนทางทะเล

การลากเส้นไหล่ทวีปของประเทศกัมพูชาจากขอบนอกตะวันตกของเกาะกูดในระดับและทิศทางเดียวกันตรงออกไปทางทิศตะวันตก จนเกือบถึงกลางอ่าวไทย และกำหนดเส้นเขตไหล่ทวีปในส่วนที่มีฝั่งทะเลตรงข้ามกับไทยด้วย จึงก่อให้เกิดพื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนระหว่างประเทศไทยและกัมพูชาบริเวณพื้นที่ทางทะเลเกาะกูดที่กัมพูชาประกาศเขตไหล่ทวีปดังกล่าว มีผลทำให้เส้นเขตไหล่ทวีปที่กัมพูชาอ้างสิทธิ์ขยายกว้างออกไปกว่าที่ควรจะเป็นจนทำให้มีขนาดของพื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนกันพื้นที่ถึง 26,000 ตารางกิโลเมตร

ประเทศไทยและประเทศกัมพูชาเป็นภาคีของอนุสัญญาเจนีวา ว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.1958 จึงมีผลผูกพันที่จะต้องปฏิบัติตามอนุสัญญาฯ ซึ่งบัญญัติว่า “หากไม่มีการตกลงกันหรือมีพฤติการณ์พิเศษสำหรับไหล่ทวีปของรัฐชายฝั่งที่มีทะเลประชิดกัน ให้ใช้หลักระยะห่างเท่ากัน (The principle of equidistance) จากจุดที่ใกล้ที่สุดของเส้นฐาน ซึ่งใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขตของแต่ละรัฐ” ดังนั้นประเทศไทยและกัมพูชาควรลากเส้นแนวเขตไหล่ทวีปจากหลักเขตที่ 73 ให้เป็นแนวเดียวกัน คือ อยู่ระหว่างเกาะกูดกับเกาะกง จากนั้นคำนวณระยะให้ได้สัดส่วนกับชายฝั่งของแต่ละฝ่ายเสียก่อนค่อยกำหนดแนวเขตไหล่ทวีปของตน ก็จะทำให้เกิดพื้นที่ทับซ้อนในขนาดที่ไม่มากเกินไป

2.2 แนวทางที่สามารถใช้สำหรับการอ้างถิ่นสิทธิ์

แนวทางที่สามารถนำมาใช้ในการพิจารณาและดำเนินการเมื่อมีการอ้างถิ่นสิทธิ์ในเขตแดน คือ การใช้หลัก Land Dominates the Sea ซึ่งเป็นหลักในการกำหนดชายฝั่งที่เกี่ยวข้อง (Relevant Coast) และพื้นที่ทางทะเลที่เกี่ยวข้อง (Relevant Area) หลักในการกำหนดจุดฐาน (Base Point) โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นของการพิจารณาเกาะเป็นจุดฐานนั้น มีกรณีของคำพิพากษาในคดีที่ชี้ให้เห็นถึงความชัดเจนในการพิจารณาเกาะเป็นจุดฐานมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด หลักในการร่างเส้นเขตทางทะเลชั่วคราวที่ศาลในคดีนี้ใช้วิธีการระยะห่างเท่ากัน (equidistance method) รวมถึงหลักในการพิจารณาสภาพการณ์ที่เกี่ยวข้องที่มีความสำคัญ อาทิ การพิจารณาการมีอยู่ของเกาะ ซึ่งจากการศึกษาที่อาจก่อให้เกิดทศรูปได้ว่า การให้สถานะแก่เกาะของศาลนั้น ตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ถือเป็นส่วนสำคัญที่สุดที่ศาลใช้ในการพิจารณา รวมถึงการพิจารณาตามหลักการตัดสิทธิ (Non-Cutting off) ที่ถือว่าเป็นบทบาทสำคัญในการพิจารณาเพื่อปรับเส้นเขตทางทะเลชั่วคราวในคดีต่าง ๆ มาอย่างสม่ำเสมอเมื่อเกิดข้อพิพาทเขตแดนทางทะเลขึ้นสู่การพิจารณาของศาล

3. ประเด็นเกี่ยวกับการจัดทำข้อตกลง

ข้อควรพิจารณาในการจัดทำข้อตกลงต่าง ๆ ที่จะมีผลผูกพันนั้น การปฏิบัติภายหลัง (subsequent practice/conduct) จะเป็นหลักฐานที่มีบทบาทสำคัญในการพิจารณาตัดสินข้อพิพาทเกี่ยวกับเขตแดน หลักฐานดังกล่าวอาจประกอบด้วย การแสดงแผนที่ โดยหากเป็นแผนที่ที่ผนวกเข้ากับสนธิสัญญาเขตแดนย่อมมีผลผูกพันรัฐคู่ภาคี แต่หากเป็นแผนที่ซึ่งไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของสนธิสัญญา ก็จะต้องพิจารณาที่มาของแผนที่ดังกล่าว มาตราส่วน และคุณภาพเชิงเทคนิคการทำแผนที่ ทำที่ของรัฐคู่ภาคีต่อแผนที่ดังกล่าว

นอกจากนี้ จะเห็นได้ว่า ในการต่อสู้คดีพิพาทเขตแดนในศาลระหว่างประเทศ รัฐภาคีคู่พิพาทต่างรวบรวมหลักฐานหรือเอกสารที่แสดงถึงกิจกรรมหรือการใช้อำนาจทางอธิปไตยเพื่อยืนยันการครอบครองดินแดนอย่างมีประสิทธิภาพ (effectivities) อาทิ หลักฐานทางทะเบียนราษฎร การเก็บภาษีอากร การออกกฎระเบียบ การให้บริการ บริการทางสาธารณสุข เป็นต้น ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยที่ศาลจะพิจารณาประกอบกันโดยรวม พร้อมกันนี้ยังมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหนังสือแลกเปลี่ยนทางการทูตในสมัยการทำสนธิสัญญาหรือเอกสารทางการของรัฐเปรียบเสมือนเป็นงานเตรียมการของสนธิสัญญาหนึ่ง ๆ ก็สามารถมีส่วนในการทำให้เข้าใจบริบทของการทำสนธิสัญญา หรือการใช้สนธิสัญญาในขณะนั้น และถูกนำมาใช้สนับสนุนท่าทีในการต่อสู้คดีหรือการเจรจาได้ด้วย

ดังนั้นสิ่งสำคัญที่รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำบันทึกข้อตกลงร่วมกัน (MOU) จะต้องพิจารณาและดำเนินการให้เป็นไปตามหลักกฎหมายสากลและหลักกฎหมายภายในประเทศ เพื่อเป็นการรักษาสีทธิและอธิปไตยของประเทศไว้โดยสมบูรณ์ จึงต้องดำเนินการด้วยความระมัดระวังและถูกต้องตามกระบวนการทางกฎหมายเป็นสำคัญ เมื่อบันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลกัมพูชา (MOU2544) ซึ่งถือเป็นสนธิสัญญาระหว่างประเทศที่มีผลผูกพันระหว่างรัฐ การจะยกเลิกจึงมีกระบวนการหลายขั้นตอนที่ต้องแสดงผลในการยกเลิก โดยประเด็นที่สำคัญคือเอกสารแนบท้ายบันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลกัมพูชา หรือ MOU2544 ซึ่งไม่สมบูรณ์ที่อาจจะทำให้บันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลกัมพูชา ไม่สมบูรณ์ไปด้วย โดยเอกสารแนบท้ายของ MOU2544 ที่อาจถือได้ว่าเป็นสาระสำคัญในการระบุงศาที่ผิดพลาดทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงอย่างมาก ซึ่งเป็นผลที่อาจจะทำให้ MOU2544 เป็นโมฆะที่ไม่สามารถนำมาพิจารณาหรือตกลงกันได้ในการเจรจา รวมทั้ง 2 ประเด็นคือทั้งเรื่องของเขตแดนและเรื่องของพื้นที่

ร่วมพัฒนา จึงควรพิจารณาแนวทางต่าง ๆ เพื่อจะดำเนินการตาม MOU2544 หรือจะพิจารณายกเลิก MOU2544 และแจ้งให้ประเทศกัมพูชาได้ทราบ เพื่อดำเนินการให้ถูกต้องและเป็นไปตามกรอบของกฎหมายภายในตามรัฐธรรมนูญ และให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ แล้วค่อยกำหนดกรอบการเจรจาใหม่ ภายใต้เงื่อนไขในการลากเส้นเขตแดนให้สอดคล้องและเป็นไปตามหลักกฎหมายสากลทางทะเล ถ้าหากกัมพูชายังพร้อมที่จะเจรจาเรื่องเขตแดนทางทะเลกับประเทศไทย แต่ถ้าประเทศกัมพูชาไม่พร้อมในเจรจาตามหลักกฎหมายสากลทางทะเลก็ปล่อยให้ไปดังเดิมที่เป็นอยู่ ซึ่งประเทศไทยสามารถรักษาอธิปไตยไว้ได้ตามกรอบกฎหมายสากลว่าด้วยเรื่องการรักษาอธิปไตยและการรักษาผลประโยชน์ตามอำนาจอธิปไตยและสิทธิอธิปไตยที่กฎหมายสากลบัญญัติไว้ได้ครบถ้วนทุกประการ

นอกจากนี้ในปัจจุบันยังมีพระราชบัญญัติการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ.2562 ซึ่งเหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้การรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งรักษาไว้ซึ่งอำนาจอธิปไตย สิทธิอธิปไตย และสิทธิหน้าที่อื่นใดตามกฎหมายระหว่างประเทศ จึงต้องให้ความสำคัญกับอำนาจอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติเป็นสำคัญในการเจรจาหรือกำหนดข้อตกลงใด ๆ กับต่างประเทศ ดังนั้นกัมพูชาจึงต้องดำเนินการกำหนดเส้นเขตแดนให้ถูกต้องตามหลักกฎหมายสากลทางทะเลแล้วจึงค่อยเริ่มต้นกำหนดกรอบการเจรจาที่ชัดเจนในเรื่องของเขตแดนและเรื่องผลประโยชน์ทางทะเลในลำดับถัดไป

4. ประเด็นจากการศึกษาพื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนทางทะเล

ประเด็นเพิ่มเติมจากการลงพื้นที่ศึกษาบริบทและสภาพแวดล้อมรวมถึงสถานการณ์อันเกี่ยวเนื่องจากพื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนบริเวณทะเลบริเวณเกาะกูด คือ การสร้างท่าเรือของกัมพูชาบริเวณหลักหมุด 73 ซึ่งประเทศไทยได้มีการประท้วงจนกัมพูชาได้หยุดการก่อสร้าง และในปัจจุบันกลายเป็นแนวเขื่อนตักตะกอน ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากเขื่อนตักกรคือ พื้นที่บริเวณชายหาดฝั่งกัมพูชามีที่ดินงอกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่ฝั่งไทยชายฝั่งถูกน้ำทะเลกัดเซาะชายฝั่งทำให้พื้นที่ฝั่งไทยลดหายไปตรงบริเวณบ้านหาดเล็ก อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด นอกจากนี้ พื้นที่ดังกล่าวของฝั่งกัมพูชานั้นได้ให้เงินสัมปทานระยะยาวเป็นเวลา 99 ปี ซึ่งถ้าไม่ดำเนินการให้มีการรื้อถอนแนวเขื่อนตักกร จะก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับข้อพิพาทชายแดนในระยะยาวซึ่งยากต่อการแก้ไขปัญหา

ข้อพิจารณาที่สำคัญคือ ในการสร้างสันเขื่อนยื่นตั้งฉากลงไปในทะเลอ่าวไทยใกล้หลักเขตที่ 73 ติดกับบ้านหาดเล็ก อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด เนื่องจากกฎหมายทะเลของสหประชาชาติ ปี 1982 (UNCLOS 1982) ข้อ 11 ระบุว่า “สิ่งก่อสร้างถาวรตอนนอกสุดของเขตท่า ซึ่งประกอบเป็นส่วนอันแยกออกมิได้ของระบบการท่า นั้น ให้ถือว่าเป็นส่วนของฝั่งทะเล” นั่นหมายถึง การมีสันเขื่อนยื่นตั้งฉากลงไปในทะเลดังกล่าว จะทำให้องศาของเส้นแบ่งอาณาเขตเปลี่ยนไป ทำให้กัมพูชาสามารถอ้างเขตแดนทางทะเลได้กว้างขึ้นและทับซ้อนกับเขตแดนทางทะเลของไทยอย่างมีนัยสำคัญ

5. ประเด็นบทวิเคราะห์และข้อพิจารณา

ประเด็นบทวิเคราะห์และข้อพิจารณาเป็นส่วนหนึ่งที่สะท้อนมุมมองต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาและกำหนดเป็นประเด็นเพื่อกำหนดแนวทางข้อเสนอสำหรับเตรียมความพร้อมและการทำความเข้าใจสถานการณ์โดยภาพรวมซึ่งสามารถสรุปประเด็นสำหรับการวิเคราะห์และข้อพิจารณา ดังนี้

5.1 ประเด็นกรรมสิทธิ์เกาะกูด

5.1.1 จากข้อมูล สนธิสัญญากฎหมาย หลักฐานทางประวัติศาสตร์ และการใช้อำนาจทางการปกครอง ทำให้ทราบโดยแน่ชัดว่าเกาะกูดเป็นกรรมสิทธิ์ของประเทศไทย ทั้งนี้ในปัจจุบันเกิดปัญหาความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนจากการไม่ยอมรับของกัมพูชาอันเนื่องมาจากกัมพูชาได้ประกาศกฤษฎีกากำหนดไหล่ทวีป พ.ศ. 2515 ทำให้เกิดพื้นที่อ้างสิทธิ์ไหล่ทวีปทับซ้อนระหว่างประเทศ และการไม่เข้าร่วมอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 เนื่องจากในอนุสัญญาจะไม่ห้ามรัฐที่จะให้สัตยาบันอนุสัญญานี้ จึงเป็นช่องว่างที่กัมพูชาไม่ผูกพันและไม่ปฏิบัติตามอนุสัญญา

5.1.2 ข้อเสนอสนับสนุนที่แสดงถึงกรรมสิทธิ์เกาะกูดเป็นของไทย

5.1.2.1 หนังสือสัญญาระหว่างกรุงสยามกับกรุงฝรั่งเศสที่ได้ลงนามในสัญญาพร้อมกันเมื่อวันที่ 23 มีนาคม ร.ศ.125 (ค.ศ.1907) ซึ่งในข้อ 2 ของสัญญาระบุไว้อย่างชัดเจนว่า “รัฐบาลฝรั่งเศสยอมคืนดินแดนเมืองด่านซ้ายและเมืองตราดกับเกาะทั้งหลายซึ่งอยู่ภายใต้แหลมสิงห์ลงไปจนถึงเกาะกูดนั้นให้แก่สยาม.....” โดยที่ฝรั่งเศสมีเงื่อนไขที่สำคัญคือ เป็นการแลกกับดินแดนที่กล่าวไว้ในข้อ 1 ว่า “รัฐบาลสยามยอมยกดินแดนเมืองพระตะบอง เมืองเสียมราฐกับเมืองศรีโสภณให้แก่กรุงฝรั่งเศส....”

5.1.2.2 แผนที่ประกอบกฤษฎีกาที่ประกาศเส้นฐานตรงของประเทศกัมพูชา ปรากฏคำว่า “Siam” ที่พิมพ์ไว้ใต้คำว่า Koh Kut ไว้อย่างชัดเจน ซึ่งถือเป็นการยอมรับในกรรมสิทธิ์เกาะกูดเป็นของประเทศไทยอย่างชัดเจนตั้งแต่ต้นว่าเกาะกูดอยู่ภายใต้อำนาจอธิปไตยของประเทศไทย

5.1.2.3 ประเทศไทยได้ตั้งกระโจมไฟที่เกาะกูดเพื่อแสดงกรรมสิทธิ์ของไทยเหนือเกาะกูดเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ. 2517 โดยประกาศกรมอุทกศาสตร์และปรากฏว่าแผนที่อังกฤษหมายเลข 3967 แสดงที่ติดตั้งกระโจมไฟบนเกาะกูดนี้ด้วย

5.2 ประเด็นบันทึกความเข้าใจ (MOU2544) เป็นข้อตกลงระหว่างไทยและกัมพูชาที่ลงนามในปี พ.ศ. 2544 เพื่อแก้ไขปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิ์ไหล่ทวีปทับซ้อนทางทะเลในอ่าวไทย ซึ่งแสดงเจตนาของทั้งสองฝ่ายในการเจรจาเพื่อแก้ไขปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิ์ดังกล่าว โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ (1) พื้นที่เหนือเส้นละติจูดที่ 11 องศาเหนือขึ้นไป ให้เจรจาแบ่งเขตทางทะเล และ (2) พื้นที่ใต้เส้นละติจูดที่ 11 องศาเหนือลงมา ให้เจรจาเพื่อจัดทำความตกลงพัฒนาพื้นที่ ดังกล่าวร่วมกันโดยให้ดำเนินการทั้งสองส่วนไปด้วยกันโดยมีการแบ่งแยกได้ (Indivisible Package) และจัดตั้ง คณะกรรมการร่วมด้านเทคนิค (Joint Technical Committee—JTC) ไทย-กัมพูชา เป็นกรอบการเจรจาหลัก ซึ่ง MOU2544 ดังกล่าวนั้นเป็นผลผลิตทั้งในเรื่องของการแก้ไขปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิ์ไหล่ทวีปทับซ้อน การพัฒนาพื้นที่ และรักษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จึงสมควรที่จะคง MOU2544 ไว้ เนื่องจากมีสถานะเป็นสนธิสัญญาแล้ว ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นพื้นฐานของกรอบการเจรจารักษาผลประโยชน์ของชาติต่อไป

5.3 ประเด็นการพัฒนาพื้นที่ร่วมกัน : พื้นที่อ้างสิทธิ์ไหล่ทวีปทับซ้อน (Overlapping Claims Area - OCA) ในอ่าวไทยระหว่างไทยกับกัมพูชา ซึ่งมีขนาดประมาณ 26,000 ตารางกิโลเมตร และมีเกาะกูดตั้งอยู่ทางตอนเหนือของพื้นที่นั้น จากการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องทำให้ทราบว่าพื้นที่ดังกล่าว ถือเป็นแหล่งทรัพยากรพลังงานที่สำคัญอย่างยิ่ง โดยคาดว่ามีก๊าซธรรมชาติสูงถึง 11 ล้านล้านลูกบาศก์ฟุต และน้ำมันดิบประมาณ 300-500 ล้านบาร์เรล ซึ่งมีมูลค่าทางเศรษฐกิจรวมกันสูงถึง 300,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ อย่างไรก็ตาม พื้นที่นี้ยังไม่ได้รับการสำรวจอย่างเต็มที่เนื่องจากพื้นที่อ้างสิทธิ์ไหล่ทวีปทับซ้อนที่ยังไม่ได้รับการแก้ไข ความสำคัญของทรัพยากรเหล่านี้

เพิ่มมากขึ้นเนื่องจากแหล่งก๊าซในอ่าวไทยกำลังลดลง และประเทศไทยต้องพึ่งพาการนำเข้าก๊าซธรรมชาติเหลวที่มีราคาแพง นอกจากนี้ พื้นที่ OCA ยังตั้งอยู่บนแนวเดียวกับแหล่งก๊าซเอราวัณ ซึ่งเป็นแหล่งก๊าซสำคัญของประเทศไทย และก๊าซธรรมชาติยังเป็นเชื้อเพลิงหลักในการผลิตไฟฟ้าของไทย การพัฒนาแหล่งก๊าซในพื้นที่ OCA จึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อลดการพึ่งพาการนำเข้าและเสริมสร้างความมั่นคงทางพลังงานของประเทศ สำหรับกัมพูชา การพัฒนาทรัพยากรในพื้นที่นี้จะช่วยส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากอุตสาหกรรมน้ำมันและก๊าซของกัมพูชายังอยู่ในช่วงเริ่มต้น ซึ่งจากข้อมูลข้างต้นจึงสมควรที่ประเทศไทยควรพิจารณาใช้ประโยชน์จากแหล่งทรัพยากรพลังงานและทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์สูงสุด

5.4 ประเด็นการรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ทางทะเล

5.4.1 กรณีประเทศกัมพูชา ได้เสริมสร้างฐานทัพเรือเรียม (Ream Naval Base) โดยมีสาธารณรัฐประชาชนจีนให้การสนับสนุน ตั้งอยู่ในจังหวัดพระสีหนุ ประเทศกัมพูชา ซึ่งอยู่ห่างจากเกาะกูดประมาณ 100 กิโลเมตร โดยเป็นฐานทัพเรือที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับขีดความสามารถของฐานทัพดังนี้

5.4.1.1 การพัฒนาและขยายฐานทัพ

- (1) มีการบูรณะและขยายฐานทัพ โดยมีบริษัทจากจีนเข้ามามีส่วนร่วมในการก่อสร้าง ซึ่งทำให้เกิดความกังวลเกี่ยวกับบทบาทของจีนในภูมิภาค
- (2) มีการก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกใหม่ ๆ เช่น อุ้งแห่งและท่าเทียบเรือ ซึ่งสามารถรองรับเรือขนาดใหญ่ รวมถึงเรือดำน้ำได้

5.4.1.2 ศักยภาพทางทหาร

- (1) การพัฒนาฐานทัพทำให้กองทัพเรือกัมพูชามีขีดความสามารถในการปฏิบัติการทางทะเลที่เพิ่มขึ้น
- (2) ความกังวลว่าฐานทัพอาจถูกใช้เป็นฐานทัพของกองทัพเรือจีน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในภูมิภาค

5.4.1.3 ความสำคัญทางยุทธศาสตร์

- (1) ฐานทัพเรือเรียมตั้งอยู่ในจุดยุทธศาสตร์สำคัญในอ่าวไทย ทำให้สามารถควบคุมเส้นทางเดินเรือและทรัพยากรทางทะเลในบริเวณใกล้เคียงได้
- (2) การเข้าถึงฐานทัพทำให้จีนสามารถขยายอิทธิพลทางทหารในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

5.4.2 กรณีของประเทศไทย หากสถานการณ์บานปลายนำไปสู่ภาวะสงครามและการนำประเด็นขึ้นสู่ศาลโลกในอนาคต หากเกิดสงครามระหว่างไทยกับกัมพูชาหรือมีความขัดแย้งที่อาจนำไปสู่การปะทะ กองทัพไทยควรเตรียมความพร้อมในทุกด้าน โดยพิจารณาจากปัจจัยเชิงยุทธศาสตร์ ยุทธวิธีและกำลังพล และหากสถานการณ์พัฒนาไปสู่การนำข้อพิพาทขึ้นสู่ศาลโลก จะต้องนำบทเรียนจากกรณีข้อพิพาทเขาพระวิหาร ซึ่งศาลโลกตัดสินให้กัมพูชาเป็นฝ่ายชนะในปี 2505 (1962) และคำวินิจฉัยเพิ่มเติมในปี 2556 (2013) ที่ให้ไทยต้องถอนทหารออกจากพื้นที่รอบปราสาทนั้น ถือเป็นบทเรียนสำคัญที่ไทยสามารถนำมาประยุกต์และเทียบเคียงใช้กับกรณี ข้อขัดแย้งเกาะกูดและพื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนทางทะเล และจะต้องเตรียมความพร้อมในการสร้างร่องรอยหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในการใช้สิทธิอธิปไตยต่าง ๆ ในเชิงพื้นที่อย่างชัดเจนและรัดกุมที่สุด

โดยสรุป จากข้อมูลข้างต้นสามารถวิเคราะห์ได้ว่า ในอนาคตกองทัพเรือกัมพูชาในพื้นที่อ่าวไทย จะมีศักยภาพและขีดความสามารถในการปฏิบัติการทางทะเล มีแนวโน้มที่อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางทะเลบริเวณเกาะกูด และพื้นที่โดยรอบ ดังนั้นเพื่อให้ประเทศไทยเกิดความมั่นคงในพื้นที่ดังกล่าว จึงสมควรที่ประเทศไทยยกระดับขีดความสามารถของกองทัพเรือให้สามารถรักษาดินแดนและอธิปไตยของชาติไว้ได้อย่างปลอดภัย

5.5 ประเด็นข้อพิจารณาแนวทางการดำเนินงานเชิงรุก : จากสถานการณ์ในปัจจุบันที่กำลังอยู่ในระหว่างการเจรจาตาม MOU2544 สิ่งสำคัญที่ประเทศไทยสมควรดำเนินการเร่งด่วนทั้งในเรื่องความมั่นคงทางทะเลบริเวณเกาะกูดและพื้นที่โดยรอบ การสื่อสารและการตรวจสอบสาธารณสุข การทูตและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความได้เปรียบในการรักษาอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติ

5.6 ประเด็นปัญหาและสภาพข้อเท็จจริงที่คณะกรรมการพิจารณาฯ ตรวจสอบในพื้นที่เพิ่มเติม

5.6.1 ประเด็นปัญหาพื้นที่ทับซ้อนทางบกหลักเขต 73 : เป็นส่วนหนึ่งของข้อพิพาทเขตแดนระหว่างไทยกับกัมพูชาที่มีมายาวนาน โดยการเจรจาเขตแดนระหว่างสองประเทศที่ผ่านมาเน้นเฉพาะเขตแดนทางบกซึ่งอ้างอิงจากสนธิสัญญาฝรั่งเศส-สยาม ปี 1907 ครอบคลุมระยะทาง 805 กิโลเมตรและมีหลักเขตแดน 73 หลัก การเจรจาได้ดำเนินมาเป็นเวลา 18 ปีและสามารถบรรลุข้อตกลงได้ 42 หลัก ส่วนอีก 31 หลักยังอยู่ระหว่างการเจรจา หลักเขต 73 มีความสำคัญเนื่องจากเป็นจุดที่ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (ICJ) ตัดสินให้กัมพูชามีอธิปไตยเหนือปราสาทพระวิหารในปี 2013 ทำให้เกิดข้อพิพาททางทะเลเมื่อกัมพูชาย้ายการอ้างสิทธิลงไปที่ผ่านเกาะกูด ปัญหานี้ส่งผลให้เกิดพื้นที่อ้างสิทธิไหลทวีปทับซ้อนในอ่าวไทยขนาด 26,000 ตารางกิโลเมตร จึงสมควรพิจารณาเจรจาปักปันเขตแดนให้บรรลุข้อตกลงในอีก 31 หลักเนื่องจากหลักเขตและพื้นที่ดังกล่าวมีผลต่อการอ้างสิทธิในพื้นที่ไหลทวีปทับซ้อนที่ประเทศกัมพูชาและประเทศไทยได้ประกาศไหลทวีปเมื่อปี พ.ศ. 2515 และ พ.ศ. 2516

5.6.2 ประเด็นการก่อสร้างท่าเรือของกัมพูชา บริเวณหลักเขต 73 บ้านหาดเล็ก อำเภอลำลูกเกด (พ.ศ. 2540 - พ.ศ. 2541) : กัมพูชาได้สร้างท่าเรือดังกล่าวโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ซึ่งท่าเรือนี้ก่อสร้างโดยขัดกับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ถือว่าเป็นสิ่งก่อสร้างถาวร เป็นส่วนของฝั่งทะเลทำให้มีผลกระทบต่อเส้นเขตแดนทางทะเล ซึ่งประเทศไทยได้ทำการประท้วงการก่อสร้างท่าเรือดังกล่าว ต่อมากัมพูชาจึงหยุดการก่อสร้างและเปลี่ยนจากท่าเรือเป็นเขื่อนโดยใช้ชื่อว่า “เขื่อนตัสกร” จากสภาพภูมิอากาศและภูมิประเทศในพื้นที่ ก่อให้เกิดผลกระทบทำให้ทางฝั่งกัมพูชามีพื้นที่งอก ส่วนฝั่งประเทศไทยพื้นที่แนวชายฝั่งถูกกัดเซาะ ดังนั้นเพื่อลดความเสียหายในเชิงพื้นที่จึงสมควรพิจารณาเสนอให้ทางฝั่งกัมพูชา รื้อถอนสิ่งก่อสร้างดังกล่าวโดยเร็ว

6. ประเด็นข้อเสนอแนะ

6.1 ประเด็นกรณีสิทธิเกาะกูด

6.1.1 รัฐบาลควรยืนยันอธิปไตยเหนือเกาะกูดอย่างชัดเจนและต่อเนื่องในเวทีระหว่างประเทศ โดยอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์และกฎหมายระหว่างประเทศ โดยเฉพาะสนธิสัญญาปี 2450 ระหว่างฝรั่งเศสและสยาม ที่ระบุชัดเจนว่าฝรั่งเศสได้คืนตราดและเกาะต่าง ๆ ระหว่างแหลมสิงห์และเกาะกูดให้แก่สยาม และผลักดันให้กัมพูชาเข้าสู่อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982

6.1.2 รัฐบาลควรมีการสื่อสารกับทุกภาคส่วนอย่างโปร่งใสเกี่ยวกับสถานะของเกาะกูด เพื่อลดความกังวลและความเข้าใจผิด รวมถึงควรเพิ่มการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและเศรษฐกิจในพื้นที่เกาะกูด เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงและการมีอยู่ของประเทศไทยในพื้นที่

6.2 ประเด็นบันทึกความเข้าใจ (MOU2544) : รัฐบาลควรใช้ประโยชน์ MOU2544 ซึ่งถือเป็นสนธิสัญญาระหว่างประเทศเป็นกรอบการเจรจาเกี่ยวกับกัมพูชา เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการปกป้องผลประโยชน์ของไทยในการเจรจาเรื่องเขตแดนทางทะเลและการแบ่งปันทรัพยากร การยกเลิก MOU2544 จะไม่ช่วยขจัดข้อเรียกร้องของกัมพูชา แต่อาจทำให้สถานการณ์ยุ่งยากมากขึ้น ควรมีการสื่อสารให้ประชาชนเข้าใจว่า MOU-44 เป็นเพียงกรอบการเจรจา ไม่ได้ยอมรับข้อเรียกร้องของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง และข้อตกลงใดๆ ที่เกิดขึ้นจากการเจรจาต้องได้รับการอนุมัติจากรัฐสภาก่อนจึงจะมีผลผูกพัน และสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเจรจา ทั้งนี้ คณะกรรมการเทคนิคร่วม (Joint Technical Committee--JTC) ที่จัดตั้งขึ้นเร่งรัดการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ต่อไป

6.3 ประเด็นการพัฒนาพื้นที่ร่วมกัน : รัฐบาลควรผลักดันแนวคิดการพัฒนาพื้นที่ร่วม (Joint Development Area--JDA) ในพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนไหล่ทวีปในอ่าวไทย ควบคู่กับคณะกรรมการเทคนิคร่วม (JTC) การพัฒนาร่วมกันจะช่วยให้ทั้งสองประเทศได้ประโยชน์จากทรัพยากรพลังงาน และทรัพยากรธรรมชาติ ในพื้นที่บนพื้นฐานผลประโยชน์ของชาติ

6.4 ประเด็นการรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ทางทะเล

6.4.1 รัฐบาลควรเสริมสร้างขีดความสามารถของกองทัพเรือและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ทางทะเลในพื้นที่อ่าวไทย โดยเฉพาะบริเวณรอบเกาะกูด ควรมีการเฝ้าระวังและตรวจการณ์อย่างสม่ำเสมอ แต่ต้องระมัดระวังไม่ให้เกิดความตึงเครียดกับกัมพูชา

6.4.1 รัฐบาลควรเสริมสร้างขีดความสามารถของกองทัพเรือและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ทางทะเลในพื้นที่อ่าวไทย โดยเฉพาะบริเวณรอบเกาะกูด ควรมีการเฝ้าระวังและตรวจการณ์อย่างสม่ำเสมอ แต่ต้องระมัดระวังไม่ให้เกิดความตึงเครียดกับกัมพูชา โดยรัฐบาลควรดำเนินการที่สำคัญดังต่อไปนี้

- รัฐบาลควรมีการประเมินสถานการณ์และการเตรียมยุทธศาสตร์ การข่าวและข่าวกรอง โดยจะต้องเฝ้าระวังการเคลื่อนไหวทางทหารของกัมพูชาและติดตามสถานการณ์จากแหล่งข่าวทั้งในประเทศและต่างประเทศ การวางแผนป้องกันประเทศ: กำหนดแนวทางป้องกันพื้นที่เสี่ยง เช่น ชายแดนไทย-กัมพูชา และอาณาเขตทางทะเลรอบเกาะกูด และหาพันธมิตรระหว่างประเทศ

- รัฐบาลควรมีการเสริมสร้างกำลังพลและขีดความสามารถทางทหาร การเสริมกำลังทหารที่จะต้องเตรียมกำลังพลจากกองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ ประจำการในพื้นที่ยุทธศาสตร์ การฝึกซ้อมรบ: จำลองสถานการณ์สงครามทั้งภาคพื้นดิน ทะเล และอากาศ เช่น การฝึกรบพิเศษของหน่วยรบหลัก เช่น หน่วยรบพิเศษ SEAL, หน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ, และหน่วยนาวิกโยธิน การจัดหาอาวุธยุทโธปกรณ์: ซ่อมบำรุงและเตรียมความพร้อมของอาวุธ เช่น รถถัง ปืนใหญ่ ระบบป้องกันภัยทางอากาศ เรือรบ และเครื่องบินรบ ที่มีศักยภาพในการต่อสู้เมื่อเกิดความขัดแย้งในพื้นที่

- รัฐบาลควรมีการเตรียมพร้อมด้านโลจิสติกส์และการส่งกำลังบำรุง เสบียงและยุทธปัจจัย โดยการสร้างคลังเสบียง อาวุธ น้ำมัน และกระสุนให้เพียงพอในกรณีเกิดสงครามยืดเยื้อ การกระจายกำลังและยุทธ

ปัจจัย: ใช้เครือข่ายลำเลียงภาคพื้นดิน อากาศ และทางน้ำ เพื่อให้สามารถเคลื่อนย้ายกำลังพลได้อย่างรวดเร็ว การรักษาความมั่นคงของระบบสื่อสารและไซเบอร์: ป้องกันการโจมตีทางไซเบอร์และสร้างระบบสื่อสารที่ปลอดภัย

6.4.2 รัฐบาลควรส่งเสริมความร่วมมือกับกัมพูชาในการรักษาความมั่นคงทางทะเล เช่น การปราบปรามการทำประมงผิดกฎหมาย การค้ามนุษย์ และการลักลอบขนส่งยาเสพติด เพื่อสร้างความไว้วางใจและสร้างความสัมพันธ์อันดี นอกจากนี้ควรพัฒนาระบบเตือนภัยล่วงหน้าและกลไกการจัดการความขัดแย้งเพื่อป้องกันไม่ให้เหตุการณ์เล็กน้อยลุกลามเป็นวิกฤตการณ์

6.4.3 รัฐบาลควรให้หน่วยงานทุกระดับจัดทำแผนเผชิญเหตุที่สอดคล้องกัน มีการซักซ้อมการปฏิบัติเป็นประจำ พร้อมทั้งสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์

6.5 ประเด็นข้อพิจารณาแนวทางการดำเนินงานเชิงรุก

6.5.1 ความมั่นคงทางทะเลบริเวณเกาะกูดและพื้นที่โดยรอบ

6.5.1.1 รัฐบาลควรเสริมสร้างความเข้มแข็งในการรักษาความมั่นคงทางทะเลบริเวณเกาะกูดและพื้นที่โดยรอบ โดยการสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของกองทัพเรือไทยในการปกป้องผลประโยชน์แห่งชาติและอธิปไตยเหนือดินแดน เพิ่มความถี่ในการตรวจเยี่ยมกำลังพลที่ประจำการตามแนวชายแดนทางทะเลด้านตะวันออกของไทย เพื่อเสริมสร้างขวัญกำลังใจและประเมินความพร้อมของอุปกรณ์และการเชื่อมต่อระหว่างฐานทัพกับศูนย์บัญชาการในกรุงเทพฯ

6.5.1.2 รัฐบาลควรปรับปรุงโครงสร้างสนับสนุนพื้นฐาน เช่น ระบบน้ำและไฟฟ้า เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติการ แม้ว่าพื้นที่อ้างสิทธิ์ไหล่ทวีปทับซ้อน (Overlapping Claims Area - OCA) ระหว่างไทยกับกัมพูชาจะไม่ได้นำไปสู่ข้อพิพาทและพื้นที่ยังคงสงบ การเตรียมความพร้อมและการแสดงออกถึงอธิปไตยอย่างชัดเจนจึงยังคงมีความสำคัญ

6.5.2 การสื่อสารและการตรวจสอบสาธารณะ

6.5.2.1 รัฐบาลควรปรับกลยุทธ์การสื่อสารสาธารณะที่มีประสิทธิภาพเกี่ยวกับประเด็นเกาะกูดและบันทึกความเข้าใจ MOU2544 กับกัมพูชา การขาดความสนใจจากรัฐบาลไทยในการสื่อสารกับสาธารณะทำให้กัมพูชาสามารถสร้างความสับสนในหมู่ประชาชนได้

6.5.2.2 รัฐบาลควรเตรียมการล่วงหน้าหลายเดือนก่อนการเจรจาใด ๆ เกี่ยวกับพื้นที่อ้างสิทธิ์ไหล่ทวีปทับซ้อน โดยให้ข้อมูลแก่สาธารณชนเกี่ยวกับกรอบ MOU2544 และจุดยืนพื้นฐานของไทยในข้อพิพาทเขตแดนกับกัมพูชา และควรปรากฏตัวในสื่อต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ทั้งทางโทรทัศน์ วิทยุ และสื่อออนไลน์ต่าง ๆ โดยข้อความต้องสอดคล้องและเข้าใจง่าย และอัปเดตข้อมูลข่าวสารต่อสาธารณชนอย่างต่อเนื่อง

6.5.3 การทูตและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

6.5.3.1 การทูตเชิงรุกและการสร้างพันธมิตรทางกฎหมาย ซึ่งสามารถดำเนินการในลักษณะดังต่อไปนี้คือ (1) แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนในแง่ของการอ้างอิงหลักกฎหมายทางทะเล UNCLOS 1982 ซึ่งประเทศไทยได้ใช้กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล (UNCLOS) เพื่อยืนยันสิทธิของไทยและแสดงให้เห็นประชาคมโลกเห็นว่าไทยเคารพกฎหมายสากล (2) ร่วมมือกับนักกฎหมายและนักวิชาการระหว่างประเทศ โดยประเทศไทยควรประสานให้ผู้เชี่ยวชาญทางกฎหมายระหว่างประเทศช่วยสนับสนุนข้ออ้างของไทย โดยเฉพาะกรณีศึกษาเกี่ยวกับไหล่ทวีปและเขตเศรษฐกิจจำเพาะ (EEZ) และ (3) สร้างแนวร่วมทางการทูตกับประเทศ

อาเซียนและมหาอำนาจ โดยการทำให้มหาอำนาจ เช่น สหรัฐฯ จีน หรือ EU เห็นว่าปัญหานี้อาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของภูมิภาค ซึ่งอาจกระทบต่อผลประโยชน์ทางยุทธศาสตร์ของพวกเขา

6.5.3.2 การทูตแบบ “Soft Power” และการพัฒนาเศรษฐกิจร่วมกัน ซึ่งสามารถดำเนินการในลักษณะดังต่อไปนี้คือ (1) เสนอแนวทาง “Joint Development” โดยการเปิดโอกาสให้ทั้งสองประเทศสามารถพัฒนาเศรษฐกิจร่วมกันในพื้นที่พิพาท เช่น การแบ่งปันผลประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลหรือการท่องเที่ยวทางทะเลที่สามารถยอมรับได้ของทั้ง 2 ประเทศ (2) เสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประชาชน (People-to-People Diplomacy) โดยการใช้กลยุทธ์ทางวัฒนธรรมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เช่น ความร่วมมือด้านการประมง การท่องเที่ยว วัฒนธรรมและการศึกษา เพื่อแสดงอัตลักษณ์ของความเป็นไทย และลดความตึงเครียดบริเวณชายแดนหรือพื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนทางทะเล และ (3) ใช้กลไกอาเซียนและการทูตพหุภาคี โดยการสนับสนุนให้มีการเจรจาภายใต้กรอบของ ASEAN Way เพื่อสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรและลดแรงกดดันระหว่างรัฐ

6.5.3.3 การทูตเชิงป้องปราม (Deterrence Diplomacy) และยุทธศาสตร์ความมั่นคง ซึ่งสามารถดำเนินการในลักษณะดังต่อไปนี้คือ (1) เสริมสร้างขีดความสามารถของกองทัพเรือและหน่วยงานด้านความมั่นคงทางทะเลให้เห็นอย่างชัดเจน ให้สามารถตรวจตราและปกป้องอธิปไตยของไทยได้โดยไม่มีอยู่ให้เกิดความขัดแย้ง (2) จัดตั้ง “Maritime Security Dialogue” กับกัมพูชา โดยกำหนดให้มีการสร้างช่องทางสำหรับกองทัพเรือและเจ้าหน้าที่ความมั่นคงของทั้งสองฝ่ายหารือกันโดยตรง เพื่อลดความเข้าใจผิดและป้องกันเหตุปะทะ และ (3) แสดงความพร้อมในการเจรจาภายใต้แรงกดดันจากมหาอำนาจ หากมีการแทรกแซงจากมหาอำนาจ เช่น จีนหรือสหรัฐฯ ประเทศไทยต้องสามารถรักษาสันติภาพและต่อรองเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของตนเองได้อย่างมั่นคง

6.5.3.4 การทูตเชิงสร้างภาพลักษณ์ (Narrative & Public Diplomacy) ซึ่งสามารถดำเนินการในลักษณะดังต่อไปนี้คือ (1) สร้างการรับรู้ในเวทีระหว่างประเทศ โดยการใช้ช่องทางสื่อสารต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ข้อมูลที่สนับสนุนจุดยืนของไทย และป้องกันไม่ให้กัมพูชาสร้างกระแสกดดันไทยในเวทีระหว่างประเทศ และในเวทีโลกที่พยายามทำอยู่ในทุกวันนี้ (2) ใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือทางการทูต สำหรับการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิของไทยในพื้นที่ดังกล่าวเพื่อให้ประชาคมโลกเข้าใจปัญหาอย่างถูกต้องและชัดเจน

6.5.4 กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

6.5.4.1 รัฐบาลควรทบทวนและเสริมสร้างความเข้มแข็งของกรอบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางทะเลและอธิปไตยเหนือเกาะกูด กฎหมายทางทะเลและการเดินเรือในประเทศไทยได้รับการควบคุมหลักโดยพระราชบัญญัติการพาณิชย์นาวีไทยและอนุสัญญาระหว่างประเทศต่าง ๆ ที่ประเทศไทยให้สัตยาบัน ควรมีการทบทวนและปรับปรุงกฎหมายเหล่านี้ให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนเรือ การขนส่งสินค้าทางทะเล การประกันภัยทางทะเล และการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ควรให้ความสำคัญกับการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดในพื้นที่ทางทะเลที่อยู่ภายใต้อธิปไตยของไทย โดยเฉพาะบริเวณเกาะกูดและพื้นที่โดยรอบ เพื่อแสดงถึงการใช้อำนาจอธิปไตยอย่างต่อเนื่อง

6.5.4.2 รัฐบาลควรมีการศึกษาและเตรียมความพร้อมทางกฎหมายสำหรับการเจรจากับกัมพูชาในอนาคต โดยคำนึงถึงสนธิสัญญาฝรั่งเศส-สยาม ปี ค.ศ. 1907 และอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ที่ยืนยันความเป็นเจ้าของเกาะกูดของไทยและพื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนอย่างชัดเจน

6.6 ประเด็นปัญหาและสภาพข้อเท็จจริงที่คณะกรรมการพิจารณา ตรวจจับในพื้นที่เพิ่มเติม

6.6.1 ประเด็นปัญหาพื้นที่ทับซ้อนทางบกหลักเขต 73

6.6.1.1 รัฐบาลควรเร่งรัดการเจรจาระหว่างไทยและกัมพูชาผ่านกลไกทางการทูต เช่น คณะกรรมการเขตแดนร่วม (Joint Boundary Committee--JBC) เพื่อกำหนดแนวทางแก้ไขข้อพิพาทอย่างสันติ ควบคู่ไปกับการสำรวจและกำหนดหลักเขตแดนโดยอ้างอิงแผนที่และหลักฐานทางกฎหมายที่เป็นที่ยอมรับ

6.6.1.2 รัฐบาลควรมีมาตรการป้องกันการรุกล้ำพื้นที่โดยบุคคลภายนอก ผ่านการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานด้านความมั่นคงของทั้งสองประเทศ และพัฒนาโครงการความร่วมมือในระดับท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประชาชนในพื้นที่ชายแดน

6.6.2 ประเด็นการก่อสร้างท่าเรือของกัมพูชา บริเวณหลักเขต 73 บ้านหาดเล็ก อำเภอลองใหญ่ (พ.ศ. 2540 - พ.ศ. 2541)

6.6.2.1 รัฐบาลควรผลักดันให้กัมพูชาเรือถอนแนวเขื่อนซึ่งส่งผลกระทบต่อเขตแดนทางทะเลและการกัดเซาะชายฝั่ง

6.6.2.2 รัฐบาลควรดำเนินการการสร้างโครงสร้างป้องกันอย่างเช่น กำแพงคอนกรีต หรือโครงสร้างธรรมชาติ เช่น การปลูกป่าชายเลน หรือการสร้างแนวปะการังเทียมในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบอย่างหนัก สามารถช่วยลดความรุนแรงของการกัดเซาะและบรรเทาผลกระทบต่อพื้นที่ชายฝั่ง

6.6.2.3 รัฐบาลควรสนับสนุนโครงการฟื้นฟูระบบนิเวศชายฝั่ง เช่น การปลูกป่าชายเลน การปลูกหญ้าทะเล และการอนุรักษ์แนวปะการัง การฟื้นฟูพื้นที่เหล่านี้จะช่วยรักษาความสมดุลของธรรมชาติ และช่วยให้ธรรมชาติทำหน้าที่ป้องกันการกัดเซาะได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อ้างอิง

- กฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายทะเล, (2567). สืบค้นเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2567, จาก <https://treaties.mfa.go.th> กฎหมายระหว่างประเทศ/กฎหมายทะเล
- คณะกรรมการการต่างประเทศ วุฒิสภา. (2554). ควบบอกเลิกบันทึกความเข้าใจ พ.ศ.2544 (MOU 2544) เกี่ยวกับเขตทางทะเลระหว่างไทย-กัมพูชาหรือไม่?
- คณะกรรมการบริหารงานอำเภอแบบบูรณาการ (ก.บ.อ.) อำเภอเกาะกูด จังหวัดตราด, (2565). แผนพัฒนาอำเภอเกาะกูด. สืบค้นเมื่อ 25 พฤศจิกายน พ.ศ.2567 จาก [25662https://mis5.dopa.go.th/0305/plan_develop/app/main/upload/2566/25662306_1.pdf306_1.pdf](https://mis5.dopa.go.th/0305/plan_develop/app/main/upload/2566/25662306_1.pdf306_1.pdf).
- ประกาศ กำหนดไหล่ทวีปของประเทศไทยด้านอ่าวไทย. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 90 ตอนที่ 60 หน้า 1 (ลงวันที่ 18 พฤษภาคม 2516). นาวิกศาสตร์ (พลเรือเอก ถนอม เจริญลาภ). (2567). ปัญหาเขตแดนทางทะเล. สืบค้นเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2567, จาก <https://thaiseafarer.com/nice2know/maritime-border/thai-vietnam-border>
- ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง อ่าวไทยตอนใน. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 76 ตอนที่ 91 ฉบับพิเศษ หน้า 1 (ลงวันที่ 22 กันยายน 2502).
- ปริม มาศรีนิวล. (2567). งานเขตแดนกับหोजดหมายเหตุ. สืบค้นเมื่อ 3 ธันวาคม พ.ศ.2567. จาก <https://image.mfa.go.th/mfa/0/6p4M7ae5k9/.pdf>
- ปานเทพ พัวพงษ์พันธ์ (2567). แสดงถึงทะเลอาณาเขต เขตต่อเนื่อง และเขตเศรษฐกิจจำเพาะ. ค้นเมื่อ 23 ธันวาคม 2567. จาก <https://mgronline.com/daily/detail/9670000102716>.
- สมาน ด้รายรัมย์, (2567). เทคนิคการหาพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลไทย-กัมพูชา ด้วยวิธี General Direction of the Coast และ Coastal Front.
- สมาน ด้รายรัมย์, (2567). การศึกษาเปรียบเทียบผลการตัดสินเขตแดนทางทะเลเพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดเขตทางทะเลระหว่าง ไทย-กัมพูชา ในบริเวณพื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนเหนือแลตติจูด 11 องศาเหนือ. วารสารวิชาการโรงเรียนนายเรือด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศึกษาศาสตร์, ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 (มกราคม - ธันวาคม 2567)
- สุรเกียรติ์ เสถียรไทย, (2554). พื้นที่ทับซ้อนในอ่าวไทย. จุลสารความมั่นคงศึกษา ฉบับที่ 92 สถาบันการข่าวกรอง สำนักข่าวกรองแห่งชาติ.
- สุรเกียรติ์ เสถียรไทย. (2554). พื้นที่ทับซ้อนทางทะเล ไทย-กัมพูชา: ทางเลือกและข้อเสนอแนะ: จุลสารความมั่นคงศึกษา ฉบับที่ 93. กรุงเทพฯ: สถาบันการข่าวกรอง, สำนักข่าวกรองแห่งชาติ.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนเกาะกูด จังหวัดตราด, (2567). ประวัติความเป็นมาเกาะกูด. กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. สืบค้นจาก <https://district.cdd.go.th/kokut/about-us/history/>. สืบค้นเมื่อ 25 พฤศจิกายน พ.ศ.2567
- อนุวัฒน์ นทีวัฒนา. (2551). ความหลากหลายของเกาะในประเทศไทย. เอกสารเผยแพร่สำนักอนุรักษ์ ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ฉบับที่ 39. กรุงเทพฯ: กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

- อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 กกับการดำเนินงานของประเทศไทย (United Nations Convention on the Law of the Sea (1982) And Its Implementation in Thailand) สืบค้นเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2567 จาก <http://www.polsci.tu.ac.th/fileupload/472/880.pdf> หน้า 24-25
- Cambodian Kret No. 439-72/PRK, 1 July 1972
- International Hydrographic Organization (IHO). A Manual on Technical Aspects of the United Nations Convention on the Law of the Sea-1982 (TALOS): (C-51 Edition 6.0.0) [Internet]. 2020 [cited 2023 Dec 25]. Available from: https://iho.int/uploads/user/pubs/cb/c-51/C_51_Ed600_052020.pdf
- International Court of Justice (ICJ). (Judgment of 1969, 20 February). North Sea Continental Shelf Cases (Federal Republic of Germany/Denmark; Federal Republic of Germany/Netherlands). International Court of Justice.
- International Court of Justice (ICJ). (Judgment of 2009, 3 February). Maritime Delimitation in the Black Sea (Romania v. Ukraine).
- International Court of Justice. International Court of Justice (ICJ). (Judgment of 2012, 19 November). Territorial and Maritime Dispute (Nicaragua v. Colombia).
- International Court of Justice. International Tribunal for the Law of the Sea (ITLOS). (Judgment of 2012, 14 March). Dispute Concerning Delimitation of the Maritime Boundary between Bangladesh and Myanmar in the Bay of Bengal. Hamburg: International Tribunal for the Law of the Sea.
- J. R. V. Prescott, H. J. Collier, D. F. Prescott. (1977). *Frontiers of Asia and southeast Asia* Carlton [Australia] : Melbourne University Press.
- Nations, Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea, Office of Legal Affairs. (2001). United Nations Convention on the Law of the Sea 1982. Retrieved from https://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_e.pdf
- Schofield, Clive Howard (1999). Maritime boundary delimitation in the gulf of Thailand. Durham theses, Durham University. Available at Durham E-Theses Online: <http://etheses.dur.ac.uk/4351/> United

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

หนังสือสัญญาระหว่างกรุงสยามกับกรุงฝรั่งเศส ร.ศ.125

เล่ม ๒๔ หน้า ๓๔๔ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๗ กรกฎาคม ๑๒๖๑

ข้าทูลละอองธุลีพระบาทกราบ ถวายบัง คมดา อุปถัม	
บท	หน้า ๓๖๔
นักเรียนหลวง กราบ ถวาย บัง คม ดา	หน้า ๓๖๕
บอกแก่	หน้า ๓๖๕
ชาวตาย	หน้า ๓๖๕
พระราชทานเพลิงศพ	หน้า ๓๖๕
ชาวฝั่งศพ	หน้า ๓๖๕
นายชื่อย่อ ราย การ กรมชน บัตร	จำนวน เดือน
มิถุนายนศก ๑๒๖	หน้า ๓๖๖

พระราชโอรส

ในระหว่างเสด็จประพาสยุโรปประเทศ

มีมาจากเสด็จเคน วันที่ ๔ กรกฎาคม ร.ศ. ๑๒๖ เวลาบ่าย ๓ โมง ๕๐ นาที ได้ รับที่กรมราชเลขาณ การ กรุงเทพ ฯ คืนวันที่ ๔ เวลา ๓ ยาม ๒๐ นาที

ถึงมกุฎราชกุมาร กรุงเทพ ฯ

เมื่อวานนี้ (คือวันที่ ๓ กรกฎาคม) ได้ ขึ้น บกที่เมืองโอริซุส และเคาน์ตีไฟรซ์ ได้ เจริญไปที ไฟรบอก ชาวเมืองนี้ได้ แสดงความไมตรีมาก อากาศคืนนี้หนาวจัด และฝนตกเหมือนหนึ่งว่าไม่ใช่ หน้าร้อนเลย

(พระบรมนามาภิไธย) สยามินทร์ ฯ

หนังสือสัญญา

ระหว่างกรุงสยามกับกรุงฝรั่งเศส ลงวันที่ ๒๓

มีนาคม รัตนโกสินทร ศก ๑๒๕

ด้วยเมื่อวันที่ ๒๓ มิถุนายน รัตนโกสินทร ศก ๑๒๖ หม่อมเจ้าจุฑาธุชที่ศกฤษฎาภกร อรรคราช ทูตพิเศษและผู้มีอำนาจเต็ม กับมองซิเออร์บิชอง เสนาบดีว่าการต่างประเทศฝ่ายฝรั่งเศส ได้ แยก เปลี่ยนฉบับวิธีไฟ หนังสือ สัญญา ต่อ กัน เสร็จ แล้ว

มีข้อความในหนังสือสัญญานั้น ดังต่อไปนี้

หนังสือสัญญา

สมเด็จพระเจ้าแผ่นดินสยามกับเปเรลเดินคแห่ง รับบติกฝรั่งเศส ข้าไศรยเหตุการณ์นั้นขึ้นเมื่อทำ การปักปันเขตแดน เพื่อจะให้ เจ้าเรจตามความ ในหนังสือ สัญญา ลงวันที่ ๓๓ กุมภาพันธ์ รัตน โกสินทรศก ๑๒๖ คฤศคศักราช ๑๘๐๕ นั้น มีความ ประสงค์ ที่จะ แบ่ง บัน เขตว้ แตน สยาม ซึ่งติดต่อกับ เขตว้ แตนฝรั่งเศสให้ แล้วเสร็จเป็นครั้งที่สอง โดย ทางต่างฝ่ายต่างผ่อนผัน แลก เปลี่ยนเขตว้ แตนต่อกัน ประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งมีความประสงค์ ที่ จะให้ การที่ เกี่ยว ข้อง กัน ใน ระหว่าง สอง ประเทศนี้ สดวกดชน โดยแก่ ไรจดีไซ้ วัชอำนาจค้างแบน แบบเดียว และให้คนในบ้องกันฝรั่งเศสซึ่งอยู่ใน กรุงสยามมีกรรมสิทธิ์มากขึ้นอีกด้วย จึงได้ แลก ลงกันทำหนังสือสัญญาใหม่ฉบับหนึ่งแล้ว ได้ ตั้ง แต่งผู้มีอำนาจเต็มสำหรับการ ทำ สัญญา นี้ ทั้ง สอง ฝ่าย คือ

ฝ่ายสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินสยามนั้น พระเจ้า น้อยยาเซอ กรมหลวง เทเวธวัชว้ ไร้ ประการ ภาราตรมหาจักรีบรมราชวงษ์ และตรากรอง ออฟฟิศซ้ายซ้ายของตอเนอ ฯ ด ฯ เสนาบดีว่าการต่าง ประเทศฝ่ายหนึ่ง

ฝ่ายเปเรลเดินคแห่งรับบติกฝรั่งเศสนั้น มองซิ เออร์วิกตอว์ เอมีล มาร์ โยเสฟ คอชงง (เดอปลังซ์) อรรคราชทูตพิเศษและผู้มีอำนาจเต็ม ของรับบติกฝรั่งเศส ตราออฟฟิศซ้ายซ้ายของตอเนอ กับตองดีตรุกของรับบติก อีกฝ่ายหนึ่ง

ต่าง ได้ รับหนังสือมอบอำนาจด้วยกันทั้ง ๒ ฝ่าย ที่ ได้ สอดส่องกันเห็นถูกต้องตามแบบอย่างแล้ว จึง

ได้พร้อมกันตกลงทำสัญญา มีข้อ ความดัง กล่าวคือ
ไปนี้

ข้อ ๑

รัฐบาลสยาม ยอมยกดินแดน เมือง พระตะบอง
เมืองเสียมราฐ กับเมืองศรีโสภณ ให้แก่กรุง
ฝรั่งเศส ตามกำหนดเขตแดนดังว่าไว้ ในข้อ ๑
ของสัญญาว่าด้วยปักปันเขตแดนซึ่งคิดท้ายสัญญา
นี้

ข้อ ๒

รัฐบาลฝรั่งเศสยอมยก ดินแดน เมือง ตาน ซ้าย
และเมืองตราด กับทั้ง เกาะ ทั้ง หลาย ซึ่ง อยู่ ภายใต
แหลม สิงตง ไป จนถึง เกาะกูด นั้น ให้ แก่กรุง สยาม
ตามกำหนดเขตแดนดังว่าไว้ ในข้อ ๒ ของสัญญา
ว่าด้วยปักปันเขตแดนดังกล่าวมาแล้ว

ข้อ ๓

การที่จะส่งมอบดินแดนเหล่านี้ซึ่งกันและกันนั้น
จะได้จัดให้ สำเร็จภายในยี่สิบวัน ตั้งแต่วันที่ได้
แลกเปลี่ยนรติไฟสัญญานี้แล้ว

ข้อ ๔

กรรมการรวมกันของหนึ่ง มีนายทหารและ
พนักงานฝ่ายไทยและฝรั่งเศส ซึ่งต้องประเทศที่ทำ
สัญญานี้จะได้เลือกตั้งขึ้น ภายในสี่ เดือนตั้งแต่วันที่
ได้แลกเปลี่ยนรติไฟสัญญานี้แล้ว และให้ ไป
ปักเขตแดนทั้งปวงที่ตกลงกันใหม่นี้ กรรมการ
นี้จะได้ถึงมือปักปัน ในฤดูที่จะทำการได้ทันที และ
ให้ ทำการตามความที่กำหนดที่กล่าวไว้ ใน สัญญา
ว่าด้วยปักปันแดนที่คิดท้ายหนังสือสัญญานี้

ข้อ ๕

บรรดาคนชาวทวีปเอเชีย ซึ่งอยู่ในบังคับฎาใน
บ้องกันของฝรั่งเศส ผู้ซึ่งจะได้จัดตามสัญญาตามความ
ข้อ ๑๑ ในหนังสือสัญญานี้วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์
รัตนโกสินทรศก ๑๒๒๒ ฤกษ์ศักราช ๑๙๐๔ นั้น ถ้า
เป็นคนที่ได้จัดตามสัญญาในที่ว่าการกงสุลฝรั่งเศส ในกรุง
สยามภายหลังจากตั้งชื่อหนังสือ สัญญา ฉบับนี้แล้ว
จะต้องอยู่ในอำนาจศาลฝ่ายสยาม ตามธรรมเนียม
ของบ้านเมือง

อำนาจศาลคดีต่างประเทศฝ่ายสยาม ซึ่งได้
ไว้ ในข้อ ๑๒ ของหนังสือสัญญาตั้งแต่วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์
รัตนโกสินทรศก ๑๒๒๒ ฤกษ์ศักราช ๑๙๐๔
นั้น จะต้องผ่อนใช้ตามสัญญาว่าด้วยอำนาจศาลที่
คิดท้ายหนังสือสัญญานี้ ให้ขยายใช้ทั่วไปทั้ง
กรุงสยามสำหรับคนชาวเอเชีย ซึ่งอยู่ในบังคับฎา
อยู่ในบ้องกันของ ฝรั่งเศส ที่ว่าไว้ ในข้อ ๑๐ และ
ข้อ ๑๑ ของหนังสือสัญญาเก่าที่กล่าวมาแล้ว และ
เป็นคนที่ได้จัดตามสัญญาในที่ว่าการกงสุลฝรั่งเศสใน
ปัจจุบันนี้

วิธีอำนาจศาลอย่างนี้จะเลิกไม่ใช้ต่อไป คือจะ
เปลี่ยนอำนาจศาลคดีต่างประเทศไปเป็นอำนาจศาล
ฝ่ายสยามตามธรรมเนียมของบ้านเมือง เมื่อได้
ประกาศใช้กฎหมายรวมลักษณะต่างๆ คือกฎหมาย
ลักษณะอาญาฎาโทษ กฎหมายลักษณะแพ่ง และ
การค้าขาย กฎหมายลักษณะวิธีพิจารณาคดี และ
กฎหมายลักษณะจัดตั้งศาล

ข้อ ๖

คนชาวเอเชียซึ่งอยู่ใน บังคับ และบ่ง กั้นของ
ฝรั่งจะได้ มีกรรมสิทธิ์ เหมือน คนใน พื้น เมือง
ตลอดทั่วกรุงสยาม คือ กรรมสิทธิ์ในการซื้อที่ดิน
กรรมสิทธิ์ในการที่จะอยู่จะเข้าไปแห่งใด ๆ ได้
ไม่มีข้อห้ามห้ามด้วย

คนเหล่านี้จะต้องเสียภาษีอากร และด้วย ฤ
การเกณฑ์ ใช้ราชการตามธรรมเนียม

แต่จะได้ยกเว้นจากเกณฑ์เป็นทหาร และจะ
ไม่ต้องเสียภาษีอากรค่าแรงแทนเกณฑ์เป็นการ พิเศษ
อีก

ข้อ ๗

ข้อความทั้งปวงในหนังสือสัญญาใหญ่ฉบับที่
ปวงที่มีอยู่แต่ก่อน ในระหว่างกรุงสยาม กับกรุงฝรั่ง
เศส ซึ่งไม่ได้แก้ไขไว้ในหนังสือนี้ ต้องคง
อยู่เต็มตามเดิม

ข้อ ๘

ถ้าข้อแย้งกันขึ้น ในการแปลความหมายของ
หนังสือสัญญานี้ ที่ได้ทำไว้ทั้งภาษาไทยและภาษา
ฝรั่งเศสนั้น จะต้องใช้ภาษาฝรั่งเศสเป็นหลัก

ข้อ ๙

หนังสือสัญญานี้ จะต้องรักษาไว้ในกำหนด
สี่เดือนนับแต่วันที่ได้ลงชื่อ ฤกว่าก่อนกำหนดนั้น
ถ้าจะทำได้ หนังสือสัญญานี้ ผู้มีอำนาจเต็มทั้ง
สองฝ่าย ได้ลงชื่อและ ประทับตราไว้ เป็นสำคัญ
กระทำอย่างละสองฉบับ ณกรุงเทพมหานคร

วันที่ ๒๓ มีนาคม รัตนโกสินทรศก ๑๒๕ ๓๕ กฤตศก
ราช ๓๗๐๗

(ประทับตรา และเซ็น) เหวอระยวโรประการ
(ประทับตรา และเซ็น) ด้ คองแดง (เดอปลั่งซี)

สัญญาว่าด้วยบังคับบนเขตรแดน ดัตช์ยหนึ่งชื่อ
สัญญาลงวันที่ ๒๓ มีนาคม รัตนโกสินทรศก ๑๒๕

เพื่อประโยชน์ ที่จะให้กรรมกร ซึ่งกล่าวไว้
ในข้อ ๕ ของหนังสือสัญญาฉบับนี้ จัดการกับบน
เขตรแดนให้สะดวก และเพื่อที่จะไม่ให้เกิดข้อ
ขัดข้องขึ้นได้ ในการกับบนเขตรแดนนั้น รัฐบาล
ของสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินสยาม กับรัฐบาลของ
บริติชฝรั่งเศส จึงได้ยินยอมตกลงกัน ตาม
ความที่กล่าวต่อไปนี้

ข้อ ๑

เขตรแดนในระหว่างกรุงสยามกับอินโดจีนของ
ฝรั่งเศสนั้น ตั้งแต่ชายทะเลที่ตรงข้ามจากยอดเขา
สูงที่สุดของเกาะกุดเปนหลักแล้ว ตั้งแต่แดนคือไป
ทางตะวันออกเฉียงเหนือถึงสันเขาพนมกระวาน และ
เป็นที่เข้าใจกันชัดเจนด้วยว่า แม้จะมีเหตุการ
อย่างไร ก็ดี ฟากไหนเขาเหล่านี้ข้างทิศตะวันออก
รวมทั้งที่ลุ่มน้ำคองเกาะปอดด้วยนั้น ต้องคงเป็น
ดินแดนฝ่ายอินโดจีนของฝรั่งเศสแล้ว เขตรแดน
คือไปตามสันเขาพนมกระวาน ทาง ทิศเหนือ จนถึง
เขาพนมทม ซึ่งเปน เขาใหญ่ บนน้ำทั้งหลาย
ระหว่างจำนาคี โหลคกอ่าวสยามฝ่ายหนึ่ง กับจำนาคี
ที่โหลคกทเลสาบอีกฝ่ายหนึ่ง ตั้งแต่เขาพนมทมนั้น

เขตรแดนไป ตามทิศ พายัพ ก่อน แล้วจึงไป ตามทิศ
เหนือ ตามเขตรแดนซึ่งเป็นอยู่ใน ประจุบันนี้
ระหว่างเมืองพระบองฝ้ายหนึ่ง กับเมืองจันทบุรี
และเมืองตราดอีกฝ้ายหนึ่งแล้ว คือไปจนถึงที่เขตร
แดนนี้ข้ามลำน้ำได้ ตั้งแต่นั้นต่อไปตามลำน้ำนั้นจน
ถึงปากที่ต่อกับลำน้ำศรีโสภณ และตามลำน้ำ
ศรีโสภณ คือไปจนถึงที่แห่งหนึ่ง ในลำน้ำนี้ ประ
มาณ สิบกิโลเมตร ฤๅสองร้อยห้าสิบเส้น ได้
เมือง อารัญญ์ ตั้งแต่ที่นี้ตั้งเดิน ตรง ไปจนถึง เขา
แดง แรก ตรง ระหว่าง กลาง ทาง ช่อง เขา ทั้ง ๒
ที่ เรียกว่า ช่อง ตะโกกับช่อง เสม็ด แต่ได้เป็นที่
เข้าใจกันว่าเส้นเขตรแดนที่กล่าวมาที่สุดนี้ จะต้อง
ปักปันกัน ให้มีทางเดินตรงในระหว่างเมืองอารัญญ์กับ
ช่องตะโกคงไว้ในเขตรกรุงสยาม ตั้งแต่ที่เขาแดง
แรกที่กล่าวมาข้างต้นนั้น เขตรแดนคือไปตามเขา
บันนาศักกะทเสลาบและแม่น้ำโขงฝ้ายหนึ่ง กับที่ตกน้ำ
มูนอีกฝ้ายหนึ่งแล้วต่อไปจนตกต่ำแม่น้ำ โขง ได้ปาก
มูนตรงปากห้วยดอน ตามเส้นเขตรแดนที่กรรม
การปักปันแดน ครั้งก่อนได้ตกลงกันแล้วเมื่อ
วันที่ ๑๗ มกราคม รัตนโกสินทรศก ๑๒๕
คฤศศักราช ๑๗๐๗

ได้เขียนเส้นพรมแดนประเพณีไว้อย่างหนึ่ง
ในแผนที่ตามความที่กล่าวในข้อนี้ คิดเนื่องไว้ใน
สัญญาญด้วย

ข้อ ๒

เขตรแดนเมืองหลวงพระบางนั้น ตั้งแต่ข้างทิศใต้
ในแม่น้ำโขงที่ปากน้ำเหือง แล้วต่อไปตามกลางลำ

น้ำเหืองนั้นจนถึงที่แรกเกิดน้ำที่เรียกชื่อว่าภูเขามียง
ก่อนเขตรแดนไปตามเข้าน้ำตก แม่น้ำโขงฝ้าย
หนึ่ง กับตกแม่น้ำเจ้าพระยาอีกฝ้ายหนึ่งจะตั้งที่ใน
ตำบลน้ำโขงที่เรียกว่าแก่งผาโต ตามเส้นพรม
แดน ที่กรรมการปักปันเขตรแดนได้ตกลงกันได้แต่
ณวันที่ ๑๖ มกราคม รัตนโกสินทรศก ๑๒๕
คฤศศักราช ๑๗๐๖

ข้อ ๓

กรรมการปักปันเขตรแดนที่กล่าวไว้ในข้อ ๔ ของ
หนังสือสัญญาฉบับนี้ จะต้องทำการปักปันหมาย
เขตรแดนไว้ในพื้นที่ตามเขตรแดนที่ไว้ใน ข้อ ๑
นี้ ถ้า ในเวลาที่กำลัง ไปทำการปักปันเขตรแดนกัน
อยู่นั้น รัฐบาลฝรั่งเศสจะมีประสงค์ ที่จะเปลี่ยน
แปลงเส้นพรมแดนใหม่ เพื่อจะให้ไปตาม
ลักษณะภูมิประเทศ แทนเส้นพรมแดนที่ได้ตกลง
ยินยอมกันไว้แล้ว การที่จะแก้ไขเปลี่ยนแปลง
แปลงกันนั้น ถึงโดยว่าจะเกิดมีเหตุการอย่างไร ๆ
ก็ตาม จะต้องทำไม่ให้เป็นที่ตั้งวงลำเสียดประโยชน์
ของรัฐบาลสยามด้วย

สัญญาญผู้มออำนาจเดิมทั้ง ๒ ฝ้ายได้ตั้งชื่อและประ
ทับตราไว้เป็นสำคัญอย่างจะต้องฉบับ ณกรุงเพ
มหานคร วันที่ ๒๓ มีนาคม รัตนโกสินทรศก ๑๒๕
คฤศศักราช ๑๗๐๗

(ประทับตรา และเซ็น) เทอะวงษาโรประการ
(ประทับตรา และเซ็น) อัครองแดง (เดอปลั่งซ์)

สัญญาว่าด้วยอำนาจศาลในกรุงสยาม สำหรับใช้
แก่คนชาวเอเชียที่อยู่ในบังคับอยู่ใน บ็องกันฝรั่ง
เสด็จติดท้ายหนังสือสัญญา ลงวันที่ ๒๓ มีนาคม
รัตนโกสินทรศก ๒๒๕ คฤสศกักราช ๑๘๐๗

ตามความที่กล่าวไว้ในข้อ ๕ ของหนังสือสัญญา
ลงวันที่รัฐบาลของสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินสยาม กับ
รัฐบาลของริบบลิคฝรั่งเศส มีความประสงค์ที่จะ
ผ่อนผันตั้งแต่จัดการของศาลคดีต่างประเทศนั้น ได้
ยินยอมตกลงกันดังกล่าวต่อไปนี้

ข้อ ๑

ศาลคดีต่างประเทศทั้ง หลาย นั้น จะได้องค์
ทุกแห่งที่สมควรจะจัดการพิจารณาคดีให้ มีชั้นตาม
แบบอันดีตามที่จะได้ เข้าใจตกลงกัน ในระหว่างเสนา
บดีว่าการต่างประเทศฝ่ายสยาม กับราชทูตฝรั่ง
ศาลที่กรุงเทพฯ

ข้อ ๒

อำนาจของศาลคดีต่างประเทศทั้งหลายนั้นจะ
ได้ขยายไปคือ

ประการที่ ๑ ในคดีความแพ่ง บรรดาความแพ่ง
ภาคีความในการค้าขายซึ่งคนชาวเอเชียที่อยู่ในบง
กันอยู่ในบ็องกันของฝรั่งเศสเป็นคู่ ความ

ประการที่ ๒ ในคดีความอาญาบรรดาคดีที่ทำผิด
ต่อกฎหมายทุกอย่าง ซึ่งคนชาวเอเชียที่อยู่ในบังคับ
อยู่ในบ็องกันฝรั่งเศสจะได้กระทำผิดคดีอาญาจะเป็น
ผู้ที่ถูกคนอื่นกระทำร้ายด้วยเหมือนกัน

ข้อ ๓

ในมณฑลอุดรและมณฑลอิสานนั้นอำนาจของ

ศาลคดีต่างประเทศ จะได้ขยายไปไปพดก่อนทั่ว
ทั้ง คน ชาว เอเชียที่อยู่ในบังคับอยู่ใน บ็อง กัน ของ
ฝรั่งเศสไม่เลือกว่าคนเหล่านั้นจะได้จัดมาอยู่ในวันที่
ว่าการกรุงฝรั่งเศสวันใด ๆ

ข้อ ๔

อำนาจที่จะเรียกถอนคดีนั้น จะต้องใช้ตาม
ความ ที่กล่าวไว้ ในข้อ ๓๒ ของหนังสือสัญญาลง
วันที่ ๓๓ กุมภาพันธ์ รัตนโกสินทรศก ๒๒๒ คฤสศ
กักราช ๑๘๐๔

แต่อย่างไร ก็ดี อำนาจนั้นจะต้องเลิกไม่ใช้ ใน
คดีทั้งปวงซึ่งเป็นคดีที่อยู่ในกฎหมายลักษณะต่าง ๆ
อยู่ในพระราชบัญญัติที่ได้ประกาศออกมาตามแบบ
อย่างนั้น ในทันทีเมื่อได้ ส่งกฎหมายตรา พระราชบัญญัติ
เช่นว่านั้นยังส่งสถานทูตฝรั่งเศสแล้ว และได้ ใช้กฎหมาย
นั้นด้วย ถ้ามีคดีซึ่งพิจารณาค้างอยู่ในเวลาที่
ประกาศใช้กฎหมายลักษณะต่าง ๆ ในพระราชบัญญัติ
ดังกล่าวมาแล้ว กระทรวงการต่างประเทศ กับสถานทูต
ฝรั่งเศสในกรุงเทพฯ จะได้ปรึกษาตกลงกัน เพื่อที่
จะ พิจารณาคดี ที่ค้างอยู่ นั้น ณศาล โต ต่อ ไป ให้
สำเร็จตลอดด้วย

ข้อ ๕

บรรดาคดีอุทธรณ์คำตัดสินของศาลคดีต่างประเทศ
ทั้งหลายที่ได้ พิจารณาความในชั้นต้นนั้น จะได้อง
ให้ กงสุลฝรั่งเศสผู้ ที่มีอำนาจเขียนความเห็นใน
คดีนั้นยื่น ให้ คัดไว้ ในจำนวนคดีนั้นด้วย

คำตัดสินคดีชั้นอุทธรณ์นั้น จะได้ มีผู้ พพากษา
ชาวยุโรปลงชื่อด้วยสองนาย

ข้อ ๖

คดีอุทธรณ์ด้วยบัณฑุกฎหมายนั้น จะร้องอุทธรณ์ คำตัดสินของศาลอุทธรณ์ ทั้งหลายอีกได้ คดีอุทธรณ์อย่างนี้ จะขึ้นได้ด้วยเหตุที่ร้องว่าศาลไม่มีอำนาจจะพิจารณาคดีนั้นแล้วและใช้อำนาจผิด และเมื่อกล่าวทั่วไปจะร้องได้ทุกข้อที่ว่าทำผิดกฎหมาย คำอุทธรณ์อย่างนี้ ศาลฎีกาซึ่งเป็นศาลสูงที่สุดจะได้ พิพากษา

ข้อ ๗

ในศาลหนึ่ง ศาลใดก็ได้ พิจารณา คดีแพ่งฎาอาญา นั้น ถ้าจะมีคำร้องว่าด้วยศาล ไม่มีอำนาจพิจารณา คดี นั้น ตามข้อ บังคับ ที่ว่า ไว้ ในหนังสือสัญญาแล้ว ก็ต้องให้ร้องขึ้นก่อนที่จะให้การแก้ความในคดีนั้น

สัญญานี้มีอำนาจเต็มทั้ง ๒ ฝ่าย ได้ลงชื่อและประทับตราไว้เป็นสำคัญอย่างตงสองฉบับ ณ กรุงเทพมหานคร วันที่ ๒๓ มีนาคม รัตนโกสินทรศก ๑๒๕๕ ๑๑๑๗

(ประทับตรา และเซ็น) เทเวศรวงษาโรประการ

(ประทับตรา และเซ็น) วัคคอตตง (เคอปลังซี)

ประกาศเพิ่มเติมพระราชบัญญัติที่ดิน

ว่าด้วยคนชาวเอเชียในบังคับฝรั่งเศสขอถือ

กรรมสิทธิ์ที่ดิน

เจ้าพระยาเทเวศรวงษาโรจักรมนตรี เสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการ รับพระบรมราชโองการไว้เกล้า ๆ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ ให้ประกาศให้ทราบทั่วตามสัญญาทางพระราชไมตรีระหว่าง กรุงสยามกับ

กรุงฝรั่งเศสซึ่งตั้งวันที่ ๒๓ มีนาคม รัตนโกสินทรศก ๑๒๕๕ และได้แตกเปลี่ยนแปลงฉบับทวีไฟ หนังสือสัญญาต่อกันเสร็จ มีเมื่อวันที่ ๒๓ มิถุนายน รัตนโกสินทรศก ๑๒๖๒ นี้ ในข้อ ๕ รัฐบาลฝรั่งเศสได้ยอมให้บรรดาคนชาวทวีปเอเชียซึ่งอยู่ในบังคับหรืออยู่ในบังคับกันของฝรั่งเศสอยู่ในอำนาจศาลฝ่ายสยามแล้ว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ พระราชทาน พระบรมราชานุญาตไว้ ในข้อ ๖ แห่งสัญญานี้ว่า คนชาวเอเชียซึ่งอยู่ในบังคับและบังคับกันของฝรั่งเศสจะได้ มีกรรมสิทธิ์เหมือน คนในพื้นเมืองตลอดทั่วกรุงสยาม คือ กรรมสิทธิ์ในการถือที่ดิน ๆ ต ๆ ความแจ้งอยู่แล้ว

เพราะฉะนั้นถ้าคนลาว เขมร จีน ญี่ปุ่น และแขกที่เป็นชาวทวีปเอเชีย อันอยู่ใน บังคับ ของ ฝรั่งเศส ผู้หนึ่งผู้ใดจะมาขอรับถือ กรรมสิทธิ์ ที่ดินด้วยประการใด ๆ ให้เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ในการที่ดินจัดการกับผู้นั้นให้ เหมือนกับจัดการกับคนในบังคับสยามทุกประการ

ประกาศมาณวันที่ ๓ กรกฎาคม

รัตนโกสินทรศก ๑๒๖๒

(ตงนาม) เทเวศรวงษาโรจักรมนตรี

เสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการ

ประกาศ

บอกยกเลิกตราแดงใบจองใบเหี้ยมย่ำของเก่าสำหรับที่ดินตำบลบ้านเข็ดตำบลบ้านท่าบุญมี ตำบลบ้านศาลาท้องที่อำเภอพนมศรี แขวงเมืองชตุบุรี

เจ้าพระยาเทเวศรวงษาโรจักรมนตรี เสนาบดีกระทรวง

ภาคผนวก ข.

ประกาศ เรื่อง ใช้นุสัณญากรงเจนีวาวาด้วยกฏหมายทะเล พ.ศ.2512

๔๕๐

เล่ม ๘๖ ตอนที่ ๔๔ ราชกิจจานุเบกษา ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๑๒

ประกาศ

เรื่อง ใช้นุสัณญากรงเจนีวาวาด้วยกฏหมายทะเล

มีพระบรมราชโองการให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า
 โดยที่เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๐๑ ผู้แทน
 ฝ่ายไทยได้ลงนามในอนุสัณญากรงเจนีวาวาด้วยกฏหมายทะเล
 รวม ๔ ฉบับ ดังต่อไปนี้ คือ (๑) อนุสัณญาว่าด้วยทะเลอาณา
 เขตและเขตต่อเนื่อง (๒) อนุสัณญาว่าด้วยทะเลหลวง (๓) อนุ
 สัณญาว่าด้วยการประมงและการอนุรักษ์ทรัพยากรมีชีวิตในทะเล
 หลวง และ (๔) อนุสัณญาว่าด้วยไหล่ทวีป ซึ่งได้ลงนามกัน
 ณ นครเจนีวา เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๐๑ และ
 ด้วยความเห็นชอบของสภาร่างรัฐธรรมนูญในฐานะรัฐสภา
 เมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๑๑ รัฐบาลของ

๔๕๘

เดิม ๘๖ ตอนที่ ๔๔ ราชกิจจานุเบกษา ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๑๒

ในระยะห่างจากพื้นแผ่นดิน หรือเกาะ ไม่เกินความกว้างของทะเลอาณาเขต แนวน้ำลคของพื้นที่เช่นนั้นอาจใช้เป็นเส้นฐานสำหรับวัดความกว้างของทะเลอาณาเขตก็ได้

๒. ในกรณีที่พื้นที่ที่อยู่เหนือระดับน้ำขณะน้ำลคทั้งหมดตั้งอยู่ในระยะห่างจากพื้นแผ่นดินหรือเกาะเกินกว่าความกว้างของทะเลอาณาเขต พื้นที่นั้นย่อมไม่มีทะเลอาณาเขตของตนเอง

ข้อ ๑๒

๑. ในกรณีที่ฝั่งทะเลของรัฐสองรัฐอยู่ตรงข้ามหรือประชิดกัน ถ้าไม่มีความตกลงระหว่างกันเป็นอย่างอื่น รัฐใดรัฐหนึ่งของทั้งสองรัฐไม่มีสิทธิที่จะขยายทะเลอาณาเขตของตนเลยเส้นมัธยะ ซึ่งจุดทุกจุดบนเส้นนั้นมีระยะห่างเท่ากันจากจุดที่ใกล้ที่สุดบนเส้นฐานซึ่งใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขตของรัฐทั้งสองแต่ละรัฐ อย่างไรก็ดี มิให้ใช้บทแห่งวรรคนี้ในกรณีที่เป็นการจำเป็นโดยเหตุแห่งสิทธิทางประวัติศาสตร์ หรือพฤติการณ์พิเศษอย่างอื่นในอันที่จะกำหนดเขตทะเลอาณาเขตของรัฐทั้งสองในทางที่แตกต่างไปจากบทนี้

๒. เส้นกำหนดเขตระหว่างทะเลอาณาเขตของรัฐสองรัฐซึ่งอยู่ตรงข้ามหรือประชิดกัน ให้หมายลงไว้บนแผนที่ซึ่งใช้มาตราส่วนขนาดใหญ่ที่รัฐชายฝั่งยอมรับนับถือเป็นทางการ

ภาคผนวก ค.

ประกาศ เรื่อง กำหนดเขตไหล่ทวีปของประเทศไทยด้านอ่าวไทย พ.ศ. 2516

ฉบับพิเศษ หน้า ๑
เล่ม ๕๐ ตอนที่ ๖๐ ราชกิจจานุเบกษา ๑ มิถุนายน ๒๕๑๖

ประกาศ

กำหนดเขตไหล่ทวีปของประเทศไทยด้านอ่าวไทย

มีพระบรมราชโองการให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า
เพื่อความมุ่งประสงค์ในการใช้สิทธิอธิปไตยของประเทศไทยในการสำรวจและการแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในอ่าวไทย จึงกำหนดให้เขตไหล่ทวีปตามแผนที่และพิกัดภูมิศาสตร์ของแต่ละจุดที่ประกอบเป็นเขตไหล่ทวีปของไทยซึ่งแนบท้ายประกาศนี้เป็นเขตไหล่ทวีปของประเทศไทยด้านอ่าวไทย

ในการกำหนดเขตไหล่ทวีปนี้ ได้ยึดถือมูลฐานแห่งสิทธิตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศอันเป็นที่ยอมรับนับถือกัน

ฉบับพิเศษ หน้า ๒

เล่ม ๕๐ ตอนที่ ๖๐ ราชกิจจานุเบกษา ๑ มิถุนายน ๒๕๑๖

ทั่วไป และตามอนุสัญญาว่าด้วยไหล่ทวีป ซึ่งกระทำ ณ กรุง
เจนีวา ลงวันที่ ๒๕ เมษายน ค.ศ. ๑๙๕๘ และประเทศไทย
ได้ให้สัตยาบันไว้แล้ว เมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๑

แผนที่และจุดต่อเนืองที่กำหนดพิภคภูมิศาสตร์ตามประกาศ
นี้เพื่อแสดงแนวทั่วไปของเส้นกำหนดไหล่ทวีป สำหรับสิทธิ
อธิปไตยในส่วนที่เป็นทะเลอาณาเขตซึ่งต่อเนื่องกับทะเลอาณา
เขตของประเทศใกล้เคียงอันจะถือเป็นจุดเริ่มของเส้นแบ่งเขต
ไหล่ทวีปนั้นจะเป็นไปตามที่จะได้ตกลงกัน โดยยึดถือมาตรฐาน
แห่งบทบัญญัติของอนุสัญญาว่าด้วยทะเล อาณาเขตและเขต
ต่อเนือง ซึ่งกระทำ ณ กรุงเจนีวา ลงวันที่ ๒๕ เมษายน
ค.ศ. ๑๙๕๘

ประกาศ ณ วันที่ ๑๘ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๑๖
เป็นปีที่ ๒๘ ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ถนอม กิตติขจร

นายกรัฐมนตรี

ภาคผนวก ง.
ประกาศเส้นฐานตรงและน่านน้ำภายในของประเทศไทย

ฉบับพิเศษ หน้า ๔

เล่ม ๘๗ ตอนที่ ๕๒

ราชกิจจานุเบกษา

๑๒ มิถุนายน ๒๕๑๓

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี
เรื่อง เส้นฐานตรงและน่านน้ำภายในของประเทศไทย

คณะรัฐมนตรีเห็นสมควรประกาศขึ้นชั้นสถานภาพเส้นฐานตรงและน่านน้ำภายในของประเทศไทย
ให้ทราบทั่วกัน ดังต่อไปนี้

(๑) บริเวณที่ ๑

ลำดับที่ REFERENCE No	ชื่อภูมิศาสตร์ GEOGRAPHICAL NAME	ค่าพิกัดภูมิศาสตร์ GEOGRAPHICAL COORDINATE	
		ละติจูด เหนือ LAT. N.	ลองจิจูด ตะวันออก LONG. E.
๑.	แหลมลิง LAEM LING	๑๒°-๑๒'.๓	๑๐๒°-๑๖'.๗
๒.	เกาะช้างน้อย KO CHANG NOI	๑๒°-๐๕'.๖	๑๐๒°-๑๔'.๕
๓.	หินراب HIN RAP	๑๒°-๐๓'.๑	๑๐๒°-๑๔'.๕
๔.	หินลูกบาท HIN LUK BAT	๑๑°-๔๖'.๗	๑๐๒°-๑๗'.๒
๕.	เกาะรัง KO RANG	๑๑°-๔๖'.๖	๑๐๒°-๒๓'.๒
๖.	หินบางบัว HIN BANG BAO	๑๑°-๓๕'.๘	๑๐๒°-๓๒'.๐
๗.	เกาะกูด KO KUT	๑๑°-๓๓'.๖	๑๐๒°-๓๕'.๗
๘.	หลักเขตแดนไทย-เขมร THAI - CAMBODIA BOUNDARY POST	—	—

ฉบับพิเศษ หน้า ๗

เล่ม ๘๗ ตอนที่ ๕๒

ราชกิจจานุเบกษา

๑๒ มิถุนายน ๒๕๑๓

ลำดับที่ REFERENCE No	ชื่อภูมิศาสตร์ GEOGRAPHICAL NAME	ค่าพิกัดภูมิศาสตร์ GEOGRAPHICAL COORDINATE	
		ละติจูด เหนือ LAT. N.	ลองจิจูด ตะวันออก LONG. E.
๑๗.	หินออสบอน HIN OSBON	๐๖°-๓๘'.๘	๙๙°-๓๒'.๕
๑๘.	เกาะตะรุตา KO TARUTAO	๐๖°-๓๐'.๒	๙๙°-๓๙'.๑
๑๙.	หินใบ HIN BAI	๐๖°-๓๐'.๐	๙๙°-๔๒'.๑
๒๐.	เกาะไคยใหญ่ KO KOI YAI	๐๖°-๓๓'.๘	๙๙°-๕๐'.๗
๒๑.	เกาะลิมา KO LIMA	๐๖°-๓๒'.๒	๙๙°-๕๗'.๔
๒๒.	เกาะกูนิง KO KHUNING	๐๖°-๒๖'.๗	๑๐๐°-๐๘'.๗
๒๓.	เกาะปรัสมาณา KO PRASMANA	๐๖°-๒๕'.๔	๑๐๐°-๐๕'.๒
๒๔.	พรมแดนไทย-มาเลเซีย THAI-MALAYSIA BOUNDARY	—	—

และนำน้ํากายในเส้นฐานตรงดังกล่าวข้างต้นเป็นน้ํากายในของประเทศไทย ดังปรากฏ
รายละเอียดในแผนที่ท้ายประกาศนี้

ประเทศไทยได้ยึดถือเช่นนี้ตลอดมาชั่วนานแล้ว

ประกาศ ณ วันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๑๓

จอมพล ถ. กิตติขจร

นายกรัฐมนตรี

ภาคผนวก จ.

Memorandum of Understanding between the Royal Thai Government and the
Royal Government of Cambodia regarding the Area of their Overlapping
Maritime Claims to the Continental Shelf

Memorandum of Understanding
between
the Royal Thai Government
and
the Royal Government of Cambodia
regarding
the Area of their Overlapping Maritime Claims
to the Continental Shelf

The Royal Thai Government and the Royal Government of Cambodia (hereinafter referred to as the Parties):

DESIRING to strengthen further the existing bonds of traditional friendship between the two countries;

RECOGNIZING that as a result of claims made by the two countries to territorial sea, continental shelf and exclusive economic zone in the Gulf of Thailand, there exists an area of overlapping claims (*the Overlapping Claims Area*);

CONSIDERING that it is in the best interests of the two countries to agree upon an early mutually acceptable basis for exploitation of the hydrocarbon resources of the Overlapping Claims Area as soon as possible; and

TAKING NOTE of the understanding reached between their respective senior officials as reflected in the Agreed Minutes of the Informal Consultations done at Cha Am on 5 October 2000 and at Siem Reap on 21 April 2001:

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

1. The Parties consider that it is desirable to enter into provisional arrangements of a practical nature in respect of the Overlapping Claims Area.
2. It is the intent of the Parties, through accelerated negotiation, to simultaneously:
 - (a) conclude an agreement for the joint development of the hydrocarbon resources located within the area shown in the Attachment as the Joint Development Area (*the Joint Development Treaty*); and
 - (b) agree upon a mutually acceptable delimitation of the territorial sea, continental shelf and exclusive economic zone in the area shown in the Attachment as the Area to be Delimited.

It is firmly the intent of the Parties to treat the provisions of paragraphs (a) and (b) above as an indivisible package.

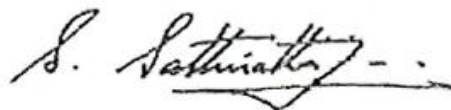
3. For the purpose of Article 2, there shall be established a Joint Technical Committee, comprising officials of Thailand and Cambodia to be separately nominated. The Joint Technical Committee shall be responsible for drawing up:
 - (a) the agreed terms of the Joint Development Treaty, including a mutually acceptable basis for sharing the costs and benefits of the exploitation of hydrocarbon resources located in the Joint Development Area; and
 - (b) an agreed delimitation of the territorial sea, continental shelf and exclusive economic zone between their respective current claims in the Area to be Delimited in accordance with applicable principles of international law
4. The Joint Technical Committee shall meet regularly with a view to concluding its work in relation to these matters expeditiously. The Joint Technical Committee may establish such sub-committees as it considers appropriate.
5. Subject to entry into force of the delimitation of the Parties' respective maritime claims in the Area to be Delimited, this Memorandum of Understanding and all actions taken pursuant to this Memorandum of Understanding are without prejudice to the maritime claims of either party.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned being duly authorized by their respective Governments, have signed the Present Memorandum of Understanding.

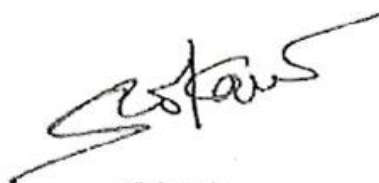
DONE in duplicate in Phnom Penh, on 18 June 2001, in English language.

FOR THE ROYAL THAI
GOVERNMENT

FOR THE ROYAL GOVERNMENT
OF CAMBODIA

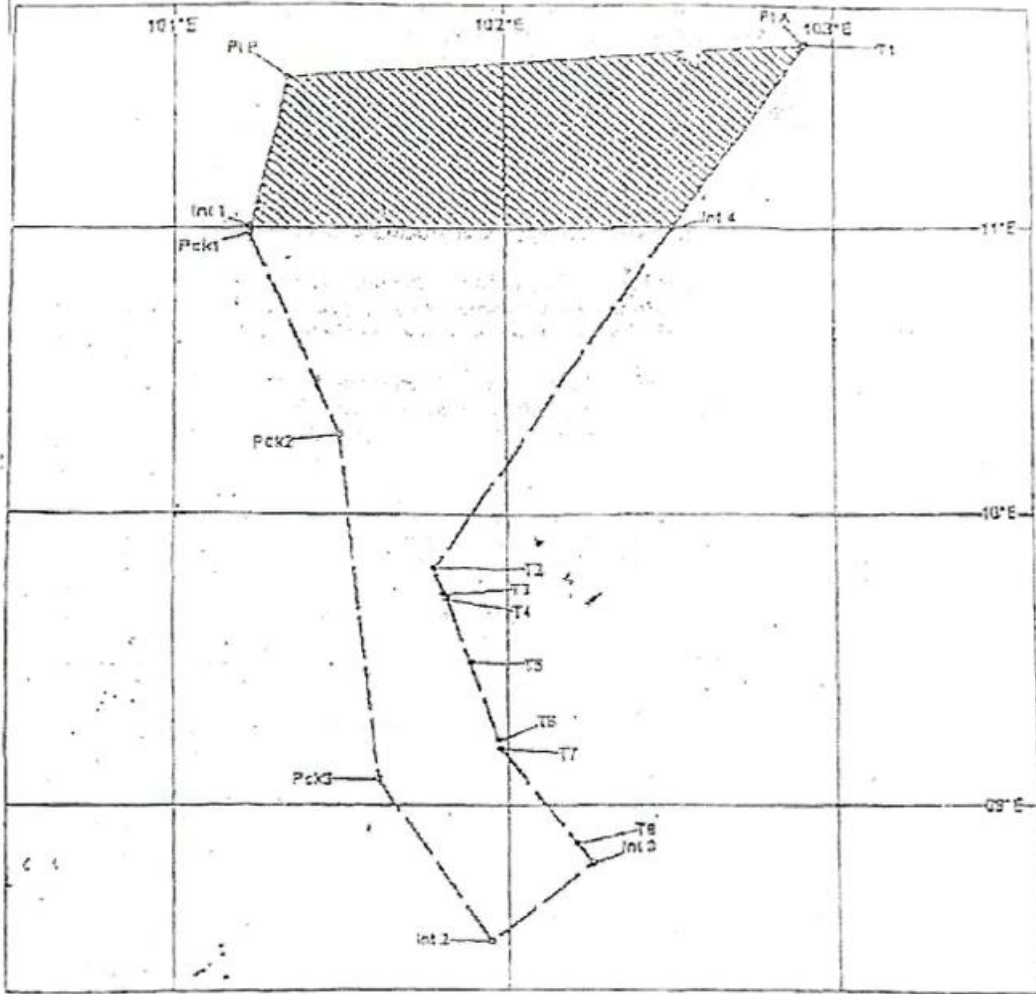
(Surakiart Sathirathai)
Minister of Foreign Affairs of
the Kingdom of Thailand

(Sok An)
Senior Minister
Chairman of the Cambodian National
Petroleum Authority

Attachment

AREAS OF OVERLAPPING MARITIME CLAIMS

LEGEND & NOTES

- Joint Development Area
- Area to be Delimited

1. Pt A & T1 - location of land border with coastline at low water to be verified.
2. Int 1 & Int 4 - location of respective meridians of longitude to be verified.
3. Int 2 & Int 3 - location of these points to be verified.

MIR/19 27/02 256.7

Thau

JL

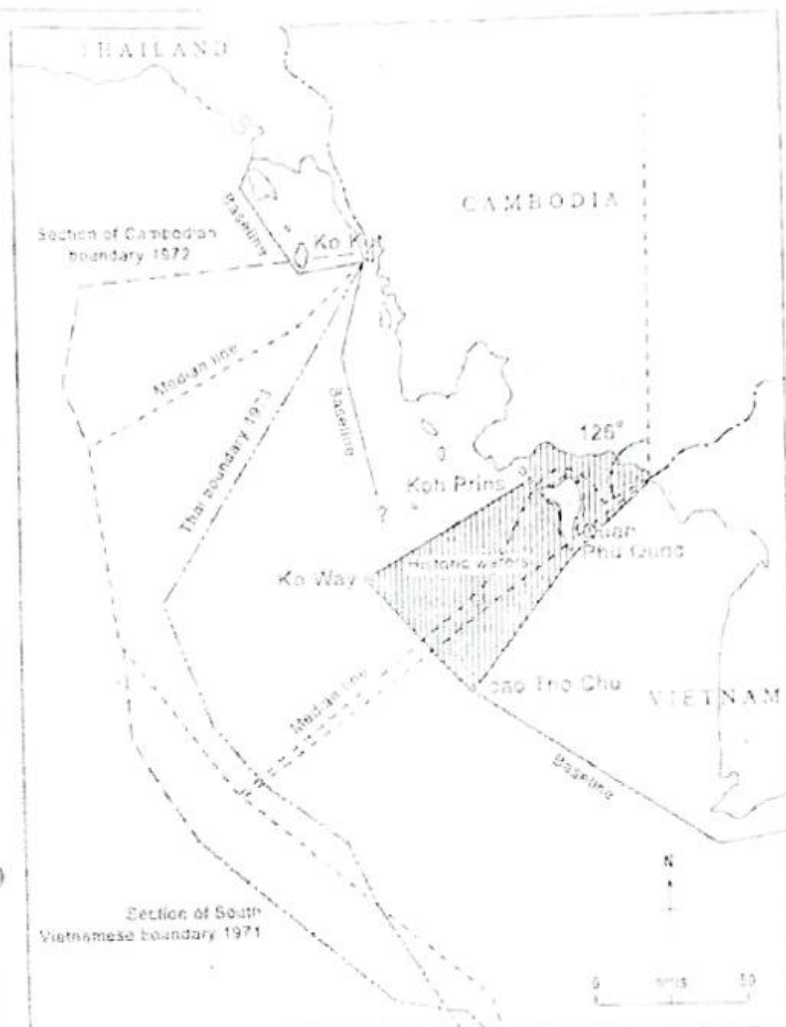
Articles Section

bilateral relations in general deteriorated, Vietnam began to counterattack. The military conflict eventually led to Vietnam's military intervention in late December 1978 and the overthrow of Cambodia's Khmer Rouge government.²

Following the intervention, a new administration – the People's Republic of Kampuchea (PRK) – was established with Vietnamese assistance. In the course of the 1980s Vietnam and the PRK signed a number of agreements relating to their common borders:

An agreement on 'historic waters' was signed on 7 July 1982. These 'historic waters' were defined as being located between the coast of Kien Giang Province, Phu Quoc Island and the Tho Chu islands on the Vietnamese side and the coast of Kampot Province and the Poulo Wai (Ko Way) islands on the Cambodian side. The agreement stipulates that the two countries would hold, "at a suitable time", negotiations to determine the maritime frontier in the historic waters area. According to the agreement, pending such a settlement, the two countries would continue to regard the Brévidé Line – a line projecting seaward from the terminus of the land frontier on the coast at 126° west of the north meridian save for a 3km belt of jurisdiction around the northern shores of Phu Quoc island – drawn in 1939 as the dividing line for the islands within the historic waters area. In addition, it was agreed that the exploitation of the zone would be decided by "common agreement".³

This was followed by the signing of a treaty on the settlement of border problems between Cambodia and Vietnam and an agreement on border regulations on 20 July 1983 in Phnom Penh. According to the treaty the two sides agreed to regard as the national border the "present line" between the two countries, defined on a 1:100,000-

scale map published by the geographic service of Indochina in use before 1954 or at a date very near 1954. The delimitation of the land and sea borders would be undertaken in the spirit of "equality and mutual respect" in the interests of the special relations between the two countries and in conformity with international law and practice.⁴

Finally, on 27 December 1985 the *Treaty on the Delimitation of the Vietnam-Kampuchea Frontier* was signed by the two countries⁵ and ratified by the Council of the State of Vietnam on 20 January 1986 and by the National Assembly of the PRK on 7 February 1986.⁶ The principle governing the settlement of the border disputes between the two countries was to be respect for the "present demarcation line" specified as "the line that was in existence at the time" of independence. This line was retained by the two countries, following the

ภาคผนวก ฉ.
JOINT COMMUNIQUE

JOINT COMMUNIQUE

On the occasion of the official visit to the Kingdom of Cambodia
of
His Excellency Dr. Thaksin Shinawatra,
Prime Minister of the Kingdom of Thailand
*** * * * *

At the invitation of His Excellency Samdech Hun Sen, Prime Minister of the Kingdom of Cambodia, His Excellency Dr. Thaksin Shinawatra, Prime Minister of the Kingdom of Thailand, paid an official visit to Cambodia from 18-19 June 2001.

His Excellency Dr. Thaksin Shinawatra and his delegation were accorded with a warm welcome and generous hospitality by the Royal Government and the people of Cambodia, reflecting a close and cordial relations between the two countries.

The two Prime Ministers exchanged views on variety of issues which are of common benefit to both countries with a view to further consolidating, developing, and expanding their bonds of friendship and cooperation in the political, economic, social, cultural, and other fields.

During the visit, the two Prime Ministers presided over the signing of the Framework Agreement on Economic Cooperation between the Kingdom of Cambodia and the Kingdom of Thailand which aims to further promote and strengthen their bilateral relations onto a new stage of development in the 21st century, and the signing of the Memorandum of Understanding between the Royal Government of Cambodia and the Royal Thai Government regarding the Area of their Overlapping Maritime Claims to the Continental Shelf to lay the foundation for new era of cooperation between Cambodia and Thailand in relation to the exploitation of petroleum resources in the area of their overlapping maritime claims to continental shelf.

In addition to afore-mentioned documents, the two sides agreed on the following issues:

1. The two sides shall continue to develop their relations based on the principles enshrined in the United Nations Charter and other universally recognized principles of international law, on the Five Principles of

Ch. K.

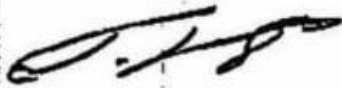
- 2 Peaceful Coexistence and on the principles set forth in the Treaty of Amity and Cooperation in South East Asia, especially the principles of respect for each other's independence, sovereignty and territorial integrity. They further reaffirmed their respect for the principles of non-interference into each other's internal affairs, of non-recourse to the use of force or threat of force, of peaceful settlement of all disputes, and not allowing one's country territory to be used by any political or military force against the other's. Both sides agreed not to allow their territories to be used by any individual or groups in hostile manner against the other country.
- 3 The two sides shall continue to maintain regular high-level meetings between the Representatives of the two governments, parliaments, state agencies and military forces to promote both the official and people-to-people contacts between the two countries.
- 4 The two sides committed to strengthen cooperation and consultation between Ministries of Foreign Affairs of Cambodia and Thailand to exchange views on bilateral, regional and international issues of mutual interest. They also agreed to work closely with each other bilaterally and in the framework of ASEAN in the development programmes such as the Greater Mekong Sub-region, the less-developed areas along the West-East Corridor (WEC) and the ASEAN integration.
- 5 They agreed to work closely with each other to combat crimes along the borders between the two countries as well as trans-national crimes, such as drugs trafficking, trafficking of human beings, and other illegal activities.
- 6 The two sides re-affirmed the importance of bilateral economic relations, in particular, the promotion of investment and trade between the two countries. For that end, they agreed to fully utilize the existing mechanisms for bilateral cooperation, especially the Joint Commission for Bilateral Cooperation, and the Joint Trade Committee.
- 7 They agreed further to strengthen cooperation in the fields of agriculture, forestry, fishery, and fishery-related industries and energy; to exchange experiences in the protection of endangered species as well as forest, especially to suppress illegal logging, and of the environment, in particular along the common land and sea borders.

8. They agreed to strengthen their cooperation to upgrade land routes and develop railway lines between the two countries. They agreed to further encourage their cooperation on tourism in the framework of bilateral and multilateral cooperation.
9. The two sides agreed to expand cooperation in public health, to share experiences and to assist each other effectively in disease prevention and control along the borders between the two countries.
10. The two sides agreed to expand further their cooperation in the fields of education and training, to exchange students at university and post-university levels, and to facilitate art and cultural exchange between them.
11. Both sides reaffirmed their commitment to effectively implement the Agreement to Combat Against the Illicit Trafficking and Cross Border Smuggling of Moveable Cultural Property and to Restitute it to the Country of Origin and the Agreement on Cooperation for the Return of Stolen or Embezzled Vehicles, both of which were signed on 14 June 2000.
12. The two sides shall continue to promote favorable conditions required for the protection of security and for the normal life of nationals of one's country living in the other's country.
13. The two sides agreed to encourage their border provinces to promote their cooperation and mutual assistances in all areas of mutual interests.
14. The two sides reaffirmed their determination to settle as soon as possible the land border demarcation in the spirit of friendship, mutual understanding and the principles of equality and good neighborliness, so as to build a borderline of lasting peace, stability and friendship between them.
15. The two sides have highly appreciated the efforts made by both sides and noted their approval of the Memorandum of Understanding between the Royal Government of Cambodia and the Royal Thai Government on the Area of their Overlapping Maritime Claims to Continental Shelf signed by H.E. Mr. Sok An, Senior Minister and Minister of the Council of Ministers of Cambodia, and H.E. Dr. Surakiart Sathirathai, Minister of Foreign Affairs of Thailand./.

Done in duplicate in Phnom Penh, on 18 June 2001, in the English language.

For the Kingdom of Thailand

For the Kingdom of Cambodia

THAKSIN SHINAWATRA
Prime Minister

HUN SEN
Prime Minister

Ch. K.

5/8

คำแปลอย่างไม่เป็นทางการ
แสดงการตีความ
ในโอกาสการเดินทางเยือนราชอาณาจักรกัมพูชาอย่างเป็นทางการของ
พททฯ ดร. ทักษิณ ชินวัตร
นายกรัฐมนตรีแห่งราชอาณาจักรไทย

พททฯ ดร. ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีแห่งราชอาณาจักรไทย ได้เดินทางเยือนราชอาณาจักรกัมพูชาอย่างเป็นทางการ ระหว่างวันที่ 18-19 มิถุนายน 2544 ตามที่เชิญของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้าฯ เช่น นายกรัฐมนตรีแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา

พททฯ ดร. ทักษิณ ชินวัตร และคณะได้รับการต้อนรับอย่างอบอุ่นและเรียบง่ายโดยมิตรไมตรีจิตจากรัฐบาลและประชาชนกัมพูชา ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์อันมิตรและความใกล้ชิดระหว่างสองประเทศ

นายกรัฐมนตรีทั้งสองประเทศได้แลกเปลี่ยนทัศนะในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ร่วมกันของทั้งสองประเทศ ด้วยความมุ่งหมายที่จะกระชับพัฒนา และเสริมมิตรภาพ ขยายความร่วมมือระหว่างกันทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และอื่น ๆ

ในระหว่างการเดินทางเยือนครั้งนี้ นายกรัฐมนตรีของทั้งสองประเทศได้เป็นประธานในพิธีการลงนามในกรอบความตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างราชอาณาจักรไทยและราชอาณาจักรกัมพูชา ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและกระชับความสัมพันธ์ทวิภาคีเพื่อการพัฒนาสู่ศตวรรษที่ 21 และการลงนามบันทึกความเข้าใจระหว่างราชอาณาจักรกัมพูชาและราชอาณาจักรไทยว่าด้วยพื้นที่ที่ทั้งสองประเทศอ้างสิทธิ์ในสหบริบททับซ้อนกัน เพื่อกำหนดพื้นฐานสำหรับเรื่องความร่วมมือระหว่างกันเกี่ยวกับการแสวงประโยชน์จากแหล่งปิโตรเลียมในพื้นที่ซึ่งทั้งสองประเทศอ้างสิทธิ์ในสหบริบททับซ้อนกัน

นอกจากเอกสารดังกล่าวข้างต้น ทั้งสองฝ่ายเห็นชอบร่วมกันในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. ทั้งสองฝ่ายจะพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างกันต่อไปบนพื้นฐานของหลักการตามทีปรากฏในกฎบัตรสหประชาชาติ และหลักการซึ่งเป็นที่ยอมรับกันในทางสากล หลัก 5 ประการของการอยู่ร่วมกันโดยสันติ และหลักการตามที่ระบุในสนธิสัญญามิตรภาพและความร่วมมือในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หลักการเคารพในเอกราช อธิปไตย และบูรณภาพแห่งดินแดน

ซึ่งกันและกัน ทั้งสองฝ่ายยังได้เน้นย้ำถึงการเคารพในหลักการที่จะไม่แทรกแซงกิจการภายในของกันและกัน ไม่สนับสนุนการใช้กำลังและการคุกคามด้วยกำลัง ให้มีการระงับข้อพิพาทต่าง ๆ โดยสันติวิธี และการห้ามมิให้กลุ่มการเมืองหรือกองกำลังทหารใช้ดินแดนของประเทศหนึ่งในลักษณะที่เป็น การต่อต้านอีกประเทศหนึ่ง ทั้งสองฝ่ายยังเห็นชอบที่จะไม่ให้บุคคล หรือกลุ่มบุคคลใดใช้ดินแดนของ ฝ่ายหนึ่งในเชิงเป็นปฏิปักษ์ต่ออีกฝ่ายหนึ่งด้วย

2. ทั้งสองฝ่ายจะส่งเสริมให้มีการประชุมระดับสูงระหว่างผู้แทนของรัฐบาล รัฐบาล หน่วยงานภาครัฐ และฝ่ายทหาร ระหว่างกันต่อไปอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมการติดต่อสัมพันธ์ระหว่าง ข้าราชการและประชาชนของทั้งสองประเทศ

3. ทั้งสองฝ่ายเห็นอำพันกรณีที่จะกระชับความร่วมมือและส่งเสริมการปฏิภา นหรือระหว่างกระทรวงการต่างประเทศกัมพูชาและไทย เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นใน ประเด็น ทวิภาคี ภูมิภาค และระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นผลประโยชน์ร่วมกัน ทั้งสองฝ่ายเห็นพ้องกันที่จะ ประสานงานอย่างใกล้ชิดทั้งในระดับทวิภาคี และกรอบความร่วมมือของอาเซียนเพื่อพัฒนาโครงการ ร่วมมือ ต่าง ๆ อาทิ อนุภูมิภาคสุ่มแม่น้ำโขง การพัฒนาพื้นที่ตามแนวฝั่งตะวันออก - ตะวันตก และบูรณาการของอาเซียน

4. ทั้งสองฝ่ายเห็นชอบที่จะร่วมงานกันอย่างใกล้ชิดเพื่อต่อต้านอาชญากรรม ตามแนวชายแดนของทั้งสองประเทศ และอาชญากรรมข้ามชาติอื่น ๆ อาทิ การลักลอบ แล่ผลิต การค้ามนุษย์ และกิจกรรมผิดกฎหมายอื่น ๆ

5. ทั้งสองฝ่ายย้ำความสำคัญของความร่วมมือทวิภาคีด้านเศรษฐกิจ โดยเฉพาะ การส่งเสริมการลงทุนและการค้าระหว่างทั้งสองประเทศ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าว ทั้งสอง ฝ่ายตกลงกันที่จะใช้กลไกความร่วมมือทวิภาคีที่มีอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คณะกรรมาธิการร่วม ว่าด้วยร่วมมือระดับทวิภาคีไทย - กัมพูชา และคณะกรรมการการค้าร่วมไทย - กัมพูชา ให้บังเกิด ประโยชน์อย่างเต็มที่

6. ทั้งสองฝ่ายตกลงกันเพื่อกระชับความร่วมมือในด้านต่าง ๆ ต่อไป คือ เกษตรกรรม ป่าไม้ ประมง อุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่องกับการทำประมง พลังงาน แลกเปลี่ยน ประสมการทโนในเรื่องการปกป้องพรมแดนและพื้นที่ผู้ลี้ภัยที่ใกล้สูญพันธุ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การปราบปรามการทำไม้โดยผิดกฎหมาย และกิจกรรมผิดกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแ ก่คลุม โดยเฉพาะในพื้นที่พรมแดนร่วมกันทั้งทางบกและทางทะเล

7/8

3

7. ทั้งสองฝ่ายตกลงกันที่จะกระชับความร่วมมือเพื่อยกระดับการพัฒนาเส้นทางทางบกและเส้นทางรถไฟระหว่างทั้งสองประเทศ ทั้งสองฝ่ายตกลงกันที่จะสนับสนุนความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวระหว่างกันทั้งในกรอบความร่วมมือระดับทวิภาคีและพหุภาคี

8. ทั้งสองฝ่ายตกลงกันที่จะขยายความร่วมมือด้านสาธารณสุข เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อสนับสนุนกันและกันอย่างมีประสิทธิภาพในการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อตามพื้นที่ชายแดนของทั้งสองประเทศ

9. ทั้งสองฝ่ายตกลงกันที่จะขยายความร่วมมือระหว่างกันต่อไปในด้านการศึกษา และฝึกอบรม จัดให้มีการแลกเปลี่ยนนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยและชั้นอุดมศึกษา นักศึกษาดูงาน ปฏิบัติการ รวมทั้งส่งเสริมการแลกเปลี่ยนด้านศิลปะและวัฒนธรรมระหว่างกัน

10. ทั้งสองฝ่ายย้ำพันธกรณีที่จะดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพตามความตกลงว่าด้วยการต่อต้านการเคลื่อนย้ายโดยผิดกฎหมายและการลักลอบขนข้ามแดนซึ่งสิ่งห้ามนำเข้าและส่งออกให้แก่ประเทศแห่งกำเนิด และความตกลงว่าด้วยความร่วมมือในการส่งคืนยานพาหนะที่ถูกขโมยหรือขโมย ซึ่งความตกลงทั้งสองฉบับได้มีการลงนามร่วมกันเมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2543

11. ทั้งสองฝ่ายจะเสริมสร้างปัจจัยที่จำเป็นสำหรับการรักษาความปลอดภัย และให้มีการดำรงชีวิตอย่างปกติสุขแก่คนชาติของอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งพำนักอาศัยอยู่ในประเทศของอีกฝ่ายหนึ่ง

12. ทั้งสองฝ่ายตกลงที่จะส่งเสริมให้จังหวัดชายแดนของทั้งสองประเทศมีความร่วมมือ และช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทุก ๆ ด้านที่เป็นผลประโยชน์ร่วมกัน

13. ทั้งสองฝ่ายย้ำถึงความตั้งใจมั่นที่จะดำเนินการปักปันเขตแดนทางบกให้เสร็จสิ้นโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ บนพื้นฐานของมิตรภาพ ความเข้าใจซึ่งกันและกัน หลักการของความเสมอภาคและการเป็นเพื่อนบ้านที่ดีต่อกัน เพื่อให้พรมแดนของทั้งสองประเทศเป็นพรมแดนแห่งสันติภาพ เสถียรภาพ และมิตรภาพที่ยั่งยืนระหว่างกัน

14. ทั้งสองฝ่ายแสดงความพึงพอใจในความพยายามต่าง ๆ ซึ่งได้ดำเนินการร่วมกันมา และให้การรับรองในบันทึกความเข้าใจระหว่างราชอาณาจักรกัมพูชาและราชอาณาจักรไทย ว่าด้วยพื้นที่ที่ทั้งสองประเทศอ้างสิทธิ์ในสหบริบทซ้อนกัน ซึ่งลงนามโดยนายชก อานันท์มนตรี

8/8

4

อาวุโสและรัฐมนตรีสำนักนายกรัฐมนตรีกัมพูชา และฯพณฯ ดร. สุรเกียรติ์ เสถียรไทย รัฐมนตรี
ว่าการกระทรวงการต่างประเทศไทย

จัดทำ ณ กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2544 คู่กันสองฉบับเป็นภาษาไทย

อังกฤษ

สำหรับราชอาณาจักรไทย

สำหรับราชอาณาจักรกัมพูชา

(ลายมือชื่อ)
ทักษิณ ชินวัตร
นายกรัฐมนตรี

(ลายมือชื่อ)
ฮุน เซน
นายกรัฐมนตรี

ภาคผนวก ข.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540, พ.ศ.2550, พ.ศ.2560

หน้า ๑

เล่ม ๑๑๔ ตอนที่ ๕๕ ก

ราชกิจจานุเบกษา

๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

สมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร

ตราไว้ ณ วันที่ ๑๑ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐

เป็นปีที่ ๕๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

ศกมัสตฺ พระพุทธศาสนกาลเป็นอดีตกาล ๒๕๕๐ พรรษา ปัจจุบันสมัย จันทรคตินิยม พฤษภสมเพ็ศสร อัสสขุขมาส สุกลปักษ์ ทสมิตฺติ สุริยคติกาล ตุลาคมมาส เอกาทสมสุรทิน โสรวาร โดยกาลบริเวท

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ประกาศว่า โดยที่ประเทศไทย ได้มีรัฐธรรมนูญประกาศใช้เป็นหลักในการปกครองประเทศตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุขมาเป็นเวลากว่าหกสิบห้าปีแล้ว ในช่วงระยะเวลาดังกล่าว ได้มีการยกเลิกและแก้ไข เพิ่มเติมรัฐธรรมนูญหลายครั้ง แสดงว่ารัฐธรรมนูญย่อมเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสมแห่งกาลเวลา และสภาวะการณ์ของบ้านเมือง รัฐธรรมนูญจะต้องกำหนดกฎเกณฑ์สำคัญที่กระจ่างแจ้ง ชัดเจน สามารถใช้เป็นหลักในการปกครองประเทศและเป็นแนวทางในการจัดทำกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ และกฎหมายอื่นซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญได้ และโดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๕๓๕ ได้บัญญัติให้มีสภาร่างรัฐธรรมนูญขึ้น ประกอบด้วยสมาชิกที่ได้รับเลือกตั้งจากรัฐสภาจำนวน เก้าสิบเก้าคน มีหน้าที่จัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ทั้งฉบับเพื่อเป็นพื้นฐานสำคัญในการปฏิรูปการเมือง และได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท รับพระราชทานกระแสพระราชดำรัสเพื่อเป็นสิริมงคลแก่การทำงาน ภายหลังจากนั้นสภาร่างรัฐธรรมนูญ ได้จัดทำร่างรัฐธรรมนูญโดยมีสาระสำคัญเป็นการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน

มาตรา ๒๒๑ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการตราพระราชกฤษฎีกาโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย

มาตรา ๒๒๒ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการประกาศใช้และเลิกใช้กฎอัยการศึกตามลักษณะและวิธีการตามกฎหมายว่าด้วยกฎอัยการศึก

ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องประกาศใช้กฎอัยการศึกเฉพาะแห่งเป็นการรีบด่วน เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารย่อมกระทำได้ตามกฎหมายว่าด้วยกฎอัยการศึก

มาตรา ๒๒๓ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการประกาศสงครามเมื่อได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา

มติให้ความเห็นชอบของรัฐสภาต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา

ในระหว่างที่อายุสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ ให้วุฒิสภำทำหน้าที่รัฐสภาในการให้ความเห็นชอบตามวรรคหนึ่ง และการลงมติดังกล่าวต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

มาตรา ๒๒๔ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการทำหนังสือสัญญาสันติภาพ สัญญาสงบศึก และสัญญาอื่น กับนานาประเทศหรือกับองค์การระหว่างประเทศ

หนังสือสัญญาใดมีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทยหรือเขตอำนาจแห่งรัฐ หรือจะต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามสัญญา ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา

มาตรา ๒๒๕ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการพระราชทานอภัยโทษ

มาตรา ๒๒๖ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการถอดถอนฐานันดรศักดิ์และเรียกคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์

มาตรา ๒๒๗ พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งข้าราชการฝ่ายทหารและฝ่ายพลเรือนตำแหน่ง ปลัดกระทรวง อธิบดี และเทียบเท่า และทรงให้พ้นจากตำแหน่ง เว้นแต่กรณีที่พ้นจากตำแหน่งเพราะความตาย

มาตรา ๒๒๘ ข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำและมีใช่ข้าราชการการเมือง จะเป็นข้าราชการการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น มิได้

มาตรา ๒๒๙ เงินประจำตำแหน่งและประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นขององคมนตรี ประธาน และรองประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานและรองประธานวุฒิสภา ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา ให้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

สมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร

ตราไว้ ณ วันที่ ๒๔ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐

เป็นปีที่ ๖๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

ศุภมัสดุ พระพุทธศาสนกาลเป็นอดีตภาค ๒๕๕๐ พรรษา ปัจจุบันสมัย จันทรคตินิยม
สุกตรสมพิตสร สาวนมาส ชุณหปักษ์ เอกทสิดิถี สุริยคติกาล สิงหาคมมาส จตุวิสติมสุรทิน สุกรวาร
โดยกาลบริเวท

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤบดินทร
สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ประกาศว่า
ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้นำความกราบบังคมทูลว่า การปกครองของประเทศไทยในระบอบ
ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขได้ดำเนินพัฒนามากว่าเจ็ดสิบห้าปี ตลอดระยะเวลา
ที่ผ่านมา ได้มีการประกาศใช้ ยกเลิก และแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญหลายครั้ง เพื่อให้เหมาะสม
แก่สภาวะการณของบ้านเมืองและกาลสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป และโดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
(ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๘ ได้บัญญัติให้มีสภาร่างรัฐธรรมนูญและคณะกรรมการ
ยกร่างรัฐธรรมนูญขึ้น มีหน้าที่จัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ทั้งฉบับสำหรับเป็นแนวทาง
การปกครองประเทศ โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวางทุกชั้นตอน
และนำความคิดเห็นเหล่านั้นมาเป็นข้อคำนึงพิเศษในการยกร่างและพิจารณาแปรญัตติโดยต่อเนื่อง

ร่างรัฐธรรมนูญฉบับที่จัดทำใหม่นี้มีสาระสำคัญเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันของ
ประชาชนชาวไทย ในการธำรงรักษาไว้ซึ่งเอกราชและความมั่นคงของชาติ การทำนุบำรุงรักษาศาสนา

มาตรา ๑๕๐ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการทำหนังสือสัญญาสันติภาพ สัญญาสงบศึก และสัญญาอื่น กับนานาประเทศหรือกับองค์การระหว่างประเทศ

หนังสือสัญญาใดมีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทย หรือเขตพื้นที่นอกอาณาเขตซึ่งประเทศไทย มีสิทธิอธิปไตยหรือมีเขตอำนาจตามหนังสือสัญญาหรือตามกฎหมายระหว่างประเทศ หรือจะได้ออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามหนังสือสัญญา หรือมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือสังคมของประเทศอย่างกว้างขวาง หรือมีผลผูกพันด้านการค้า การลงทุน หรืองบประมาณของประเทศ อย่างมีนัยสำคัญ ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา ในกรณี รัฐสภาจะต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จ ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องดังกล่าว

ก่อนการดำเนินการเพื่อทำหนังสือสัญญากับนานาประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศตามวรรคสอง คณะรัฐมนตรีต้องให้ข้อมูลและจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และต้องชี้แจงต่อรัฐสภาเกี่ยวกับหนังสือสัญญานั้น ในกรณี ให้คณะรัฐมนตรีเสนอกรอบการเจรจาต่อรัฐสภาเพื่อขอความเห็นชอบด้วย

เมื่อลงนามในหนังสือสัญญาตามวรรคสองแล้ว ก่อนที่จะแสดงเจตนาให้มีผลผูกพัน คณะรัฐมนตรีต้องให้ประชาชนสามารถเข้าถึงรายละเอียดของหนังสือสัญญานั้น และในกรณีที่มีการปฏิบัติตามหนังสือสัญญาดังกล่าวก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนหรือผู้ประกอบการขนาดกลาง และขนาดย่อม คณะรัฐมนตรีต้องดำเนินการแก้ไขหรือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบนั้นอย่างรวดเร็ว เหมาะสม และเป็นธรรม

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการกำหนดขั้นตอนและวิธีการจัดทำหนังสือสัญญาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือสังคมของประเทศอย่างกว้างขวาง หรือมีผลผูกพันด้านการค้า หรือการลงทุน อย่างมีนัยสำคัญ รวมทั้งการแก้ไขหรือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติตามหนังสือสัญญาดังกล่าว โดยคำนึงถึงความเป็นธรรมระหว่างผู้ที่ได้ประโยชน์กับผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติตามหนังสือสัญญานั้นและประชาชนทั่วไป

ในกรณีที่มีปัญหาตามวรรคสอง ให้เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญที่จะวินิจฉัยชี้ขาด โดยให้นำบทบัญญัติตามมาตรา ๑๕๔ (๑) มาใช้บังคับกับการเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยอนุโลม

มาตรา ๑๕๑ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการพระราชทานอภัยโทษ

มาตรา ๑๕๒ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการถอดถอนฐานันดรศักดิ์และเรียกคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

ตราไว้ ณ วันที่ ๖ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๖๐
เป็นปีที่ ๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

ศุภมัสดุ พระพุทธศาสนกาลเป็นอดีตภาค ๒๕๖๐ พรรษา ปัจจุบันสมัย จันทรคตินิยม กุกกุสมพัตสร จิตรมาส ชุณหปักษ์ ทสมิตถี สุริยคติกาล เมษายนมาส ฉัฐสุรทิน ครุวาร โดยกาลบริเวท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ประกาศว่า นายกรัฐมนตรีได้นำความกราบบังคมทูลว่า นับแต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ เป็นต้นมา การปกครองของประเทศไทยได้ดำรงเจตนารมย์ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขต่อเนื่องมาโดยตลอด แม้ได้มีการยกเลิก แก้ไขเพิ่มเติม และประกาศใช้ รัฐธรรมนูญเพื่อจัดระเบียบการปกครองให้เหมาะสมหลายครั้ง แต่การปกครองก็มิได้มีเสถียรภาพหรือราบรื่นเรียบร้อยเพราะยังคงประสบปัญหาและข้อขัดแย้งต่าง ๆ บางครั้งเป็นวิกฤติทางรัฐธรรมนูญที่หาทางออกไม่ได้ เหตุส่วนหนึ่งเกิดจากการที่มีผู้ไม่นำพาหรือไม่นับถือยำเกรงกฎเกณฑ์การปกครองบ้านเมือง ทุจริตฉ้อฉลหรือบิดเบือนอำนาจ หรือขาดความตระหนักสำนึกรับผิดชอบต่อประเทศชาติและประชาชน จนทำให้การบังคับใช้กฎหมายไม่เป็นผล ซึ่งจำเป็นต้องป้องกันและแก้ไขด้วยการปฏิรูปการศึกษาและการบังคับใช้กฎหมาย และเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบคุณธรรมและจริยธรรม แต่เหตุอีกส่วนหนึ่งเกิดจากกฎเกณฑ์ การเมืองการปกครองที่ยังไม่เหมาะสมแก่สภาพการณ์บ้านเมืองและกาลสมัย ให้ความสำคัญแก่รูปแบบ และวิธีการยิ่งกว่าหลักการพื้นฐานในระบอบประชาธิปไตยหรือไม่อาจนำกฎเกณฑ์ที่มีอยู่มาใช้แก่พฤติกรรม ของบุคคลและสถานการณ์ในยามวิกฤติที่มีรูปแบบและวิธีการแตกต่างไปจากเดิมให้ได้ผล

ให้นำความในมาตรา ๑๗๒ วรรคสาม วรรคสี่ วรรคห้า วรรคหก และวรรคเจ็ด มาใช้บังคับแก่พระราชกำหนดที่ได้ตราขึ้นตามวรรคหนึ่งโดยอนุโลม แต่ถ้าเป็นการตราขึ้นในระหว่างสมัยประชุม จะต้องนำเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรภายในสามวันนับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๗๕ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการตราพระราชกฤษฎีกาโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย

มาตรา ๑๗๖ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการประกาศใช้และเลิกใช้กฎอัยการศึกในกรณีที่มีความจำเป็นต้องประกาศใช้กฎอัยการศึกเฉพาะแห่งเป็นการรีบด่วน เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารย่อมกระทำได้ตามกฎหมายว่าด้วยกฎอัยการศึก

มาตรา ๑๗๗ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการประกาศสงครามเมื่อได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา

มติให้ความเห็นชอบของรัฐสภาต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา

มาตรา ๑๗๘ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการทำหนังสือสัญญาสันติภาพ สัญญาสงบศึก และสัญญาอื่นกับนานาประเทศหรือกับองค์การระหว่างประเทศ

หนังสือสัญญาใดมีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทย หรือเขตพื้นที่นอกอาณาเขตซึ่งประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตยหรือมีเขตอำนาจตามหนังสือสัญญาหรือตามกฎหมายระหว่างประเทศหรือจะต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามหนังสือสัญญา และหนังสือสัญญาอื่นที่อาจมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม หรือการค้าหรือการลงทุนของประเทศอย่างกว้างขวาง ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา ในการนี้ รัฐสภาต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง หากรัฐสภาพิจารณาไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่ารัฐสภาให้ความเห็นชอบ

หนังสือสัญญาอื่นที่อาจมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม หรือการค้า หรือการลงทุนของประเทศอย่างกว้างขวางตามวรรคสอง ได้แก่ หนังสือสัญญาเกี่ยวกับการค้าเสรี เขตศุลกากรร่วม หรือการให้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติ หรือทำให้ประเทศต้องสูญเสียสิทธิในทรัพยากรธรรมชาติทั้งหมดหรือบางส่วน หรือหนังสือสัญญาอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

ให้มีกฎหมายกำหนดวิธีการที่ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและได้รับการเยียวยาที่จำเป็นอันเกิดจากผลกระทบของการทำหนังสือสัญญาตามวรรคสามด้วย

เมื่อมีปัญหาว่าหนังสือสัญญาใดเป็นกรณีตามวรรคสองหรือวรรคสามหรือไม่ คณะรัฐมนตรีจะขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยก็ได้ ทั้งนี้ ศาลรัฐธรรมนูญต้องวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับคำขอ

มาตรา ๑๗๙ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการพระราชทานอภัยโทษ

ภาคผนวก ช.

พระราชบัญญัติการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ. 2562

หน้า ๑

เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๓๐ ก

ราชกิจจานุเบกษา

๑๒ มีนาคม ๒๕๖๒

พระราชบัญญัติ

การรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

พ.ศ. ๒๕๖๒

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

ให้ไว้ ณ วันที่ ๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

เป็นปีที่ ๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๒๘ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๗ มาตรา ๓๘ และมาตรา ๔๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้การรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งรักษาไว้ซึ่งอำนาจอธิปไตย สิทธิอธิปไตย และสิทธิหน้าที่อื่นใดตามกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ. ๒๕๖๒”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“ผลประโยชน์ของชาติทางทะเล” หมายความว่า ผลประโยชน์ของประเทศไทยอันพึงได้รับ จากกิจกรรมทางทะเล หรือประโยชน์อื่นใดในเขตทางทะเล ไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อม เพื่อให้ เกิดประโยชน์ในทุก ๆ ด้าน เช่น ด้านความมั่นคง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี ด้านทรัพยากร หรือด้านสิ่งแวดล้อม

“เขตทางทะเล” หมายความว่า ชายฝั่งทะเลและพื้นที่ทางทะเลที่ประเทศไทยมีอำนาจอธิปไตย หรือสิทธิอธิปไตย หรือมีสิทธิหรือเสรีภาพในการใช้หรือจะใช้ หรือมีหน้าที่รับผิดชอบตามกฎหมาย ระหว่างประเทศหรือตามสนธิสัญญาหรือด้วยประการใด ๆ ได้แก่ น่านน้ำภายใน ทะเลอาณาเขต เขตต่อเนื่อง เขตเศรษฐกิจจำเพาะ ไหล่ทวีป และทะเลหลวง และให้หมายความรวมถึงเกาะเทียม สิ่งติดตั้ง และสิ่งปลูกสร้างในทะเล รวมทั้งห้วงอากาศเหนือทะเล พื้นดินท้องทะเล ใต้พื้นดินท้องทะเล และพื้นที่ทางทะเลอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

“กิจกรรมทางทะเล” หมายความว่า การดำเนินการเพื่อใช้ประโยชน์ในเขตทางทะเลใน รูปแบบต่าง ๆ เช่น การพาณิชย์นาวี การประมง การท่องเที่ยว การแสวงประโยชน์จากทรัพยากร ที่ไม่มีชีวิต การวางสายเคเบิลหรือท่อใต้ทะเล การอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่ง การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย หรือการสำรวจและวิจัย วิทยาศาสตร์ทางทะเล

“ยานพาหนะ” หมายความว่า เรือ อากาศยาน หรือยานพาหนะใด ๆ ที่สามารถบรรทุกคน หรือสิ่งของในทะเลได้

“จังหวัดชายทะเล” หมายความว่า จังหวัดที่มีอาณาเขตติดต่อกับเขตทางทะเลตามที่อยู่อาศัยการ ประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน องค์การปกครอง ส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นของรัฐ แต่ไม่รวมถึงศาล องค์การอัยการ และองค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการนโยบายการรักษาผลประโยชน์ของชาติ ทางทะเล

“ศรชล.” หมายความว่า ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งผู้อำนวยการแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ จากบุคคลดังต่อไปนี้

(๑) นายทหารเรือหรือนายตำรวจชั้นสัญญาบัตร หรือข้าราชการพลเรือนสามัญไม่ต่ำกว่าระดับปฏิบัติการ ที่ดำรงตำแหน่งผู้บังคับการเรือ ผู้ควบคุมเรือ ผู้ควบคุมอากาศยาน หรือเทียบเท่า

(๒) ผู้ซึ่งมีคุณสมบัติตามระเบียบที่ผู้อำนวยการกำหนด

มาตรา ๔ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑

คณะกรรมการนโยบายการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

มาตรา ๕ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการนโยบายการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล” เรียกโดยย่อว่า “นปท.” ประกอบด้วย

(๑) นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานกรรมการ

(๒) กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวนยี่สิบเจ็ดคน ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ปลัดกระทรวงพลังงาน ปลัดกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงแรงงาน ปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ปลัดกระทรวงสาธารณสุข เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ อัยการสูงสุด ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และเลขาธิการกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

(๓) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง จำนวนไม่เกินสามคน จากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านกิจกรรมทางทะเล ด้านกฎหมาย ด้านการทหารเรือ หรือ ด้านอื่นอันเป็นประโยชน์ต่อการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

ให้เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติเป็นกรรมการและเลขานุการ เลขาธิการ ศรชล. เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ เจ้าหน้าที่ของสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติซึ่งเลขาธิการ สภาความมั่นคงแห่งชาติแต่งตั้งหนึ่งคน และเจ้าหน้าที่ของ ศรชล. ซึ่งผู้อำนวยการแต่งตั้งอีกหนึ่งคน เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ คณะกรรมการ อาจมีมติให้เชิญรัฐมนตรีหรือหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจโดยตรงเกี่ยวกับเรื่องที่จะพิจารณา หรือผู้ซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์เกี่ยวกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล หรือนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลให้เข้าร่วมประชุม เป็นครั้งคราวในฐานะกรรมการเฉพาะกิจด้วยก็ได้ ในกรณีเช่นนั้น ให้ผู้ที่ได้รับเชิญและมาประชุมมีฐานะ เป็นกรรมการตามวาระหนึ่งสำหรับการประชุมครั้งที่ได้รับเชิญนั้น

มาตรา ๖ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) ไม่เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต
- (๓) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๔) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิด ที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- (๕) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการ หรือผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ พรรคการเมือง

มาตรา ๗ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสามปี

เมื่อครบกำหนดตามวาระในวาระหนึ่ง หากยังมีได้แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่า กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ อาจได้รับแต่งตั้งอีกได้แต่จะดำรงตำแหน่ง ติดต่อกันเกินสองวาระมิได้

มาตรา ๘ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) คณะรัฐมนตรีให้ออก
- (๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา ๖

มาตรา ๙ ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระหรือมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในระหว่างที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่แต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งเพิ่มขึ้นหรือแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งนั้นดำรงตำแหน่งได้เท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่แต่งตั้งไว้แล้วนั้น ทั้งนี้ ในกรณีการแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างหากวาระเหลืออยู่ไม่ถึงเก้าสิบวันจะไม่แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนก็ได้

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่จนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งตามวรรคหนึ่งเข้ารับหน้าที่

มาตรา ๑๐ คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล และมาตรการในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ชาติ

(๒) ให้คำแนะนำ ปรีกษา และสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารจัดการการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

(๓) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานในเชิงนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนแม่บท มาตรการในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลของ ศรชล. หรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง และเสนอผลการดำเนินงานต่อสภาความมั่นคงแห่งชาติและคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ

(๔) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการหรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา ๑๑ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือเรียกให้หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐส่งข้อมูลหรือเอกสารใด ๆ ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อใช้ประกอบการพิจารณา หรืออาจเรียกให้บุคคลใด ๆ มาชี้แจงด้วยก็ได้

มาตรา ๑๒ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการที่มีอำนาจดำเนินการพิจารณาทางปกครอง ตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับแก่การประชุมของคณะกรรมการโดยอนุโลม

มาตรา ๑๓ คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อทำการใด ๆ แทนได้

จำนวน คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ รวมตลอดทั้งวิธีการได้มา วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่ง ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนดใน ราชกิจจานุเบกษา

การประชุมคณะอนุกรรมการ ให้นำความในมาตรา ๑๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๔ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการที่ปรึกษาและจัดการความรู้ เพื่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เรียกโดยย่อว่า “อจชล.” ตามจำนวนที่เหมาะสม โดยให้แต่งตั้ง กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิคนหนึ่งตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง (๓) เป็นประธานอนุกรรมการ เพื่อปฏิบัติ หน้าที่ในการให้คำปรึกษาและจัดการความรู้เกี่ยวกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลให้แก่ คณะกรรมการและ ศรชล. รวมทั้งปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ให้นำความในมาตรา ๑๓ วรรคสอง มาใช้บังคับแก่ อจชล. โดยอนุโลม

การประชุม อจชล. ให้นำความในมาตรา ๑๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๕ ให้กรรมการ กรรมการบริหาร ศรชล. อนุกรรมการ ที่ปรึกษา ศรชล. กรรมการ ที่ปรึกษา ศรชล.ภาค และกรรมการที่ปรึกษา ศรชล.จังหวัด ได้รับเบี้ยประชุมและประโยชน์ตอบแทนอื่น ตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๑๖ ให้สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติรับผิดชอบงานธุรการและงานประชุมของ คณะกรรมการ รวมทั้งการดำเนินงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ

หมวด ๒

ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

มาตรา ๑๗ ให้จัดตั้งศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เรียกโดยย่อว่า “ศรชล.” ขึ้นในสำนักนายกรัฐมนตรี มีฐานะเป็นส่วนราชการรูปแบบเฉพาะ มีหน้าที่และอำนาจและ รับผิดชอบเกี่ยวกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

ศรชล. อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี โดยวิธีการปฏิบัติราชการและ การบริหารงาน การจัดโครงสร้าง การแบ่งส่วนงาน และหน้าที่และอำนาจของส่วนงานและอัตรากำลัง ให้เป็นไปตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เรียกโดยย่อว่า “ผอ.ศรชล.” เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างใน ศรชล. และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของ ศรชล. โดยมีผู้บัญชาการทหารเรือเป็นรองผู้อำนวยการ

ผู้อำนวยการอาจแต่งตั้งผู้ช่วยผู้อำนวยการจากข้าราชการในสังกัด ศรชล. หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นได้ตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึงโครงสร้างและการแบ่งส่วนงานภายในของ ศรชล.

ให้เสนาธิการทหารเรือเป็นเลขาธิการ ศรชล. มีหน้าที่รับผิดชอบงานอำนวยการและธุรการของ ศรชล.

รองผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ และเลขาธิการ ศรชล. มีอำนาจบังคับบัญชาข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างใน ศรชล. และมีหน้าที่และอำนาจอื่น ทั้งนี้ ตามที่ผู้อำนวยการกำหนด

ให้ผู้อำนวยการมีอำนาจทำนิติกรรม ฟ้องคดี ถูกฟ้องคดี และดำเนินการทั้งปวงเกี่ยวกับคดีอันเกี่ยวเนื่องกับหน้าที่และอำนาจของ ศรชล. ทั้งนี้ โดยกระทำในนามของสำนักนายกรัฐมนตรี

ในการปฏิบัติหน้าที่และการใช้อำนาจตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้อำนวยการจะมอบอำนาจเป็นหนังสือให้รองผู้อำนวยการเป็นผู้ปฏิบัติหรือใช้อำนาจแทนก็ได้

มาตรา ๑๘ ให้ ศรชล. เป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ และกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง

มาตรา ๑๙ ให้ ศรชล. มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) วางแผน อำนวยการ ประสานงาน สั่งการ และสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

(๒) ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินแนวโน้มของสถานการณ์ที่อาจก่อให้เกิดภัยคุกคามต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเล และรายงานคณะกรรมการ และคณะรัฐมนตรี ตามลำดับเพื่อพิจารณาต่อไป

(๓) เสนอแผนและแนวทางในการปฏิบัติงานและดำเนินการตามนโยบาย ยุทธศาสตร์ หรือแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ และเมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้ว ให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนงานและโครงการเพื่อปฏิบัติให้สอดคล้องกับแผนและแนวทางดังกล่าวต่อไป

(๔) วางแผน พัฒนา และดำเนินการเกี่ยวกับระบบควบคุมบังคับบัญชาและเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการปฏิบัติงานของ ศรชล. ให้สามารถติดต่อ เชื่อมโยง หรือแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานอื่นทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ

(๕) เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนตระหนักรู้ในความสำคัญของผลประโยชน์ของชาติทางทะเล สิทธิอธิปไตย เขตอำนาจ และสิทธิในการแสวงประโยชน์จากทรัพยากรในเขตทางทะเลพื้นที่ต่าง ๆ และหน้าที่ที่ต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ของชาติทางทะเล รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่กระทบต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

(๖) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของ ศรชล. หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา ๒๐ นอกจากการมอบอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินแล้ว บรรดาหน้าที่และอำนาจของผู้บัญชาการตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้บัญชาการจะมอบอำนาจให้ ผอ.ศรชล.ภาค หรือ ผอ.ศรชล.จังหวัด หรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นปฏิบัติแทนก็ได้

มาตรา ๒๑ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจของ ศรชล. ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้หน่วยงานของรัฐจัดส่งเจ้าหน้าที่ของรัฐไปปฏิบัติหน้าที่ใน ศรชล. ตามที่ผู้บัญชาการร้องขอ และให้ห้องคํกรกลางบริหารงานบุคคลหรือองค์กรอื่นที่มีหน้าที่และอำนาจทำนองเดียวกันของหน่วยงานของรัฐนั้น จัดให้หน่วยงานของรัฐที่จัดส่งเจ้าหน้าที่ของรัฐไปปฏิบัติหน้าที่ยัง ศรชล. มีอัตรากำลังแทนตามความจำเป็นแต่ไม่เกินจำนวนอัตรากำลังที่จัดส่งไป โดยการจัดอัตรากำลังแทนดังกล่าวอาจจัดเป็นรายอัตราหรือเป็นหน่วยก็ได้

ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้รับคำสั่งให้ไปปฏิบัติหน้าที่ใน ศรชล. ตามวรรคหนึ่ง มีสิทธิได้รับเงินประจำตำแหน่งในอัตราที่ได้รับอยู่เดิมต่อไป สำหรับสิทธิประโยชน์อื่นให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

มาตรา ๒๒ ให้มีคณะกรรมการบริหารศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เรียกโดยย่อว่า “คณะกรรมการบริหาร ศรชล.” ประกอบด้วย ผู้บัญชาการทหารเรือ เป็นประธานกรรมการ รองผู้บัญชาการทหารเรือซึ่งผู้บัญชาการทหารเรือมอบหมาย เป็นรองประธานกรรมการ อธิบดีกรมการจัดหางาน อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ อธิบดีกรมเจ้าท่า อธิบดีกรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ อธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ อธิบดีกรมประมง อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อธิบดีกรมศุลกากร อธิบดีกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย อธิบดีกรมสรรพสามิต อธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ ผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ผู้แทนสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ผู้แทนกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร และ ผอ.ศรชล.ภาค เป็นกรรมการ

ให้เสนาธิการทหารเรือเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้เจ้าหน้าที่ของ ศรชล. ซึ่งผู้บัญชาการทหารเรือแต่งตั้งอีกหนึ่งคน เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๒๓ คณะกรรมการบริหาร ศรชล. มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) พิจารณาให้ความเห็นหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำแผนงาน โครงการ และงบประมาณ เพื่อเสนอต่อผู้อำนวยการพิจารณาให้ความเห็นชอบ

(๒) เสนอแนะหรือให้คำปรึกษาในการปฏิบัติงานในหน้าที่และอำนาจของ ศรชล.

(๓) วางระเบียบเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกและประสานงานกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

(๔) วางระเบียบเกี่ยวกับการดำเนินการเพื่อให้มีการบูรณาการในการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่าง หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อเฝ้าระวัง ตรวจสอบ หรือเตรียมการป้องกันเพื่อไม่ให้เกิดเหตุการณ์ หรือสถานการณ์ใด ๆ ที่กระทบหรืออาจส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเลหรือกิจกรรม ทางทะเลเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติภารกิจตามมาตรา ๒๗ ได้ทันต่อสถานการณ์และมีประสิทธิภาพ

(๕) วางระเบียบเกี่ยวกับการรวบรวมและบูรณาการข้อมูลของหน่วยงานของรัฐให้สามารถติดต่อ เชื่อมโยง หรือแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันได้ เพื่อประโยชน์ในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล หรือกิจกรรมทางทะเล

(๖) วางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของ ศรชล. ศรชล.ภาค และ ศรชล.จังหวัด

(๗) วางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ การสืบสวน และการสอบสวนตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งระเบียบดังกล่าวอย่างน้อยต้องกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการปฏิบัติหน้าที่หรือการสอบสวน ของพนักงานเจ้าหน้าที่ร่วมกับพนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา กำหนดสถานที่ควบคุมตัวผู้ต้องหา และการเก็บรักษาและการดำเนินการเกี่ยวกับของกลาง ทั้งนี้ ต้องสอดคล้องกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

(๘) ออกข้อบังคับเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ การเงิน การคลัง การจัดการ ทรัพย์สินของ ศรชล. ศรชล.ภาค และ ศรชล.จังหวัด และการอื่นใดที่จำเป็น

(๙) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย

(๑๐) แต่งตั้งคณะที่ปรึกษา ศรชล. เพื่อให้การเสนอแนะการแก้ไขปัญหาหรือป้องกันภัย ที่จะเกิดขึ้นและให้คำปรึกษาแก่คณะกรรมการบริหาร ศรชล. และ ศรชล.

(๑๑) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการบริหาร ศรชล. หรือตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

การแต่งตั้งคณะที่ปรึกษา ศรชล. ตาม (๑๐) ให้มีส่วนร่วมของประชาชนในภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภัยคุกคามหรือผลประโยชน์ของชาติทางทะเลในด้านต่าง ๆ ตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหาร ศรชล. กำหนด

มาตรา ๒๔ การประชุมของคณะกรรมการบริหาร ศรชล. ให้นำความในมาตรา ๑๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๕ ให้จัดตั้งศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลภาค เรียกโดยย่อว่า “ศรชล.ภาค” ขึ้นใน ศรชล. โดยมีผู้บัญชาการทัพเรือภาคเป็นผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลภาค เรียกโดยย่อว่า “ผอ.ศรชล.ภาค” มีหน้าที่และอำนาจและรับผิดชอบเกี่ยวกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลในเขตพื้นที่รับผิดชอบของทัพเรือภาคและจังหวัดชายทะเล ตามที่ผู้อำนวยการมอบหมาย

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของ ศรชล.ภาค ให้ผู้อำนวยการมีอำนาจแต่งตั้งข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างของทัพเรือภาค รวมตลอดทั้งข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ ที่อยู่ในเขตพื้นที่ให้มาปฏิบัติงานประจำหรือเป็นครั้งคราวใน ศรชล.ภาค ได้

ผอ.ศรชล.ภาค เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างที่ได้รับคำสั่งให้มาปฏิบัติงานใน ศรชล.ภาค และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของ ศรชล.ภาค

การจัดโครงสร้าง การแบ่งส่วนงานและหน้าที่และอำนาจ อัตรากำลัง และการบริหารงานของส่วนงานภายใน ศรชล.ภาค ให้เป็นไปตามที่ผู้อำนวยการกำหนด

เพื่อประโยชน์ในการอำนวยการและการประสานงานของ ศรชล.ภาค ผู้อำนวยการอาจแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลภาคก็ได้ เรียกโดยย่อว่า “คณะกรรมการที่ปรึกษา ศรชล.ภาค” ประกอบด้วย หัวหน้าหรือผู้แทนหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลที่อยู่ในเขตพื้นที่ของ ศรชล.ภาค เพื่อให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือ ศรชล.ภาค ในการปฏิบัติงานในหน้าที่และอำนาจของ ศรชล.ภาค รวมทั้งให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือ ผอ.ศรชล.ภาค ในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลในเขตพื้นที่ ศรชล.ภาค ทั้งนี้ การประชุมและการดำเนินงานอื่นของคณะกรรมการที่ปรึกษา ศรชล.ภาค ให้เป็นไปตามระเบียบที่ผู้อำนวยการกำหนด

ให้ ศรชล. และหน่วยงานของรัฐพิจารณาให้การสนับสนุนด้านบุคลากร ทรัพย์สิน และงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนด้านบุคลากรและทรัพย์สิน ในการปฏิบัติงานของ ศรชล.ภาค

ตามที่ ผอ.ศรชล.ภาค ร้องขอ และให้นำความในมาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๑ มาใช้บังคับกับ ศรชล.ภาค โดยอนุโลม

มาตรา ๒๖ ให้จัดตั้งศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลจังหวัด เรียกโดยย่อว่า “ศรชล.จังหวัด” ตามด้วยชื่อจังหวัดขึ้นในจังหวัดชายทะเลทุกจังหวัดที่อยู่ในเขตของ ศรชล.ภาค เป็นหน่วยงานขึ้นตรงต่อ ศรชล.ภาค โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลจังหวัด เรียกโดยย่อว่า “ผอ.ศรชล.จังหวัด” มีหน้าที่และอำนาจและรับผิดชอบเกี่ยวกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลในเขตพื้นที่รับผิดชอบของจังหวัดชายทะเล

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของ ศรชล.จังหวัด ให้ผู้อำนวยการมีอำนาจแต่งตั้งข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐที่อยู่ในเขตพื้นที่ให้มาปฏิบัติงานประจำหรือเป็นครั้งคราว ใน ศรชล.จังหวัด ได้

ผอ.ศรชล.จังหวัด เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างที่ได้รับคำสั่งให้มาปฏิบัติงาน ใน ศรชล.จังหวัด และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของ ศรชล.จังหวัด

การจัดโครงสร้าง การแบ่งส่วนงานและหน้าที่และอำนาจ อัตรากำลัง และการบริหารงานของ ส่วนงานภายใน ศรชล.จังหวัด ให้เป็นไปตามที่ผู้อำนวยการกำหนด

ให้นำความในมาตรา ๒๕ วรรคห้า มาใช้บังคับกับการแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษา ศรชล.จังหวัด โดยอนุโลม

ให้ ศรชล. และหน่วยงานของรัฐพิจารณาให้การสนับสนุนด้านบุคลากร ทรัพย์สิน และงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนด้านบุคลากรและทรัพย์สิน ในการปฏิบัติงานของ ศรชล.จังหวัด ตามที่ ผอ.ศรชล.จังหวัด ร้องขอ และให้นำความในมาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๑ มาใช้บังคับกับ ศรชล.จังหวัด โดยอนุโลม

หมวด ๓

ภารกิจการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

มาตรา ๒๗ ในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลโดยทั่วไป ให้เป็นไปตามหน้าที่และอำนาจของหน่วยงานของรัฐตามขอบเขตของกฎหมายที่ให้หน้าที่และอำนาจแก่หน่วยงานของรัฐนั้น

ในกรณีภาวะปกติ เมื่อปรากฏว่าการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลโดยทั่วไปตามวรรคหนึ่ง กรณีใดเกินขีดความสามารถของหน่วยงานของรัฐ กรณีที่ไม่มีหน่วยงานของรัฐได้รับผิดชอบ กรณีที่มีความจำเป็นต้องมีการบูรณาการในการปฏิบัติงาน หรือกรณีที่มีความจำเป็นอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

ให้ ศรชล. เป็นผู้ควบคุมบังคับบัญชาหน่วยงานของรัฐเพื่อกำกับดูแล อำนาจการ และบูรณาการในการจัดการหรือแก้ไขปัญหา รวมทั้งเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของหน่วยงานของรัฐเข้าด้วยกันในการป้องกันปราบปราม หรือแก้ไขปัญหา เหตุการณ์ หรือการกระทำผิดกฎหมายที่กระทบหรืออาจส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเลหรือกิจกรรมทางทะเล

ในกรณีภาวะไม่ปกติอันเนื่องมาจากสถานการณ์ใด ๆ ที่กระทบหรืออาจส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเลหรือกิจกรรมทางทะเลอย่างกว้างขวางหรือรุนแรง กรณีที่มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือกรณีที่มีความจำเป็นอื่นที่ต้องประกาศภาวะไม่ปกติ คณะรัฐมนตรีจะมีมติมอบหมายให้ ศรชล. เป็นผู้ควบคุมบังคับบัญชาหน่วยงานของรัฐเพื่อกำกับดูแล ป้องกัน ปราบปราม ระวัง ยับยั้ง จัดการ แก้ไข หรือบรรเทาปัญหาที่กระทบหรืออาจส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเลหรือกิจกรรมทางทะเลภายในพื้นที่และระยะเวลาที่กำหนดก็ได้ ทั้งนี้ ให้นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีประกาศภาวะไม่ปกติให้ทราบโดยทั่วไป และเมื่อภาวะไม่ปกตินั้นสิ้นสุดลง ให้นายกรัฐมนตรีประกาศยกเลิกภาวะไม่ปกติและให้ภารกิจของ ศรชล. ในภาวะไม่ปกตินั้นสิ้นสุดลง และรายงานให้คณะรัฐมนตรีทราบ

มาตรา ๒๘ ในการปฏิบัติภารกิจตามมาตรา ๒๗ ให้ ศรชล. มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) ควบคุมบังคับบัญชาหน่วยงานของรัฐเพื่อกำกับดูแล ป้องกัน ปราบปราม ระวัง ยับยั้ง จัดการ แก้ไข หรือบรรเทาปัญหา เหตุการณ์ สาธารณภัย หรือการกระทำผิดกฎหมายที่กระทบหรืออาจส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเลหรือกิจกรรมทางทะเลตามมาตรา ๒๗ วรรคสองหรือวรรคสาม ทั้งนี้ ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ให้ ศรชล. มีอำนาจประกาศเขตการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยกำหนดพื้นที่เพื่อดำเนินการดังกล่าวกรณีฉุกเฉินหรือเร่งด่วนได้เป็นการเฉพาะคราวและภายในช่วงเวลาที่กำหนด โดยประกาศดังกล่าวให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ ศรชล. กำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง รวมทั้งขอให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องจัดสรรเงินงบประมาณเพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้ตามความจำเป็นและเหมาะสม

(๒) ดำเนินการเพื่อให้มีการบูรณาการในการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อเฝ้าระวัง ตรวจสอบ หรือเตรียมการป้องกันเพื่อไม่ให้เกิดเหตุการณ์ หรือสถานการณ์ใด ๆ ที่กระทบหรืออาจส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเลหรือกิจกรรมทางทะเลเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติภารกิจตามมาตรา ๒๗ ได้ทันต่อสถานการณ์และมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหาร ศรชล. กำหนด

(๓) กำกับ ติดตาม และเร่งรัดหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องให้ดำเนินการหรือบูรณาการในการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนเผชิญเหตุ หรือคำสั่งการของ ศรชล. ที่เกี่ยวข้อง

(๔) สั่งการและกำกับดูแลท่าเทียบเรือ กิจการทำเรือ ที่จอดเรือ ท่ารับส่งสินค้า ท่ารับส่งคนโดยสาร ท่าเทียบเรือประมง กิจการแพปลา และพื้นที่หรือสถานที่ตามที่อยู่อาศัยการประกาศกำหนด ทั้งนี้ ในกรณีตามมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ควบคุมสถานที่หรือกิจการดังกล่าวต้องร้องขอ

มาตรา ๒๔ เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาเกี่ยวกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลตามพระราชบัญญัตินี้หรือการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร แล้วแต่กรณี ให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจเรียกประชุมร่วมกันระหว่างคณะกรรมการตามพระราชบัญญัตินี้และคณะกรรมการอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรเพื่อพิจารณาเรื่องดังกล่าวได้

หมวด ๔

การปฏิบัติการและพนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา ๓๐ ในการปฏิบัติการกิจตามมาตรา ๒๗ เมื่อปรากฏว่ามีการกระทำหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ายานพาหนะ หรือบุคคลในยานพาหนะนั้น ได้กระทำความผิดตามกฎหมายของประเทศไทยในเขตทางทะเลเกี่ยวกับผลประโยชน์ของชาติทางทะเลหรือกิจกรรมทางทะเลใด ๆ ไม่ว่าจะมีการกระทำความผิดอื่นด้วยหรือไม่ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสืบสวนและสอบสวน และในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ทำการสอบสวน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีหน้าที่และอำนาจเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยให้พนักงานเจ้าหน้าที่ในเขตทางทะเลที่เกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นพนักงานสอบสวน ส่วนการกำหนดพื้นที่ในการสอบสวนและการกำหนดให้เป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ให้เป็นไปตามที่อยู่อาศัยการประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา รวมทั้งให้มีอำนาจกระทำการเท่าที่จำเป็น ดังต่อไปนี้

(๑) สั่งให้ยานพาหนะหยุด และใช้มาตรการบังคับเท่าที่จำเป็นเพื่อให้ยานพาหนะนั้นหยุดรวมทั้งสั่งและบังคับให้ผู้ควบคุมยานพาหนะและคนประจำยานพาหนะนำยานพาหนะไปยังที่ใดที่หนึ่ง

(๒) สั่งให้บุคคลหรือยานพาหนะซึ่งขัดขวาง กีดขวาง หรือเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติการกิจออกจากพื้นที่ที่กำหนด

(๓) ขึ้นไปบนยานพาหนะนั้น เพื่อตรวจสอบเอกสารเกี่ยวกับยานพาหนะ และเอกสารคนประจำยานพาหนะนั้น

(๔) คั่นยานพาหนะ และคนประจำยานพาหนะที่ต้องสงสัยนั้น ให้หรือขอขสิ่งของในยานพาหนะใด ๆ เพื่อการค้น โดยไม่ต้องมีหมายค้น

(๕) ควบคุมผู้ต้องสงสัย ตลอดจนควบคุมยานพาหนะ และสิ่งของที่จะใช้หรือได้ใช้ในการกระทำความผิด หรือได้มาจากการกระทำความผิด ถ้าการตรวจค้นยานพาหนะหรือการสืบสวนมีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีหรือได้มีการกระทำความผิด ห้ามมิให้ควบคุมยานพาหนะ ผู้ควบคุมยานพาหนะ หรือบุคคลในยานพาหนะไว้เกินความจำเป็นตามพฤติการณ์แห่งคดี

(๖) ให้พ่วงยานพาหนะ หรือให้ทำการอื่นเพื่อให้ยานพาหนะนั้นไปยังที่ซึ่งสะดวกแก่การตรวจค้น การสอบสวน หรือการดำเนินคดี

(๗) ไล่ตามยานพาหนะใด ๆ ที่กระทำหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามกฎหมายที่ประเทศไทยมีเขตอำนาจ รวมทั้งไล่ตามจับกุมผู้ต้องสงสัยที่หนีขึ้นฝั่งได้ตามความจำเป็น

(๘) สอบสวนและควบคุมตัวผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดไว้ได้ไม่เกินสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่หน้าตัวผู้ต้องหาถึงฝั่ง ณ ที่ทำการของพนักงานเจ้าหน้าที่ และมีให้นับเวลาเดินทางตามปกติที่นำตัวผู้ต้องหามาถึงที่ทำการของพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเวลาควบคุมผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ทั้งนี้ เมื่อการสอบสวนเสร็จแล้ว ให้ทำความเข้าใจว่าควรสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องส่งไปยังพนักงานอัยการพร้อมสำนวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในกรณีที่ไมแนชตัวว่าควรส่งสำนวนไปยังพนักงานอัยการพื้นที่ใด ให้ส่งไปยังพนักงานอัยการตามที่อยู่การสูงสุดกำหนด

การสอบสวนหรือการสอบสวนร่วมกันตามพระราชบัญญัตินี้ ในกรณีที่มิคำสั่งไม่ฟ้องและคำสั่งนั้นไม่ใช่คำสั่งของอัยการสูงสุด ให้รับส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมคำสั่งเสนอผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการ ในกรณีที่ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการแย้งคำสั่งของพนักงานอัยการ ให้ส่งสำนวนพร้อมกับความเห็นที่แย้งไปยังอัยการสูงสุดเพื่อชี้ขาด แต่ถ้าคดีจะขาดอายุความ หรือมีเหตุอย่างอื่นอันจำเป็นจะต้องรีบฟ้องก็ให้ฟ้องคดีนั้นตามความเห็นของผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการไปก่อน แต่ทั้งนี้ มิได้ตัดอำนาจพนักงานอัยการที่จะจัดการอย่างใดแก่ผู้ต้องหาตั้งบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔๓ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ให้นำความในวรรคสองมาใช้บังคับในการที่พนักงานอัยการจะอุทธรณ์ ฎีกา หรือถอนฟ้องถอนอุทธรณ์ และถอนฎีกาโดยอนุโลม

ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่า ยานพาหนะ หรือบุคคลในยานพาหนะใดได้กระทำการ โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายระหว่างประเทศในเขตทางทะเลภายนอกราชอาณาจักร เช่น การออกอากาศ โดยส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือโทรคมนาคมโดยไม่ได้รับอนุญาต ยานพาหนะนั้นปราศจาก สัญชาติ หรือเรือที่ชักธงของรัฐสองรัฐขึ้นไปตามความสะดวก หรือเปลี่ยนธงในระหว่างการเดินเรือ ที่อาจถูกถือเสมือนเป็นเรือไร้สัญชาติ หรือแม้ว่าเป็นเรือที่ชักธงต่างชาติ หรือไม่ยอมแสดงธงของตน แต่เรื่อนั้นตามความเป็นจริงเป็นเรือไทย ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ยานพาหนะหยุด หรือ ใช้มาตรการบังคับเท่าที่จำเป็นเพื่อให้ยานพาหนะนั้นหยุดและขึ้นไปบนยานพาหนะนั้นเพื่อตรวจสอบ เอกสาร รวมทั้งตรวจสอบสิ่งอื่นใดบนยานพาหนะนั้นเท่าที่จำเป็นเพื่อหาพยานหลักฐาน หากปรากฏ พยานหลักฐาน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้หยุดกระทำการหรือสั่งห้ามเข้ามาในราชอาณาจักร แล้วแต่กรณี ในกรณีที่ปรากฏพยานหลักฐานว่าเป็นเรือไทย ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๓๑ เพื่อประสิทธิภาพในการสอบสวนคดีที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของพนักงาน เจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้อำนวยการจะให้ความเห็นชอบให้คดีใดต้องมีพนักงานอัยการหรือ พนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แล้วแต่กรณี มาสอบสวนร่วมกับ พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือมาปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อให้คำแนะนำและตรวจสอบ พยานหลักฐานตั้งแต่ขั้นเริ่มการสอบสวนก็ได้ ทั้งนี้ การสอบสวนร่วมกันหรือการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกัน ดังกล่าวให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหาร ศรชล. กำหนด

มาตรา ๓๒ ในการปฏิบัติหน้าที่ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวของ ศรชล. หรือบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐของหน่วยงานของรัฐต้นสังกัดประกอบกับคำสั่งแต่งตั้งให้เป็น พนักงานเจ้าหน้าที่ของ ศรชล. ต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ของ ศรชล. ให้เป็นไปตามแบบที่ผู้อำนวยการกำหนด

ผู้อำนวยการจะกำหนดให้ใช้เครื่องหมายแทนบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ก็ได้ ทั้งนี้ การใช้หรือแสดงเครื่องหมายให้เป็นไปตามระเบียบที่ผู้อำนวยการกำหนด

มาตรา ๓๓ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่มีเหตุผลที่เชื่อได้ว่า เรือต่างชาติได้กระทำผิดตามกฎหมาย ที่ประเทศไทยมีเขตอำนาจ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ให้อาณัติสัญญาณเพื่อสั่งให้หยุดในระยะทางที่ เรือต่างชาติสามารถเห็นหรือได้ยินสัญญาณได้ โดยไม่จำเป็นว่าในขณะที่มีคำสั่งให้หยุด เรือของพนักงาน เจ้าหน้าที่ที่ออกคำสั่งจะต้องอยู่ภายในเขตทางทะเลที่ประเทศไทยมีเขตอำนาจ หากเรือต่างชาตินั้นไม่หยุด พนักงานเจ้าหน้าที่มีสิทธิไล่ตามติดพันเรือต่างชาตินั้น เพื่อบังคับให้เรือต่างชาตินั้นหยุดหรือไปยังที่

แห่งใดแห่งหนึ่ง และสามารถดำเนินการต่อไปนอกทะเลอาณาเขต เขตต่อเนื่อง หรือเขตเศรษฐกิจจำเพาะได้ หากการไล่ตามติดพันนั้นมีได้ขาดตอนลง แต่สิทธิการไล่ตามติดพันสิ้นสุดลงทันทีเมื่อเรือต่างชาติที่ถูกไล่ตามติดพันนั้นเข้าสู่ทะเลอาณาเขตของประเทศตนหรือประเทศอื่น

การไล่ตามติดพันในวรรคหนึ่ง อาจกระทำโดยเรือหรืออากาศยานอื่นของพนักงานเจ้าหน้าที่ ที่ปฏิบัติการร่วมกับ ศรชล. ก็ได้

ในกรณีที่การไล่ตามติดพันกระทำโดยอากาศยาน ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม โดยอากาศยานซึ่งออกคำสั่งให้หยุดต้องไล่ตามติดพันเรือต่างชาตินั้นอย่างจริงจังด้วยตนเองจนกระทั่งเรือหรืออากาศยานลำอื่นที่อากาศยานนั้นเรียกมาได้มาถึงเพื่อรับช่วงการไล่ตามติดพันแล้ว เว้นแต่อากาศยานนั้นจะสามารถจับกุมเรือต่างชาตินั้นด้วยตนเองได้ การไล่ตามติดพันจะกระทำมิได้ถ้าอากาศยานของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่จะไล่ตามติดพันเพียงแต่เห็นเรือต่างชาติกระทำความผิดหรือสงสัยว่าได้กระทำความผิด แต่มิได้มีการสั่งให้หยุดและมีได้มีการไล่ตามติดพันโดยเรือหรืออากาศยานของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเรือหรืออากาศยานอื่นของรัฐโดยไม่ขาดตอน

การไล่ตามติดพันตามวรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม ให้ใช้บังคับโดยอนุโลมกับเรือต่างชาติที่กระทำความผิดตามกฎหมายไทยที่ใช้บังคับในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ ไหล่ทวีป หรือเขตปลอดภัยรอบสิ่งติดตั้งในไหล่ทวีป

การไล่ตามติดพันในมาตรานี้ให้หมายความรวมถึง การไล่ตามเรือต่างชาติที่ได้กระทำความผิด หรือมีเหตุผลที่เชื่อได้ว่าเรือต่างชาตินั้นได้กระทำความผิดตามกฎหมายไทยที่ได้กระทำโดยเรือเล็กลำใด ลำหนึ่งของเรือต่างชาตินั้นหรือทำงานร่วมกันกับยานพาหนะอื่น และใช้เรือต่างชาตินั้นเป็นเรือแม่ ซึ่งอยู่หรือเข้ามาในเขตทางทะเลที่ประเทศไทยมีเขตอำนาจ ไม่ว่าจะเป็นตัวการร่วมหรือเป็นผู้สนับสนุน กระทำความผิด แม้กระทำนอกราชอาณาจักร ให้ถือว่าเป็นการกระทำในราชอาณาจักร และให้รับโทษในราชอาณาจักร

มาตรา ๓๔ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการกิจตามมาตรา ๒๗ ถ้ามีความจำเป็นที่ ศรชล. ต้องใช้อำนาจหรือหน้าที่ตามกฎหมายใดที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจหรือความรับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐใด ให้คณะรัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งใด ๆ ใน ศรชล. เป็นเจ้าพนักงานหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายนั้น หรือมีมติให้หน่วยงานของรัฐนั้นมอบหน้าที่และอำนาจและความรับผิดชอบตามกฎหมายในเรื่องดังกล่าวให้ ศรชล. ดำเนินการแทนหรือมีอำนาจดำเนินการด้วย ภายในพื้นที่และระยะเวลาที่กำหนด ทั้งนี้ ต้องกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการใช้อำนาจนั้นไว้ด้วย

มาตรา ๓๕ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการกิจการตามมาตรา ๒๗ ให้ผู้อำนวยการโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจออกข้อกำหนด ดังต่อไปนี้

- (๑) ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องปฏิบัติการหรืองดเว้นการปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใด
- (๒) ห้ามเข้าหรือให้ออกจากบริเวณเขตทางทะเลหรือทางน้ำอื่น ๆ ตลอดจนพื้นที่ทางบก อาคาร หรือสถานที่ที่กำหนด ในห้วงเวลาที่ปฏิบัติการ
- (๓) ห้ามการออกเรือหรือนำเรือเข้าจอดในที่ต่าง ๆ
- (๔) ห้ามการใช้เส้นทางคมนาคมหรือการใช้อยานพาหนะ หรือกำหนดเงื่อนไขการใช้เส้นทางคมนาคมหรือการใช้อยานพาหนะ

ข้อกำหนดตามวรรคหนึ่งจะกำหนดหลักเกณฑ์ ข้อยกเว้น เงื่อนไขหรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ด้วยก็ได้ ทั้งนี้ การกำหนดดังกล่าวต้องไม่ก่อความเดือดร้อนแก่ประชาชนเกินสมควรแก่เหตุ

มาตรา ๓๖ ให้ผู้อำนวยการและพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ผู้อำนวยการมอบหมาย เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๓๗ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ เลขาธิการ ตรชล. ผอ.ตรชล.ภาค ผอ.ตรชล.จังหวัด และพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๓๘ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ เลขาธิการ ตรชล. ผอ.ตรชล.ภาค ผอ.ตรชล.จังหวัด และพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่ต้องรับผิดทั้งทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางปกครอง เนื่องจากการที่ตนได้ปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจโดยสุจริตตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๓๙ ในการใช้อำนาจของ ตรชล. ถ้าก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชนผู้สุจริตให้ ตรชล. จัดให้ผู้นั้นได้รับการชดเชยค่าเสียหายตามควรแก่กรณีตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๔๐ พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งปฏิบัติหน้าที่ภายในพื้นที่ที่กำหนดตามมาตรา ๒๗ วรรคสาม อาจได้รับสิทธิและค่าตอบแทนพิเศษตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตามวรรคหนึ่งผู้ใดเจ็บป่วย เสียชีวิต ทุพพลภาพ พิการ หรือสูญเสียอวัยวะอันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ ให้ได้รับสิทธิประโยชน์อื่นนอกเหนือจากที่มีกฎหมายกำหนด ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๔๑ บรรดาข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง หรือการกระทำของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตามหมวดนี้ไม่อยู่ในบังคับของกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

การดำเนินคดีใด ๆ อันเนื่องมาจากข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง หรือการกระทำตามหมวดนี้ให้อยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรม ทั้งนี้ ในกรณีที่ศาลจะต้องพิจารณาเพื่อใช้มาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนพิพากษาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งหรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้วแต่กรณี ให้ศาลเรียกพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งออกข้อกำหนด ประกาศหรือคำสั่ง หรือกระทำการนั้น มาเพื่อชี้แจงข้อเท็จจริง รายงานหรือแสดงผล เพื่อประกอบการพิจารณาสั่งใช้มาตรการหรือวิธีการชั่วคราวดังกล่าวด้วย

หมวด ๕
บทกำหนดโทษ

มาตรา ๔๒ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของ ตรชล. ตามมาตรา ๒๘ (๔) หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง (๑) หรือ (๒) หรือวรรคสี่ หรือต่อสู้หรือขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นการต่อสู้หรือขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ซึ่งได้กระทำภายในราชอาณาจักร ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๔๓ ผู้ใดฝ่าฝืนข้อกำหนดที่ออกตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๓) หรือ (๔) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เว้นแต่กรณีการกระทำความผิดเกี่ยวกับการประมงหรือสิ่งแวดล้อมในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสิบล้านบาท

มาตรา ๔๔ ผู้สนับสนุนหรือได้รับผลตอบแทนจากการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการในความผิดนั้น เว้นแต่เป็นกรณีที่ผู้กระทำการดังกล่าวเป็นคนประจำเรือซึ่งมิได้เป็นเจ้าของเรือหรือผู้ควบคุมเรือ และศาลเห็นว่าเป็นการกระทำไปตามคำสั่งการของเจ้าของเรือหรือผู้ควบคุมเรือ ศาลจะไม่ลงโทษหรือลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๔๕ ให้บรรดาระเบียบหรือข้อบังคับในเรื่องใดที่เกี่ยวกับวิธีปฏิบัติงานที่ออกโดยศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยมติสภาความมั่นคงแห่งชาติ ครั้งที่ ๒/๒๕๔๐ ลงวันที่ ๑๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๐ ประกอบกับมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๐ หรือศูนย์อำนวยการซื้ออื่นที่อาจมีการจัดตั้งขึ้นมาทำหน้าที่แทนศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ยังคงมีผลใช้บังคับกับ ศรชล. ไปพลางก่อน จนกว่าจะมีระเบียบ ประกาศ หรือข้อบังคับในเรื่องนั้นที่ออกโดยคณะกรรมการ คณะกรรมการบริหาร ศรชล. หรือผู้อำนวยการตามพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแทน

การดำเนินการออกระเบียบ ประกาศ หรือข้อบังคับตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หากไม่สามารถดำเนินการได้ ให้นายกรัฐมนตรีรายงานเหตุผลที่ไม่อาจดำเนินการได้ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ

ผู้รับสนองพระราชโองการ
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ในปัจจุบันมีปัญหาเกี่ยวกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักร ซึ่งปัญหาดังกล่าวอยู่ในเขตทางทะเลอันมีลักษณะที่หลากหลายและประเทศไทยมีอำนาจอธิปไตยหรือสิทธิอธิปไตยที่จะต้องรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลไว้ รวมทั้งมีสิทธิหน้าที่อื่นตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศที่ประเทศไทยมีพันธกรณีจะต้องปฏิบัติตามอีกด้วย อันทำให้กฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่สามารถใช้บังคับในเขตทางทะเลที่อยู่ภายนอกราชอาณาจักร หรืออาจไม่ครอบคลุมถึงการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลที่มีอยู่อย่างมากมายในทุก ๆ ด้าน เช่น ด้านความมั่นคง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านทรัพยากร หรือด้านสิ่งแวดล้อม จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีหน่วยปฏิบัติงานหลักเพื่อรับผิดชอบดำเนินการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลได้อย่างมีเอกภาพ บูรณาการ และประสานการปฏิบัติงานในเขตทางทะเลได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ภาคผนวก ฅ

ภาพประกอบการลงพื้นที่เกี่ยวกับความมั่นคง จ.ตราด

1. คณะกรรมการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา ลงพื้นที่จังหวัดตราดติดตามปัญหาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์และความมั่นคงชายแดนภาคตะวันออก ในวันศุกร์ที่ 28 กุมภาพันธ์ 2568 เวลา 10.00 น. คณะกรรมการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา ฅ องค์การบริหารส่วนจังหวัดตราด นำโดย พลเอก สวัสดิ์ ทัศนาศ ประธานคณะกรรมการ และนายสมบุญณ์ หนูนวล รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่งในฐานะประธานคณะกรรมการกิจการทหารด้านความมั่นคงแบบองค์รวม พร้อมด้วยคณะกรรมการกิจการทหารด้านความมั่นคงแบบองค์รวม โดยมีนายพีระ เอี่ยมสุนทร รองผู้ว่าราชการจังหวัดตราด นายสามารถ หมั่นนอก ปลัดจังหวัดตราด และพลเรือโท อาภา ขพานนท์ ผู้บัญชาการทหารเรือภาคที่ 1 พร้อมทั้งหน่วยงานความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดตราด ร่วมให้ข้อมูลด้านความมั่นคงจังหวัดตราด สถานการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและกัมพูชา ข้อมูลสนธิสัญญา และกฎหมาย และการแบ่งพื้นที่และเขตแดนในพื้นที่จังหวัดตราด เรื่องร้องเรียนจากหน่วยงานของรัฐและประชาชนในพื้นที่ สถานการณ์แรงงานต่างด้าวในพื้นที่ สถานการณ์ยาเสพติดในพื้นที่ สถานการณ์อาชญากรรมข้ามชาติและแก๊งคอลเซนเตอร์และการใช้โครงข่ายการสื่อสารข้ามประเทศ และหลักการและกฎหมายเกี่ยวกับที่ดินที่สามารถออกเอกสารสิทธิได้และที่ดินไม่สามารถออกเอกสารสิทธิได้

โดยคณะเดินทางได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นดังกล่าว และก่อนปิดการประชุม พลเอก สวัสดิ์ ทัศนาศ ประธานคณะกรรมการได้กล่าวให้กำลังใจหน่วยงานความมั่นคงในพื้นที่โดยเฉพาะกองทัพเรือภาคที่ 1 ตำรวจ และฝ่ายปกครองและประชาชนในพื้นที่ทุกภาคส่วนที่ได้ร่วมกันเป็นหนึ่งเดียวในการดูแลรักษาพื้นที่และร่วมกันพัฒนาพื้นที่ตามแนวชายแดนเพื่อความสุขและประโยชน์ของส่วนรวมทุก ๆ คน ข้อเสนอและผลการศึกษาในพื้นที่จริงนั้น คณะกรรมการจะนำข้อมูลข้อเท็จจริงที่ได้รับไปผลักดันและสนับสนุนตามหน้าที่และอำนาจตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายต่อไป

2. คณะกรรมการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา ลงพื้นที่จังหวัดตราดติดตามปัญหาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์และความมั่นคงชายแดนภาคตะวันออก ในวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2568 เวลา 14.30 น. คณะกรรมการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา ณ บริเวณชายแดนติดกัมพูชาหลักเขต 73 นำโดย พลเอก สุวิศักดิ์ ทัศนาศ ประธานคณะกรรมการ และนายสมบุรณ์ หนูนวล รองประธานคณะกรรมการคนที่หนึ่งในฐานะประธานคณะอนุกรรมการกิจการทหารด้านความมั่นคงแบบองค์รวม พร้อมด้วยคณะอนุกรรมการกิจการทหารด้านความมั่นคงแบบองค์รวม รวมทั้งหน่วยงานความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดตราด ร่วมตรวจสอบพื้นที่อ่างสีธิไหล่ทวีปทัชชั่นจังหวัดตราด สถานการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและกัมพูชา ข้อมูลสนธิสัญญา และกฎหมาย และการแบ่งพื้นที่และเขตแดนในพื้นที่จังหวัดตราด

ข้อสรุปและผลการศึกษาจากการลงพื้นที่นั้น คณะกรรมการจะนำข้อมูลข้อเท็จจริงที่ได้รับไปผลักดันและสนับสนุนตามที่และอำนาจตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายต่อไป

3. คณะกรรมการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา ลงพื้นที่จังหวัดตราดติดตามปัญหาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์และความมั่นคงชายแดนภาคตะวันออก ในวันที่ 1 มีนาคม 2568 เวลา 8.00 น. คณะกรรมการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา ณ ที่ว่าการอำเภอเกาะกูด นำโดย พลเอก สุวิศักดิ์ ทักษนา ประธานคณะกรรมการ และนายสมบุญ หนูนวล รองประธานคณะกรรมการคนที่หนึ่ง ในฐานะประธานคณะอนุกรรมการกิจการทหารด้านความมั่นคงแบบองค์รวม พร้อมด้วยคณะอนุกรรมการ กิจการทหารด้านความมั่นคงแบบองค์รวม โดยมีนายไพรัช สร้อยแสง นายอำเภอเกาะกูด นาวาโท รัฐวิษณุ โชติสุริยาภรณ์ ผู้บังคับบัญชาหน่วยปฏิบัติการเกาะกูด

นอกจากนี้ พลเรือโท อภิชาติ ททรัพย์ประเสริฐ ผู้บัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีตราด และพันตำรวจเอก กฤษดา มินทร์เสน ผู้กำกับสถานีตำรวจภูธรเกาะกูด ให้การต้อนรับ พร้อมทั้งหน่วยงานความมั่นคงในพื้นที่ เกาะกูด ร่วมให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ด้านความมั่นคงในเกาะกูด ปัญหาแรงงานต่างด้าว ปัญหายาเสพติดในพื้นที่ อาชญากรรมข้ามชาติและแก๊งคอลเซ็นเตอร์ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชา ข้อมูลการพิสูจน์สิทธิที่ดินบนเกาะกูดของประชาชน และภารกิจของหน่วยปฏิบัติการเกาะกูด สถานภาพกำลังพล และขีดความสามารถของหน่วยปฏิบัติการเกาะกูด ซึ่งโดยภารกิจของกองทัพเรือในการรักษาความมั่นคงและอธิปไตยในพื้นที่เกาะกูด และพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนทางทะเลและการเสริมสร้างความสัมพันธ์และการลาดตระเวนระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชา รวมทั้งการจัดพื้นที่ตามแนวชายแดน

โดยคณะเดินทางได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นดังกล่าว และก่อนปิดการประชุม พลเอก สุวิศักดิ์ ทักษนา ประธานคณะกรรมการได้กล่าวให้กำลังใจหน่วยงานความมั่นคงในพื้นที่ทางทะเลเขตชายแดนเกาะกูด โดยมีข้อสังเกตให้หน่วยงานทั้งกองทัพเรือ กรมที่ดิน กระทรวงมหาดไทย กรมธนารักษ์ กระทรวงการคลังได้ร่วมมือกันในการแก้ปัญหาในพื้นที่บนเกาะกูดทั้งเรื่องความมั่นคง เศรษฐกิจและสังคมโดยเฉพาะพื้นที่ทำกินของประชาชนในพื้นที่ที่อยู่มาดั้งเดิมให้ได้รับสิทธิที่ควรจะได้รับ ข้อเสนอและผลการศึกษากจากการลงพื้นที่นั้น คณะกรรมการจะรับเรื่องและส่งเสริมผลักดันให้ภาครัฐประสานความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่บนเกาะกูดภายใต้กรอบหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายที่หน่วยงานมีอยู่อย่างบูรณาการและเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกาะกูดเป็นพื้นที่ความมั่นคงและมีความสำคัญต่อภารกิจยุทธศาสตร์ ยุทธการ และยุทธวิธีของฝ่ายทหารและฝ่ายความมั่นคงด้วย

4. คณะกรรมการทหารฯ วุฒิสภา ลงพื้นที่บนเกาะช้าง จังหวัดตราดติดตามปัญหาและการพัฒนาสู่ความมั่นคงชายแดนภาคตะวันออก ในวันที่เสาร์ที่ 1 มีนาคม 2568 เวลา 16.30.น.คณะกรรมการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา ได้ลงพื้นที่ ณ ที่ว่าการอำเภอเกาะช้าง นำโดย พลเอก สวัสดิ์ ทัศนาศ ประธานคณะกรรมการ และนายสมบุรณ์ หนูนวล รองประธานคณะกรรมการคนที่หนึ่งในฐานะประธานคณะอนุกรรมการกิจการทหารด้านความมั่นคงแบบองค์รวม พร้อมด้วยคณะอนุกรรมการกิจการทหารด้านความมั่นคงแบบองค์รวม โดยมีพลเรือโท อาภา ชพานนท์ ผู้บัญชาการทัพเรือภาคที่ 1 นายบุญเชิด สรแสง นายอำเภอเกาะช้าง พ.ต.อ.วัลลภ กังธาราทิพย์ ผู้กำกับสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง นายโกสิทธิ์ นิลรัตน์ หัวหน้าอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง นายสัญญา เกิดมณี นายกเทศมนตรีตำบลเกาะช้าง รวมถึงหัวหน้าส่วนราชการ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านให้การต้อนรับ พร้อมทั้งหน่วยงานความมั่นคงในพื้นที่เกาะช้างร่วมให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ด้านความมั่นคงในเกาะช้าง ปัญหาแรงงานต่างด้าว ปัญหายาเสพติดในพื้นที่ อาชญากรรมข้ามชาติและแก๊งคอลเซ็นเตอร์ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชา ข้อมูลการพิสูจน์สิทธิที่ดินบนเกาะช้างของประชาชน และภารกิจของหน่วยปฏิบัติการเกาะช้าง สถานภาพกำลังพล และขีดความสามารถของหน่วยปฏิบัติการเกาะช้างในการดูแลและช่วยเหลือนักท่องเที่ยวซึ่งมีจำนวนประมาณปีละ 1,100,000 คนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ

คณะกรรมการได้รับทราบข้อมูลพื้นที่ต่าง ๆ โดยเฉพาะการสร้างสะพานเชื่อมต่อระหว่างตัวจังหวัดมายังเกาะช้างที่จะนำมาซึ่งการพัฒนาอย่างรวดเร็วซึ่งต้องแลกกับความเสี่ยงของทรัพยากรธรรมชาติ ปัญหาขยะล้นเมือง การบุกรุกอุทยานฯ จึงมีข้อสังเกตให้หน่วยงานทั้งกองทัพเรือ กรมที่ดิน กระทรวงมหาดไทย กรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง กรมอุทยานฯ กระทรวงทรัพยากรฯ กรมทางหลวง กระทรวงคมนาคมฯ และส่วนราชการในพื้นที่ได้ช่วยกันดูแลและประสานทั้งเรื่องความมั่นคง เศรษฐกิจและสังคมโดยเฉพาะพื้นที่ทำกินของประชาชนกับที่ดินของรัฐในพื้นที่ที่ได้รับสิทธิที่ควรได้รับการรักษาพื้นที่ป่าอุทยานฯ

ข้อสรุปและผลการศึกษาจากการลงพื้นที่นั้น คณะกรรมการจะรับเรื่องและส่งเสริมผลักดันให้ภาครัฐประสานความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่บนเกาะช้างภายใต้กรอบหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายที่หน่วยงานมีอยู่อย่างบูรณาการและเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรมเนื่องจากเกาะช้างเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญต่อภารกิจความมั่นคงและการพัฒนาประเทศในภาคตะวันออกด้วย

